Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я

М И Н И С Т Е Р С К И С Ъ В Е Т

Препис

Р Е Ш Е Н И Е № 1 4 1

от 10 март 2022 година

ЗА одобряване на промени в Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г., одобрена с Решение № 42 на Министерския съвет от 2022 г.

На основание чл. 79, ал. 7 от Закона за публичните финанси

М И Н И С Т Е Р С К И Я Т С Ъ В Е Т

Р Е Ш И:

Одобрява промени в Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г., одобрена с Решение № 42 на Министерския съвет от 2022 г., съгласно приложението.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ: /п/ Кирил Петков

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ Красимир Божанов

Приложение

Актуализирана средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022–2024 г.

Март 2022

Съдържание

Въведение ... 7

Част I. Икономически перспективи за периода 2021-2024 г. ... 25

1. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА ... 25
2. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА ... 26
3. ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ, НА КОИТО СЕ ОСНОВАВА ПРОГНОЗАТА И МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА РАМКА ЗА ПЕРИОДА 2021-2024 Г. ... 29
4. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2021-2024 Г. ... 30

Част II. Фискална политика и основни параметри за периода 2022-2024 г. ... 39

1. СРЕДНОСРОЧНИ ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА ... 39
2. ОСНОВНИ ФИСКАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г. ... 41
3. ПРОГНОЗА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г. ... 46

Част III. Приоритети на политиките и основни допускания за периода 2022-2024 г. ... 67

1. ПОЛИТИКИ В ПРИХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г. ... 67
2. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г. ... 84

Част IV. Фискална децентрализация и бюджетни взаимоотношения с общините за периода 2022-2024 г. ... 195

Част V. Управление на средствата от европейските фондове и програми за периода 2022-2024 г. ... 197

1. НАЦИОНАЛЕН ФОНД ... 197
2. ДЪРЖАВЕН ФОНД „ЗЕМЕДЕЛИЕ“ ... 205
3. ДРУГИ СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС И СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ДОГОВОРИ, ЗА КОИТО СЕ ПРИЛАГА РЕЖИМ НА СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС ... 208
4. ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г. ... 210
5. ОЦЕНКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЕФЕКТИ ОТ УСВОЯВАНЕТО НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г. ... 213

Част VI. Политика по дълга и финансирането за периода 2022-2024 г. ... 215

1. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ. ОБСЛУЖВАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ ... 215
2. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ ... 218
3. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ЧРЕЗ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ И ДРУГИ ФОРМИ НА ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ... 219
4. ДРУГИ ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО ... 219

Част VII. Перспективи за развитието на публичните финанси ... 223

1. УСТОЙЧИВОСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ ... 223
2. ФИСКАЛНИ РИСКОВЕ ... 227
3. АНАЛИЗ НА ЧУВСТВИТЕЛНОСТТА ... 227
4. ПРОЦЕДУРИ И КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ ... 230

Част VIII. Приложения ... 241

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2020 Г. И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП ЗА 2021 Г. ПО ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ 241

1. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2020 Г. 241

2. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2021 Г. ПО ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ 247

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2: ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ПО АКТУАЛИЗИРАНАТА СРЕДНОСРОЧНА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2021-2024 Г. 253

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3: КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2019-2024 Г. 263

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4: ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТНИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г. 267

ПРИЛОЖЕНИЕ № 5: ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г. 269

ПРИЛОЖЕНИЕ № 6: РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С БЮДЖЕТИТЕ НА БНТ, БНР, БТА, БАН, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА И ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г. 269

ПРИЛОЖЕНИЕ № 7: РАЗМЕРИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г. 270

ПРИЛОЖЕНИЕ № 8: РАЗМЕРИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО ДРУГИ ИКОНОМИЧЕСКИ ОБОСОБЕНИ ЛИЦА И СТРУКТУРНИ ЕДИНИЦИ, ВКЛЮЧЕНИ В КФП ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г. 272

ПРИЛОЖЕНИЕ № 9: РАЗМЕРИ НА ОСНОВНИТЕ БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г. 273

ПРИЛОЖЕНИЕ № 10: ДАНЪЧНИ РАЗХОДИ ЗА 2020 И 2022 Г. 274

Списък с включените в текста таблици

Табл. I-1: Основни допускания за развитието на външната среда 29
Табл. I-2: Основни макроикономически показатели 30
Табл. I-3: Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП 35
Табл. I-4: Приноси към потенциалния растеж (пр.п.) 35
Табл. I-5: Сравнение на макроикономическата прогноза на МФ с прогнозата на ЕК 36
Табл. II-1: Основни показатели на КФП (касова основа) 40
Табл. II-2: Основни показатели по КФП (2021-2024 г.)..... 42
Табл. II-3: КФП – Национален бюджет (2021-2024 г.)..... 42
Табл. II-4: КФП – Сметки за средства от ЕС (2021-2024 г.) 43
Табл. II-5: Мерки в отговор на пандемията от COVID-19 за 2022 г. (на касова основа, млн. лв.) 44
Табл. II-6: Основни показатели на сектор „Държавно управление“ 46
Табл. II-7: Изменение на показателите на сектор „Държавно управление“ за периода 2022-2024 г. .. 48
Табл. II-8: Бюджетна прогноза на сектор „Държавно управление“ при непроменени политики за периода 2022-2024 г. 50
Табл. II-9: Дискреционни приходни мерки на начислена основа, млн. лв. 54
Табл. II-10: Дискреционни разходни мерки на начислена основа, млн. лв. 57
Табл. II-11: Сравнение на бюджетната прогноза на МФ с прогнозата на ЕК 58
Табл. III-1: Разходи по функции по КФП за периода 2021-2024 г. с разпределен резерв по функции (без вноска в общия бюджет на ЕС)..... 84
Табл. III-2: Условия за пенсиониране по чл. 68, ал. 1-2 на КСО (2021-2024 г.) 86
Табл. III-3: Разходи за отбрана за периода 2021-2024 г. 112
Табл. IV-1: Основни бюджетни взаимоотношения на общините с централния бюджет (в хил. лв.) .. 195
Табл. V-1: Разходи и плащания за селскостопанската политика за периода 2022-2024 г. 207
Табл. V-2: Разходи и плащания за рибарската политика за периода 2022-2024 г. 208
Табл. V-3: Ефекти от усвояването на средствата от ЕС 213
Табл. VII-1: Индикатори за устойчивост 223
Табл. VII-2: Обобщение на допусканията, използвани в алтернативния сценарий (отклонение спрямо базовия сценарий)..... 228
Табл. VII-3: Промени в основните макроикономически показатели (отклонение спрямо базовия сценарий)..... 229

Списък на използваните съкращения

АД	Акционерно дружество
АМ	Автомагистрала
АСБП	Актуализирана средносрочна бюджетна прогноза
БАН	Българска академия на науките
БВП	Брутен вътрешен продукт
БДЖ	Български държавни железници
БНБ	Българска народна банка
БНД	Брутен национален доход
БНР	Българско национално радио
БНТ	Българска национална телевизия
БТА	Българска телеграфна агенция
ВИ	Възобновяеми източници
ВС	Въоръжени сили
ВМС	Военноморски сили
ГДПБЗН	Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“
ГКПП	Граничен контролно-пропускателен пункт
ДАНС	Държавна агенция „Национална сигурност”
ДВ	Държавен вестник
ДДС	Данък върху добавената стойност
ДДФЛ	Данък върху доходите на физически лица
ДИЗ	Държавни инвестиционни заеми
ДОО	Държавно обществено осигуряване
ДП	Държавно предприятие
ДПУСЯ	Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“
ДФ	Държавен фонд
ДУ	Държавно управление
ДЦК	Държавни ценни книжа
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
ЕБВР	Европейска банка за възстановяване и развитие
Евратом	Европейска общност за атомна енергия
Евростат	Статистическа служба към Европейската комисия
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕИП	Европейско икономическо пространство
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕК	Европейска комисия
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСС	Европейска система от сметки
ЕФР	Европейски фонд за рибарство
ЕЦБ	Европейска централна банка

ЗАДС	Закон за акцизите и данъчните складове
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
ЗДДС	Закон за данък върху добавената стойност
ЗДДФЛ	Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗЕЗ	Закон за експортното застраховане
ЗКПО	Закон за корпоративното подоходно облагане
ЗМ	Закон за митниците
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМФ	Заповед на министъра на финансите
ЗПФ	Закон за публичните финанси
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИПП	Инструмент за предприсъединителна помощ
КЕВР	Комисия за енергийно и водно регулиране
КЗК	Комисия за защита на конкуренцията
КСО	Кодекс за социално осигуряване
КФП	Консолидирана фискална програма
МВР	Министерство на вътрешните работи
МВнР	Министерство на външните работи
МВФ	Международен валутен фонд
МЕУ	Министерство на електронното управление
МЗдр	Министерство на здравеопазването
МЗ	Министерство на земеделието
МИИ	Министерство на икономиката и индустрията
МИР	Министерство на иновациите и растежа
МКП	Международни капиталови пазари
ММС	Министерство на младежта и спорта
МОН	Министерство на образованието и науката
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МП	Министерство на правосъдието
МРЗ	Минимална работна заплата
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС	Министерски съвет
МСК	Международен спортен календар
МСП	Малки и средни предприятия
МТС	Министерство на транспорта и съобщенията
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МФ	Министерство на финансите
МФР	Многогодишна финансова рамка
НАП	Национална агенция за приходите
НАТО	Организация на Северноатлантическия договор
НЕЛК	Национална експертна лекарска комисия
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НКЖИ	Национална компания „Железопътна инфраструктура”
НОИ	Национален осигурителен институт
НПР	Национална програма за реформи

НРС	Наблюдение на работната сила
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НФМ	Норвежки финансов механизъм
ОИСР	Организация за икономическо сътрудничество и развитие
ООД	Дружество с ограничена отговорност
ООН	Организация на обединените нации
ОП	Оперативна програма
ОПИК	Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ОСП	Обща селскостопанска политика
ОССЕ	Организация за сигурност и сътрудничество в Европа
ОФП	Обща факторна производителност
РМС	Решение на Министерския съвет
ПЗР	Преходни и заключителни разпоредби
ПМС	Постановление на Министерския съвет
пр.п.	Процентен пункт
ПРБ	Първостепенен разпоредител с бюджет
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСР	Пакт за стабилност и растеж
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
САЩ	Съединени американски щати
СБ	Световна банка
СБП	Средносрочна бюджетна прогноза
СВП	Спорт за високи постижения
СЕ	Съвет на Европа
СНС	Система на националните сметки
СУПТО	Софтуери за управление на продажбите в търговски обекти
Съвета	Съвета на ЕС
ТЕЛК	Трудово-експертна лекарска комисия
ТГС	Трансгранично сътрудничество
УПФ	Учителски пенсионен фонд
ФГВБ	Фонд за гарантиране на влоговете в банките
ФГВРС	Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”
Фонд „СЕлС“	Фонд „Сигурност на електроенергийната система“
ХИПЦ	Хармонизиран индекс на потребителските цени
ха	Хектара
щ.д.	Щатски долар
ЮИЕ	Югоизточна Европа
ЮЛНЦ	Юридически лица с нестопанска цел

Въведение

Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. (АСБП 2022-2024) е изготвена на основание чл. 79 от Закона за публичните финанси. Тя представлява мотиви към законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2022 г. и включва средносрочните икономически перспективи и основни допускания, фискалните цели и приоритетни нови и надграждащи политики и мерки. С Решение № 42 на Министерския съвет от 2022 г. са одобрени проектът на Закон за държавния бюджет на Република България за 2022 г. и Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. Законът за държавния бюджет на Република България за 2022 г. е приет от Народното събрание на 25 февруари 2022 г. и е обнародван в „Държавен вестник“, бр. 18 от 4 март 2022 г. Приети са също Законът за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2022 г., Законът за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2022 г. и промени в данъчните закони.

Настоящите промени в Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. са изготвени на основание чл. 79, ал. 7 от Закона за публичните финанси и имат за цел осигуряване на съответствието ѝ с параметрите на приетите от Народното събрание бюджетни закони за 2022 г. и промени в данъчни закони. Прогнозата съдържа изискваната съгласно Закона за публичните финанси съпоставка на макроикономическата прогноза на Министерството на финансите с тази на ЕК. Включена е и съпоставка на прогнозата на Министерството на финансите с прогнозата на ЕК по отношение на показателите на сектор „Държавно управление“.

Подготовката на Бюджет 2022 и актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. стартира с разработването на базов сценарий при действащо законодателство с отразени ефекти от актуализацията на Бюджет 2021 (приетите закони за изменение и допълнение на държавния бюджет, на бюджета на държавното обществено осигуряване и на бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2021 г.), който беше последващо надграден с нови допускания за някои политики в областта на доходите, осигурителната политика и в социалната сфера.

Поради проведените в края на 2021 г. избори и сформирането на ново редовно правителство след обичайните срокове за подготовка на държавния бюджет, както и поради необходимостта от дефиниране на политики в средносрочен хоризонт, залегнали в определените приоритети в Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г.-2025 г., изготвянето на АСБП за периода 2022-2024 г. и законопроектът за държавния бюджет на Република България за 2022 г. не се реализира в рамките на сроковете по ЗПФ. Това доведе до прилагане на разпоредбите на ЗПФ при неприет бюджет и изготвянето на законопроект за удължаване срока на действие на определени бюджетни разпоредби до приемане на Бюджет 2022. Въпреки това, фискалните перспективи и устойчивостта на публичните финанси в средносрочен план остават стабилни. Средносрочните фискални параметри са определени на нива, позволяващи да се осигури реализация на публичните политики и да се обезпечат необходимите мерки.

В АСБП 2022-2024 са отразени базовите политики и допускания, чиито многогодишни трендове и перспективи са относително постоянни, като предвид необходимостта от

прецизиране и остойностяване на част от политиките и реформи в секторите, предоставящи публични услуги, за които се изисква по-задълбочен преглед и връзка с предстоящото приемане на програма на правителството за стратегическите цели за мандата на неговото управление, се предвижда да бъдат заложени при последваща актуализация на бюджета, която обаче няма да засегне целите за бюджетното салдо.

В прогнозата е включена информация за базовите разходни политики и ключовите индикатори за измерване на степента на изпълнението им с цел проследяване на постигнатия напредък по провежданите политики и по-ефективно и ефикасно управление на публичните разходи, като тяхното последващо надграждане ще бъде обвързано със залагането на нови политики и провеждането на реформи.

Настоящата актуализирана средносрочна бюджетна прогноза включва също така и ефектите от определени приоритетни мерки, посочени в Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г.-2025 г.[1]

Макроикономическите перспективи за прогнозния период са растежът на БВП да се ускори до 4,8% през 2022 г., движен от инвестициите. Публичните инвестиции ще бъдат подкрепени от средствата по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ). През 2023 и 2024 г. растежът на икономиката ще се забави, съответно до 3,7% и 3,4%. Средствата по НПВУ ще стимулират икономиката по линия на инвестициите. Потреблението на домакинствата ще нараства, подкрепено от намалението на безработицата, стабилния растеж на доходите и кредитите.

Параметрите на Бюджет 2022 са съобразени с определените в Закона за публичните финанси фискални правила и ограничения, като се отчитат ефектите от временни мерки в условия на извънредни обстоятелства, свързани с пандемията от COVID-19. Отчетено е и активирането от Европейската комисия на общата клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж, която позволява на държавите членки временно да се отклонят от стъпката за постигане на средносрочната си бюджетна цел, при условие че това не застрашава фискалната им устойчивост в средносрочен план.

Предвиденото временно разхлабване на фискалната политика през 2020 и 2021 г., наложено от икономически, здравни и социални предизвикателства се реализира при по-ниски от очакваните нива на фискалната позиция, а доколкото в настоящата прогноза са заложени и фискални ефекти от политики, мерки и допусканията на правителството, чийто мандат покрива изцяло прогнозния период, то в средносрочен план се предвижда дефицитът по КФП да достигне 4,1% от БВП през 2022 г. (с включени COVID-19 мерки) с последващи годишни стъпки за фискална консолидация, като дефицитът по КФП намалява до 3,0% от БВП през 2024 г.

От гледна точка на ограничението на фискалното правило за дефицита по КФП (без отчитане на ефекта от COVID-19 мерките) за целия прогнозен период бюджетното салдо е в рамките на ограничението за дефицит до 3 на сто от БВП, като за 2020 и 2021 г. се наблюдава положително салдо съответно в размер на 0,2% от БВП и 2,1% от БВП, а за годините от прогнозния период - отрицателно салдо в рамките на 2,5-3,0% от БВП.

[1] https://promeni.bg/sporazumenie-za-savmestno-upravlenie-na-republika-bulgaria-v-period-2021-2025/

При приходите в настоящата прогноза се наблюдава ръст в номинално изражение за целия тригодишен период. Като относителен дял от БВП за 2022 г. те са 40,0%, за 2023 г. – 40,3% и за 2024 г. – 40,2%.

По отношение на разходите за периода 2022-2024 г. се наблюдава номинален годишен ръст, но като дял от БВП те намаляват от 44,2% от БВП до 43,2% от БВП. В средносрочен план разходите по КФП (без разходите, извършвани от сметки за средства от ЕС и по други международни програми и договори, приравнени към тях, вкл. свързаното с тях национално съфинансиране) са в рамките на 40%-то правило по ЗПФ, като бележат спад от 40,0% от БВП през 2022 г. до 37,1% от БВП през 2024 г.

Предвижда се консолидация на дефицита на сектор „Държавно управление“ към края на периода, като отрицателното салдо по бюджета намалява за периода 2022-2024 г. През 2021 г. се очаква бюджетното салдо да бъде отрицателно в размер на 4,0% от БВП. В средносрочен план се очаква дефицит в размер съответно на 5,5% от БВП за 2022 г., 3,6% за 2023 г. и 2,8% от БВП за 2024 г. Ако се отчете въздействието на временните приходни и разходни мерки, свързани с предотвратяване разпространението на COVID-19 в страната и ограничаване последиците от кризата, отрицателното салдо на сектор „Държавно управление“ за текущата година се очаква да е в размер на 3,3% и съответно 3,5% за 2023 г.

Безпрецедентната ситуация, свързана с ограничаване на разпространението на заразата с COVID-19 в световен мащаб, наложи приемането през 2020 г. на спешни мерки в областта на данъчната политика в подкрепа на бизнеса и заетостта. Някои от тези мерки, като удължеият срок за деклариране по ЗКПО, станаха постоянни чрез промени в съответните данъчни закони. Друга част запазват характера си на антикризисни мерки, независимо от позитивното развитие на икономиката, като се отчита наличието на ограничителни мерки и развитието на пандемията, която може да изправи бизнеса пред нови затруднения. Променлива величина остава ефектът от протичащите процеси във външноикономически план.

За периода 2022-2024 г. предвидената **политика в областта на данъците** ще продължи да се придържа към установените принципи и насоки през последните години, като основните ѝ цели отново са насочени към поддържане на икономическия растеж, подобряване на бизнес средата, борбата с данъчните злоупотреби и повишаване на фискалната устойчивост в дългосрочен план. Запазват се основните приоритети, свързани с подобряване на събираемостта на приходите, предотвратяването на възможности за укриване и невнасяне на данъци и осигуровки и намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите. С предвидените мерки в политиката по приходите се цели гарантирането на необходимия финансов ресурс за изпълнение на разходните политики на правителството. Предвижда се запазване на ниските данъчни ставки за корпоративните данъци и тези за данъците върху доходите на физическите лица, като важна предпоставка за инвестиции, икономически растеж и заетост.

Прогнозните данъчни приходи за периода 2022-2024 г. са базирани на основните показатели от макроикономическата прогноза на Министерството на финансите за периода 2021-2024 г. и на резултатите от прилаганите мерки от страна на приходните агенции за подобряване на събираемостта.

Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г. е прието като временна мярка за 2022 г. да се предостави възможност за използване на ваучерите за храна по чл. 209, ал. 1 от Закона за корпоративното подоходно облагане за заплащане

не само за храна, но и за заплащане на ползвани за битови нужди електрическа и топлинна енергия, природен газ и вода, на дейности, осъществявани от културни организации по Закона за закрила и развитие на културата и на показ на филми съгласно Закона за филмовата индустрия.

Считано от 1 април 2022 г., е отменен окончателният данък върху придобитите от местни физически лица доходи от лихви по банкови сметки по чл. 38, ал. 13 от ЗДДФЛ (ЗИД на ЗКПО, обн., ДВ, бр. 17 от 01.03.2022 г.).

Осигурителна политика. Новите моменти са, както следва:

- Увеличаване на максималния осигурителен доход за всички осигурени лица за целия период от 3 000 лв. на 3 400 лв., считано от 1 април 2022 г.;
- Увеличаване на минималния осигурителен доход за земеделските стопани и тютюнопроизводители за целия период от 420 лв. на 710 лв., до размера на МРЗ, приравнено на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, считано от 1 април 2022 г.;
- Увеличаване на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица за целия период от 650 лв. на 710 лв., считано от 1 април 2022 г.;
- Увеличаване на минималните осигурителни доходи по основните икономически дейности и квалификационни групи професии на нивото на минималната работна заплата за 2022 г. – 710 лв., като се извършва корекция само по отношение на позициите, които са под определения размер, считано от 1 април 2022 г.

Разходни политики на Бюджет 2022 са, както следва:

Политика по доходите. В актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. е разчетено увеличение на размера на минималната работна заплата за 2022 г. от 650 на 710 лв., считано от 1 април 2022 г. Последващо увеличение за 2023 и 2024 г. се предвижда да бъде обвързано с въвеждане механизъм за определяне на размера на минималната работна заплата.

За 2022 г. е разчетено увеличение на средствата за заплати и възнаграждения на персонала за изборните длъжности. Също така, за заетите в системата на съдебната власт, за които законодателно е регламентиран механизъм за формиране на възнагражденията, увеличението е в размер 69,3 млн. лв. Предвидено е също увеличение на заплатите на педагогическите специалисти.

Социална политика. За периода 2022-2024 г. приоритети са оптимизиране на социалното подпомагане на уязвимите групи от населението, гарантиране на тяхната социална защита чрез по-добра целенасоченост на социалните помощи, повишаване ефективността на програмите и усъвършенстване на нормативната уредба в сферата на социалните помощи в съответствие с динамично променящите се условия на средата.

За 2022 г. са предвидени допълнителни средства в изпълнението на горните приоритети и на мерките, заложени в Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г. – 2025 г., както следва:

- 90,0 млн. лв. - за повишаване ефективността на семейните помощи за деца. За целта от 1 април 2022 г. се предвижда увеличаване на доходния критерий по чл. 4 и 4а от

Закона за семейни помощи за деца, съответно от 410 лв. на 510 лв. – за получаване на пълния размер на помощта и от 410,01 лв. до 510 лв. на 510,01 лв. до 610 лв., включително – за получаване на 80 на сто от пълния размер на помощта. Наред с доходния критерий от 1 април 2022 г. се предвижда и увеличаване на размерите на месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, съответно: за семейства с едно дете - с 10 лв. (от 40 лв. на 50 лв.), за семейства с две деца - с 20 лв. (от 90 лв. на 110 лв.), за семейства с три деца - с 30 лв. (от 135 лв. на 165 лв.) и за семейства с четири деца - с 30 лв. (от 145 лв. на 175 лв.);

- 6,6 млн. лв. - за плавна промяна в периода 2022-2024 г. чрез корекция в посока увеличаване на индивидуалните проценти, които определят границата за достъп и на размера на получаваните социални помощи за най-уязвими групи от населението за постигане на общоевропейските цели и приоритети в социалната сфера, свързани със схемите за минимален доход;

- 56,7 млн. лв. - за създаване на условия и възможности за социално приобщаване и предоставяне на целенасочена и насърчителна подкрепа на уязвимите групи от хора с увреждания, имащи благоприятно въздействие върху качеството на живот и превенция от социалното изключване, в т.ч. за увеличаване финансовата подкрепа по Закона за хората с увреждания в резултат на нарастването на линията на бедност и за гарантиране на безвъзмездна преводаческа услуга по Закона за българския жестов език;

- 223,5 млн. лв. - за обезпечаване на кумулативния ефект от увеличаването на минималната работна заплата и на коефициента от 1,2 на 1,4 при определяне на възнаграждението на личните асистенти по Закона за личната помощ;

- 50,1 млн. лв. - за допълване на средствата за изплащане на целеви помощи за отопление във връзка с увеличаването на правоимащите и поскъпването на енергоносителите;

- 38,8 млн. лв. - за увеличаване от 1 април 2022 г. на минималния дневен размер на паричното обезщетение за безработица от 12 на 18 лв. и на максималния дневен размер от 74,29 лв. на 85,71 лв.;

- 22,2 млн. лв. - за увеличаване на размера на обезщетението за отглеждане на дете до 2-годишна възраст на нивото на минималната работна заплата от 380 лв. на 650 лв. (в сила от 1 октомври 2021 г.), а от 1 април се увеличава от 650 лв. на 710 лв.;

- 3,0 млн. лв. - за месечните възнаграждения на професионалните приемни семейства за компенсиране нарастването на МРЗ;

- 36,5 млн. лв. - за месечни целеви помощи при обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка на семейства с деца до 14-годишна възраст по чл. 16б от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане;

- 26,0 млн. лв. - за разходи за допълнителни възнаграждения за служители на Агенцията за социално подпомагане, Агенцията по заетостта и Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ във връзка с работа в рискови условия и положен извънреден труд по овладяването на пандемията от COVID-19 за шест месеца;

• 111,7 млн. лв. - за увеличаване средно с 31% на стандартите за финансиране на социалните услуги, в т.ч. във връзка с ефекта от увеличаване на минималната работна заплата, считано от 1 април 2022 г.;

• 410,0 млн. лв. - за продължаване на т.нар. мярката 60/40 за подкрепа на бизнеса за запазване на заетостта за шест месеца, за изплащане на компенсации на работници и служители, осигурени в икономически дейности, за които със заповед на компетентен орган са наложени временни ограничения за осъществяването им в периода на обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка по мярка „Запази ме плюс“, за изплащане на средства за субсидирана заетост за мярка „Заетост за теб“ въз основа на акт на Министерския съвет, както и в подкрепа на Националния план за действие по заетостта през 2022 г. във връзка с преодоляване последиците на пазара на труда от COVID-19 криза за шест месеца;

• 852,0 млн. лв. - за изплащане на добавки към пенсиите на пенсионерите за първите шест месеца на 2022 г. във връзка с преодоляване на последиците от COVID-19, в т.ч. 750,0 млн. лв. са заделени по сметка за чужди средства.

Политика в областта на здравеопазването. Политиката в областта на здравеопазването е насочена към подобряването на ефективността и удовлетвореността на гражданите от функционирането на сектора. Предвидени са програми и мерки, които подпомагат изпълнението на специфичната препоръка на ЕК към България да подобри ефективността на разходите на системата на здравеопазването, както и достъпа до здравни услуги, включително чрез намаляване на преките плащания от страна на пациентите и чрез преодоляване на недостига на медицински специалисти.

Продължаващата световна пандемия от COVID-19 очерта необходимост от увеличаване на усилията за създаване и поддържане на непрекъсната готовност на всички нива на системата на здравеопазване. На базата на това и с оглед преодоляване на опасността от затруднения от продължаващото разпространение на заразната болест, както и при увеличаване интензитета на разпространение на COVID-19 се налага необходимост от подпомагане от страна на държавата на последното ниво на системата – болниците, в които се концентрира изключително висок по своя интензитет товар от гледна точка на предоставянето на дейностите по диагностика и лечение на пациенти с COVID-19 и успоредно с това – и на такива без това заразно заболяване и/или с редица други заразни и други заболявания.

За овладяване на пандемията и последствията от COVID-19 за 2022 г. и в съответствие с приетите със Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г.-2025 г. краткосрочни и средносрочни стратегически мерки в областта на здравеопазването, са осигурени допълнителни средства, както следва:

• 267,2 млн. лв. - за закупуване на допълнителни количества ваксини срещу COVID-19, с оглед създаване на максимални възможности за ваксинация на населението и повишаване обхвата с ваксини срещу COVID-19, особено в групите от населението с доказан повишен риск от тежко протичане на заболяването, хоспитализация и смърт;

• 352,0 млн. лв. - за осигуряване на подкрепа на персонала на първа линия, пряко ангажиран с дейности по предотвратяване разпространението на COVID-19, включително за поставяне на ваксини на здравно неосигурени лица за шест месеца;

- 131,8 млн. лв. - за осигуряване на лекарствени продукти за лечение на COVID-19 и за поддържане на резерв от лекарствени продукти за лечебните заведения за лечение на системен възпалителен отговор и протромботични състояния, възникнали вследствие на COVID-19 при хоспитализирани пациенти;

- 101,2 млн. лв. - за осигуряване на изследване за COVID-19 с щадящи бързи антигенни тестове на учениците от I до XII клас за шест месеца и за закупуване на въздухопречистватели от образователните институции, бързи антигенни тестове и PCR тестове за установяване на COVID-19 и лични предпазни средства, медицински изделия и дезинфектанти с цел ограничаване разпространението на COVID-19;

- 118,5 млн. лв. - за подкрепа на медицинския персонал, който работи в условията на огромно напрежение при извънредна епидемична обстановка чрез изплащане на месечна добавка към възнагражденията на изпълнителите на болнична медицинска помощ чрез бюджета на Националната здравноосигурителна каса за шест месеца;

- 3,8 млн. лв. - за ускорено изграждане на Национална здравно-информационна система и развитие на дистанционни здравни услуги чрез въвеждане на електронно здравно досие и задължителна електронна бяла рецепта, както и обезпечаване на системата за нормален работен режим за електронно здравеопазване;

- 2,0 млн. лв. - за детско здравеопазване с оглед разширяване на обхвата на биохимичен скрининг за бременни от минимум 90% при достигнат обхват през 2021 г. от 40%;

- 9,0 млн. лв. - за подкрепа на обучението за придобиване на специалност в системата на здравеопазването, с цел създаване на възможност за утвърждаване на по-голям брой места за специализанти, финансирани от държавата, за да се гарантира в максимална степен професионалното развитие на медицинските специалисти в страната;

- 13,5 млн. лв. - за продължаване изграждането на нов болничен блок на „Многопрофилна болница за активно лечение „Св.Панталеймон“ – Ямбол“ АД – Ямбол, с цел създаване на възможности за прилагане на най-съвременни и ефективни методи и технологии за диагностика и лечение;

- 20,0 млн. лв. - за изграждане на Национална педиатрична болница с цел създаване на условия за съвременно и комплексно медицинско обслужване на деца;

- 28,0 млн. лв. - допълнителни субсидии за лечебните заведения за болнична помощ за поддържане готовността на клиники/отделения по инфекциозни болести за оказване на медицинска помощ при епидемично разпространение на COVID-19 и за финансиране на дейности извън обхвата на задължителното здравно осигуряване като оказване на спешна медицинска помощ, лечение на психични заболявания, туберкулоза и неспецифични белодробни заболявания, структури в труднодостъпни и отдалечени райони и други социално-значими звена, както и за развитие на донорството и трансплантациите на стволови клетки;

- 13,2 млн. лв. - за издръжката на децата в детските ясли, с оглед пълното освобождаване на родителите от заплащане на такси , считано от 1 април 2022 г. Разчетите са направени при средна стойност на издръжката от 1 125 лв. на дете годишно за около 15 661 деца в детски ясли;

- 0,6 млн. лв. - за компенсиране на разходите за отглеждане, възпитание и обучение на деца, които не са приети поради липса на места в общински детски ясли и яслени групи в държавни и общински детски градини;
- 100,0 млн. лв. - заделени по сметка за чужди средства за изплащане на еднократна сума в размер на 75 лв. към пенсиите за стимулиране на ваксинирането сред пенсионерите, като една от най-уязвимите групи от населението с оглед предотвратяване на разпространението на COVID-19.

С цел подобряване на ефективността на разходите и удовлетвореността на гражданите от функционирането на здравния сектор по бюджета на Националната здравноосигурителна каса са предвидени допълнително 581,1 млн. лв. за здравноосигурителни плащания, от които 280,0 млн. лв. за създаване на ефективно работеща доболнична помощ, включително за реализира на допълнителни дейности свързани с профилактика, наблюдение и лечение на деца. Това ще доведе до намаляване на разходите за болнично лечение.

Приоритетите в областта на общинското здравеопазване са насочени към финансирането на медицинското обслужване в здравните кабинети в детските градини и училищата, на детските ясли и яслените групи към детските градини, детските кухни, здравните медиатори, общинските съвети по наркотични вещества и психосоциална рехабилитация, за което са разчетени допълнително 23,1 млн. лв. През 2022 г. продължава финансирането на здравните медиатори, като средствата за тях са увеличени с 0,5 млн. лв.

Политика в областта на образованието. През периода 2022-2024 г. ще продължи реализирането на интегрирани политики, с фокус към образование и личностно развитие на децата и учениците, насърчаване на иновациите, квалификация на педагогическите специалисти, модернизиране на образователните институции, повишаване качеството на висшето образование и развитие на научния потенциал.

За предучилищното и училищното образование за 2022 г. в съответствие със Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г.-2025 г. за осигуряването на висококачествено образование и обучение за всички, независимо от произхода, формирането на високо образовани, иновативни и активни личности, способни да се реализират успешно като професионалисти и като отговорни граждани са осигурени допълнителни средства, както следва:

- 315,0 млн. лв. – за предвиденото нарастване на средствата за делегираните дейности в образованието във връзка с продължаване на политиката за увеличение на заплатите на педагогическите специалисти за достигане на средна работна заплата не по-малко от 125 на сто от средната работна заплата за страната с цел да се стимулира навлизането на млади и квалифицирани педагози в системата на предучилищното и училищното образование, компенсиране ръста на минималната работна заплата и за увеличение на средствата за издръжка по стандарти;
- 16,0 млн. лв. - за увеличаване на норматива за подпомагане храненето (безплатни закуски) на децата от задължителната предучилищна възраст и от учениците от начален етап (от I до IV клас);
- 70,0 млн. лв. - за изграждане, пристрояване, надстрояване и реконструкция на детски градини, детски ясли и училища с оглед продължаване на възможността за осъвременяване и разширяване на материалната база;

- 15,0 млн. лв. - за изграждане на нови спортни площадки и ремонт на съществуващи такива в училищата;
- 84,8 млн. лв. - за издръжка на децата в детските градини, с оглед пълното освобождаване на родителите от заплащане на такси за детски градини, считано от 1 април 2022 г;
- 18,0 млн. лв. - за продължаване поетапното разширяване на достъпа и обхващане в задължително предучилищно образование на 4-годишни деца;
- 6,5 млн. лв. - за предпазни материали и консумативи в условия на епидемична обстановка от разпространението на COVID-19 с цел осигуряване на безопасно присъствено обучение;
- 22,6 млн. лв. - за продължаване изпълнението на Национална програма „Отново заедно“, насочена към подобряване на социални и здравословен начин на живот на учениците;
- 90,0 млн. лв. - за повишаване на интереса и увеличаване на извънкласните дейности, гарантирани за всеки ученик чрез допълнителна подкрепа за спорт, отдих и култура за осигуряване на широк достъп до тях и при изявени високи постижения;
- 6,5 млн. лв. – за осигуряване на транспорт на деца и ученици, включително за поддръжка на автобуси;
- 10,0 млн. лв. - за закупуване на училищни автобуси, за да бъдат осигурени условия за безопасно превозване на децата и учениците до най-близката детска градина или училище;
- 10,0 млн. лв. - за нова национална програма за осигуряване на образователни медиатори и социални работници за институциите, в които се обучават деца от уязвими групи;
- 13,0 млн. лв. - за компенсиране на разходите за отглеждане и обучение на деца, които не са приети поради липса на места в държавни и общински детски градини и училища;
- 4,8 млн. лв. - за развитие на българистиката зад граница, чрез осигуряване на по-добри условия за командированите преподаватели в средни и висши училища в чужбина и за допълнително финансиране на неделните училища зад граница.

В областта на висшето образование политиката с цел насърчаване на усилията на автономните висши училища за непрекъснато развитие на качеството на предлаганото висше образование, подпомагането им при въвеждането, развитието и усъвършенстването на вътрешните системи за оценяване и поддържане на качеството на обучение и на академичния състави и в съответствие със Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г.- 2025 г. са осигурени допълнителни средства, разпределени както следва:

- 5,5 млн. лв. - за осигуряване на ръст от 10 на сто на средствата за стипендии на студентите;
- 43,7 млн. лв. - за издръжка на обучението, в т.ч. за осигуряване на увеличения разчетен брой средно приравнен брой учащи, за поетапно увеличение на диференцираните нормативи за издръжка на обучението за хуманитарни, технически и педагогически науки, за компенсиране на студенти освободени от заплащане на такси за обучение, обучаващи се в професионални направления и

защитени специалности с най- висок очакван недостиг на пазара на труда, за компенсиране ръста на минималната работна заплата, за извършване на основни ремонти и поддръжка на материалната база и сградния фонд на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов;

- 5,0 млн. лв. - за присъщата на висшите училища научна или художествено-творческа дейност и за издаване на учебници и научни трудове;
- 20,0 млн. лв. - за допълнително финансиране за увеличение на възнагражденията на лицата от академичния състав в държавните висши училища.

Предвидени са средства за 2022 г. за привличане и задържане на млади учени и специалисти в института на Българска академия на науките, в размер на 20,0 млн. лв., за увеличение на трудовите възнаграждения на учените от Българската академия на науките при изпълнение на индикатори за научно и иновационно развитие, определени в споразумение между Министерството на образованието и науката и Българската академия на науките и за проекти, разработени от учените в Българската академия на науките по критерии, приети от нея.

Политика в областта на отбраната. Осигурени са средства за поддържане и развитие на националните отбранителни способности и способностите, свързани с колективната отбрана. Разходите за отбрана за 2022 г. възлизат на 1,73% от БВП (с 0,03% повече от референтния процент), като през 2024 г. достигат до 2% от БВП, с което се изпълнява Националния план за повишаване на разходите за отбрана на 2 на сто от БВП на Република България до 2024 г. и поетите ангажименти пред НАТО.

Предвидени са средства за 2022 г. за превъоръжаване и модернизация на трите вида въоръжени сили и повишаване на отбранителните способности на Българската армия, съгласно Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г.-2025 г., а именно:

- 187,0 млн. лв. - за придобиване на многофункционален модулен патрулен кораб за Военно морските сили;
- 100,0 млн. лв. - за основна бойна техника за изграждане на батальонни бойни групи от състава на механизирана бригада;
- 180,0 млн. лв. - за средства за изграждане на интегрирана система и инфраструктура за усвояване, експлоатация и осигуряване на новия тип боен самолет, включително и за съпътстващите разходи по придобиването му;
- 126,2 - млн. лв. за придобиване, модернизация и поддръжка на въоръжение и техника, в т.ч. осигуряване на експлоатацията на самолети МиГ-29;
- 50,0 млн. лв. - за провеждане на подготовката за изпълнение на задачи по мисии „Отбрана”, „Подкрепа на международния мир и сигурност“ и „Принос към националната сигурност в мирно време“, повишаване броя на мероприятията за съвместна подготовка, включително международни учения, усвояване на новите бойни платформи, въоръжение и техника и постигане на пълни оперативни способности, подготовка и сертифициране на формированията, определени за Силите за отговор на НАТО и целенасочена подготовка за ефективно изпълнение на процедурите и действията за оказване на поддръжка като страна-домакин на сили на НАТО;

- 77,0 млн. лв. - за преодоляване на некомплекта от личен състав на Българската армия, в т.ч. за осъвременяване на кадровата политика.

Политика в областта на вътрешния ред и сигурността. Години наред системата на Министерството на вътрешните работи (МВР) изпитва системен недостиг на средства за издръжка, което значително възпрепятства развитието на системата му и осигуряването на добра материална обезпеченост на неговите служители. Същото води до негативни последствия като начисляване на наказателни лихви за просрочени задължения, завеждане на съдебни дела и други, които довеждат до допълнителни разходи за ведомството.

В съответствие със Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г.- 2025 г. са осигурени средства за спешните дейности в област „Вътрешна сигурност“, определена като една от приоритетните му области. За целта в бюджета на МВР за 2022 г. са предвидени допълнителни средства, както следва:

- 28,0 млн. лв. - за осигуряване на средствата за облекло при увеличение на лимита за облекло на униформените служители на МВР от 400 на 800 лв.;

- 47,4 млн. лв. - за текущи ремонти, материали и консумативи за поддръжка на моторните превозни средства, собственост на МВР, резервни части за въоръжението, противопожарната, медицинската и друга техника, горива за транспорта и други текущи разходи;

- 8,0 млн. лв. - за разходи за експертизи;

- 9,0 млн. лв. - за разходи за спорт за подобряване на физическата подготовка на служителите в МВР;

- 14,8 млн. лв. - за капиталови разходи, в т.ч. за основни ремонти на Авторемонтни бази на МВР и доставка на оборудване за същите; за доставка на компютри и хардуер (основно за системи за автоматичен цифров запис и архивиране на аудио информация; компютри; разнообразна компютърна техника, периферни устройства и други за структурите в МВР) и др.

Политика в областта на съдебната система

Основният принцип при разработване на бюджетната прогноза за периода 2022-2024 г. на съдебната власт е независимост и прогнозиране на оптимален размер на средствата за нормално функциониране на съдебните институции.

По бюджета с актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. за съдебната власт са предвидени следните допълнителни средства:

- 75,0 млн. лв. - за индексиране на основните и допълнителните възнаграждения на заетите в съдебната система, които се определят съгласно разписаните в Закона за съдебната власт механизми (чл. 218, чл. 233, ал. 6 и чл. 345, ал. 5);
- 7,7 млн. лв. - във връзка с предвиденото увеличаване на размера на минималната работна заплата (МРЗ) от 650 лв. на 710 лв. от 1 април 2022 г. и увеличението на максималния осигурителен доход от същата дата от 3 000 лв. на 3 400 лв.;

- 5,5 млн. лв. - във връзка с изплащането на възнагражденията на вещи лица и съдебни заседатели, които са обвързани с МРЗ на основание Наредба № 2 от 29 юни 2015 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица.

Политика в областта на правосъдието

За тригодишния период 2022-2024 г. ще се предприемат законодателни мерки, свързани с приоритета на Министерството на правосъдието - да се реформира и подобри работата на съдебната система за постигане на достъпно, предвидимо, бързо и справедливо правосъдие, за възстановяване на справедливостта в обществото, което да гарантира правовия ред в страната, постигане на конкретни резултати в борбата с престъпността и ефективно справяне с корупцията.

По бюджета с актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. за Министерството на правосъдието са предвидени следните допълнителни средства:

- 10,8 млн. лв. - за финансовото осигуряване на дейността на Бюрото по защита на застрашени лица във връзка с преминаването му към структурата на Министерството на правосъдието съгласно Закона за изменение и допълнение на Закона за защита на лица, застрашени във връзка с наказателното производство от структурите на съдебната власт;

- 0,74 млн. лв. - за поетапното доизграждане на „Национална информационна система за електронна сигурност на обектите на съдебната власт“ за поетапно надграждане на системи за сигурност на обекти на територията на Апелативен район София, Пловдив и Бургас;

- 5,22 млн. лв. - за развитието на пенитенциарната система в Република България – за укрепване капацитета на главна дирекция „Изпълнение на наказанията“;

- 2,57 млн. лв. - за укрепване на капацитета на Главна дирекция „Охрана“.

Политика в областта на енергетиката. С цел смекчаване на икономическите последици от внезапно настъпилата нестабилност на цените на електрическата енергия и природния газ са заделени средства по сметки за чужди средства за подпомагане на бизнеса по политиката в областта на енергетиката в размер на 931,5 млн. лв., а именно:

- 481,5 млн. лв. - за изпълнение на Програмата за компенсиране на разходите на операторите на електропреносната и на електроразпределителните мрежи за закупуване на количествата електрическа енергия, потребена за технологични разходи и за изпълнение на Програмата за компенсиране на небитови крайни клиенти на електрическа енергия;

- 450,0 млн. лв. - за компенсация за високите цени на електрическата енергия и природния газ за крайните небитови потребители за първото тримесечие на 2022 г.

По бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ са разчетени средства в размер на 2 644,5 млн. лв., като с част от тях ще бъде осигурено допълващо финансиране на тези мерки.

Политика в областта на околната среда. За изпълнение на залегналите приоритети в Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г.-2025 г. по политика в областта на околната среда са планирани допълнителни средства, както следва:

- 15,2 млн. лв. - за подобряване на съществуващата хидроложка система и поддръжка автоматични хидрометеорологични станции и за мониторинг на морските води за изпълнение на изискванията на Рамковата директива за водите и Рамковата директива за Морската стратегия предвидени в Плановете за управление на речните басейни и Морската стратегия.

- 9,2 млн. лв. - за осъществяване на инфраструктурни проекти с цел подобряване на общинските системи за управление на отпадъците чрез изграждане на системи, съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали в сектор „Отпадъци“;

- 5,3 млн. лв. - за създаване на система за управление на защитените зони и прилагане на специфични мерки за тяхното опазване;

- 1,0 млн. лв. - за екологосъобразно управление на залежалите пестициди, които представляват заплаха за човешкото здраве и тяхното унищожаване.
- 6,0 млн. лв. - за изпълнение на мониторинг и докладване на Директивата за местообитанията и Директивата за птиците – прилагане на Национална концепция за мониторинг на птиците и Национална концепция за мониторинг на видове и местообитания.
- 10,0 млн. лв. - за финансиране на проекти на общините за рекултивация на общински депа, неотговарящи на нормативните изисквания
- 38,4 млн. лв. - за общински проекти и дейности в областта на околната среда чрез бюджета на ПУДООС.

Политика в областта на културата. През периода 2022-2024 г. ще продължи укрепването, популяризирането и развитието на българската идентичност, култура и духовни ценности. Политиката е насочена към създаването на условия за устойчиво културно развитие и духовно консолидиране на нацията, утвърждаването на българската национална идентичност чрез изграждане образа на България като страна със самобитна култура и уникално културно наследство, активирането на международната дейност за популяризиране достиженията на българските творци и повишаване конкурентоспособността на българския културен продукт.

За оптимизиране на действащата система на финансиране на българската култура за 2022 г. и в съответствие със Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г.-2025 г. за оптимизиране на действащата система на финансиране в мрежата на сценичните изкуства и повишаване на ефективността на маркетинга и атрактивността на предлаганите културни продукти, разширяване на равнопоставения достъп до култура и културно наследство, опазване и социализиране на културното наследство и стимулиране на обвързването му с туристическите продукти са осигурени допълнителни средства, както следва:

- 9,5 млн. лв. – за консервационно-реставрационни работи за създаване и опазване на културните ценности с оглед популяризиране на българската култура и подобряване на достъпа до културното наследство;

- 3,5 млн. лв. – за творчески проекти в областта на движимото културно наследство, визуалните изкуства, литературното наследство и др.

- 28,0 млн. лв. - за филмопроизводство, в т.ч. за създаване и разпространение на български филми и кино продукции с българско участие, за схема за държавна помощ за възстановяване на разходи за производство на филми, включително сериали и схема за държавна помощ за производство на филмови сериали, като от тях 18,0 млн. лв. са заделени по сметка за чужди средства;

- 31,4 млн. лв. - за финансова подкрепа в областта на културата и изкуствата в условията на обявена извънредна епидемична обстановка за шест месеца;

- 20,0 млн. лв. - за актуализация на мерките за държавните културни институти в областта на сценичните изкуства в ограничителния условия на пандемия;

- 3,2 млн. лв. - за културен календар за национални прояви и честванията на събития и бележити дейци на основание чл. 21, ал. 1 от Закона за закрила и развитие на културата;

- 13,0 млн. лв. - за увеличение с 5 на сто на стандартите за финансиране на държавните културни институти в областта на културното и аудиовизуалното наследство и на музеите и художествените галерии с регионален характер; с 9,2 на сто на стандарта за регионалните библиотеки и с 10,3 на сто на стандарта за читалищата, във връзка с ефекта от увеличаване на минималната работна заплата, считано от 1 април 2022 г.;

- 2,5 млн. лв. - за увеличение с 15 на сто стандарта за финансиране на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и за изграждане на пожароизвестителна система в хранилището за книги и проектиране и изграждане на климатична система в сградата;

- 36,0 млн. лв. - за проучвателна и капиталова програма за развитие на музеи, галерии, театри, опери, културно информационни центрове и др.;

- 9,2 млн. лв. - за разширено представяне и популяризиране на българската култура в чужбина, в т.ч. за културната програма на българските културни институти в чужбина.

Политика в областта на младежта и спорта. Политиките в областта на младежта и спорта са насочени към насърчаване на икономическата активност и развитие на младите хора, развитие и утвърждаване на спорта за високи постижения, развитие на спорта за учащи и спорта в свободното време.

За периода 2022-2024 г. са осигурени условия и допълнителен финансов ресурс за изпълнението на целите и дейностите във връзка с реализирането на приоритетите на провежданите политики в областта на младежта и спорта.

За изпълнение на приоритети в област „Спорт и младежки дейности“ и съгласно Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г. – 2025 г. са предвидени допълнителни средства, както следва:

- 9,5 млн. лв. - за осигуряване на условия и възможности за развитие на елитния спорт, развитие на потенциала на млади талантливи спортисти, подпомагане на спортни дейности и за месечни премии на олимпийски медалисти, прекратили активната си състезателна дейност и треньори;

- 3,0 млн. лв. - за провеждане на оптимална олимпийска подготовка;
- 0,9 млн. лв. - за разширяване на обхвата на програмите за развитие на детския спорт и осигуряване на възможности за физическа активност, спортно състезателна дейност и изява на децата и младите хора, и за дейности по програма за развитие на спорта за хората с увреждания;
- 0,6 млн. лв. - за финансиране на проекти за младежки дейности по Националната програма за изпълнение на младежки дейности;
- 10,2 млн. лв. - за финансово подпомагане на изграждането и обновяването на спортни обекти;
- 17,0 млн. лв. - за инвестиции в изграждане на спортни обекти, в т.ч. 15,0 млн. лв. за довършване на спортна зала „Арена Бургас“.

Политика в областта на транспорта и съобщенията. За изпълнение на приоритети в областта на транспорта и съобщенията са осигурени средствата от държавния бюджет за нефинансовите предприятия с оглед покриване на необходимите разходи, възникнали при изпълнение на възложените им от държавата задължения, свързани с предоставяне на обществени услуги. Осигурени са средства за 2022 г., както следва:

- Национална компания „Железопътна инфраструктура“ – 418,8 млн. лв., в т. ч. 140,0 млн. лв. за капиталови трансфери и 278,8 млн. лв. за субсидии за текуща дейност. Разчетени са допълнителни средства в размер на 88,8 млн. лв. за поддържане и безопасна експлоатация на новите системи и съоръжения, придобити с безвъзмездно финансиране от държавния бюджет и Европейски структурни и инвестиционни фондове. Предвидени са мерки във връзка с възможностите за въвеждане на изискванията на Регламент (ЕС) 2020/1429 за установяване на мерки за устойчив железопътен пазар с оглед на избухването на COVID-19 за компенсация от държавния бюджет за НК „ЖИ“ с цел намаляване на инфраструктурните такси за достъп и използване на железопътната мрежа;
- „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД – 245,2 млн. лв., в т. ч. 49,0 млн. лв. за капиталови трансфери и 196,2 млн. лв. за субсидии за текуща дейност, които са увеличени с 11,2 млн. лв. за осигуряване на нормалното функциониране на дейността на дружеството;
- ДП „Пристанищна инфраструктура” – 89,3 млн. лв. за капиталови трансфери за ремонтно-възстановителни, рехабилитационни и укрепителни дейности на пристанищната инфраструктура, така и за модернизация на пристанищните съоръжения и дейности, свързани с тяхната проходимост.

Планирани са допълнителни средства спрямо ЗДБРБ за 2021 г. по бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството, респективно Агенция „Пътна инфраструктура“, в размер на 1 646,4 млн. лв., от които 1 001,4 млн. лв. за текущ ремонт, в т.ч. 952,3 млн. лв. за текущ ремонт и поддържане на републиканската пътна мрежа, и 645,0 млн. лв. за капиталови разходи, в т.ч. 615,8 млн. лв. за основен ремонт на републиканската пътна мрежа и за изграждането на приоритетни инфраструктурни проекти.

Политика в областта на електронното управление. Ключов приоритет на правителството на Република България е въвеждане на електронното управление като основна платформа за модернизация на държавата, фактор и неотменимо условие за

успеха на секторните реформи, за което е осигурен допълнителен финансов ресурс, както следва:

- 2,7 млн. лв. - за повишаване нивото на информационната сигурност и политиките за киберсигурност;
- 6,4 млн. лв. - за реализирането на дейностите по споделени услуги в държавната администрация;
- 23,2 млн. лв. - за програмни продукти и лицензии за нуждите на държавната администрация.

Политика в областта на туризма. За изпълнение на залегналите приоритети в Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г.-2025 г. по политика в областта на туризма са планирани средства, както следва:

- 20,0 млн. лв. - по бюджетна програма „Развитие на националната туристическа реклама и международно сътрудничество в областта на туризма“, в т. ч. 18,0 млн. лв. за национална туристическа реклама;
- 25,0 млн. лв. - за субсидии за туроператори, които използват въздушни превозвачи с валиден оперативен лиценз за изпълнение на чартърни полети до Република България с цел туризъм.

Политика в областта на селското стопанство. За изпълнение на залегналите приоритети в Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г.-2025 г. по политика в областта на земеделието са планирани допълнителни средства, както следва:

- 7,0 млн. лв. - за компенсиране на понесени 100% щети по земеделски култури в следствие на природни бедствия, настъпили през 2021 г. и за обезпечаване изплащането на обезщетения за щети през 2022 г.;
- 12,0 млн. лв. - за подкрепа на свиневъдите за хуманно отношение към животните и за обезпечаване на разходите на регистрираните ветеринарни лекари, свързани с имунопрофилактиката на животните;
- 8,5 млн. лв. - помощ De minimis за извънредна подкрепа на земеделските стопани;
- 111,5 млн. лв. - държавна помощ за осигуряване на ликвидност и достъп до финансиране на предприятията, които през периода на пандемията са изправени пред внезапен недостиг на средства;
- 11,0 млн. лв. - по преходната национална помощ за изплащане в пълен размер на преходната национална помощ за овце-майки и кози-майки;
- 8,3 млн. лв. - за изграждане на ефективно функциониращa инфраструктура и капацитет за управление на рискови събития – защита от вредното въздействие на водите и градозащита;
- 5,0 млн. лв. - за еднократна подкрепа, свързана с производството на микро земеделски производители;
- 2,0 млн. лв. - за упражняване на пълен контрол върху вноса на готова продукция от земеделски и животински произход с оглед осигуряване на безопасност на храните

и за повишаване качеството на контролните функции на Изпълнителната агенция по горите и Българската агенция по безопасност на храните.

Икономическа и финансова политика. За изпълнение на залегналите приоритети в Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г. - 2025 г. в областта на икономическа и финансова политика са планирани средства за изпълнение на политиките в тази област, както следва:

- 9,0 млн. лв. - за насърчаване на инвестициите на местни и чуждестранни предприятия, изпълняващи инвестиционни проекти по Закона за насърчаване на инвестициите. Средствата са насочени за изграждане на нови производствени мощности и създаване на дългосрочни нови работни места чрез осигуряване на подкрепа на дружествата, изпълняващи инвестиционни проекти и създаващи значима заетост – сертифицираните по Закона за насърчаване на инвестициите инвеститори;

- 5,6 млн. лв. - за Националния иновационен фонд, чиято основна цел е насърчаване на научноизследователската и развойната дейност за повишаване конкурентоспособността на предприятията и стимулиране сътрудничеството между науката и бизнеса в България;

- 0,9 млн. лв. - за изграждане на Информационна система за Българската агенция за инвестиции;

- 0,9 млн. лв. - за разработване на индикатори за измерване на постигнатия социален резултат от работата на дружествата с държавно участие; за създаване на Борд за иновации между Министерството на иновациите и растежа и Министерството на образованието и науката, с цел създаване на дългосрочни политики за развитието на българската икономика; провеждане на консултации с бизнеса, за идентифициране на административните пречки и поетапното им премахване.

Регионална политика

Основните бюджетни взаимоотношения между общините и централния бюджет за 2022 г. са в общ размер 5 612,8 млн. лв., от които обща субсидия за делегираните от държавата дейности – 4 889,3 млн. лв.; обща изравнителна субсидия – 379,0 млн. лв.; трансфер за зимно поддържане и снегопочистване на общински пътища – 48,2 млн. лв.; целева субсидия за капиталови разходи – 296,3 млн. лв. Общата субсидия за държавни дейности за 2022 г. е увеличена с 556,8 млн. лв. или с 12,9% спрямо 2021 г. Общата изравнителна субсидия е увеличена с 49,6 млн. лв. или 15% спрямо 2021 г. Целевата субсидия за капиталови разходи е увеличена със 72,2 млн. лв. или 32,2% спрямо 2021 г.

Финансовият пакет, от който България може да се възползва по **Механизма за възстановяване и устойчивост** (Recovery and Resilience Facility), се очаква да бъде 6,268 млрд. евро безвъзмездна финансова помощ (по текущи цени) и около 4,549 млрд. евро заеми (по цени от 2018 г.). Механизмът не регламентира изисквания по отношение на национално съфинансиране. Периодът, в който може да се поемат правни задължения за основния финансов пакет в размер на 70% от общата сума за безвъзмездната подкрепа, е до 31 декември 2022 г., а за остатъка от 30% – между 1 януари 2023 г. и 31 декември 2023 г.

Минималният размер на фискалния резерв към 31.12.2022 г. е предвиден да остане непроменен спрямо заложения в ЗДБРБ за 2021 г. в размер на 4,5 млрд. лв.

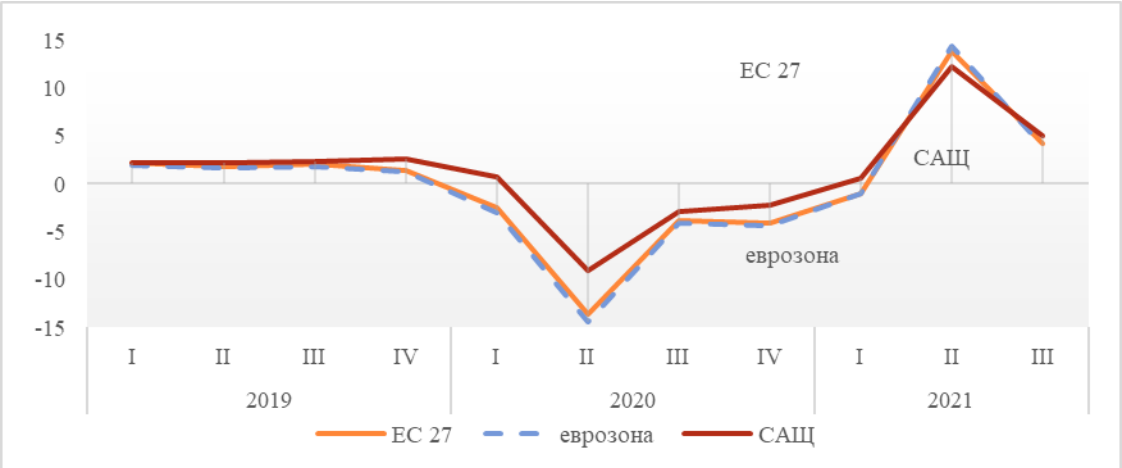
Въз основа на допусканията и прогнозното нетно дългово финансиране през 2022-2024 г. се очаква в края на периода **държавният дълг** да достигне до ниво от 47,1 млрд. лв., а съотношението на държавния дълг спрямо БВП до 29,3%, плавно удължаване на средния остатъчен матуритет на дълга, както и увеличение на дела на вътрешния държавен дълг в структурата на дълга (от 20,5% в края на 2020 г. на 34,6% в края на 2024 г.).

Част I.
Икономически перспективи за периода 2021-2024 г.

1. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА

През 2021 г. се наблюдава възстановяване на световната икономика от кризата, причинена от пандемията от COVID-19. Нарастване бе отчетено в международната търговия, заетостта, доходите. Възстановяването протече различно в отделните икономически сектори, като услугите, особено тези свързани с международен туризъм, остават по-съществено засегнати. Активизирането на ваксинационния процес в много от развитите държави се отрази в облекчаване на ограниченията от второто тримесечие и съответно в съществено нарастване на БВП. Същевременно предлагането остана по-ниско от търсенето, а проблемите по веригите на производство и доставки се изостриха. Наблюдаваше се съществено нарастване на цените на суровините, което постепенно се прехвърли и върху цените за крайните потребители и през третото тримесечие беше отчетено известно забавяне в икономическата активност. Икономиката на САЩ, Европейския съюз и еврозоната отчетоха двуцифрено нарастване през второто тримесечие и малко под 5% растеж през третото тримесечие. Съизмерима динамика бе регистрирана и при други основни търговски партньори на България.

Граф. I-1: Реален БВП
(% промяна спрямо съответното тримесечие на предходната година)

Източник: Евростат, Американско бюро за икономически анализи

2. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА

2.1. БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ

За периода януари-септември 2021 г. брутният вътрешен продукт на страната нарасна в реално изражение с 3,6%[2]. С принос за растежа бе вътрешното търсене и най-вече потреблението. Частното потребление се повиши със 7,7%, движено от подобрение на доверието на потребителите, растеж на реалния разполагаем доход на домакинствата и увеличение на кредитите. Публичното потребление отчете повишение от 4,5% в резултат на по-високите разходи за персонал. Инвестициите в основен капитал спаднаха с 8,7%, като бе отчетено намаление както при публичните капиталови разходи, така и при частните инвестиции. Растежът на износа на стоки и услуги достигна 8,6%, но той бе надминат от нарастването на вноса - 12,6%. В резултат, нетният износ имаше отрицателен принос за растежа на БВП за деветте месеца на 2021 г.

Брутната добавена стойност нарасна с 2,5% за периода януари-септември 2021 г. С основен принос бе индустрия без строителство с растеж от 8%. Нарастването на добавената стойност в услугите от 1,4% бе движено най-вече от секторите *финансови и застрахователни дейности*, *държавно управление* и *създаване и разпространение на информация*. В строителството бе отбелязан спад от 7,6%.

2.2. ПАЗАР НА ТРУДА И ДОХОДИ

Въпреки започналия през първата половина на 2021 г. процес на възстановяване на българската икономика, изразен чрез ръста на реалния БВП, възстановяването на заетостта все още изостава. Броят на заетите в страната за деветмесечието се запазва почти на равнището от предходната година (намаление от 0,1% спрямо деветте месеца на 2020 г.). До голяма степен това се дължи на спада на самонаетите лица и особено на тези в аграрния сектор (последните са намалели с 8,7% на годишна база). В същото време броят на наетите лица по трудово и служебно правоотношение вече е по-висок спрямо предходната година с 0,9%, което компенсира намалението в броя на самонаетите лица. Наблюдават се обаче съществени различия в динамиката на последния показател по икономически сектори. Сектори като *създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения* (това е единственият сектор, където динамиката на наетите лица не бе повлияна негативно от COVID-19-ситуацията през 2020 г.), *строителство* и *държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа* вече регистрира относително високи растежи в броя на наетите лица (съответно 8,1%, 2,2% и 2,7%), докато в други като *индустрия*, *финансови и застрахователни дейности*, *операции с недвижими имоти* и *професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности* броят на наетите лица остава по-нисък спрямо деветмесечието на 2020 г. Все пак, като изключим индустрията, това са сектори с относително ниска тежест в динамиката на общата заетост в страната.

Започналото възстановяване на икономиката, както и удължаването на краткосрочните правителствени мерки за запазване на съществуващите работни места допринесоха коефициентът на безработица в страната да се запази относително нисък. Според данните от НРС, коефициентът на безработица в страната средно за деветте месеца на

[2] Сезонно неизгладени данни.

2021 г. е 5,5% и е с около 1,5 пр.п. по-нисък в сравнение с този за ЕС 27. В същото време броят на регистрираните безработни следваше тенденция на почти постоянно намаление от началото на календарната година и в края на септември регистрира най-ниски стойности на показателя за последните двадесет години.

Все още неясната епидемиологична обстановка и несигурните перспективи за развитие пред част от икономическите сектори (най-вече от сферата на услугите) не способстват за завръщане на населението, което напусна работната сила през 2020 г. вследствие на COVID-19 кризата. Коефициентът на икономическа активност на населението (за възрастовата група 15-74 г.) е 55,3% средно за деветте месеца на 2021 г. и е с над 1 пр.п. по-нисък спрямо 2019 г., последната предкризисна година.

В периода януари-септември 2021 г. динамиката на производителността на труда премина на положителна територия. Реалният растеж на показателя достигна 3,7% на годишна база с водещ принос от страна на промишлеността. В условията на продължаващо нарастване на компенсацията на един нает, възстановяването на динамиката на производителността се отрази в корекция на разходите за труд на единица продукция. В номинално изражение техният растеж се забави до 5,6%, а в реално изражение те се задържаха на нивото си от предходната година.

За първите девет месеца на 2021 г. средната работна заплата се повиши средно с 11,9% на годишна база, като отчетеният темп на растеж в обществения сектор надхвърли този в частния сектор на икономиката (16,4 спрямо 10,4%). Нивата на заплащане в най-засегнатите от пандемията икономически дейности също се характеризираха със съществено нарастване и преодоляха спадовете, наблюдавани през 2020 г., дължащи се на въведените ограничителни мерки. Реалният растеж на показателя, изчислен с ХИПЦ, достигна 10%. Реалното повишение на доходите се характеризираше с ускорение през първото полугодие и забавяне през третото тримесечие, което се дължеше на повишената инфлация в страната.

2.3. ИНФЛАЦИЯ

От началото на годината годишният темп на инфлация в България следва тенденция на ускорение до 6,3% през ноември (според ХИПЦ), след като в края на 2020 г. отчете стойност от 0%. Основният фактор за формиране на инфлацията бе ускореното поскъпване на суровините на световните пазари, и най-вече на енергията и храните. По линия на производствените разходи, това сравнително бързо се прехвърли върху крайните цени на потребител на транспортни горива и хранителни продукти, чието повишение към ноември се ускори съответно до 39,1% и 6,8% спрямо същия месец на 2020 г., но също така имаше и косвен ефект за поскъпване на транспортните услуги, общественото хранене и др. Базисната инфлация[3] също отчете съществено ускорение до 3,7% през ноември с принос както от страна на услугите, така и от неенергийните промишлени стоки.

2.4. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

Постепенното възстановяване на икономическата активност в глобален план, в резултат от активизирането на ваксинационния процес и премахването на част от ограничителните мерки, имаше положителен ефект върху търговските потоци и международните пътувания. В България износът и вносът на стоки започнаха да

[3] Базисната инфлация включва преработените храни, неенергийните промишлени стоки и услугите.

нарастват в номинално изражение от февруари, след което темповете се ускориха до двуцифрени стойности. За периода януари-октомври износът на стоки се повиши с 24,3%, а вносът – с 26,6%. Изпреварващото нарастване на вноса спрямо износа на стоки се отрази в нарастване на търговския дефицит до 3,3% от БВП. Търговията с метали и метални руди имаше основен принос за номиналната динамика на износа и вноса, в резултат от значителното повишение на международните цени на суровините. Нарастването на промишленото производство в основни търговски партньори и свързаното с това по-високо външно търсене се отрази в по-висок износ на машини и съоръжения, захранван от внос на суровини. От март бе отчетено и нарастване на вноса на енергийни суровини (нефт и нефтопродукти). По отношение на регионалната структура на износа водеща бе търговията с ЕС, а при вноса - с трети страни.

С облекчаване на ограниченията пред международните пътувания нарасна броят на посещенията и приходите от пътувания на чужденци в страната. Това подпомогна увеличението на износа на услуги през десетте месеца с 25,5% спрямо същия период на 2020 г. Излишъкът по статия услуги се повиши до 5,7% от прогнозния БВП. Салдата по първичен и вторичен доход се влошиха спрямо миналогодишните, повлияни от по-активното изплащане на инвестиционен доход и все още наблюдаваното намаление на парични трансфери от чужбина. За периода януари-октомври салдото на текущата сметка отчете незначителен дефицит от 0,2% от прогнозния БВП, при излишък от 0,4% през първите десет месеца на 2020 г.

2.5. ПАРИЧЕН СЕКТОР

Брутните международни валутни резерви на страната продължиха да осигуряват стабилното функциониране на паричния съвет. Пазарната им стойност към края на ноември 2021 г. възлезе на 31,7 млрд. евро. Темпът им на растеж се ускори до 9,9% на годишна база при 4,8% в края на октомври, като беше повлиян от серия успешно пласирани държавни ценни книжа (ДЦК) през ноември със съвкупна номинална стойност 1,5 млрд. лв. Бяха пласирани две нови емисии ДЦК, съответно 3,5 и 7,5-годишни, деноминирани в лева, и преотворена емисия 5-годишни ДЦК, постъпленията от които увеличиха депозита на правителството в БНБ. Принос за нарастването на международните валутни резерви имаше и увеличението на парите в обращение.

Банковата система в България в ситуация на глобална пандемия с последващите икономически и социални ефекти от нея остана стабилна и продължи да поддържа високи равнища на капиталова адекватност и ликвидност. Коефициентът на обща капиталова адекватност към края на септември беше 22,36%, а отношението на ликвидно покритие – 325,4% към края на ноември 2021 г.

Годишният растеж на кредита за частния сектор следваше тенденция на ускорение от началото на годината. Тя бе по-съществена след първото тримесечие, когато нарастването бе 4,6%, след като през април 2020 г. частният кредит започна да се забавя в резултат от пандемията. Отчитайки базовия ефект, годишното нарастване на кредита за частния сектор се ускори до 8,2% в края на ноември. За тази динамика допринесе както относително високото търсене на потребителски, така и на жилищни кредити на домакинствата, и в по-малка степен търсенето на кредит от фирмите.

Към края на ноември кредитите за домакинства се увеличиха с 12,5% спрямо година по-рано, при ускорение едновременно и на потребителските и на жилищните кредити. Потребителските кредити се увеличиха с 10,4% спрямо същия месец на 2020 г. (5% в края на 2020 г.), а темпът на растеж на жилищните кредити достигна нов връх от 16,8% при 11,6% в края на 2020 г. Нарастващото търсене на кредити от страна на

домакинствата, освен с ниските лихвени проценти и нарастващите цени на жилищата, може да се свърже и с нарастващи инфлационни очаквания. Годишният растеж на кредитите за нефинансови предприятия през ноември възлезе на 4,1% при 3% в края на 2020 г.

3. ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ, НА КОИТО СЕ ОСНОВАВА ПРОГНОЗАТА И МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА РАМКА ЗА ПЕРИОДА 2021-2024 Г.

Силното икономическо възстановяване през първата половина на 2021 г. и преобладаващата възходяща динамика на краткосрочните показатели затвърдиха очакванията за висок икономически растеж на ЕС и света през изминалата година. Очаква се през 2021 г. глобалната икономика да е задминала предкризисните си нива, а БВП на ЕС да е възстановил съществена част от реализирания през 2020 г. спад. Същевременно през второто полугодие на годината се наблюдаваха сигнали за забавяне на растежа. Очакванията са тази тенденция да продължи през 2022 г. с изчерпване на положителния базов ефект след възстановяването от кризата и постепенното преминаване към ограничаване на фискалните стимули и към фискална консолидация. В периода 2023-2024 г. се очаква годишните растежи на БВП както за света, така и за ЕС, да продължат да се забавят и да се доближат до дългосрочните си стойности.

Табл. I-1: Основни допускания за развитието на външната среда

Международна среда	Отчетни данни		Прогноза			
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Световна икономика [реален растеж, %]	2,8	-3,4	5,8	4,6	3,7	3,3
Европейска икономика - ЕС [реален растеж, %]	1,8	-5,9	5,1	4,4	2,3	1,9
Валутен курс щ.д./евро	1,12	1,14	1,18	1,13	1,13	1,13
Цена на петрол „Брент“ [щ.д./барел]	64,0	42,3	71,6	78,9	72,3	69,4
Цена на неенергийни суровини [в щ.д., %]	-4,2	3,0	31,0	8,0	-2,9	-1,7
EURIBOR 3м. [%]	-0,4	-0,4	-0,5	-0,4	-0,1	0,0

Източник: СБ, Евростат, МВФ, МФ

Прогнозата за *курса BGN/USD* се основава на наличието на фиксиран курс на лева към единната европейска валута и техническо допускане за разменния курс на еврото към щатския долар. Последното се състои в изчисляване на средния курс EUR/USD с дневни данни за последните десет работни дни към датата на изготвяне на допусканията и фиксирането му за дните до края на прогнозния хоризонт. Според така направеното техническо допускане с данни към 22.12.2021 г., единната валута се очаква да поскъпне средно с 3,5% до 1,18 долара за 2021 г. През 2022 г. валутният курс ще се понижи с 4,4% до 1,13 долара за едно евро и ще остане на това ниво до края на прогнозния хоризонт.

Средната цена на суровия петрол тип „Брент“ през 2021 г. се очаква да бъде 71,6 щ.д. за барел, което съответства на повишение от почти 70% спрямо предходната година. В съответствие с пазарните очаквания към момента, през 2022 г. допускането е за

продължаващо поскъпване на суровината средно с 10,2% до 78,9 щ.д. Понижение на цените на петрола се очаква през 2023 и 2024 г., съответно с 8,4% и 4,0%.

Неенергийните суровини ще поскъпнат средно с 31% в доларово изражение през 2021 г., като това се дължи на допускания за по-силно поскъпване при всички основни групи суровини. Повишението в цените на неенергийните стоки се очаква да се забави до 8% през 2022 г. Единствено металите ще отчетат по-ниски цени средно с 5%, а поевтиняването им ще се запази до края на прогнозния период - със 7,3% през 2023 г. и 7,2% през 2024 г. На това най-вече ще се дължи и очакваният спад в цените на неенергийните суровини, съответно с 2,9% и 1,7%.

4. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2021-2024 Г.

Представената прогноза е разработена, като са взети под внимание статистически данни до 23 декември 2021 г., както и актуални допускания за външната среда, вкл. външно търсене и международни цени.

Табл. I-2: Основни макроикономически показатели

Основни макроикономически показатели	Отчетни данни		Прогноза			
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Брутен вътрешен продукт						
БВП (млн. лв.)	120 395	119 951	130 614	143 024	152 153	160 640
БВП (реален растеж, %)	4,0	-4,4	3,7	4,8	3,7	3,4
Потребление	5,1	1,5	6,1	4,3	3,0	3,3
Брутообразуване на основен капитал	4,5	0,6	-6,3	11,7	13,8	5,2
Износ на стоки и услуги	4,0	-12,1	8,2	6,9	6,5	5,1
Внос на стоки и услуги	5,2	-5,4	9,6	8,3	8,6	5,5
Пазар на труда и цени						
Заетост (СНС) (%)	0,3	-2,3	0,1	1,1	1,2	0,8
Коефициент на безработица (НРС) (%)	4,2	5,1	5,4	5,0	4,6	4,3
Компенсации на един нает (%)	6,9	7,2	8,9	8,1	7,4	7,0
Дефлатор на БВП (%)	5,2	4,2	5,0	4,5	2,6	2,1
Средногодишна инфлация (ХИПЦ) (%)	2,5	1,2	2,9	5,6	2,7	2,2
Платежен баланс						
Текуща сметка (% от БВП)	1,9	-0,3	-1,0	-1,3	-1,9	-2,5
Търговски баланс (% от БВП)	-4,7	-3,2	-4,3	-6,2	-7,8	-8,1
Преки чуждестранни инвестиции (% от БВП)	3,2	3,9	3,8	3,7	3,7	3,7
Паричен сектор						
М3 (%)	9,9	10,9	9,9	9,2	9,4	9,2
Вземания от фирми (%)	9,9	3,3	4,2	4,8	5,5	5,8
Вземания от домакинства (%)	9,5	6,6	12,6	9,4	8,7	8,3

Източник: МФ, НСИ, БНБ

4.1 БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ

Очаква се растежът на БВП за 2021 г. да достигне 3,7%. Нарастването на потреблението на домакинствата ще се забави през четвъртото тримесечие поради влошаването на

епидемичната обстановка в страната, което започна от септември 2021 г., а при инвестициите в основен капитал се очаква спад за годината. Забавянето на вътрешното търсене през четвъртото тримесечие ще се отрази и в аналогична динамика на вноса. Растежът на износа на стоки и услуги ще се забави през последното тримесечие на годината, като водещ фактор ще е забавянето при услугите, породено от по-активното разпространение на COVID-19 и свързаните с него ограничителни мерки. Както износът, така и вносът на стоки се прогнозира да възстановят нивата си от 2019 г. през 2021 г. Приносът на нетния износ към растежа на БВП ще е по-малко отрицателен спрямо този през 2020 г.

Растежът на БВП ще се ускори до 4,8% през 2022 г., движен от инвестициите. Публичните инвестиции ще бъдат подкрепени от средствата по НПВУ. Частното съфинансиране по линия на НПВУ ще стимулира и частните инвестиции. Те ще нарастват и поради подобрение на очакванията, свързани с намаление на несигурността сред икономическите агенти и повишеното търсене. Очаква се, с оглед високото нарастване на частното потребление през 2021 г. и забавянето в растежа на реалния разполагаем доход през 2022 г., потреблението на домакинствата да има по-умерен темп на растеж. В същото време публичното потребление ще продължи да подкрепя нарастването на БВП. В съответствие с очакваните по-умерени темпове на растеж на международната търговия и на икономическата активност в основните ни търговски партньори, растежът на износа на стоки ще се забави спрямо предходната година. По-нисък ще е и темпът на нарастване на износа на услуги, но ще остане значителен, с оглед продължаващото възстановяване на международния туризъм. Динамиката на вноса на стоки и услуги ще се определя от една страна от по-ограничения растеж на търсенето на суровини от експортно-ориентираните отрасли, наред с по-умереното нарастване на потреблението, и от друга – от съществото повишение на инвестициите. Общият темп на нарастване на вноса също ще се понижи, но ще остане по-висок от този на износа. В резултат, отрицателният принос на нетния износ към нарастването на БВП ще се запази почти без изменение.

През 2023 и 2024 г. растежът на икономиката ще се забави, съответно до 3,7 и 3,4%. Средствата по НПВУ ще продължат да стимулират икономиката по линия на инвестициите. Потреблението на домакинствата ще нараства, подкрепено от намалението на безработицата, стабилния растеж на доходите и кредитите. Износът ще има по-нисък принос за реалното нарастване на БВП и през двете години, поради забавянето във външното търсене. Приносът на нетния износ към растежа на БВП ще остане отрицателен – по-съществен през 2023 г., поради увеличение на вноса във връзка с доставки на отбранителна техника, и минимално отрицателен през 2024 г.

4.2 ПАЗАР НА ТРУДА И ДОХОДИ

Оценката за 2021 г. е броят на заетите в икономиката да се запази почти на нивото си от 2020 г. (минимално увеличение от 0,1%). Средногодишният коефициент на безработица е 5,4%, а коефициентът на икономическа активност на населението ще се запази почти същия както през 2020 г. на ниво от 55,4%. За 2022 г. се очаква относително висок ръст на броя на заетите от 1%, който ще се обуславя едновременно от подобряването на епидемиологичната обстановка в света и в частност в България, както и на положителния ефект от първите финансови потоци по НПВУ. В резултат на положителната динамика на заетостта се очаква коефициентът на безработица за 2022 г. да намалее до 5%, а икономическата активност на населението да се увеличи до 56,2%.

През периода 2023-2024 г. ръстът на заетостта ще се запази висок (в диапазона 0,8-1,2%), повлиян от очакваното относително високо нарастване на българската икономика, а коефициентът на безработица ще продължи тренда си на намаление, като се очаква да достигне средногодишна стойност от 4,3% през 2024 г.

През 2021 г. номиналният растеж на компенсацията на един нает е оценен на 8,9%. Съществото нарастване на икономическата активност и търсенето на труд в страната през 2022 г. ще обуслови ускорения растеж на доходите от труд в частния сектор. Допълнителен принос ще има и планираното увеличение на минималната работна заплата. Разгледано общо за икономиката обаче, възходящият тренд на развитие няма да е толкова ясно изразен, защото приносът на публичния сектор ще е значително по-ограничен. Тази тенденция ще се запази и до края на прогнозния период, като се очаква частният сектор да има водещо значение за растежа на доходите в икономиката. Компенсацията на един нает общо за икономиката е оценена да се повиши номинално с 8,1% през 2022 г. В периода 2023-2024 г. този темп ще остане висок – над 7%. Тези развития ще са обусловени от продължаващо нарастване на производителността на труда, цените и от положителното развитие на пазара на труда. През последните две години на прогнозния хоризонт се очаква ефектът от усвояването на средствата по НПВУ върху доходите да е най-силно изразен.

Възстановяването на положителната динамика на производителността на труда се очаква още през 2021 г., с което нивото на БВП на един зает по постоянни цени ще надхвърли предкризисната си стойност от 2019 г. Оценката за реалния растеж на производителността на труда в периода 2022-2024 г. възлиза на 3% средногодишно. Това, заедно с очакванията за растежа на компенсацията на един нает, ще доведе до умерено нарастване на разходите за труд на единица продукция през прогнозния период (4,5% средногодишно).

4.3 ИНФЛАЦИЯ

В съответствие с очакванията за по-силно поскъпване на петрола и неенергийните суровини през 2021 г., както и с вече направените повишения в административните цени на природен газ, електрическа и топлинна енергия, нарастването на общото равнище на потребителските цени ще продължи да се ускорява и в края на годината се очаква да достигне 6,7%. Водещ принос за това ще имат енергийните стоки, като транспортните горива се очаква да поскъпнат с 38,4% към декември 2021 г. Повишението на цените на храните също ще се ускори до 8,3% в края на годината, не само поради нарастването на съответните международни цени, а също така и на слабата реколта, повлияна от лошите климатични условия през лятото и вторичните ефекти от поскъпването на енергоносителите. Услугите също ще имат положителен принос с поскъпване от 3,2% към декември. Това ще се дължи не само на повишеното вътрешно търсене, но също и на косвени ефекти по линия на по-скъпите горива и храни. Средногодишната инфлация през 2021 г. се прогнозира да бъде 2,9%.

Средногодишното повишение на ХИПЦ през 2022 г. се прогнозира да бъде 5,6%, а инфлацията в края на годината ще се забави до 3,1%. В съответствие с пазарните очаквания, международната цена на петрола тип „Брент“ се очаква да се понижи с малко над 12% в края на 2022 г., което ще доведе до поевтиняване на транспортните горива за съответния период. Във връзка с това, енергийните стоки ще имат отрицателен принос за формиране на инфлацията в края на годината. Приносът на компонентите на базисната инфлация ще се засили както поради нарастване на вътрешното търсене, така и по линия на вторични ефекти от поскъпването на енергоносителите.

През 2023 и 2024 г. отрицателният принос на енергийните стоки ще се запази, поради очакваната низходяща динамика на международните цени. Вследствие на това инфлацията в края на годината се очаква да продължи да се забавя, съответно до 2,4% и 2,0%. До края на прогнозния период приносът на базисните компоненти на ХИПЦ ще бъде водещ за формиране на инфлацията в страната, но ще се забавя. Средногодишният темп на инфлация ще бъде 2,7% през 2023 г. и 2,2% през 2024 г.

4.4 ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

Очаква се в края на 2021 г. текущата сметка да е достигнала дефицит от около 1% от БВП, с основен фактор за формирането ѝ - увеличение на дефицита в търговията със стоки. Номиналният растеж на вноса за годината се очаква да превиши този на износа и търговският дефицит да достигне 4,2% от БВП. При услугите, с оглед значителния спад през 2020 г., също се очаква съществено повишение както на износа, така и на вноса, най-вече на транспортни услуги и пътувания. Излишъкът на статията се очаква да достигне 6% от БВП. Според прогнозата, нарастващият размер на изплатения инвестиционен доход се е отразил в по-висок дефицит по първичен доход - 3,9% от БВП, а входящите трансфери от ЕС са компенсирали значителна част от продължаващия спад в паричните преводи от чужбина.

През 2022 г. очакваното продължаващо нарастване на цените на повечето от международно търгуваните стоки ще подкрепи запазване на двуцифрени номинални растежи при търговията със стоки, въпреки забавянето в търсенето и, респективно, по-умерените нараствания на изтъргуваните количества. Подкрепен от по-високата инвестиционна активност в страната реалният растеж на вноса ще продължи да изпреварва износа. Това, наред с очакваното формиране на отрицателни условия на търговия, тоест по-високи цени на вноса от тези на износа, ще допринесе за нарастване на търговския дефицит до 6,2% от БВП. През годината растежът на приходите от посещения на чуждестранни туристи ще се ускори, което ще е в основата на нарастването на излишъка при търговията с услуги (6,9% от БВП). Входящите трансфери по линия на Механизма за възстановяване и устойчивост ще подкрепят увеличението на излишъка по вторичен доход, а общият дефицит на доходните статии ще се свие. Дефицитът по текущата сметка ще остане почти непроменен (1,3% от БВП).

В периода 2023-2024 г. номиналният растеж на вноса на стоки ще продължи да изпреварва този на износа и ще допринесе за нарастване на търговския дефицит. През 2023 г. износът на услуги ще надмине предкризисното си ниво и ще продължи да се увеличава, което ще е основен фактор за повишението на излишъка на статията. Салдото на първичния доход ще остане непроменено (около 3,8% от БВП), докато излишъкът по вторичния доход ще се увеличи до около 2% от БВП през 2023 г., след което леко ще се свие, поради края на периода за получаване на европейски средства от Многогодишната финансова рамка 2014-2020 г. и постепенното стартиране на проекти по новите програми. Дефицитът по текущата сметка ще нарасне като отношение към БВП до 1,9 и 2,5%, съответно през 2023 и 2024 г.

През прогнозния период салдото по капиталовата сметка ще бъде над средното от последните години, поради ефекта от входящите трансфери по НПВУ. Балансът на финансовата сметка ще бъде движен от изплащането и рефинансирането на външен държавен дълг и от входящия поток на преките чуждестранни инвестиции, който ще достигне около 3,7-3,8% от БВП.

4.5 ПАРИЧЕН СЕКТОР

През 2021 г. кредитът за предприятията ще се ускори спрямо 2020 г. в синхрон с очакванията за подобряване на икономическата активност, но нарастването му ще бъде ограничено от очертаваща се слаба инвестиционна дейност в частния сектор.

При домакинствата прогнозираното по-високо търсене на кредити се подкрепя от текущото развитие на потреблението, строителството и пазара на жилища. Годишното нарастване на вземанията от предприятията[4] се прогнозира да бъде около 4,2%, а на вземанията от домакинствата – 12,6%. Общо растежът на вземанията от частния сектор през 2021 г. се очаква да бъде 7,3%, при 4,5% в края на 2020 г.

През 2022 г. се очаква растежът на кредита за домакинствата да се забави, отчитайки края на частния мораториум, очакванията за охлаждане на пазара на жилища, забавяне на нарастването на компенсациите на наетите и потребителските разходи. През периода 2023-2024 г. кредитът за домакинства ще продължи да нараства с относително висок, но забавящ се темп. Кредитът за нефинансови предприятия ще се ускори в периода 2022-2023 г. в синхрон с възстановяването на частните инвестиции, подкрепени и от НПВУ.

Очакванията са растежът на общо вземанията от предприятия в края на 2022 г. да бъде 4,8%, а този на вземанията от домакинства – 9,4%. Общо вземанията от частния сектор през 2022 г. ще се увеличат с 6,6%, а през 2023 г. - с 6,8%. През 2024 г. общо годишното нарастване на вземанията от предприятия ще бъде 5,8%, а на вземанията от домакинства – 8,3%.

4.6 РИСКОВЕ ПРЕД ПРОГНОЗАТА

Представената прогноза е зависима от развитието на епидемичната обстановка както в страната, така и в световен план. Реализацията на прогнозата е силно зависима от появата и разпространението на новите варианти на вируса и степента, в която здравната ситуация, респ. мерките за справяне с епидемията, се отразяват върху икономиката. При налагането на стриктни и продължителни мерки срещу разпространението на COVID-19 е възможно да се наблюдава по-слаба от очакваната икономическа активност през първата половина на 2022 г. Различна от очакваната динамика на стабилизиране на здравната ситуация може да доведе до съществени отклонения в прогнозата през целия прогнозен хоризонт.

Продължаване на проблемите по каналите за доставка и през 2022 г. могат да се отразят в отлагане на поръчките за следващи периоди или дори в трайно понижаване на външното търсене. Това ще има отрицателно въздействие основно върху експортно ориентираните отрасли.

Възможно е нарастването на инфлацията, което ще ограничи реалния растеж на доходите, да доведе до по-голямо от очакваното забавяне в растежа на потреблението на домакинствата през 2022 г. Високата несигурност би могла да доведе и до отлагане на възстановяването на частните инвестиции. Риск в периода 2022-2024 г. е и реализирането на инвестициите по линия на проектите по НПВУ и на проектите, финансирани по Многогодишната финансова рамка на ЕС. Забавяне в стартирането на проектите по НПВУ би се отразило отрицателно на растежа на БВП за 2022 г.

[4]Данните се отнасят за нефинансови и финансови предприятия от паричната статистика на БНБ.

Рисковете пред прогнозата за инфлацията през 2022 г. са свързани най-вече с реализацията на допусканията за динамиката на международните цени, като се засилват тези във възходяща посока за продължаващо поскъпване на всички основни групи суровини.

4.7 ПОТЕНЦИАЛЕН РАСТЕЖ И ОТКЛОНЕНИЕ ОТ ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП

Растежът на потенциалния БВП[5] през 2021 г. се оценява на 2%. Очакваното възстановяване на заетостта през следващите години ще доведе до ускорен растеж на потенциалния БВП и той ще достигне 2,6 и 3%, съответно през 2022 и 2023 г. Нарастването на инвестициите също ще доведе до по-висок принос на капитала за растежа. Общата факторна производителност (ОФП) ще допринесе с 1,4-1,5 пр.п. През 2024 г. се очаква слабо забавяне на растежа до 2,9%, което ще дойде по линия на труда. По-нататъшното увеличение на заетите ще бъде ограничено от негативните демографски процеси в страната.

Отклонението от потенциала[6] бе -2,1% през 2021 г. За 2022 г. се очаква затваряне на отклонението, а от 2023 г. то ще бъде положително.

Табл. I-3: Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП

Година	Потенциален растеж, %	Отклонение от потенциалния БВП, %
2020	1,7	-3,7
2021	2,0	-2,1
2022	2,6	0
2023	3,0	0,7
2024	2,9	1,2

Източник: МФ

Табл. I-4: Приноси към потенциалния растеж (пр.п.)

Година	Труд	Капитал	ОФП
2020	-0,3	0,7	1,3
2021	-0,1	0,7	1,4
2022	0,2	0,9	1,5
2023	0,3	1,2	1,4
2024	0,2	1,3	1,4

Източник: МФ

[5] Потенциалният БВП за българската икономика е изчислен с помощта на производствена функция по методология, разработена от ЕК: Havik, K., & Kieran Mc Morrow, K., & Fabrice Orlandi, F., Christophe Planas, C., Rafal Raciborski, R., Werner Roeger, W., Alessandro Rossi, A., Anna Thum-Thysen, A. & Valerie Vandermeulen, V.,"The Production Function Methodology for Calculating Potential Growth Rates & Output Gaps," European Economy – Economic Papers 535, 2014.

[6] Цикличното развитие на икономиката се измерва с индикатора отклонение от потенциала. Той се изчислява като разлика между фактическия и потенциалния БВП в съотношение към потенциалния.

4.8 СЪПОСТАВКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА ПРОГНОЗА С ТАЗИ НА ЕК

Направено е сравнение на прогнозата с есенната макроикономическа прогноза на ЕК[7], публикувана на 11 ноември 2021 г. Различният период на изготвяне на двете прогнози предопределя използването на различни редове от отчетни статистически данни.

Табл. I-5: Сравнение на макроикономическата прогноза на МФ с прогнозата на ЕК

Основни макроикономически показатели	2021		2022		2023	
	МФ	ЕК	МФ	ЕК	МФ	ЕК
БВП [реален растеж %]	3,7	3,8	4,8	4,1	3,7	3,5
Заетост (СНС) [%]	0,1	0,0	1,1	0,9	1,2	0,6
Коефициент на безработица (НРС) [%]	5,4	5,1	5,0	4,6	4,6	4,4
Компенсации на един нает [%]	8,9	9,7	8,1	9,0	7,4	7,9
Средногодишна инфлация (ХИПЦ) [%]	2,9	2,4	5,6	2,9	2,7	1,8

Източник: ЕК, МФ

Двете институции имат сходни очаквания за растежа на БВП през 2021 г. За 2022-2023 г. ЕК прогнозира по-нисък растеж на икономиката спрямо МФ и това се дължи най-вече на по-резервирани очаквания за нарастването на инвестициите. МФ очаква и по-висок растеж на публичното и частното потребление през 2022 г. в съответствие с разходите и мерките, заложени в настоящата АСБП.

Според есенната прогноза на ЕК изменението на заетостта в България за 2021 г. е много близко до настоящата оценка на МФ. За 2022 и 2023 г. прогнозата на ЕК предвижда малко по-ниски растежи на заетостта в сравнение с прогнозата на МФ, в резултат на което очакването за броя на заетите през 2023 г. е съответно 3 503 хил. д. в прогнозата на ЕК и 3 535 хил. д. в прогнозата на МФ.

Основните различия в прогнозите на ЕК и на МФ относно коефициента на безработица е спрямо 2021 г. Очакванията на ЕК са стойността на показателя да е 5,1%, докато на МФ е 5,4%. За следващите две години ЕК и МФ очакват сходни тенденции в изменението на показателя, като за 2023 г. според прогнозата на ЕК се очаква коефициентът на безработица да намалее до 4,4%, а според прогнозата на МФ – до 4,6%.

По отношение на компенсацията на един нает, сравнението между двете прогнози показва, че очакванията на ЕК за динамиката на разглеждания показател надхвърлят стойностите в прогнозата на МФ. Различията в периода 2022-2023 г. се обуславят от по-високия принос на възнагражденията в публичния сектор, заложен в прогнозата на ЕК.

Прогнозираната от МФ инфлация е по-висока от тази, представена в прогнозата на ЕК, особено през 2022 г., като разликата е 2,7 пр.п. Възможно обяснение за това е очакван по-висок както директен, така и косвен принос на енергийните стоки от страна на МФ. Влияние има и по линия на по-дългия период с отчетни данни, с които МФ разполага

[7] https://ec.europa.eu/economy_finance/forecasts/2021/autumn/ecfin_forecast_autumn_2021_bg_en.pdf

към момента на изготвянето на прогнозата, тъй като именно през последните месеци бе наблюдавано и по-съществено ускорение на годишния темп на инфлация в страната.

Част II.
Фискална политика и основни параметри за периода 2022-2024 г.

1. СРЕДНОСРОЧНИ ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА

Страната ни се придържа към провежданата през последните години благоразумна фискална политика, въпреки продължаващата извънредна епидемична обстановка и политическите предизвикателства през настоящата година.

През 2021 година продължи финансирането и прилагането на мерки, свързани с укрепване на системата на здравеопазването, предоставянето на социални услуги и насърчаването на заетостта, което се отрази на фискалната рамка и на основните бюджетни параметри и в следващия тригодишен период. Провежданата последователна и балансирана фискална политика през последните години в условията на макроикономическа стабилност, която се явява надеждна основа за устойчивост на бюджетната рамка, ни дава възможност за посрещане на настоящите предизвикателства за макроикономическото и бюджетно развитие.

Параметрите на националната бюджетна рамка отчитат ефектите от динамиката от създалата се извънредна епидемична обстановка в страната и необходимостта от финансово обезпечаване на провежданите политики и мерки на правителството, свързани както с пандемията и икономическите последици от нея, така и с останалите национални приоритети.

От гледна точка на устойчивостта на публичните финанси през прогнозния период, определянето на реалистични цели за основните бюджетни параметри следва да се придържа към установените фискални правила и ограничения, заложени в Закона за публичните финанси и произтичащи от изискванията на Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г. относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки (ОВ, L, 306/41 от 23 ноември 2011 г.) и Регламент (ЕО) № 1466/1997 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики.

Активираната от Европейската комисия обща клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж, която позволява на държавите членки да предприемат мерки за справяне с разпространението на вируса, като временно се отклонят от средносрочната си бюджетна цел, ще продължи своето действие и до края на 2022 г. По този начин се осигурява гъвкавост на националните правителства да предприемат мерки в условията на извънредна епидемична обстановка, като разходите, пряко свързани с преодоляване на последиците от пандемията, се изключват при оценяване спазването на фискалните правила и ограничения.

За овладяване и преодоляване на последствията от пандемията от COVID-19 държавите-членки на ЕС, в т.ч. и България, реализират мерки и програми, осигурени от националните им бюджети и от фондове, програми и механизми на ЕС.

Доколкото европейската правна рамка и процедури по наблюдение спазването на фискалните правила предвиждат възможност за временни отклонения при извънредни обстоятелства, то в националното ни бюджетно законодателство също бяха предприети промени по отношение на специфичните правила и ограничения чрез прецизиране на регулациите в частта на правилата, дефинирани в Закона за публичните финанси, с които се осигури гъвкавост на фона на глобалните предизвикателства пред икономиката и бюджета.

Параметрите за основните фискални показатели са представени в следващата таблица, като са отразени ефектите от временните COVID-19 мерки, а за целите на оценяване спазването на националните фискални правила по ЗПФ са включени и показатели по КФП с приложимите изключения.

Табл. II-1: Основни показатели на КФП (касова основа) [8]

Показатели	2020 г. Отчет		2021 г. Предв. отчет		2022 г. Програма		2023 г. Прогноза		2024 г. Прогноза	
	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП
Приходи, помощи и дарения	**44 317,7**	**36,9%**	**52 340,3**	**40,1%**	**57 253,5**	**40,0%**	**61 389,2**	**40,3%**	**64 537,9**	**40,2%**
Общо разходи и Вноска в общия бюджет на ЕС	**47 850,4**	**39,9%**	**56 245,0**	**43,1%**	**63 153,8**	**44,2%**	**66 471,4**	**43,7%**	**69 419,8**	**43,2%**
в т.ч. Разходи чл. 28, ал. 1 от ЗПФ	**44 343,8**	**37,0%**	**52 579,7**	**40,3%**	**57 273,9**	**40,0%**	**57 506,7**	**37,8%**	**59 582,5**	**37,1%**
Бюджетно салдо (+/-)	**-3 532,7**	**-2,9%**	**-3 904,7**	**-3,0%**	**-5 900,3**	**-4,1%**	**-5 082,2**	**-3,3%**	**-4 881,9**	**-3,0%**
в т.ч. Covid-19 мерки (приходни и разходни)	**3 810,3**	**3,2%**	**6 658,6**	**5,1%**	**2 268,6**	**1,6%**	**467,0**	**0,3%**		**0,0%**
Бюджетно салдо без Covid-19 мерки (+/-)	***277,6***	***0,2%***	***2 753,9***	***2,1%***	***-3 631,7***	***-2,5%***	***-4 615,2***	***-3,0%***	***-4 881,9***	***-3,0%***

Предвиденото временното разхлабване на фискалната политика през 2020 и 2021 г., наложено от икономически, здравни и социални предизвикателства се реализира при по-ниски от очакваните нива на фискалната позиция, а доколкото в настоящата прогноза са заложени и фискални ефекти от политики, мерки и допусканията на правителството, чийто мандат покрива изцяло прогнозния период, то в средносрочен план се предвижда дефицитът по КФП да достигне 4,1% от БВП през 2022 г. (с включени COVID-19 мерки) с последващи годишни стъпки за фискална консолидация, като дефицитът по КФП намалява до 3,0% от БВП през 2024 г.

От гледна точка на ограничението на фискалното правило за дефицита по КФП (без отчитане на ефекта от COVID-19 мерките) за целия прогнозен период бюджетното салдо е в рамките на ограничението за дефицит до 3 на сто от БВП, като за 2020 и 2021 г. се наблюдава положително салдо съответно 0,2% от БВП и 2,1% от БВП, а за годините от прогнозния период - отрицателно салдо в рамките на 2,5-3,0% от БВП.

В средносрочен план разходите по КФП (без разходите, извършвани от сметки за средства от ЕС и по други международни програми и договори, приравнени към тях,

[8] Поради закръгление (в млн. лв. и като процент от БВП) някои сумарни позиции в таблиците и графиките в актуализираната бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. и приложенията към нея не се изчерпват от съставните им числа.

вкл. свързаното с тях национално съфинансиране) са в рамките на 40%-то правило по ЗПФ, като бележат спад от 40,0% от БВП през 2022 г. до 37,1% от БВП през 2024 г.

За 2020 г. отчетните данни показват значително подобрение на бюджетното салдо от дефицит по КФП от 4,4% от БВП по ревизираната оценка на програмата за 2020 г. на дефицит в размер на 2,9% от БВП по отчетни данни. В сравнение с 2019 г. през 2020 г. бяха извършени по-високи разходи, свързани основно с предприетите мерки за предотвратяване разпространението на COVID-19 и лечението му, мерки за подкрепа на бизнеса и социални мерки за намаляване на негативните ефекти от пандемията. Поради тази причина салдото по консолидираната фискална програма отчита влошаване спрямо отчетения дефицит от 1,0% от БВП за 2019 г. Повече информация за изпълнението на КФП за 2020 г. се съдържа в прегледа по приложение № 1.

За разлика от първоначалните очаквания от есента на 2020 г. през цялата 2021 г. България се намираше в извънредна епидемична обстановка, което наложи по-голямата част от мерките за борба с пандемията от предходната година да бъдат продължени и доразвити, съответно очерта необходимост програмата за годината да бъде актуализирана (ЗИД на ЗДБРБ за 2021 г. ДВ, бр. 77 от 2021 г.). Одобрените промени се основаваха на необходимост от обезпечаване на допълнителен ресурс за очерталата се нова вълна на пандемията през есента и подкрепа на бизнеса и уязвимите групи от населението през оставащите месеци до края на годината. Същевременно в разчетите за годината бяха отразени и прогнозираните по-високи от първоначално планираните приходи, с което дефицитът по КФП за 2021 г. бе свит от 3,9 на сто от прогнозния БВП в разчетите към АСБП за периода 2021-2023 г., на 3,6 на сто от прогнозния БВП в разчетите към актуализираната програма. Предварителните данни за основните параметри по КФП за 2021 г. сочат, че дефицитът за годината остава близък до отчетения за предходната 2020 г. (3 на сто от прогнозния БВП). Съпоставено със заложената цел в актуализираната програма за годината (дефицит в размер на 3,6 на сто от прогнозния БВП) се очаква подобрение с 0,6 пр. п. Основен принос за свиването на дефицита има доброто изпълнение на приходите, предвид преизпълнението на разчетите при основните данъци.

Разчетите в АСБП за периода 2022-2024 г. отразяват тенденциите в актуалната макроикономическа прогноза за развитието на националната икономика и оценките за ефекта от дискреционните мерки, в т.ч. и от временните мерки в условията на извънредна епидемична обстановка.

При приходите в настоящата прогноза се наблюдава ръст в номинално изражение за целия тригодишен период. Като относителен дял от БВП за 2022 г. те са 40,0%, за 2023 г. - 40,3% и за 2024 г. – 40,2%.

По отношение на разходите за периода 2022-2024 г. се наблюдава номинален годишен ръст, но като дял от БВП те намаляват от 44,2% от БВП до 43,2% от БВП.

2. ОСНОВНИ ФИСКАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г.

Разчетите в АСБП за периода 2022-2024 г. са съобразени с определените в Закона за публичните финанси фискални правила и ограничения, отразяват тенденциите в актуалната макроикономическа прогноза за развитието на националната икономика и оценките за ефекта от приходните и разходните дискреционни мерки, в т.ч. и от

временните мерки в условията на извънредни обстоятелства, каквато е извънредната епидемична обстановка, свързана с пандемията от COVID-19.

Табл. II-2: Основни показатели по КФП (2021-2024 г.)

КФП млн. лв.	2021 Актуал. програма	2021 Предв. отчет	2022 Програма	2023 Прогноза	2024 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**50 568,2**	**52 340,3**	**57 253,5**	**61 389,2**	**64 537,9**
% от БВП	***40,0%***	***40,1%***	***40,0%***	***40,3%***	***40,2%***
Данъчно-осигурителни приходи	39 425,6	40 876,4	45 015,1	47 720,0	50 223,2
Неданъчни приходи	6 755,8	8 000,4	7 103,1	7 154,4	7 199,2
Помощи и дарения	4 386,8	3 463,4	5 135,3	6 514,8	7 115,4
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	**55 172,4**	**56 245,0**	**63 153,8**	**66 471,4**	**69 419,8**
% от БВП	***43,6%***	***43,1%***	***44,2%***	***43,7%***	***43,2%***
Разходи	53 606,4	54 564,0	61 470,5	64 791,2	67 652,8
Нелихвени разходи	52 949,2	53 935,5	60 806,2	63 973,9	66 618,6
Лихви	657,2	628,5	664,3	817,3	1 034,3
Вноска в общия бюджет на ЕС	1 566,1	1 681,0	1 683,3	1 680,1	1 766,9
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)	**-4 604,2**	**-3 904,7**	**-5 900,3**	**-5 082,2**	**-4 881,9**
% от БВП	***-3,6%***	***-3,0%***	***-4,1%***	***-3,3%***	***-3,0%***
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	**4 604,2**	**3 904,7**	**5 900,3**	**5 082,2**	**4 881,9**
% от БВП	***3,6%***	***3,0%***	***4,1%***	***3,3%***	***3,0%***

Източник: МФ

Включените в АСБП за периода 2022-2024 г. разчети за **приходите, помощите и даренията** по КФП са в диапазона от 40,0% до 40,3% от БВП, като се наблюдава ръст в номинално изражение за целия тригодишен период. Като относителен дял от БВП те показват динамика, продиктувана от различни обстоятелства, влияещи на данъчните, респективно неданъчните приходи. Очакванията са данъчно-осигурителните приходи в периода 2022-2024 г. да са в диапазона от 31,3% до 31,5% от БВП, като са отразени ефектите от мерките за повишаване на събираемостта и макроикономическите ефекти.

Разходите и вноската в бюджета на ЕС по националния бюджет в средносрочен план показват тенденция на намаление от 44,2% от БВП през 2022 г. до 43,2% от БВП през 2024 г. Нетният размер на трансфера за сметките за средства от ЕС е в диапазона 1,1-2,0 млрд. лв. или 0,8-1,2% от БВП.

Табл. II-3: КФП – Национален бюджет (2021-2024 г.)

КФП НАЦИОНАЛЕН БЮДЖЕТ млн. лв.	2021 Актуал. програма	2021 Предв. отчет	2022 Програма	2023 Прогноза	2024 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**46 223,0**	**49 367,5**	**52 149,3**	**54 905,4**	**57 453,5**
% от БВП	*36,6%*	*37,8%*	*36,5%*	*36,1%*	*35,8%*
Данъчно-осигурителни приходи	39 425,6	40 876,4	45 015,1	47 720,0	50 223,2
Неданъчни приходи	6 755,8	8 013,9	7 103,1	7 154,4	7 199,2
Помощи и дарения	41,5	477,1	31,1	31,1	31,1
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	**51 004,0**	**52 579,7**	**57 273,9**	**57 523,7**	**59 599,5**

КФП		2021	2021	2022	2023	2024
	% от БВП	*40,3%*	*40,3%*	*40,0%*	*37,8%*	*37,1%*
Разходи		49 437,9	50 898,7	55 590,5	55 843,5	57 832,5
Нелихвени разходи		48 780,7	50 270,2	54 926,2	55 026,2	56 798,3
Лихви		657,2	628,5	664,3	817,3	1 034,3
Вноска в общия бюджет на ЕС		1 566,1	1 681,0	1 683,3	1 680,1	1 766,9
ТРАНСФЕР ЗА СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС (НЕТО)		**-912,0**	**-843,2**	**-1 149,6**	**-1 857,7**	**-2 002,5**
	% от БВП	*-0,7%*	*-0,6%*	*-0,8%*	*-1,2%*	*-1,2%*
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)		**-5 693,0**	**-4 055,5**	**-6 274,2**	**-4 475,9**	**-4 148,5**
	% от БВП	*-4,5%*	*-3,1%*	*-4,4%*	*-2,9%*	*-2,6%*
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)		**5 693,0**	**4 055,5**	**6 274,2**	**4 475,9**	**4 148,5**
	% от БВП	*4,5%*	*3,1%*	*4,4%*	*2,9%*	*2,6%*

Източник: МФ

И през следващия тригодишен период приоритет за страната ни остава успешното усвояване на средствата от европейските фондове и програми на ЕС, чрез които да се постигне устойчив икономически растеж, по-висока заетост, социално включване и териториално сближаване и изграждане на конкурентоспособна и иновативна икономика.

Въздействието върху бюджета за периода 2021-2024 г. от финансовите взаимоотношения с ЕС е представено в Табл. II-4.

Табл. II-4: КФП – Сметки за средства от ЕС (2021-2024 г.) [9]

КФП СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС млн. лв.		2021 Актуал. програма	2021 Предв. отчет	2022 Програма	2023 Прогноза	2024 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ		**4 345,3**	**2 972,8**	**5 104,3**	**6 483,7**	**7 084,4**
	% от БВП	*3,4%*	*2,3%*	*3,6%*	*4,3%*	*4,4%*
ОБЩО РАЗХОДИ		**4 168,4**	**3 665,3**	**5 880,0**	**8 947,7**	**9 820,3**
	% от БВП	*3,3%*	*2,8%*	*4,1%*	*5,9%*	*6,1%*
ТРАНСФЕР ОТ/ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ (НЕТО)		**912,0**	**843,2**	**1 149,6**	**1 857,7**	**2 002,5**
	% от БВП	*0,7%*	*0,6%*	*0,8%*	*1,2%*	*1,2%*
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)		**1 088,8**	**150,7**	**373,9**	**-606,3**	**-733,4**
	% от БВП	*0,9%*	*0,1%*	*0,3%*	*-0,4%*	*-0,5%*
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)		**-1 088,8**	**-150,7**	**-373,9**	**606,3**	**733,4**
	% от БВП	*-0,9%*	*-0,1%*	*-0,3%*	*0,4%*	*0,5%*

Източник: МФ

[9] В таблицата са включени сметки за средства от ЕС на: ДФ „Земеделие“; Национален фонд и Другите сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС.

2.1. МЕРКИ В ОТГОВОР НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19

Мерките в отговор на пандемията от COVID-19 на касова основа, предвидени за 2022 г., са в размер на 2 268,6 млн. лв. (1,6% от БВП). С най-голям дял сред тях са мерките за подкрепа на бизнеса (853,2 млн. лв. или дял от 37,6% от всички мерки), следвани от мерките за подкрепа на домакинствата (с размер от 817,5 млн. лв. или дял от 36,0%) и мерките за органите на държавно управление, натоварени с дейностите по овладяване на пандемията и последствията от пандемията от COVID-19 (от 597,9 млн. лв. или 26,4%).

Най-високите разходи са свързани с осигуряване на ваксини, лекарствени продукти и бързи антигенни тестове в борбата с пандемията от COVID-19 и са в размер на 416,4 млн. лв.; подкрепа на персонала на първа линия, пряко ангажиран с дейности по предотвратяване разпространението на COVID-19, вкл. за поставяне на ваксини срещу COVID-19 – 378,0 млн. лв.

Значителни средства са осигурени и за подпомагане на бизнеса и програми за заетост – в размер на 400,0 млн. лв. Предвидени са и средства за подпомагане на туристическия бранш.

Прието е продължаване и през 2022 г. на данъчни облекчения, свързани с намаляването на ставката по ЗДДС на 9% за доставки на определени стоки и услуги; освобождаване от ДДС и мита върху вноса на някои медицински стоки за борба с последиците от COVID-19; прилагане на нулева ставка за ДДС на доставките и вътреобщностните придобивания на диагностични комплекти и ваксини срещу COVID-19, и услугите, пряко свързани с тези изделия води до по-ниски данъчни постъпления (данъчен разход) в размер на 265,3 млн. лв. Удължено е действието на увеличения размер на данъчното облекчение за деца по чл. 22в и данъчното облекчение за деца с увреждания по чл. 22г от Закона за данъците върху доходите на физическите лица, което е данъчен разход в размер на 230,0 млн. лв.

За еднократна сума за компенсиране на дохода от пенсии до нивото от декември 2021 г. за периода до юни 2022 г. са предвидени допълнително 102,0 млн. лв.

Табл. II-5: Мерки в отговор на пандемията от COVID-19 за 2022 г. (на касова основа, млн. лв.)

Мерки за подкрепа на домакинствата	**817,5**
Осигуряване на ваксини, лекарствени продукти и бързи антигенни тестове в борбата с пандемията от COVID-19	416,4
Увеличение на данъчното облекчение за деца по чл. 22в и данъчното облекчение за деца с увреждания по чл. 22г от Закона за данъците върху доходите на физическите лица за 2021 г. и 2022 г.	230,0
За еднократна сума за компенсиране на дохода от пенсии до нивото от декември 2021 г. за периода до юни 2022 г.	102,0
Подкрепа на семейства с деца до 14 г. възраст, при които родителите не могат да извършват дистанционна работа от вкъщи и нямат възможност да ползват платен отпуск	36,5
Национална програма „Отново заедно“	22,6

Реализиране на програми за заетост и мерки за обучение за подкрепа на безработните лица и работодателите	10,0
Мерки за подкрепа на бизнеса	**853,2**
Разходи за подпомагане на бизнеса и програми за заетост	400,0
Намаляване на ставката по ЗДДС на 9% за доставки на определени стоки и услуги; освобождаване от ДДС и мита върху вноса на някои медицински стоки за борба с последиците от COVID-19; прилагане на нулева ставка за ДДС на доставките и вътреобщностните придобивания на диагностични комплекти и ваксини срещу COVID-19, и услугите, пряко свързани с тези изделия;	265,3
Допълнителни разходи по бюджета на ДФ „Земеделие“ за подпомагане на засегнатите от негативните ефекти от пандемията земеделски стопани	111,5
За финансова подкрепа в областта на културата и изкуствата в условията на обявена извънредна епидемична обстановка	51,4
За субсидии за туроператори, които използват въздушни превозвачи с валиден оперативен лиценз за изпълнение на чартърни полети до Република България с цел туризъм	25,0
Мерки за органите на държавно управление, натоварени с дейности по овладяване на пандемията и последствията от пандемията от COVID-19	**597,9**
Подкрепа на персонала на първа линия, пряко ангажиран с дейности по предотвратяване разпространението на COVID-19, вкл. за поставяне на ваксини срещу COVID-19	378,0
Изплащане на допълнителни трудови възнаграждения на изпълнителите на болнична медицинска помощ	118,5
Разходи за предпазни средства (маски, ръкавици и др.), дезинфектанти (лични и за помещенията) в училищата и за осигуряване на изследване за COVID-19 с щадящи бързи антигенни тестове на учениците от I до XII клас и за закупуване на въздухопречистватели от образователните институции	83,3
Допълване на субсидиите за лечебни заведения за болнична помощ за поддържане готовността на клиники/отделения по инфекциозни болести за оказване на медицинска помощ при епидемично разпространение на COVID-19	5,0
Осигуряване на лични предпазни средства (маски, ръкавици, калцуни, предпазно облекло, защитни очила) за нуждите на лечебните заведения, както и дезинфектанти, дезинфекция на работните помещения, термометри за измерване от разстояние, консумативи, реактиви, медикаменти, PCR тестове, бързи тестове и др.)	7,0
Общини - средства за противоепидемични мерки	6,1
ОБЩО	**2 268,6**

Източник: МФ

3. ПРОГНОЗА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г.[10]

Фискалната политика в средносрочен план е насочена към запазване устойчивостта и предвидимостта на бюджетната рамка. Предвижда се консолидация на дефицита към края на периода, като отрицателното салдо по бюджета намалява за периода 2022-2024 г. През 2021 г. се очаква бюджетното салдо да бъде отрицателно в размер на 4,0% от БВП. В средносрочен план се очаква дефицит в размер съответно на 5,5% от БВП за 2022 г., 3,7% за 2023 г. и 2,9% от БВП за 2024 г. Ако се отчете въздействието на временните приходни и разходни мерки, свързани с предотвратяване разпространението на COVID-19 в страната и ограничаване последиците от кризата, отрицателното салдо на сектор „Държавно управление“ за текущата година се очаква да е в размер на 3,3% и съответно 3,5% за 2023 г.

Част от дефицита на сектор „Държавно управление“, който се отчита на начислена основа, се дължи на времевото изместване при отчитането на разходите за доставки на военна техника, които са платени през предходни години на касова основа. Съгласно методологията ЕСС 2010, държавните разходи за военно оборудване се отчитат през годината на доставката им. Поради това, инвестиционните разходи за придобиване на нов тип боен самолет, направени през 2019 г. и 2020 г. в размер на 2 197,7 млн. лв., имат влияние върху разходите, като заедно с изместеното отчитане и на други разходи за военна техника влошават дефицита през периода съответно с 0,2% от БВП през 2022 г., 0,6% през 2023 г. и 0,2% през 2024 г. Това влияние е временно и не води до трайно влошаване на бюджетната позиция и до нарушаването на фискалната устойчивост в дългосрочен план.

Планираният размер на бюджетното салдо за периода 2022-2024 г. ще се реализира при запазване на приходите на нива от около 39% от БВП и при очертаваща се тенденция на спад на разходите като дял от БВП. В приходната част съотношението на общите приходи от БВП достига 39,4% през 2022-2023 г., след което се наблюдава слаб спад през 2024 г. до 38,9% от БВП. Разходите като дял от БВП достигат 44,9% през 2022 г., след това намаляват до 43,0% и 41,7% от БВП съответно за 2023 г. и 2024 г.

Табл. II-6: Основни показатели на сектор „Държавно управление“ [11]

[10] Според методологията на ЕСС 2010 сектор „Държавно управление“ включва всички институционални единици, чиято роля е предоставянето на непазарна продукция за индивидуално и колективно потребление и/или преразпределението на национален доход.

Показатели	2021 г. Предварителен отчет		2022 г. Програма		2023 г. Прогноза		2024 г. Прогноза	
	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП
Приходи на сектор "Държавно управление"	**51 123,0**	**39,1%**	**56 335,6**	**39,4%**	**59 883,7**	**39,4%**	**62 450,9**	**38,9%**
Разходи на сектор "Държавно управление"	**56 412,3**	**43,2%**	**64 162,3**	**44,9%**	**65 445,1**	**43,0%**	**67 029,5**	**41,7%**
Дефицит на сектор "Държавно управление"	**-5 289,3**	**-4,0%**	**-7 826,7**	**-5,5%**	**-5 561,4**	**-3,7%**	**-4 578,5**	**-2,9%**
Covid-19 мерки (приходни и разходни)	6 048,6	4,6%	3 078,7	2,2%	267,0	0,2%		
Дефицит на сектор „Държавно управление“ без Covid-19 мерки	**759,3**	**0,6%**	**-4 748,1**	**-3,3%**	**-5 294,4**	**-3,5%**	**-4 578,5**	**-2,9%**

Източник: МФ

Номиналният ръст на приходите през отделните години се дължи на увеличение на постъпленията от всички основни видове данъци – ДДС, акцизи, данък върху доходите на физическите лица и корпоративен данък. Растеж се очаква също и при приходите от социално-осигурителни вноски, като той е най-значителен през 2022 г., поради предвиденото увеличение на максималния осигурителен доход, на МРЗ и минималните осигурителни доходи. За 2022 г. общите текущи приходи на годишна база нарастват с 8,7%, като към края на периода растежът им се забавя до 3,9%.

При разходите на сектор „Държавно управление“ висок номинален ръст в средносрочен план се наблюдава при капиталовите разходи за брутообразуване на основен капитал. Те нарастват значително и като дял от БВП – до 4,9% през 2022 г., 5,7% през 2023 г. и 5,6% през 2024 г. Изменението в показателя е свързано основно с разходите за изграждането на автомагистрала „Хемус“ и на другите приоритетни пътни инфраструктурни проекти; доставките на бойни самолети F-16 Block 70 и основна техника за изграждане на батальонни бойни групи от състава на механизирана бригада, както и с реализацията на Националния план за възстановяване и устойчивост и напредването на проектите, финансирани по програми на ЕС в рамките на новия програмен период.

Значителен растеж през 2022 г. от 12,2% имат разходите за социални трансфери без тези в натура, основно поради нарастване на разходите за пенсии и увеличаването на обезщетенията и помощите за домакинствата, вследствие основно на предприетите промени в законодателството.

При пенсиите нарастването се дължи основно на увеличението на минималния размер на пенсията, нарастването на тежестта на година осигурителен стаж в пенсионната формула, увеличения размер на максималната пенсия от края на 2021 г., а също така и на средствата, предвидени за еднократно изплащане на допълнителни суми към пенсиите за първите шест месеца на 2022 г. При обезщетенията и помощите за

[11] Поради закръгление (в млн. лв. и като процент от БВП) някои сумарни позиции в таблиците и графиките в актуализираната бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. и приложенията към нея не се изчерпват от съставните им числа.

домакинствата нарастването е на база на промяната в размера на месечните помощи за отглеждане на дете, увеличението на паричното обезщетение за отглеждане на дете през втората година от майчинството, нарастването на социалните помощи по Закона за социалното подпомагане и по Закона за хората с увреждания и др. В същото време, представени като дял от БВП, след временното нарастване през 2022 г. до 13,4%, социалните разходи остават относително постоянни на нива от 12,9% към края на периода. Положително въздействие за ограничаване нарастването на тези разходи като дял от БВП оказва продължаващото действие на пенсионната реформа, свързана с повишаване на възрастта и осигурителния стаж за пенсиониране за всички категории осигурени лица.

При социалните трансфери в натура, които обхващат основно разходите за здравеопазване, се наблюдава растеж на годишна база съответно от 16,9% през 2022 г., 6,5% през 2023 г. и 8,0% през 2024 г., поради нарастване на разходите за здравноосигурителни плащания за болнична помощ по НРД, за лекарствени продукти, за извънболнична помощ и за медико-диагностична дейност. Значение за увеличението на тези разходи има и нарастването на частта от осигурителния доход, върху който държавата внася здравни вноски за лицата, осигурявани за сметка на държавния бюджет.

При междинното потребление се наблюдава нарастване през 2022 г. поради по-високите разходи за текущ ремонт и поддръжка на републиканската пътна мрежа, разходите за предпазни средства, за ваксини и лекарствени продукти в борбата с пандемията от COVID-19 и др.

При компенсацията на наетите през текущата година се наблюдава нарастване от 0,3%, основно поради увеличението на възнагражденията на педагогическия персонал, на МРЗ и на максималния осигурителен доход от 1 април 2022 г., както и при възнагражденията за медицинския персонал и персонала на първа линия, пряко ангажиран с дейности по предотвратяване разпространението на COVID-19.

Общият ефект от предприятията, включени в сектор „Държавно управление“, върху баланса на сектора е отрицателен и за трите години - съответно 197,6 млн. лв. за 2022 г., 272,5 млн. лева за 2023 г. и 24,2 млн. лв. за 2024 г. Най-голямо е влиянието на Фонда за гарантиране на влоговете в банките, Държавната консолидационна компания, Националната компания „Железопътна инфраструктура“, държавните болници и Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“.

Табл. II-7: Изменение на показателите на сектор „Държавно управление“ за периода 2022-2024 г.

Показатели млн. лв.	2022		2023		2024	
	Прогноза	Изменение %	Прогноза	Изменение %	Прогноза	Изменение %
1. Данъци върху производството и вноса	23 773,8	12,1%	24 887,2	4,7%	25 856,9	3,9%
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	9 535,9	12,6%	10 338,6	8,4%	10 643,7	3,0%
2a. - в т.ч. платени от домакинствата	*5 520,9*	12,4%	*6 077,4*	10,1%	*6 190,3*	1,9%
2b. - в т.ч. платени от фирмите	*4 015,0*	12,8%	*4 261,2*	6,1%	*4 453,5*	4,5%

Показатели млн. лв.	2022		2023		2024	
	Прогноза	Изменение %	Прогноза	Изменение %	Прогноза	Изменение %
3. Социално-осигурителни вноски	13 469,9	9,3%	14 424,8	7,1%	15 339,5	6,3%
3а. - в т.ч. действително платени вноски	*13 469,9*	9,3%	*14 424,8*	7,1%	*15 339,5*	6,3%
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	7 123,9	-6,2%	6 898,1	-3,2%	6 937,4	0,6%
5. Общо текущи приходи	**53 903,5**	**8,7%**	**56 548,7**	**4,9%**	**58 777,5**	**3,9%**
6. Компенсация на наетите лица	15 237,2	0,3%	15 743,1	3,3%	16 103,2	2,3%
7. Междинно потребление	9 947,6	49,0%	8 864,8	-10,9%	8 177,6	-7,8%
8. Социални трансфери в натура	4 213,1	16,9%	4 486,0	6,5%	4 844,9	8,0%
9. Социални трансфери без тези в натура	19 226,4	12,2%	19 734,2	2,6%	20 789,2	5,3%
10. Лихвени разходи	768,6	13,4%	993,3	29,2%	1 188,5	19,6%
11. Субсидии	4 503,3	-16,5%	3 466,6	-23,0%	3 560,4	2,7%
12. Други текущи плащания	2 382,1	4,8%	2 221,9	-6,7%	2 327,2	4,7%
13. Общо текущи разходи	**56 278,3**	**10,4%**	**55 510,0**	**-1,4%**	**56 990,9**	**2,7%**
14. Брутни спестявания (5-13)	-2 374,8	72,8%	1 038,7	-143,7%	1 786,7	72,0%
15. Капиталови трансфери, получени	**2 432,1**	58,3%	**3 335,0**	37,1%	**3 673,4**	10,1%
16. Брутообразуване на основен капитал	**7 012,8**	46,9%	**8 706,1**	24,1%	**8 916,2**	2,4%
17. Други капиталови разходи	871,3	28,4%	1 229,0	41,1%	1 122,4	-8,7%
		% от БВП		***% от БВП***		***% от БВП***
18. Общи правителствени приходи	**56 335,6**	**39,4%**	**59 883,7**	**39,4%**	**62 450,9**	**38,9%**
19. Общи правителствени разходи	**64 162,3**	**44,9%**	**65 445,1**	**43,0%**	**67 029,5**	**41,7%**
20. Баланс	**-7 826,7**	**-5,5%**	**-5 561,4**	**-3,7%**	**-4 578,5**	**-2,9%**
20а. - първичен баланс	*-7 058,1*	-4,9%	*-4 568,1*	-3,0%	*-3 390,0*	-2,1%
21. Консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“	**37 664,6**	**26,3%**	**43 441,3**	**28,6%**	**48 741,0**	**30,3%**

Източник: МФ

3.1. ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ НА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ И ПРОГНОЗА ПРИ НЕПРОМЕНЕНИ ПОЛИТИКИ

Фискалната прогноза при непроменени политики е изготвена на база цикличните движения в икономическите показатели. Тя е обвързана с набор от предположения за политиките и основните икономически и финансови условия. В нея не се отчита въздействието на дискреционните изменения в приходите и в разходите. В този раздел не са включени извънредните мерки, които страната предприема за справянето с разпространението и последиците от COVID-19 пандемията, както и разходите за доставка на военна техника.

Промените, които се наблюдават в бюджетния сценарий при непроменени политики между прогнозните години, са основно в резултат на промени в икономически и/или демографски показатели, които имат ефект върху фискалните параметри. Предприетите политики в приходната и разходната част на бюджета водят до промяна в бюджетната прогноза спрямо базисния сценарий за периода 2022-2024 г. Като се вземе предвид очаквания среден икономически растеж от 4,0% през следващите три години и при допускането, че текущите политики остават непроменени, бюджетният дефицит при непроменени политики се очаква да е по-нисък спрямо заложените параметри в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза.

Таблицата по-долу представя прогнозата на сектор „Държавно управление“ при непроменени политики в съответствие с актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г.

Табл. II-8: Бюджетна прогноза на сектор „Държавно управление“ при непроменени политики за периода 2022-2024 г.

Показатели млн. лв.	2022		2023		2024	
	Базисен сценарий	Изменение спрямо основния сценарий %	Базисен сценарий	Изменение спрямо основния сценарий %	Базисен сценарий	Изменение спрямо основния сценарий %
1. Данъци върху производството и вноса	23 990,1	13,1%	24 636,4	3,6%	25 714,1	3,3%
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	9 761,1	15,3%	10 338,6	8,4%	10 643,7	3,0%
2a. - в т.ч. платени от домакинствата	5 746,1	17,0%	6 077,4	10,1%	6 190,3	1,9%
2b. - в т.ч. платени от фирмите	4 015,0	12,8%	4 261,2	6,1%	4 453,5	4,5%
3. Социално-осигурителни вноски	13 019,5	5,7%	14 172,5	5,2%	15 178,0	5,2%
3a. - в т.ч. действително	13 019,5	5,7%	14 172,5	5,2%	15 178,0	5,2%

Показатели млн. лв.	2022		2023		2024	
	Базисен сценарий	**Изменение спрямо основния сценарий %**	**Базисен сценарий**	**Изменение спрямо основния сценарий %**	**Базисен сценарий**	**Изменение спрямо основния сценарий %**
платени вноски						
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	6 869,5	-9,5%	6 858,1	-3,7%	6 937,4	0,6%
5. Общо текущи приходи	**53 640,2**	**8,2%**	**56 005,6**	**3,9%**	**58 473,2**	**3,4%**
6. Компенсация на наетите лица	14 326,0	-5,7%	15 687,4	3,0%	16 069,0	2,1%
7. Междинно потребление	8 890,1	33,1%	8 380,0	-15,8%	8 097,4	-8,7%
8. Социални трансфери в натура	4 070,2	13,0%	4 407,9	4,6%	4 787,3	6,7%
9. Социални трансфери без тези в натура	16 138,6	-5,9%	19 611,3	2,0%	20 724,2	5,0%
10. Лихвени разходи	768,6	13,4%	993,3	29,2%	1 188,5	19,6%
11. Субсидии	5 228,4	-3,1%	3 466,6	-23,0%	3 560,4	2,7%
12. Други текущи плащания	2 382,1	4,8%	2 221,9	-6,7%	2 327,2	4,7%
13. Общо текущи разходи	**51 804,0**	**1,7%**	**54 768,4**	**-2,7%**	**56 754,0**	**2,2%**
14. Капиталови трансфери, получени	**2 432,1**	**58,3%**	**3 335,0**	**37,1%**	**3 673,4**	**10,1%**
15. Бруто образуване на основен капитал	**6 904,2**	**44,6%**	**7 968,5**	**13,6%**	**8 662,2**	**-0,5%**
16. Други капиталови разходи	871,3	28,4%	1 229,0	41,1%	1 122,4	-8,7%
		% от БВП		*% от БВП*		*% от БВП*
17. Общи правителствени приходи	**56 072,3**	**39,2%**	**59 340,6**	**39,0%**	**62 146,6**	**38,7%**
18. Общи правителствени разходи	**59 588,3**	**41,7%**	**63 965,9**	**42,0%**	**66 538,5**	**41,4%**

Източник: МФ

В **приходите** разлики между базисния сценарий и бюджетната прогноза се наблюдават при преките данъци и социално-осигурителните вноски, както и в неданъчните приходи.

Приходите от преки данъци през 2022 г. при сценария без промяна в политиката се очаква да нараснат с 15,3% спрямо 12,6% при основния сценарий, като разликата в показателя се дължи на увеличението в размерите на МРЗ, минималния и максималния осигурителен доход, както и на удължаването на приетото през предходната година данъчно облекчение за родителите на деца и на деца с увреждания. За периода 2023-2024 г. увеличенията в приходите в основния сценарий не се различават от тези при непроменени политики.

Прогнозата за приходите от социални и здравни осигуровки в сценария с непроменени политики предвижда нарастване на компонента от 5,7%, 5,2% и 5,2% на годишна база съответно за 2022 г., 2023 г. и 2024 г. Вследствие на планираните мерки за увеличаване на минималната работна заплата и на минималния и максималния осигурителен доход от 1 април 2022 г., както и в резултат от избора на осигуряване само в държавното обществено осигуряване, в бюджетната прогноза се предвиждат допълнителни приходи от осигуровки в размер на средногодишно 0,2% от БВП в сравнение с базисния сценарий.

Приходите от косвени данъци се различават в двата сценария, основно поради въведената по-ниска ставка за ДДС[12] и освобождаването от ДДС и мита върху определени стоки и услуги във връзка с борбата и с преодоляването на последиците от COVID-19.През следващите две години растежите в основния сценарий се различават от тези при непроменени политики заради приходи от ДДС и мита във връзка с придобиването на военна техника. Съответно при сценария без промяна в политиките приходите от косвени данъци нарастват през 2022 г. с 13,1%, докато в основния сценарий тези приходи нарастват по-малко - с 12,1%.

При неданъчните приходи разликите между базисния и основния сценарий се дължат на очакваните допълнителни приходи от ТОЛ такси. При непроменени политики тези приходи показват следната динамика: спад от 9,5% и 3,7% за 2022 г. и 2023 г., и ръст от 0,6% през 2024 г.

При разходите разлики между базисния сценарий и бюджетната прогноза се наблюдават при разходите, в издръжката, при социално-осигурителните плащания, в субсидиите и в капиталовите разходи.

Разходите за компенсации на наетите лица в базисния сценарий се очаква да спаднат с 5,7% за 2022 г. и да се увеличат с 3,0% и 2,1% за 2023 г. и 2024 г. на годишна база. Повишението в разходите за заплати в основния сценарий спрямо базисния е свързано с планираните промени в политиката по доходите, вкл. увеличаване на минималната работна заплата; на минималния и максималния осигурителен доход; на възнагражденията за педагогическия персонал. Влияние оказват и предприетите COVID-19 мерки за подкрепа на персонала на първа линия и изплащане на допълнителни средства на медицинския персонал. В бюджетната прогноза за сектор „Държавно управление“ се предвижда ръст в разходите за персонал на годишна база от съответно 0,3% за 2022 г., 3,3% за 2023 г. и 2,3% за 2024 г.

[12] Основно за книги, за ресторантьорски и кетъринг услуги, бебешки продукти, за използване на спортни съоръжения, за определени туристически услуги и др.

При разходите за издръжка между двата сценария са налице разлики поради предвидените разходи за ТОЛ системата, както и предприетите мерки за борба с COVID-19, осигуряване на ваксини и лекарствени продукти, осигуряване на лични предпазни средства, както и разходи, свързани с доставката на военна техника. В основния сценарий разходите за междинно потребление се увеличават през 2022 г. с 49,0% и спадат съответно през 2023 г. с 10,9% и през 2024 г. със 7,8%. В сценария при непроменени политики динамиката по този показател е сходна: ръст от 33,1% през 2022 г.; спад от 15,8% през 2023 г. и от 8,7% през 2024 г.

Вследствие на приетото поетапно увеличение на трансферите за здравно осигуряване за лицата, осигурявани от държавния бюджет[13] с по 5 пр.п./годишно, както и на нарастването на минималните осигурителни доходи, се очакват по-високи разходи за социални трансфери в натура (за здравно-осигурителни плащания) в бюджетната прогноза спрямо базисния сценарий средногодишно с 0,1% от БВП.

Разходите за пенсии и обезщетения в базисния сценарий спадат с 5,9% през 2022 г. и нарастват съответно с 2,0% през 2023 г. и с 5,0% през 2024 г. Поради приетите дискреционни и COVID-19 мерки, в основния сценарий за 2022 г. се наблюдава значителна разлика, като се предвижда ръст от 12,2%. През следващите две години се очаква увеличение от 2,6% за 2023 г. и 5,3% за 2024 г. Изменението на този показател спрямо базисния сценарий е свързано с предвиденото изплащане на допълнителни суми към пенсиите до средата на годината, увеличените минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст, нарастването на тежестта за година осигурителен стаж в пенсионната формула и нарастването на максималната пенсия от 25.12.2021 г., увеличаване на размера на паричното обезщетение за отглеждане на малко дете през втората година от майчинството, както и на предприетите мерки в областта на социалните помощи, свързани с осигуряване на средства за обезпечаване на приетите изменения в Закона за хората с увреждания и Закона за личната помощ.

Капиталовите разходи в прогнозата нарастват по-съществено, отколкото в базисния сценарий. Основно влияние за това имат допълнителните мерки, предприети от правителството в сектор „Отбрана и сигурност“, както и средствата отделени за пътни инфраструктурни проекти и обезпечаване функционирането на ТОЛ системата в страната. Изменението на разходите за бруто образуване на основен капитал в базисния сценарий е ръст от съответно 44,6% и 13,6% за 2022 г. и 2023 г., и спад от 0,5% за 2024 г., докато в бюджетната прогноза този показател нараства съответно с 46,9%, 24,1% и 2,4% в средносрочен план.

3.2. ДИСКРЕЦИОННИ МЕРКИ И ФИСКАЛНИ ЕФЕКТИ НА НАЧИСЛЕНА ОСНОВА

Дискреционни мерки са всички нови мерки и политики на правителството – приети или планирани, които имат пряко въздействие върху бюджетните параметри и основните фискални показатели. Те представляват мерки, предприети по преценка и решение на правителството, с цел постигането на определени приоритети (напр. насърчаване на заетостта и стимулиране растежа на икономиката). Отнасят се до промяна в политиката на приходите (данъчната база и/или ставка) или промяна в разходните политики и

[13] По реда на чл. 40, ал. 3 от Закона за здравното осигуряване за пенсионери, деца, студенти редовно обучение до 26-годишна възраст, чуждестранните студенти редовно обучение до 26-годишна възраст и др.

трансферите от страна на правителството с цел предоставяне на ефективни стимули за икономиката.

В бюджетната прогноза са оценени всички приходни и разходни дискреционни мерки, които са приети през предходните години и имат бюджетен ефект през прогнозния период, като е отразено допълнителното им въздействие за съответната година спрямо предходната.

Приходни дискреционни мерки

Приходните дискреционни мерки за периода 2022-2024 г. се очаква да доведат до нетно увеличение на приходите в размер на 1 152,4 млн. лв. През първата година се очаква нетно увеличение на приходите със 698,6 млн. лв., а през следващите две години – увеличение съответно с 292,3 млн. лв. и 161,5 млн. лв.

С най-голям бюджетен ефект са мерките, свързани с промяна на политиката по доходите, водещи до допълнителни приходи от осигурителни вноски (вкл. от увеличение на минималната работна заплата на 710 лв., съответно нарастване на минималните осигурителни прагове и на минималните осигурителни доходи на самоосигуряващите се лица и минималния осигурителен доход на земеделските стопани и тютюнопроизводители, както и увеличение на максималния осигурителен доход на 3 400 лв. от април 2022 г.). По-конкретно мерките, оказващи влияние върху приходите от пенсионноосигурителни вноски, са с бюджетен ефект в размер на 267,4 млн. лв. за 2022 г. и 437,3 млн. лв. общо за тригодишния прогнозен период, а при приходите от здравноосигурителните вноски - 102,6 млн. лв. за текущата година и съответно 164,9 млн. лв. за тригодишния период.

Със значителен положителен ефект са и допълнителните приходи, свързани с оперирането на ТОЛ системата, които са в размер на 290,0 млн. лв. за първата година и 40,0 млн. лв. за втората година на прогнозния период.

За периода 2022-2024 г. приходите от избор на осигуряване само в първия стълб на пенсионната система са с общ допълнителен положителен бюджетен ефект от 260,5 млн. лв.

Допълнителният общ нетен ефект при данъка върху доходите на физическите лица (в резултат на увеличението на минималната работна заплата, съответно нарастване на минималните осигурителни прагове и на минималните осигурителни доходи, както и на максималния осигурителен доход от 1 април на текущата година и отмяната на данъка върху доходите от лихви по банкови сметки на физически лица) е в размер на 4,8 млн. лв. за текущия период. Ефектът от приетото намаление на ставката на данъка върху разходите в натура от 10% на 3% се изчислява на загуба за бюджета от този данък в размер на 11,0 млн. лв.

Табл. II-9: Дискреционни приходни мерки на начислена основа, млн. лв.

Приходни мерки - изменение спрямо предходна година, млн. лв.	2022 г.	2023 г.	2024 г.
Приходи от оперирането на ТОЛ системата	290,0	40,0	

Приходи от пенсионно-осигурителни вноски от промяната в политиката по доходите (вкл. увеличение на МРЗ, минималните осигурителни прагове и на минималните осигурителни доходи на самоосигуряващите се лица и минималния осигурителен доход на земеделските стопани и тютюнопроизводители, увеличение на максималния осигурителен доход)	267,4	119,1	50,8
Приходи от здравноосигурителни вноски от промяната в политиката по доходите (вкл. увеличение на МРЗ, минималните осигурителни прагове и на минималните осигурителни доходи на самоосигуряващите се лица и минималния осигурителен доход на земеделските стопани и тютюнопроизводители, увеличение на максималния осигурителен доход)	102,6	45,8	16,5
Приходи от избор на осигуряване	79,9	86,9	93,7
Приходи от ДДФЛ от увеличение на МРЗ, минималните осигурителни прагове и минималния осигурителен доход	14,6		
Приходи от осигурителни вноски от увеличение на осигурителния стаж при пенсиониране	0,5	0,5	0,5
Отмяна на данъка върху приходите от лихви по банкови сметки на физически лица	-2,8		
Приходи от ДДФЛ от промяна на максималния осигурителен доход	-7,0		
Намаление на ставката на данъка върху разходите в натура от 10% на 3%	-11,0		
Отпадане на таксите за ползване на детски градини и на детски ясли	-35,6		
Общо:	**698,6**	**292,3**	**161,5**

Източник: МФ

Разходни дискреционни мерки

Разходните дискреционни мерки за периода 2022-2024 г. се очаква да доведат до увеличение на разходите с 2 205,8 млн. лв., като през първата година се очаква нарастване на разходите с 1 752,4 млн. лв., а през следващите две години – съответно с 296,8 млн. лв. и 156,7 млн. лв. Дискреционните разходни мерки за прогнозния период са свързани основно с промяна в параметрите на пенсионната политика и политиката по доходите, както и с ефектите от предприетите социални мерки.

С най-висока стойност в дискреционните мерки през прогнозния период са разходите, свързани с промяна на параметрите на пенсионната политика, вкл. преизчисляването на пенсиите с намален индивидуален коефициент, изчисляване по нов начин на индивидуалния коефициент за пенсиите, увеличение на размера на социалната пенсия за старост и за инвалидност и на максималния размер на получаваните една или повече пенсии от 25.12.2021 г., увеличение на изискуемите възраст и осигурителен стаж за пенсия от началото на текущата година, с общ нетен ефект в размер на 1 676,0 млн. лв. за тригодишния период.

Нарастването на тежестта за всяка година осигурителен стаж за пенсия от 1,2 на сто до 1,35 на сто е с общ бюджетен ефект от 760,0 млн. лв. за 2022 г.

Увеличението на минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст от 300 на 370 лв., считано от 25 декември 2021 г. се очаква да има ефект от 775,0 млн. лв. за 2022 г. Нарастването на максималния размер на пенсията от 1 440 на 1 500 лв., считано от 25 декември 2021 г., се очаква да има бюджетен ефект върху разходите от 30,5 млн. лв. за 2022 г. Увеличението на размера на социалната пенсията за старост от 148,71 лв. на 170 лв., считано от 25 декември 2021 г., и размера на социалната пенсия за инвалидност за лицата с трайно намалена работоспособност, считано от 16 септември 2021 г., и приетите нова индексация на размера на социалната пенсия за инвалидност и

нова диференциация на групите лица, считано от 1 април, са с общ ефект от 56,0 млн. лв. за 2022 г.

Преизчисляването на индивидуалния коефициент, когато лицето се осигурява и в универсален пенсионен фонд (т.нар. редукция), съгласно новите нормативните разпоредби и прилагането на новата редукция, ако това е по-благоприятно за пенсионера, се очаква да доведе до ефект от 49,5 млн. лв. за 2022 г. Изчисляването по нов начин на индивидуалния коефициент за пенсиите за трудова дейност, отпуснати след 31 август 2021 г. се очаква да има общ бюджетен ефект от 125,0 млн. лв. за тригодишния период.

Увеличението на заплатите на педагогическия персонал ще доведе до допълнителни разходи за бюджета от 239,5 млн. лв. през 2022 г. или общо 315,9 млн. лв. за тригодишния прогнозен период.

Нарастването на минималната работна заплата от 650 лв. на 710 лв. месечно от 1 април 2022 г. се очаква да повиши разходите със 136,0 млн. лв. през текущата година.

Ефектът от ръста на МРЗ при определянето на часовата ставка за положен труд за изчисляване на възнагражденията на личните асистенти по Закона за личната помощ (ЗЛП) и възнагражденията на приемните семейства по Закона за защита на детето (ЗЗД) е в размер на 144,5 млн. лв. за 2022 г.

Ефектът от нарастването на линията на бедност при определяне на финансовата подкрепа по Закона за хората с увреждания (ЗХУ) и Закона за социалното подпомагане (ЗСП) се очаква да доведе до увеличение на разходите за социални помощи в размер на 184,3 млн. лв. за периода 2022-2024 г.

Кумулативният ефект за 2022 г. от увеличаване на доходния критерий на член от семейството за достъп до месечни помощи по чл. 4 и 4а от Закона за семейни помощи за деца и от промяната в размерите на месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование е в размер на 120,0 млн. лв. за периода 2022-2023 г.

Нарастването на паричното обезщетение за отглеждане на малко дете през втората година от майчинството (от 380 лв. на 650 лв., считано от 1 октомври 2021 г., и от 650 лв. на 710 лв., считано от 1 април 2022 г.) се прогнозира да покачи разходите със 119,2 млн. лв. през 2022 г. и 7,4 млн. лв. през 2023 г. Отпадането на таксите за детски градини и ясли и поемането на издръжката на детските градини и детските ясли като държавна отговорност ще доведе до допълнителни разходи от 98,1 млн. лв. през текущата година.

Разходите, свързани с оперирането на ТОЛ системата, са в размер на 290,0 млн. лв. за първата година и 40,0 млн. лв. за втората година на прогнозния период.

За изпълнение на Програмите за компенсиране на небитови крайни клиенти на електрическа енергия и за компенсиране на разходите на операторите на електропреносната и на електроразпределителните мрежи са предвидени допълнителни разходи по бюджета за 2021 г. в размер на 1 310,0 млн. лв. Тъй като мярката представлява действие с временен характер и ще прекрати действието си през следващите години, нейният ефект е включен в 2022 г. с обратен знак, съгласно правилата на Европейската комисия за отчитане на ефектите от дискреционните мерки.

Табл. II-10: Дискреционни разходни мерки на начислена основа, млн. лв.

Разходни мерки - изменение спрямо предходна година, млн. лв.	2022 г.	2023 г.	2024 г.
Увеличение на минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст	775,0	-14,2	
Увеличение на тежестта за година осигурителен стаж за пенсия	760,0	-14,9	
Разходи за опериране на ТОЛ системата	290,0	40,0	
Увеличаване на заплатите на педагогическия персонал	239,5	42,2	34,2
Ефект от ръста на МРЗ на 710 лв. при определяне на часовата ставка за положен труд за изчисляване на възнагражденията на личните асистенти по ЗЛП и възнагражденията на приемните семейства по ЗЗД	144,5	10,0	
Увеличаване на МРЗ	136,0	6,7	
Увеличаване на частта от осигурителния доход, върху който държавата внася здравни вноски за лицата, осигурявани за сметка на държавния бюджет	120,3	78,2	57,6
Ефект от отпадане на таксите за детски градини и ясли и поемане на издръжката на детските градини и детските ясли като държавна отговорност	98,1		
Увеличение на паричното обезщетение за отглеждане на малко дете през втората година от майчинството	119,2	7,4	0,1
Ефект от промяната на средномесечния доход на член от семейството и размерите на месечните помощи за отглеждане на дете	90,0	30,0	
Увеличение на социалните помощи по ЗСП и ЗХУ поради изменение на линията на бедност	57,3	80,6	46,4
Преизчисляване на пенсии с намален индивидуален коефициент	49,5		
Увеличение на разходите за възнаграждения и осигурителни вноски поради покачването на максималния осигурителен доход от 3 000 на 3 400 лв.	39,7	6,8	
Изчисляване по нов начин на индивидуалния коефициент за пенсиите за трудова дейност	35,0	39,0	51,0
Увеличение на размера на социалната пенсия за старост	31,6	-0,4	
Изменение на максималния размер на получаваните една или повече пенсии	30,5	-0,5	
Разширяване на достъпа и обхващането в задължителното предучилищно образование	18,0		
Увеличение на размера на социалната пенсия за инвалидност	24,4		
Увеличение на минималния дневен размер на паричното обезщетение за безработица	23,3	9,5	-1,3
Увеличение на максималния дневен размер на паричното обезщетение за безработица	15,5	6,4	-1,3
Целева помощ за безвъзмездна преводаческа услуга за глухи и сляпо-глухи	3,0		
Подкрепа на филмовата индустрия	-8,0		
Увеличение на изискуемите възраст и осигурителен стаж за пенсия	-30,0	-30,0	-30,0

Разходни мерки - изменение спрямо предходна година, млн. лв.	2022 г.	2023 г.	2024 г.
Програма за компенсиране на небитови крайни клиенти на електрическа енергия	-1 310,0		
Общо:	**1 752,4**	**296,8**	**156,7**

Източник: МФ

3.3. СЪПОСТАВКА НА ПРОГНОЗАТА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ С ТАЗИ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

В тази част се прави съпоставка на средносрочната прогноза за сектор „Държавно управление“ на Министерството на финансите (МФ) спрямо последната фискална прогноза на Европейската комисия (ЕК) от есента на 2021 г.[14] Следва да се имат предвид различните бази и изменения в макроикономическите сценарии на двете институции, които обуславят различията по отношение на очакваните фискални резултати.

Прогнозата на ЕК за общия баланс на сектор „Държавно управление“ е по-оптимистична в сравнение с прогнозата на МФ: -2,8% от БВП на ЕК спрямо -5,5% от БВП на МФ за 2022 г. и -2,1% от БВП на ЕК спрямо -3,7% от БВП на МФ за 2023 г. Бюджетното салдо в прогнозата на ЕК се постига при по-ниски общи приходи с 0,4 пр.п. и 0,1 пр.п. и по-ниско ниво на публичните разходи с 3,1 пр.п., и 1,6 пр.п. съответно през 2022 г. и 2023 г. в сравнение с прогнозата на МФ.

Прогнозите на ЕК и МФ за 2022 г. са близки за лихвените разходи – съответно в размер на 0,6% и 0,5% от БВП и за бруто образуването на основен капитал – съответно 4,5% и 4,9% от БВП.

Табл. II-11: Сравнение на бюджетната прогноза на МФ с прогнозата на ЕК

Показатели, % от БВП	2021 г.		2022 г.		2023 г.	
	МФ	ЕК	МФ	ЕК	МФ	ЕК
Лихвени разходи	0,5%	0,6%	0,5%	0,6%	0,7%	0,6%
Бруто образуване на основен капитал	3,7%	3,9%	4,9%	4,5%	5,7%	4,8%
Общо приходи	**39,1%**	**38,6%**	**39,4%**	**39,0%**	**39,4%**	**39,3%**
Общо разходи	**43,2%**	**42,2%**	**44,9%**	**41,8%**	**43,0%**	**41,4%**
Общ баланс	**-4,0%**	**-3,6%**	**-5,5%**	**-2,8%**	**-3,7%**	**-2,1%**
Правителствено потребление (изменение на годишна база)	8,3%	-1,0%	11,1%	0,5%	-0,8%	-0,9%

Източник: ЕК, МФ, НСИ

[14] European Economic Forecast – Autumn 2021, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/ecfin_forecast_autumn_2021_statistical-annex_en.pdf

3.4. КОНСОЛИДИРАН ДЪЛГ НА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“

През последните няколко години, в резултат от водената предвидима и последователна фискална политика, дългът на Република България спрямо БВП е сред най-ниските в ЕС и значително под средните стойности сред страните членки на ЕС. Този фактор, в условията на продължаващата епидемична ситуация и икономическа несигурност, се явява добра изходна основа и осигурява фискално пространство срещу потенциални рискове в бъдеще.

Разпространението на COVID-19 и необходимостта от финансиране на въведените противоепидемични мерки дадоха отражение и върху размера на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“, който през 2020 г. нараства спрямо нивото, регистрирано в края на предходната година, както в номинално изражение, така и като дял от БВП. В номинално изражение равнището на дълга се увеличава до около 29,6 млрд. лв. (при 24,1 млрд. лв. в края на 2019 г.), а стойността на съотношението консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“/БВП съответно до 24,7% (при 20,0% в края на 2019 г.). Въпреки отбелязаният ръст в консолидираните задължения на сектора, през 2020 г. стойността на показателя се запазва значително под максимално допустимия референтен праг на Маастрихтския критерий за конвергенция от 60%. През 2021 г. се очаква покачване на дълга на сектора в номинално изражение достигайки до 33,3 млрд. лв. или до 25,5% от БВП.

Най-голям принос върху темпа на изменение на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“ оказва динамиката на дълга на подсектор „Централно управление“, поради неговия превес в дълга на сектора (с дял от около 98% към 31.12.2021 г.), а компонентът с най-значителен дял от 93% в края на 2021 г. в подсектора представлява държавният дълг. Този фактор обуславя и доминантното значение на политиката по управление на държавния дълг при дефиниране на текущото състояние и перспективите за развитие на консолидираните задължения. Дълговата задлъжнялост на единиците, включени в подсектора, е със сравнително нисък дял и има минимално влияние върху общия размер на дълга на сектора. Неутрално върху дълга на сектора се запазва и въздействието на другите два подсектора, формиращи дълга на сектор „Държавно управление“: подсектор „Местно управление“ и подсектор „Социалноосигурителни фондове“. Установената трайна тенденция в структурното разпределение на консолидираните задължения се очаква да се запази и през периода 2021-2024 г.

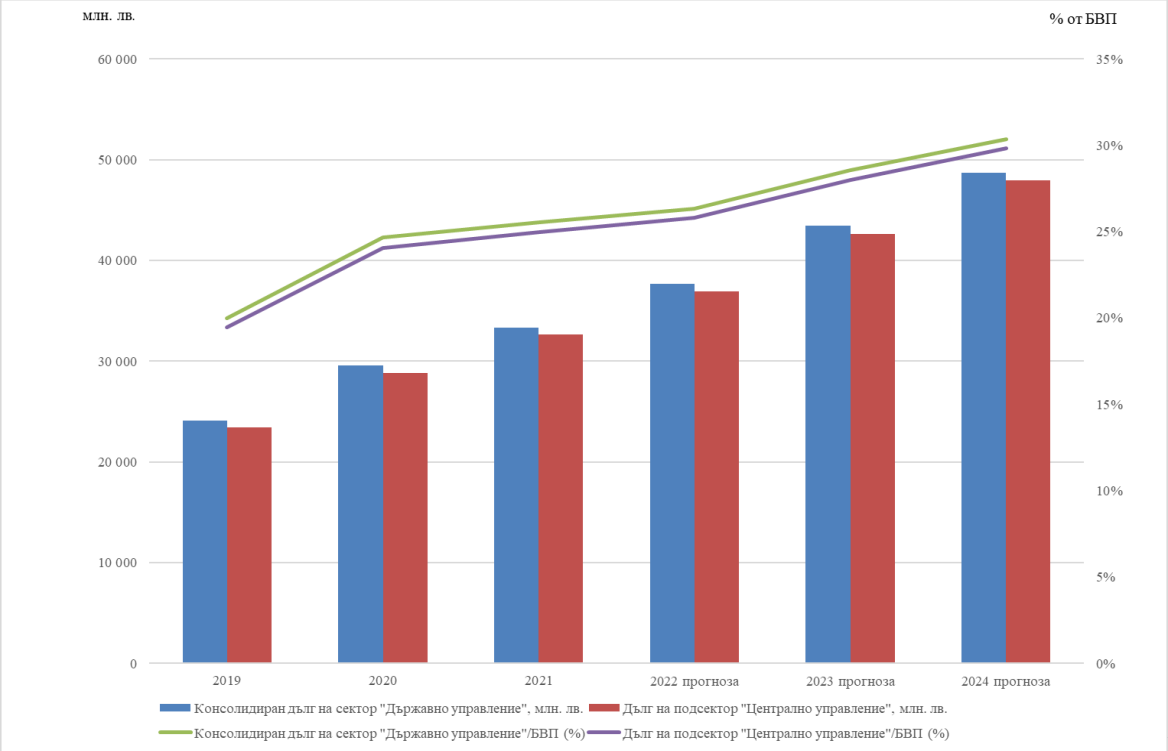
В рамките на прогнозния период 2022-2024 г. допусканията за размера на дълга на сектор „Държавно управление“ са зависими главно от основните фискални параметри и показатели на бюджетната рамка в средносрочен план, перспективите за динамиката на основните макроикономически индикатори, както и от развитието на епидемичната обстановка в страната и в глобален план.

На базата на предвиденото ново дългово финансиране и прогнозите за БВП се наблюдава негативно изменение на дълга на сектор „Държавно управление“, който нараства в абсолютна стойност и като процент от БВП през всяка година. Очаква се нивото му да достигне до 37,7 млрд. лв. или 26,3% от БВП в края на 2022 г., 43,4 млрд. лв. или 28,6% от БВП в края на 2023 г., съответно в края на 2024 г. до 48,7 млрд. лв. или 30,3% от БВП. Динамиката на индикатора се основава и на допусканията за реалния растеж на БВП за прогнозния период.

Предварителните стойности се запазват под пределната горна граница на дълговото правило от 60% и не пораждат значителни рискове пред устойчивостта на дълговата позиция на страната в средносрочен план.

Допълнително влияние върху прогнозния размер на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“ за разглеждания период би могло да окаже евентуално разширение на обхвата на сектора поради преквалификация на институционални единици в него в изпълнение на изискванията на Евростат и прилагането на Европейската система от сметки 2010.

Граф. II-1: Консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“

Източник: МФ

3.5. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ С ПОТЕНЦИАЛНО ЗНАЧИТЕЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“

Съгласно изискванията на чл. 73, т. 8 от Закона за публичните финанси, в средносрочната бюджетна прогноза и нейната актуализация се предоставя информация за условните задължения с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“, включително на равнище подсектори на сектора. Това се прави и в контекста на засиленото икономическо управление на ЕС, в съответствие с чл. 14, параграф 3 от Директива 2011/85/ЕС относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки[15].

[15] Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г. относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:32011L0085). Съгласно

Високите стойности на условните задължения може да са индикатор за нежелано равнище на риск. Поради това наблюдението и оценката на условните задължения с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“ е важно за поддържането на фискалната устойчивост и управлението на фискалните рискове.

Задълженията се наричат условни, тъй като по своята същност те са само потенциални, а не действителни. Това са задължения, които зависят от настъпването на определено събитие в бъдеще, или настоящи задължения, при които няма вероятност за извършване на плащането към държавата или сумата на възможното плащане не може да бъде изчислена по надежден начин.

Условните задължения включват:

- задължения, произтичащи от дейността на публичните дружества;
- гарантиран дълг на сектор „Държавно управление“;
- необслужвани кредити;
- задължения, свързани с публично-частни партньорства.

Граф. II-2: Разпределение на условните задължения на сектор „Държавно управление“, % от БВП

Източник: НСИ

член 14, параграф 3 от тази директива: *„За всички подсектори на сектор „Държавно управление“ държавите членки публикуват съответна информация за условните задължения с потенциално значително въздействие върху публичните бюджети, включително държавни гаранции, необслужвани кредити и задължения, произтичащи от дейността на публични дружества, както и техния размер. Държавите членки публикуват и информация за дялове на сектор „Държавно управление“ в капитала на частни и публични дружества, които възлизат на икономически значими суми“.*

Общите условни задължения на сектор „Държавно управление“ за 2019 г. възлизат на 10,67% от БВП, като най-високо е нивото на задълженията, произтичащи от дейността на публичните дружества. Техният размер е 10,53% от БВП (12,61 млрд. лв.), като задълженията на финансовите предприятия са само 2,01%, а на нефинансовите - 8,52% от БВП. От тях под наблюдение, във връзка с потенциално значително влияние върху условните задължения на сектор „Държавно управление“, са всички държавни и общински предприятия с общ размер на задълженията към 31.12.2020 г. над 0,1% от БВП, които не са част от консолидираната фискална програма и не попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“. Тези предприятия представят отчет и прогнози за приходите и разходите, както и за активите и пасивите си до 2024 г. Отчетеният към 31.12.2020 г. общ размер на дългосрочните и краткосрочните задължения на тези дружества е в размер на 10,33 млрд. лв. или 8,61% от БВП, като към края на 2024 г. очакванията са те да намалеят до 5,8 млрд. лв. или 3,72% от БВП. Сумарният им коефициент на задлъжнялост се очаква да се понижи от 0,95 към 31.12.2020 г. до 0,48 в края на прогнозния период, а сумарното съотношение на дълга спрямо активите им да намалее от 0,49 към края на 2020 г. до 0,32 през 2024 г. Коефициентът им на ликвидност се очаква да се движи между 1,37 и 2,18 през прогнозния период.

Нивото на задълженията на държавните предприятия с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“ е по-ниско в сравнение със средното ниво на задлъжнялост в ЕС, което е 33,68% за 2019 г.[16]

Граф. II-3: Задължения на държавно контролирани предприятия, класифицирани извън сектор „Държавно управление“, % от БВП

Източник: НСИ

Гарантираният дълг на сектор „Държавно управление“ към края на 2021 г. възлиза на 556,0 млн. лв. или 0,4% от БВП, като отбелязва ръст спрямо нивото, отчетено в края

[16] Съгласно данни от Евростат, http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/data/database.

на 2020 г. (253,8 млн. лв. или 0,2% от БВП). Доминиращ дял в отрасловата структура на гаранциите заемат издадените такива по линия на двата Европейски инструмента, създадени за преодоляване на последствията от пандемията, причинена от COVID-19 (Европейският инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE) и Паневропейския гаранционен фонд) с общ дял от 51,9%, следвани от гаранциите за сектор „Енергетика“ – 31,7%, вътрешните гаранции по реда на Закона за кредитиране на студенти и докторанти с дял от 12,1% и други гаранции с дял от 4,3%.

Гарантираният дълг на сектор „Държавно управление“ се формира от издадените от подсектор „Централно управление“ гаранции с дял от 99,8% и от подсектор „Местно управление“ с дял от 0,2%.

През 2022-2024 г. се очаква номиналният размер на гарантирания дълг на сектор „Държавно управление“ да се движи в размер от около 630,0 млн. лв. или 0,4% от прогнозното ниво на БВП. Предвижда се през прогнозния период да се извършват усвоявания основно по държавногарантирания заем от Европейската инвестиционна банка за реализация на проекта „Междусистемна газова връзка Гърция-България“ и да се осигурява държавна финансова подкрепа при кредитиране на студенти и докторанти.

Необслужваните заеми към сектор „Държавно управление“ са само в сектор „Централно управление“ и се запазват на ниво под 0,1% от БВП през последните пет години. Размерът им за 2019 г. е 0,03% от БВП, което е под средното за ЕС ниво от 1,37% от БВП.

Коригирана капиталова стойност на извънбалансовите **публично-частни партньорства** (ПЧП) не се докладва, тъй като към момента в България няма ПЧП, които да отговарят на дефиницията на ЕСС 2010 за ПЧП. Методологията ЕСС 2010 препоръчва да се използва терминът ПЧП само за тези договори, където правителството е основният купувач на услугата.

3.6. ОЦЕНКА НА МЕЖДУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ И РЕЙТИНГОВИ АГЕНЦИИ ЗА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ И ФИНАНСОВИ ПЕРСПЕКТИВИ НА БЪЛГАРИЯ

На 21 януари 2022 г. международната рейтингова агенция Fitch Ratings потвърди дългосрочния кредитен рейтинг на България в чуждестранна и местна валута ‘BBB’ с положителна перспектива, който се запазва без промяна спрямо м. юли 2021 г., когато перспективата беше повишена от стабилна на положителна.

Рейтингът на страната отразява баланса между стабилната външна и фискална позиция, надеждната политическа рамка от членството в ЕС и дългогодишното функциониране на режима на паричен съвет, от една страна, и относително по-слабия потенциален растеж, в сравнение с държави със сходен рейтинг, дължащ се частично на неблагоприятните демографски развития, които биха могли да утежнят публичните финанси в дългосрочен план. Положителната перспектива отразява плановете на страната ни за членство в еврозоната. Според Fitch Ratings, негативните рискове в краткосрочен план, свързани с пандемията, са отслабнали и се компенсират от очакваните значителни финансови ресурси от ЕС и ангажираността към поддържането на макроикономическа и фискална стабилност (допълнително подкрепени от включването на българския лев към Валутния механизъм II).

Fitch Ratings считат, че формирането на коалиционното правителство през декември 2021 г. е намалило значително политическата несигурност, след поредицата неубедителни избори през миналата година. Анализаторите отчитат, че коалиционните партии са заложили цялостна програма за борба с корупцията и за подобряване на върховенството на закона, като същевременно са обещали увеличение на инвестициите и по-ефективни публични разходи. Правителството е потвърдило целта за приемане на еврото до 2024 г., продължавайки дългогодишната благоразумна фискална политика и добро макроикономическо управление.

Очакванията на Fitch Ratings за икономическия растеж на България остават благоприятни през следващите години, подкрепени от значителните средства от ЕС (които в периода 2022-2027 г. са оценени на 36% от БВП за 2021 г.). Реалният растеж на БВП е прогнозиран да достигне 3,7% през 2022 г. и да се ускори до 4,5% през 2023 г.

Националният план за възстановяване и устойчивост се очаква да бъде одобрен през следващите месеци, а получаването на първите средства по него – вероятно до средата 2022 г. Fitch Ratings отбелязват предизвикателството пред страната, свързано с ефективното изпълнението на Плана, но при всички случаи оценяват, че средствата по НПВУ, в комбинация с други инвестиционни програми на правителството, ще допринесат за повишаване на дългосрочните перспективи пред растежа и потенциалното забавяне на спада на населението.

Агенцията прогнозира, че средногодишната инфлация ще се повиши до 5,2% през 2022 г., което е най-високият темп от 2008 г. насам, движена от по-високите цени на суровините и в по-малка степен поради натиск от страна на вътрешното търсене.

С изразената от властите готовност за присъединяване към еврозоната, фокусът е поставен върху изпълнението на последващите ангажименти след присъединяването към ВМ II и покриването на критериите за конвергенция. Като цяло Fitch оценяват, че членството в еврозоната ще подкрепи дългосрочния рейтинг на България и оценяват, че той може да се повиши с две стъпки в периода между присъединяването към ВМ II и въвеждането на еврото.

Рейтинговата агенция оценява бюджетния дефицит на 3,8% от БВП през 2021 г., което е по-благоприятно спрямо предишните им очаквания, вследствие на високия растеж на приходите. Очакванията са дефицитът да се свие до 3% през 2023 г., от 4,6% през 2022 г. В съответствие, отношението дълг/БВП ще нарасне до 30%, но ще остане значително под медиана за държавите със сходен рейтинг (60,3%). Банковият сектор на страната е оценен като ликвиден и добре капитализиран.

Основните фактори, които биха могли да доведат до повишаване на рейтинга, са напредък към присъединяването към еврозоната и повишаване на потенциала за растеж на икономиката. Фактори, които биха могли да доведат до понижаване на рейтинга, са значително забавяне в процеса на присъединяване към еврозоната; продължително нарастване на публичния дълг; материализиране на условни задължения в баланса на държавния бюджет или по-слаби перспективи за растеж.

В края на ноември 2021 г. международната рейтингова агенция **S&P Global Ratings** потвърди дългосрочния и краткосрочния кредитен рейтинг на България в чуждестранна и местна валута „BBB/A-2“ със стабилна перспектива.

Според рейтинговата агенция икономическите последици от пандемията са управляеми, въпреки значителното въздействие в здравен аспект. Възстановеното

вътрешно търсене, особено частното потребление, и нарастването на усвояването на средствата от ЕС ще повишат перспективите пред растежа в средносрочен хоризонт. Отпуснатите на България средства от предишната и настояща Многогодишна финансова рамка на ЕС, както и допълнителните средства по новия инструмент „Следващо поколение ЕС“, с които страната ще разполага, се оценяват на около 40% от очаквания БВП през 2021 г.

S&P очакват бюджетният дефицит да остане значителен и през 2021 г., вследствие на мерките за подкрепа по време на пандемията. Въпреки че някои мерки се предвижда да продължат и през 2022 г., рейтинговата агенция очаква дефицитите да започнат да намаляват от 2022 г., като отбелязват благоразумната фискална политика, която е постигната от няколко правителства. Въпреки фискалното разхлабване и нарастването на публичните задължения, нетният държавен дълг на страната остава нисък на около 20% от БВП, докато разходите за държавно финансиране са намалели до рекордно ниски нива.

В съответствие с глобалните тенденции S&P отчитат, че инфлацията в България се е повишила през 2021 г. поради комбинираното влияние от покачването на цените на храните, енергията, както и засиленото вътрешно търсене, което влияе на базисната инфлация. Нарастването на цените следва да намалее през втората половина на 2022 г.

Външните рискове са управляеми след няколко години на намаление на нетния външен дълг, благодарение на поредицата от излишъци по текущата и капиталовата сметки, които от рейтинговата агенция очакват да продължат.

От рейтинговата агенция отчитат положително също и включването на българския лев във Валутния механизъм II и присъединяването на България към Банковия съюз през 2020 г. Като ограничения пред рейтинга са оценени БВП на глава от населението, който в сравнение със световните стандарти е на умерено равнище, както и оставащите структурни и институционални пречки.

Стабилната перспектива отразява очакването, че икономическото възстановяване на България ще се засили през следващите две години, подкрепено от по-нататъшно усвояване на фондове от ЕС. Въпреки че някои мерки за фискално подпомагане ще бъдат продължени през 2022 г., от рейтинговата агенция очакват свиване на бюджетните дефицити през следващите две години, което ще запази публичния дълг нисък. Стабилната перспектива пред рейтинга отразява също очакванията, че икономиката няма да бъде изложена на дисбаланси във външния или финансовия сектор.

Рейтинговата агенция би повишила кредитния рейтинг, ако икономическото възстановяване на България е съпроводено с по-бърза фискална консолидация или се наблюдава по-силна външна позиция на страната спрямо прогнозираната. В дългосрочен план рейтингът би могъл да бъде повишен при присъединяването на страната към еврозоната. Сред факторите, които биха довели до понижение на рейтинга, е по-бавното икономическо възстановяване, например защото преките последици от пандемията ще се окажат по-дълготрайни, отколкото се очакват в момента. Това вероятно ще се отрази в забавена фискална консолидация и постоянно нарастващ нетен публичен дълг през следващите няколко години. Макар и малко вероятно, в средносрочен план от S&P биха предприели негативни действия по оценката на рейтинга, в случай че се появят дисбаланси във финансовия сектор на страната.

Последната официално оповестена оценка на **Moody's** за България е от началото на м. октомври 2020 г., когато агенцията повиши дългосрочния рейтинг на България в чуждестранна и местна валута на „Baa1" със стабилна перспектива. Решението на Moody's за повишаването на рейтинга отразява подобряването на институционалния капацитет и ефективността при разработване на политики, с което страната навлиза в последния етап преди членството в еврозоната. Повишеният рейтинг отчита също и намаления риск по отношение на дълга в чуждестранна валута, значителните фискални резерви и очакванията, че благоприятната динамика на бюджетните показатели и дълга в периода след шока от пандемията ще подкрепят силната фискална позиция.

Стабилната перспектива отчита баланса между подобряването на икономическата и институционална среда в България и наличието на ключови предизвикателства пред рейтинга, свързани предимно с отрицателното въздействие на демографските процеси в страната върху потенциалния растеж в средносрочен хоризонт, както и необходимостта от продължаване на реформите в борбата с корупцията, независимостта на съдебната система и върховенството на закона.

В есенната си икономическа прогноза от 2021 г. **Европейската комисия** прогнозира, че дефицитът на сектор „Държавно управление" за 2021 г. се очаква да е в размер на 3,6% от БВП. Изтъква се, че правителството е разширило подкрепата за домакинствата, бизнеса и сектора на здравеопазването, като е въвело нови мерки за подпомагане на уязвимите групи. Въпреки това, възстановяването по отношение на данъчните приходи се очаква да неутрализира въздействието на силния ръст на разходите. За 2022 г. дефицитът се прогнозира да намалее на 2,8% от БВП с постепенното отпадане на мерките, като по-големите помощи от ЕС, в т.ч. и по Механизма за възстановяване и устойчивост, се планира да финансират по-голямата част от предвиденото увеличение на публичните инвестиции. За 2023 г. ЕК прогнозира свиване на дефицита до 2,1% от БВП.

В публикувания през месец октомври 2021 г. икономически преглед на световната икономика **МВФ** повиши оценката си за икономическия ръст на България през 2021 г. до 4,5% спрямо предишната от 4,4% от м. април. За 2022 г. прогнозата за ръст от 4,4% се запазва.

Част III.
Приоритети на политиките и основни допускания за периода 2022-2024 г.

1. ПОЛИТИКИ В ПРИХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г.

Безпрецедентната ситуация, свързана с ограничаване на разпространението на заразата с COVID-19 в световен мащаб, наложи приемането през 2020 г. на спешни мерки в областта на данъчната политика в подкрепа на бизнеса и заетостта. Някои от тези мерки, като удължения срок за деклариране по ЗКПО, станаха постоянни чрез промени в съответните данъчни закони. Друга част запазват характера си на антикризисни мерки, независимо от позитивното развитие на икономиката, като се отчита наличието на ограничителни мерки и развитието на пандемията, която може да изправи бизнеса пред нови затруднения. Променлива величина остава ефектът от протичащите процеси във външноикономически план.

За периода 2022-2024 г. предвидената политика в областта на данъците ще продължи да се придържа към установените принципи и насоки през последните години, като основните ѝ цели отново са насочени към поддържане на икономическия растеж, подобряване на бизнес средата, борбата с данъчните злоупотреби и повишаване на фискалната устойчивост в дългосрочен план. Запазват се основните приоритети, свързани с подобряване на събираемостта на приходите, предотвратяването на възможности за укриване и невнасяне на данъци и осигуровки и намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите. С предвидените мерки в политиката по приходите се цели гарантирането на необходимия финансов ресурс за изпълнение на разходните политики на правителството. Предвижда се запазване на ниските данъчни ставки за корпоративните данъци и тези за данъците върху доходите на физическите лица, като важна предпоставка за инвестиции, икономически растеж и заетост. В международен аспект данъчната политика е ориентирана в подкрепа на функционирането на единния пазар на ЕС, успешното осъществяване на цифровата трансформация на обществото и икономиката в Европа и на дейностите за справяне с предизвикателствата, свързани с климата и околната среда.

Във връзка с присъединяването на Република България към Приобщаващата рамка на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие за въвеждане на мерките по проекта за свиване на данъчната основа и прехвърлянето на печалби (Решение на Министерския съвет по т. 37 от протокол № 13 от заседанието на Министерския съвет, проведено на 30 март 2016 г.), ще продължи работата, свързана с участие в дейностите за въвеждането на вече договорените от ОИСР четири минимални стандарта и други елементи на пакета от мерки по Проекта „Свиване на данъчната основа и прехвърлянето на печалби” (Base Erosion and Profit Shifting - BEPS). Въвеждането на

минималните стандарти е свързано и с изпълнението на задълженията на България като държава членка на ЕС.

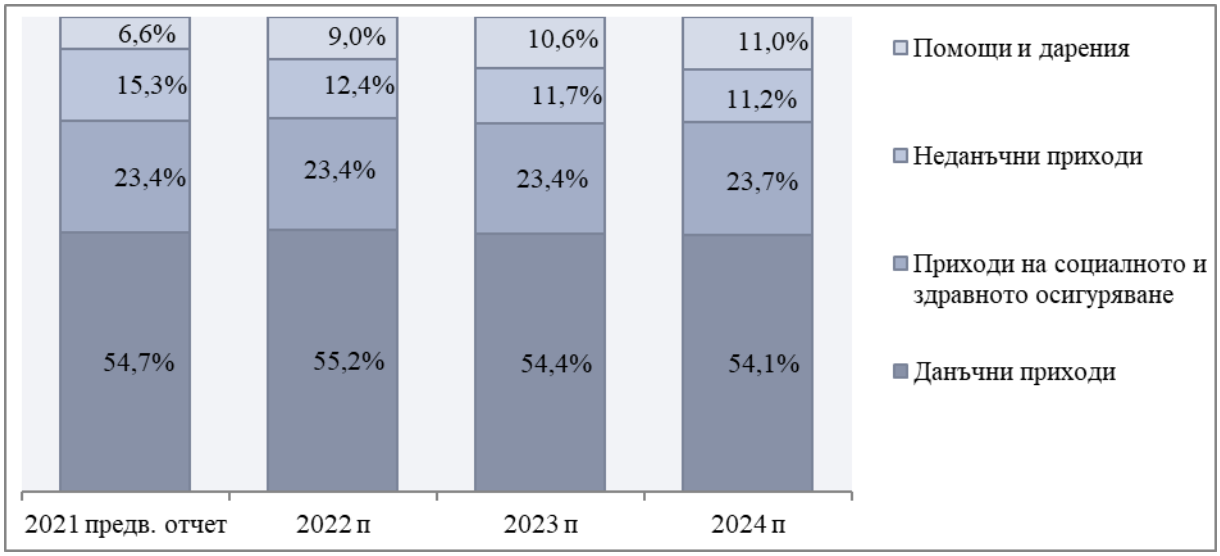
През прогнозния период Министерството на финансите ще продължи да участва в дейностите, свързани с обсъждането, анализа и оценката на въздействие от планираните от ОИСР мерки за справяне с данъчните предизвикателства, породени от дигитализацията на икономиката и нерешени проблеми, свързани с прехвърлянето на печалби: Стълб 1 (преразпределение на данъчни права) и Стълб 2 (минимално данъчно облагане на печалбата на многонационалните предприятия). Очаква се реформата да осигури в световен мащаб повишаване на приходите от корпоративни данъци, значително намаляване на прехвърлянето на печалби и повишаване на данъчната сигурност.

Приетият от Европейска комисия водещ приоритет за справяне с предизвикателствата, свързани с климата и околната среда, предполага ангажирането на България през прогнозния период с предприемането на мерки в данъчното законодателство за постигане на поставените от Европейския съюз цели в области като облагането на енергийните продукти и насърчаване използването на екологосъобразни превозни средства.

За изпълнение на приоритетните цели на данъчната политика се извършват нормативни промени и действия на приходните администрации в областта на събирането и контрола. Постигането на по-добра ефективност при изпълнение на мерките е в пряка връзка със засилването на междуинституционалното сътрудничество, координация и ефективен обмен на информация както на национално ниво, така и на ниво ЕС и трети страни.

Прогнозните данъчни приходи за периода 2022-2024 г. са базирани на основните показатели от актуалната макроикономическа прогноза на Министерството на финансите за периода 2021-2024 г. и на резултатите от прилаганите мерки от страна на приходните агенции за подобряване на събираемостта.

Граф. III-1: Структура на приходите по КФП в % за периода 2021-2024 г. [17]

Източник: МФ

1.1. ДАНЪЧНА ПОЛИТИКА

Прогнозите за данъчните приходи за периода 2022-2024 г. са съобразени с основните приоритети в данъчната политика в средносрочен план, свързани с реализиране на мерки за подобряване на събираемостта, стимулиране на икономическото развитие, намаляване на административната тежест и въвеждане в националното законодателство на разпоредби от европейското право в областта на данъците. Отчетени са ефектите от временното прилагане на мерки в условия на извънредни обстоятелства, свързани с пандемията от COVID-19.

1.1.1 Повишаване на бюджетните приходи и борба с данъчните измами

Продължава изпълнението на доказалите ефективността си за повишаване на приходите от данъци **постоянни мерки в областта на данъчната политика**.

Механизмът за **обратно начисляване на ДДС** при доставки на стоки и услуги, посочени в приложение № 2 към глава деветнадесета „а“ от ЗДДС е ефективен инструмент за противодействие и борба с данъчните измами с ДДС за определени категории стоки. След въвеждането на механизма се наблюдава значителен спад на нивото на данъчните измами с ДДС при доставките на зърнени и технически култури, ограничаване на нелоялната конкуренция в отрасъла и предоставяне на значителен допълнителен финансов ресурс на търговците и преработвателите в бранша. В тази

[17] Използваните в някои от графиките и таблиците в доклада съкращения към годините за периода 2021-2024 г. са със следното значение:

- 2021 актуал. програма – актуализирана програма за 2021 г.;
- 2021 предв. отчет – предварителен отчет за 2021 г.;
- 2022 п – програма за 2022 г.;
- 2023 п – прогноза за 2023 г.;
- 2024 п – прогноза за 2024 г.

връзка срокът за прилагане на мярката е удължен до 30.06.2022 г. и е разширен списъкът със стоки, за които се прилага механизмът за обратно начисляване на ДДС.

Продължава ефективното прилагане на механизма на **фискалния контрол върху движението на стоки с висок фискален риск (СВФР)** на територията на Република България. Действието на мярката е свързано със защита на фискалната позиция, предотвратяване неплащането на данъчни задължения, ограничаване на нелоялната конкуренция и закрила на българските производители на стоки с висок фискален риск. Мярката непрекъснато се подобрява чрез разширяване на обхвата на СВФР, откриване на нови фискални пунктове, задължително обезпечение за доставки на стоки от рискови лица.

Подобряването на ефективността на **контрола върху акцизните стоки** е една от приоритетните задачи, свързани с намаляване на дела на сенчестата икономика и укриването на данъци. В тази връзка се прилагат засилени мерки на данъчната политика за изсветляване на бизнеса с горива и ангажиране на различни компетентни органи за осъществяване на цялостен контрол. Механизмът, насочен към предотвратяване на възможностите за злоупотреби и данъчни измами с ДДС при търговията с течни горива, включва мерки, свързани с осъществяване на цялостен контрол върху процеса, свързан с доставките и движението на течни горива от производител и вносител до краен потребител и обмен на данни между информационните системи на двете приходни агенции.

Насърчава се доброволното спазване на законодателството чрез реализиране на мерки, насочени към повишаване качеството на обслужване, стимулиране на доброволното изпълнение, подобряване на данъчно-осигурителната култура на клиентите и намаляване на разходите както на клиентите, така и на администрацията.

Повишен е контролът и събираемостта на текущи и просрочени задължения, включително чрез прилагане на механизма, при който плащанията по договори от разпоредители с бюджет над определен размер да бъдат извършвани само след потвърждение от приходните администрации, че получателите нямат публични задължения. Мярката се усъвършенства, като се предостави възможност на приходните агенции на по-ранен етап – още след сключване на договора – да налагат обезпечителни мерки, които да гарантират събирането на публичните задължения на лицата–изпълнители по договори/получатели на плащания (РМС № 788 от 2014 г., РМС № 593 от 2016 г., РМС № 592 от 2018 г. и РМС № 681 от 2020 г.).

В съответствие с целите на приетата с Решение на Министерския съвет № 789 от 20.12.2017 г. Пътна карта за действията на Република България по присъединяването към ОИСР и изготвения в близка координация с ОИСР План за действие през 2019-2020 г., в областта на фискалните въпроси България предприе действия за присъединяване към Глобалната статистическа база данни за приходите (Global Revenue Statistics Database) на организацията (РМС № 803 от 27.12.2019 г.). От 2020 г. България предоставя годишна информация за данъчните приходи, като в онлайн базата на ОИСР вече са налични данни за периода 1995-2020 г. Базата данни е ценен инструмент за вземането на решения в областта на данъчната политика, давайки възможност за обмен на съпоставима статистическа информация за данъчните приходи и сравнения с над 100 държави от целия свят.

- ***Приети са изменения в ЗАДС (ЗИД на ЗАДС, обн., ДВ, бр. 12 от 11.02.2022 г.) с цел да се хармонизира националното законодателство с изискванията на европейското, като се намери баланс между необходимостта да се улесни***

законната презгранична търговия и необходимостта да се осигури осъществяването на ефективен контрол и мониторинг с цел събиране на акцизните задължения

Промените са за въвеждане в националното законодателство на изискванията на Директива (ЕС) 2020/262 на Съвета от 19 декември 2019 г. за определяне на общия режим на облагане с акциз, на Директива (ЕС) 2020/1151 на Съвета от 29 юли 2020 година за изменение на Директива 92/83/ЕИО за хармонизиране на структурата на акцизите върху алкохола и алкохолните напитки; свързани са и с въвеждането на разпоредбите на Директива (ЕС) 2019/2235 на Съвета от 16 декември 2019 година за изменение на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност и Директива 2008/118/ЕО относно общия режим на облагане с акциз по отношение на отбранителните дейности в рамките на Съюза.

Промените са с цел засилване на борбата с данъчните измами и премахването на определени данъчни пречки при свободното движение на акцизни стоки между държавите членки. Предвижда се разширяване на функционалността на компютърната система, която досега се използва за движението на акцизни стоки под режим „отложено плащане на акциз“, чрез възможност за обхващане и движението на акцизни стоки, които са освободени за потребление на територията на една държава членка и се движат към територията на друга държава членка, с цел да бъдат доставени там за търговски цели. По този начин ще се опрости мониторингът на тези движения и ще се осигури правилното функциониране на вътрешния пазар. С оглед въвеждането на новите режими, се въвеждат нови понятия и правни субекти.

Измененията относно въвеждането на Директива (ЕС) 2020/1151 на Съвета от 29 юли 2020 г. за изменение на Директива 92/83/ЕИО за хармонизиране на структурата на акцизите върху алкохола и алкохолните напитки са свързани с пояснение на разпоредбите за измерването на градусите Плато на бирата и по-конкретно, разпоредбите във връзка с измерването на градусите Плато на подсладената или ароматизираната бира. Предложено е и актуализиране на определенията, свързани с позоваванията на кодовете по Комбинираната номенклатура, използвани за описание на алкохолните продукти.

1.1.2 Подобряване на бизнес средата и намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите

В Закона за данък върху добавената стойност са приети промени (ЗИД на ЗДДС, обн., ДВ, бр. 14 от 18.02.2022 г.) за въвеждане на европейски директиви, отстраняване на констатирани несъответствия с правото на Европейския съюз и привеждане на ДДС законодателството в съответствие с решения на Съда на Европейския съюз (СЕС). Направени са изменения, които обхващат корекции при грешно данъчно третиране на доставка, установено с влязъл в сила ревизионен акт.

- ***Промени, свързани с въвеждане в ЗДДС на Директива 2019/2235 на Съвета от 16 декември 2019 година за изменение на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност и Директива 2008/118/ЕО относно общия режим на облагане с акциз по отношение на отбранителните дейности в рамките на Съюза (Директива (ЕС) 2019/2235)***

С Директива (ЕС) 2019/2235 се въвежда освобождаване от ДДС, което обхваща доставката на стоки или услуги, предназначени или за ползване от въоръжените сили

на държава членка на ЕС или от придружаващия ги цивилен персонал, или за снабдяването на техните трапезарии или столове, когато тези сили участват в отбранителни дейности, имащи за цел изпълнение на дейност на Съюза в рамките на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО), извън своята държава членка. Тези освобождавания се предвижда да се прилагат само в ситуации, при които въоръжените сили изпълняват задачи, пряко свързани с дейности за отбрана по линия на ОПСО и няма да обхващат граждански мисии по същата линия. За въвеждане на директивата в ЗАДС е предвидено също освобождаване от акциз на въоръжените сили на всяка държава членка, различна от държавата членка, в която се дължи акцизът, за ползване от тези сили, за нуждите на цивилния персонал, който ги придружава, или за снабдяването на техните трапезарии или столови, когато тези сили вземат участие в отбранителни дейности, имащи за цел изпълнение на дейност на Съюза в рамките на общата политика за сигурност и отбрана.

- ***Отпадане на разпоредбата на ЗДДС, с която ваучерите за храна са изключени от обхвата на ваучерите с конкретна цел и многоцелевите ваучери***

Промяната е в резултат на констатирани от ЕК несъответствия с разпоредбите на Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност (Директивата за ДДС) - запитване по информационна фаза с № EUP (2021) 10016. Европейската комисия обръща внимание, че ваучерите за храна по член 131в, ал. 2, т. 3 от ЗДДС отговарят на необходимите условия, за да бъдат смятани за „ваучери“ по смисъла на член 30а, точка 1 от Директивата за ДДС.

- ***Предвидени са разпоредби, които дават възможност за корекции при грешно данъчно третиране на доставка, установено с влязъл в сила ревизионен акт във връзка с необходимостта от усъвършенстване на правната уредба в съответствие с достиженията на правото на ЕС, като се гарантират принципите на правна сигурност и на неутралност на ДДС***

В решения на Съда на Европейския съюз (СЕС) по дела – С-314/17 „Джиосайкъл България“ ЕООД, С 111/14 „ГСТ - Сървиз АГ Германия“, С-835/18 SC Terracult SRL, С-138/12„Руседеспред“ ООД и др., СЕС приема, че за да осигурят неутралността на ДДС държавите членки следва да предвидят във вътрешния си правен ред възможността да се коригира фактуриран данък, който не е следвало да бъде начислен, при наличие на влязъл в сила ревизионен акт. В тази връзка са приети съответните промени в ЗДДС.

- ***Прецизиране на действащите от 1 юли 2021 г. режими за облагане на доставки на стоки и услуги, осъществени по електронен път към получатели – данъчно незадължени лица***

Приети са прецизиращи текстовете на закона и уточняващи промени, свързани с различни параметри на установените режими.

- ***Промени, свързани с редактиране на разпоредби във връзка с възникнали затруднения при практическото прилагане на ЗДДС***

Направена е редакционна промяна на разпоредбата, свързана с основанията за задължителна дерегистрация при прекратяването на юридическо лице – с или без ликвидация. Предвижда се още като основание за задължителна дерегистрация по закона заличаването на клонове на чуждестранни юридически лица.

Във връзка с търговията със стоки след Брекзит е приета редакционна промяна на разпоредбата, касаеща доставките от или до Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, като се конкретизира обектът на доставка. Освен това е приет текст по отношение на посредник в тристранни операции, като се уточнява, че за целите на този закон Северна Ирландия се смята за територия на държава членка и когато данъчно задължено лице с идентификационен номер по ДДС, който съдържа знак/префикс „XI“ е посредник в тристранни операции.

- ***Промяна, с която определени хибридни образувания, учредени или установени в страната, които са извън обхвата на данъчно задължените лица, посочени в действащия ЗКПО, в случай че са налице такива, се приравняват на данъчно задължени лица за целите на закона (ЗИД на ЗКПО, обн., ДВ, бр. 14 от 18.02.2022 г.)***

Промяната е направена във връзка с необходимостта от пълно въвеждане в националното данъчно законодателство на Директива (ЕС) 2016/1164. Тези правила не се прилагат за колективна инвестиционна схема, която е инвестиционен фонд или схема, отговаряща едновременно на условията да има множество собственици, да притежава диверсифициран портфейл от ценни книжа и да е предмет на нормативна уредба в защита на инвеститорите.

- ***Промяна, свързана с изрично уреждане на данъчното третиране по ЗКПО на резултата от договори за продажба с обратен лизинг, класифициран като оперативен в случаите, в които се прилагат Международните счетоводни стандарти***

Уточнено е, че счетоводно отчетените разходи, приходи, печалби и загуби във връзка с договори за продажба с обратен лизинг, класифициран като оперативен лизинг, съгласно Международните счетоводни стандарти, при лизингополучатели, не се признават за данъчни цели, като за данъчни цели в тези случаи се признават разходи, приходи, печалби и загуби, определени съгласно правилата на Счетоводен стандарт 17 „Лизинг“ относно договори за продажба с обратен лизинг, класифициран като експлоатационен лизинг.

- ***Промяна в ЗКПО, свързана с отстраняване на несъответствие при транспонирането в българското национално законодателство на Директива (ЕС) 2016/1164***

Направено е изменение във връзка с поет ангажимент на Република България за отстраняване на констатирано от Европейската комисия несъответствие на националното законодателство с Директива (ЕС) 2016/1164. След промяната, всички данъчно задължени лица в Република България, които подлежат на облагане с корпоративен данък и имат контролирани чуждестранни дружества, независимо от формата на облагане на тези дружества, попадат в обхвата на специфичните правила за определяне на данъчния финансов резултат в случаите на контролирано чуждестранно дружество.

- ***Намаление на ставката на данъка върху разходите в натура***

Със ЗИД на ЗКПО (обн., ДВ, бр. 17 от 01.03.2022 г.) е прието намаление на ставката от 10% на 3% на данъка върху разходите в натура по чл. 204, ал. 1, т. 4 от ЗКПО, която се прилага и за 2022 г.

- ***Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г. е прието като временна мярка за 2022 г. да се предостави възможност за използване на ваучерите за храна по чл. 209, ал. 1 от Закона за корпоративното подоходно облагане за заплащане не само за храна, но и за заплащане на ползвани за битови нужди електрическа и топлинна енергия, природен газ и вода, на дейности, осъществявани от културни организации по Закона за закрила и развитие на културата и на показ на филми съгласно Закона за филмовата индустрия.***

С въвеждането на тази временна мярка ще се предостави възможност на работниците и служителите при необходимост да използват ваучерите за храна не само за закупуване на хранителни стоки, но и за задоволяване на други социално-битови нужди. За целта операторите е необходимо да сключат договори с доставчици, които са лица, осъществяващи дейност по предоставяне на електрическа и топлинна енергия, природен газ и вода за битови нужди, културни организации по Закона за закрила и развитие на културата и лица, осъществяващи показ на филми съгласно Закона за филмовата индустрия, и да предоставят на работодателите списъци с обекти, които приемат отпечатаните от съответния оператор ваучери. Разпоредбите на закона и на Наредба № 7 от 2003 г. за условията и реда за издаване и отнемане на разрешение за извършване на дейност като оператор на ваучери за храна и осъществяване дейност като оператор следва да се прилагат съответно. Приетият размер за 2022 г. на общата годишна квота, включително посочената в чл. 1, т. 1 от Закона за прилагане на разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2021 г., Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г. и Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2021 г. (обн., ДВ, бр. 8 от 28.01.2022 г., в сила от 01.01.2022 г.), е 1 млрд. лева. Увеличен е и размерът от 80 на 200 лв. месечно на предоставените под формата на ваучери за храна на всяко наето лице, които не се облагат с данък върху разходите социалните разходи за 2022 г. по чл. 204, ал. 1, т. 2, буква „б“ от ЗКПО.

- ***В ЗДДФЛ е направена промяна (ЗИД на ЗКПО, обн., ДВ, бр. 14 от 18.02.2022 г.), с която в случаите на починали еднолични търговци или самоосигуряващи се лица, е предоставена възможност справките за изплатените през годината доходи и за удържаните през годината данък и задължителни осигурителни вноски да могат да бъдат подавани от техните наследниците по закон или по завещание, както и от заветниците или от техните законни представители, за годината, в която починалите лица са били работодатели или платци на доходи***

Предвиден е и преходен режим, съгласно който промяната може да бъде приложена и за справките, за които задължението за подаване възниква след 31 декември 2021 г.

- ***Отмяна на окончателния данък върху придобитите от местни физически лица доходи от лихви по банкови сметки***

Считано от 01.04.2022 г. е приета отмяна на окончателния данък върху придобитите от местни физически лица доходи от лихви по банкови сметки по чл. 38, ал. 13 от ЗДДФЛ (ЗИД на ЗКПО, обн., ДВ, бр. 17 от 01.03.2022 г.). Тези доходи ще бъдат в обхвата на необлагаемите доходи по чл. 13, ал. 1, т. 8 от ЗДДФЛ.

1.1.3 Мерки в областта на данъчната политика, предприети в отговор на COVID-19

Законодателните мерки в областта на данъчната политика, свързани с преодоляване на последиците от разпространението на заразата с COVID-19, включват:

По **Закона за данък върху добавената стойност:**

- ***Намаляване на ставката за ДДС от 20% на 9% за доставките на ресторантьорски и кетъринг услуги, на книги, на храна подходяща за бебета или за малки деца и на бебешки пелени и подобни хигиенни артикули, както и за консумацията на бира и вино в питейни заведения, за доставките на услуги за използване на спортни съоръжения и за доставка на обща туристическа услуга в случаите по чл. 136 от ЗДДС***

Със Закона за изменение на Закона за данък върху добавената стойност (ДВ, бр. 111 от 31.12.2021 г.), е удължен срокът за прилагане на намалената ставка от 9 на сто за горепосочените стоки и услуги до 31 декември 2022 г.

- ***Освобождаване с право на приспадане на данъчен кредит (т.е. чрез прилагане на нулева ставка на данъка) на следните доставки, облагаеми на територията на страната: 1. Доставката на ваксини срещу COVID-19 и услугите, пряко свързани с тези ваксини; 2. Доставката на медицински изделия за инвитро диагностика на COVID-19 и услугите, пряко свързани с тези изделия. В обхвата на тези освободени доставки влизат и вътреобщностните придобивания (покупки от други държави-членки на ЕС).***

Целта е да се намалят разходите за ваксини срещу COVID-19 и медицински изделия за инвитро диагностика на COVID-19, както и на услугите, тясно свързани с такива ваксини и изделия. Облекченията са с временен характер и ще се прилагат за периода от 01.01.2021 г. до 31.12.2022 г.

- ***Предложени са промени, свързани с въвеждане в ЗДДС на Директива (ЕС) 2021/1159 на Съвета от 13 юли 2021 година за изменение на Директива 2006/112/ЕО по отношение на временните освобождавания при внос и някои доставки в отговор на пандемията от COVID-19 (Директива (ЕС) 2021/1159)***

Разпоредбите на Директива (ЕС) 2021/1159 имат за цел да се осигури освобождаване от ДДС при внос, осъществен от Европейската комисия (ЕК) или от агенция или орган, създадени съгласно правото на ЕС, съответно прилагане на нулева ставка на данъка, при доставки на стоки и услуги с място на изпълнение на територията на страната, по които получатели са същите органи, при изпълнение на задачи за справяне с последствията от пандемията COVID-19. Освобождаването, съответно прилагането на нулева ставка, няма да се прилага, когато внесените или получени стоки или услуги се използват незабавно или на по-късна дата за последващи доставки срещу възнаграждение. Когато условията за освобождаване при внос престанат да се прилагат, ЕК или съответната агенция или орган информира страната, че приложеното освобождаване при внос на тези стоки подлежи на облагане с данък при условията, приложими към този момент. Аналогично, когато условията за прилагане на нулева ставка, ЕК или съответната агенция или орган, получила доставка, за която е приложена нулева ставка, информира страната, и доставката на тези стоки или услуги

подлежи на облагане с данък при условията, приложими към този момент. Въведените с Директива (ЕС) 2021/1159 изключения следва да се прилагат със задна дата, считано от 1 януари 2021 г., поради спешността на ситуацията и за да се създаде готовност за прилагане на мерките за справяне с последиците от пандемията от COVID-19.

По **Закона за данъците върху доходите на физическите лица:**

- ***Увеличаване на размера на данъчните облекчения за деца и деца с увреждания за придобитите през 2021 г. доходи. С промяната се увеличава размерът на данъчното облекчение за деца по чл. 22в от ЗДДФЛ, като от сумата от годишните данъчни основи по чл. 17 от ЗДДФЛ се приспадат следните суми: 4 500 лв. – при едно ненавършило пълнолетие дете; 9 000 лв. – при две ненавършили пълнолетие деца; 13 500 лв. – при три и повече ненавършили пълнолетие деца. Увеличен е и размерът на данъчното облекчение за деца с увреждания по чл. 22г от Закона за данъците върху доходите на физическите лица, като сумата от годишните данъчни основи по чл. 17 от ЗДДФЛ се намалява с 9 000 лв. за отглеждане на дете с 50 и с над 50 на сто вид и степен на увреждане, определени с влязло в сила решение на компетентен орган. Предложено е мярката да се прилага и за придобитите през 2022 г. доходи***

По Постановление № 75 на Министерския съвет от 2007 г. за прилагане на членове 43 - 52, 53, 55, 57, 59, 61, 67, 68 и 74 от Регламент (ЕО) № 1186/2009 на Съвета от 16 ноември 2009 г. за установяване на система на Общността за митнически освобождавания (кодифицирана версия) (ОВ, L 324 от 10.12.2009 г.)

- ***Освобождаване от ДДС и мита върху вноса на някои медицински стоки, необходими за борба с последиците от пандемията на COVID-19, в съответствие с Решение 2020/491 от 03.04.2020 г. на Европейската комисия и на основание приетото ПМС № 80 от 2020 г., с което е допълнено ПМС № 75 от 2007 г.***

След последното изменение и допълнение с ПМС № 228 от 2021 г. срокът на освобождаване от мита и ДДС при внос на стоки от медицински характер, свързани с борбата с пандемията от COVID-19, е за периода от 30 януари 2020 г. до 31 декември 2021 г.

Предприети са действия за удължаване действието на мярката и след този срок. В тази връзка ЕК прие Решение (ЕС) 2021/2313 от 22 декември 2021 година, във връзка с което, подалите искане държави членки, включително и Република България, да прилагат освобождаване от вносни мита и освобождаване от ДДС при внос, предоставено за стоки, необходими за борба с последиците от пандемията от COVID-19 през 2022 г., което ще се прилага за стоки, внесени в периода от 1 януари 2022 г. до 30 юни 2022 г.

1.2. ДАНЪЧНИ ПРИХОДИ

1.2.1 Приходи от корпоративни данъци (вкл. данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица) и други данъци по ЗКПО

Прогнозните приходи от корпоративни данъци и други данъци по ЗКПО за 2022 г. са 4 057,5 млн. лв.

В прогнозата са включени следните данъци по ЗКПО:

- Корпоративен данък (от финансови институции и нефинансови предприятия) – 3 848,9 млн. лв.;
- Данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица – 80,5 млн. лв.;
- Други данъци по ЗКПО – 128,2 млн. лв.

Приходите от *корпоративни данъци* (вкл. корпоративен данък и данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица) са прогнозирани на база показателя „бруто оперирщ излишък/смесен доход“ от макрорамката на МФ, предварителните данни за изпълнението на приходите от тези данъци през 2021 г. и при отчитане на наличната информация относно:

- ✓ размер на деклариранатa облагаема печалба или загуба за 2020 г.;
- ✓ размер на авансовите вноски, които правят данъчно задължените лица, формирали данъчна печалба за предходната година;
- ✓ размер на изравнителната вноска по годишната данъчна декларация;
- ✓ сумата на данъка за възстановяване за надвнесен корпоративен данък по годишни данъчни декларации;
- ✓ дела на дружествата, ползващи преференцията за пренасяне на данъчни загуби;
- ✓ размер на плащанията по ревизионни актове и вноски за минали години;
- ✓ прилагане на възможността за допълнителна еднократна корекция на годишната данъчна декларация при откриване след 30 юни 2021 г. на счетоводни или други грешки и при отразяване на коригиращи събития по смисъла на приложимите счетоводни стандарти за 2020 г.;
- ✓ предприетите активни действия от страна на Националната агенция за приходите за справяне със сивата икономика и подобряване на събираемостта на данъците.

По отношение на постъпленията от *данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на юридически лица* прогнозите отчитат изпълнението на този данък през 2021 г. и предходните години, състоянието на икономиката в ситуация на пандемия и въведените мерки за ограничаване на негативните ефекти от кризата, както и предприетите мерки от правителството и провежданите тематични кампании за контрол от страна на органите по приходите.

Планираните приходи от корпоративни данъци и други данъци по ЗКПО са съответно 4 314,8 млн. лв. за 2023 г. и 4 538,8 млн. лв. за 2024 г.

1.2.2 Приходи от ДДФЛ

Прогнозните приходи от данъци върху доходите на физически лица за 2022 г. са в размер на 5 245,0 млн. лв. (без постъпленията от патентен данък и данък върху таксиметров превоз на пътници, постъпващи в местните бюджети).

Прогнозата за постъпленията от ДДФЛ е изготвена, като са взети предвид следните фактори:

- ✓ номинален ръст на показателя компенсации на наетите лица, съгласно макроикономическата прогноза на МФ;
- ✓ прогнозен брой заети лица;
- ✓ ниво на безработицата;
- ✓ максимален осигурителен доход в размер на 3 400 лв. от 01.04.2022 г. Ефектът от увеличението на максималния осигурителен доход е по-малко приходи от ДДФЛ в размер на 7,0 млн. лв.;
- ✓ увеличение на минималната работна заплата с 60 лв. от 01.04.2022 г. Оценениият ефект от увеличението е допълнителни приходи от ДДФЛ в размер на 14,6 млн. лв. за 2022 г.;
- ✓ увеличение на минималния осигурителен доход (МОД) за самоосигуряващите се лица, вследствие на увеличението на МРЗ за 2022 г., както и увеличение на минималния месечен размер на осигурителния доход за земеделските стопани и тютюнопроизводителите, съобразно ръста на МРЗ, което ще доведе до допълнителни приходи от ДДФЛ;
- ✓ отразено е влиянието върху ръста на приходите през прогнозния период на увеличения размер на данъчните облекчения за деца по чл. 22в и чл. 22г от ЗДДФЛ. Ефектът от мярката е по-малко приходи от ДДФЛ в размер на 230 млн. лв. за 2022 г.;
- ✓ отмяна на окончателния данък върху придобитите от местни физически лица доходи от лихви по банкови сметки (чл. 38, ал. 13 от ЗДДФЛ) от 01.04.2022 г., което ще има за резултат 2,8 млн. лв. по-малко приходи от ДДФЛ за 2022 г.;
- ✓ отчетена е наличната информация относно ефектите от постоянните мерки на Националната агенция по приходите за спазване на данъчното законодателство и подобряване събираемостта на приходите, включително провежданите от агенцията тематични кампании (проверка на касови наличности, проверки на собственици на луксозни автомобили, проверка на физически лица, закупили скъпи имоти и др.);
- ✓ запазване на нивото на изплатените допълнителни възнаграждения на данъкоплатците в края на годината.

За 2023 г. прогнозните постъпления от ДДФЛ, без постъпленията от патентен данък и данък върху таксиметров превоз на пътници, са в размер на 5 594,5 млн. лв., а за 2024 г. достигат 5 912,0 млн. лв.

1.2.3 Приходи от ДДС

Прогнозните приходи от данъка върху добавената стойност за 2022 г. са 14 780,0 млн. лв.

При прогнозиране на приходите от ДДС са взети предвид следните фактори:

- ✓ прогнозен ръст на ефективно внесения данък, администриран от двете приходни агенции за 2022 г.;
- ✓ прогнозен размер на възстановения ДДС;
- ✓ прогнозен размер на невъзстановения в срок ДДС за 2022 г.;
- ✓ прогнозни допускания за физическите обеми на стоките, пораждащи ДДС от внос и показателите за прогнозни количества суров нефт, мазут и други стоки;
- ✓ прогнозни допускания за ръст на вноса, износа и потреблението, валутния курс (щ.д./лев), цена на барел за петрол тип „Брент“, предвидени в макроикономическата прогноза на МФ;
- ✓ ефект от намаление на данъчната ставка за ДДС от 20% на 9% (за доставките на ресторантьорски и кетъринг услуги, на книги, на храна подходяща за бебета или за малки деца и на бебешки пелени и подобни хигиенни артикули, както и за консумацията на бира и вино в питейни заведения, за доставките на услуги за използване на спортни съоръжения и за доставка на обща туристическа услуга в случаите по чл. 136 от ЗДДС), освобождаването от ДДС и мита върху вноса на някои медицински стоки, необходими за борба с последиците от пандемията на COVID-19, както и прилагане на нулева ставка за ДДС на доставките на диагностични комплекти и ваксини срещу вируса, който се оценява на 265,3 млн. лв. по-малко приходи от ДДС за 2022 г.

Приходите от ДДС за отчетния период ще бъдат повлияни от продължителността на разпространението на COVID-19 и промените в икономическата активност в страната, изменението на потреблението, вноса, износа, приетите законодателни изменения и въздействието на фактори, обусловени от промени във външната среда.

Прогнозните постъпления от ДДС са съответно 15 695,0 млн. лв. за 2023 г. и 16 525,0 млн. лв. за 2024 г.

1.2.4 Приходи от акцизи

Прогнозните приходи от акцизи за 2022 г. са 5 915,0 млн. лв.

Приходите от акцизи се формират основно от две групи стоки – тютюневи изделия с относителен дял от 50,2% и горива, с относителен дял от 43,1% в общата сума на постъпленията по предварителни данни за 2021 година. Останалите акцизни стоки (вкл. алкохолни напитки, бира, електрическа енергия и други стоки) са с относителен дял в размер на 6,7%.

При прогнозиране на приходите от акцизи, освен допусканията за макроикономическите показатели, е отчетено и влиянието на следните фактори:

- ✓ ръст на потреблението на акцизни стоки, съобразен със заложения в актуалната макроикономическа прогноза реален ръст на крайното потребление за 2022 г.;
- ✓ запазване на акцизните ставки за облагане на групите акцизни стоки;
- ✓ ръст на касовите приходи от горива и високоалкохолни напитки;

- ✓ запазване на потреблението на бира, електрическа енергия и др. акцизни стоки;
- ✓ положителен ефект от оптимизиране на контролната дейност върху търговията с акцизни стоки и подобряване на събираемостта на акцизите, чрез въвеждане на изменения и прецизиране на разпоредби в ЗАДС.

Планираните постъпления от акцизи са 6 080,9 млн. лв. за 2023 г., а за 2024 г. приходите възлизат на 6 218,0 млн. лв.

1.2.5 Приходи от мита

Прогнозираните приходи от мита за 2022 г. са в размер на 303,1 млн. лв.

На основание постигнатите договорености в рамките на Световната търговска организация за улесняване на търговията, в последните повече от 10 г. търговската политика на ЕС е все по-либерална, вследствие на което има все повече сключени споразумения за свободна търговия и споразумения за икономическо партньорство. На базата на тези споразумения стоките се оформят за внос в ЕС и в страната/групата страни партньор/партньори с намалени или нулеви ставки на митата.

Към настоящия момент ЕС има сключени множество преференциални търговски договорености, в това число и Споразумението за търговия и сътрудничество между ЕС и Обединеното кралство.

В допълнение, следва да се има предвид и Схемата от общи тарифни преференции (СОТП), която позволява на износителите от развиващите се страни да плащат по-малки мита върху стоките си при внос в ЕС. Облекченият достъп до пазара на ЕС допринася за икономическия им растеж. Целта на СОТП е да окаже помощ на уязвими и слабо развити страни да постигнат устойчиво развитие чрез стимулиране на местното им производство и включването им в световната търговия.

На фона на все по-либералната политика на ЕС, насочена към разширяване обхвата на споразуменията за свободна търговия и споразуменията за икономическо партньорство, данните за вноса на стоки в Република България през периода 2016-2019 г. показват устойчив ръст по отношение на стойностния обем (без суров нефт) на внесените стоки от трети страни. Съгласно макроикономическата прогноза на Министерството на финансите, се предвижда запазване на положителната тенденция на показателите по отношение на постъпленията от мита за периода 2022-2024 г.

В прогнозните приходи от мита е включен ефектът от освобождаване от ДДС и мита върху вноса на някои медицински стоки, необходими за борба с последиците от пандемията на COVID-19, в съответствие с Решение 2020/491 на Европейската комисия и ПМС № 80 от 23.04.2020 г., с което е допълнено ПМС № 75 от 2007 г.

Кумулативното действие на посочените политики и макроикономически фактори, определят устойчиво нарастване на приходите от мита по години за периода 2023-2024 г., както следва: 319,2 млн. лв. за 2023 г. и 326,7 млн. лв. за 2024 г.

1.2.6 Приходи от данък върху застрахователните премии

Прогнозните приходи от данък върху застрахователните премии за 2022 г. са 52,0 млн. лв. Допусканията за размера на приходите от данъка върху застрахователните премии са базирани на следните допускания:

- ✓ запазване на ставката от 2% за периода 2022-2024 г.;
- ✓ запазване на динамиката на нарастване на брутните премийни приходи в общото застраховане;
- ✓ запазване на тенденцията за разширяване и обогатяване на застрахователните продукти.

Очакваните приходи от застрахователни премии са съответно 55,6 млн. лв. за 2023 г. и 59,6 млн. лв. за 2024 г.

1.3. ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИТИКА

За периода 2022-2024 г. по отношение на социално и здравноосигурителните вноски се предвижда:

- Запазване размерите и съотношенията на осигурителните вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване;
- Увеличаване на максималния осигурителен доход за всички осигурени лица за целия период от 3 000 лв. на 3 400 лв., считано от 1 април 2022 г.;
- Увеличаване на минималния осигурителен доход за земеделските стопани и тютюнопроизводители за целия период от 420 лв. на 710 лв., считано от 1 април 2022 г.;
- Увеличаване на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица за целия период от 650 лв. на 710 лв., считано от 1 април 2022 г.;
- Увеличаване на минималните осигурителни доходи по основните икономически дейности и квалификационни групи професии на нивото на минималната работна заплата– 710 лв., като се извършва корекция само по отношение на позициите, които са под определения размер, считано от 1 април 2022 г. ;
- Запазва се размерът на здравноосигурителната вноска – 8 на сто;
- Запазва се размерът на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд – 4,3 на сто;
- Не се правят вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“.

1.4. НЕДАНЪЧНИ ПРИХОДИ

1.4.1 Приходи от такси

От 1 януари 2019 г. започна поетапното въвеждане на ТОЛ системата с въвеждането на т.нар. „електронна винетка“ за леките автомобили, а от месец март 2020 г. стартира поетапното въвеждане на ТОЛ сегменти в обхвата на платената пътна мрежа на база изминато разстояние, с което започна тарифирането и на товарните автомобили над 3,5 т. Към настоящия момент ТОЛ системата обхваща магистралите и пътища от I-ви клас. За 2022 г. се допуска промяна на сегашния обхват на републиканската пътна мрежа и актуализация на тарифата за изминато разстояние.

В тази връзка за периода 2022-2024 г. се очаква ръст на приходите от държавни такси общо в размер на 330,0 млн. лв., от които за 2022 г. – 290,0 млн. лв. и за 2023 г. – 40,0 млн. лв. За 2024 г. се предвижда запазване на приходите до размерите от 2023 г., в която се достига размер на приходите от ТОЛ такси на годишна база от 520,0 млн. лв.

1.4.2 Други приходи

За периода 2022-2024 г. приходите на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (Фонд „СЕлС“) са в размер на 2 644,5 млн. лв. годишно за прогнозния период и са по-големи спрямо тези за 2021 г. с 877,0 млн. лв. Увеличението е в резултат на:

- увеличение с 1 199,3 млн. лв. на приходите по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата, като са взети предвид динамиката в цените на квотите, прогнозните нетни количества квоти за емисии на парникови газове, които Република България ще реализира на Европейската енергийна борса (14 524 000), както и прогнозна средна цена 68,00 евро/квота за периода 2022-2024 г.;

- увеличение със 158,0 млн. лв. на приходите от 5%-ни вноски от приходите на производителите и търговците на ел. енергия, като са взети предвид тенденцията за относително постоянното количество ел. енергия (37-39 мил. MWh) произведена и реализирана на територията на страната и за износ, цената на ел. енергията за свободния пазар за регулаторния период 2021/2022 г. (119 лв./MWh), рязкото увеличение на цените в целия ЕС през третото тримесечие на 2021 г. и постигнатите трайни борсови цени в диапазон от 200 до 400 лв./MWh и др.;

- намаление с 480,3 млн. лв. на приходите от цена „задължение към обществото“ („ЗО“), която се заплаща от присъединените към електроенергийната система крайни клиенти на свободния пазар на ел. енергия, клиенти на доставчика от последна инстанция, крайните снабдители, електропреносното и електроразпределителните дружества за закупена ел. енергия за покриване на технологични разходи, което намаление е резултат от новото решение на КЕВР, в което цената „ЗО“ спада спрямо 2020 г. от 21,47 лв./MWh на 7,18 лв./MWh.

1.4.3 Приходи от дивидент за държавата

Основните допускания, на база на които е изготвена прогнозата за приходи от дивидент за периода 2022-2024 г., са следните:

- запазване на ставката за отчисленията от 50 на сто;

- запазване на подхода по отношение акционерните дружества, съставящи консолидирани финансови отчети, а именно: при отчисляване на дивидент да се взема предвид и финансовият резултат по консолидирания финансов отчет на дружествата;

- изключване на лечебните заведения за болнична помощ от обхвата на Разпореждането на Министерския съвет за установяване и внасяне в полза на държавата на отчисления от печалбата от държавни предприятия и търговски дружества с държавно участие в капитала;

- изключване също и на дружествата от отрасъл „Водоснабдяване и канализация“ във връзка с изпълнение на предварителни условия във водния сектор за усвояване на средствата от европейските фондове за програмния период 2014-2020 г.

Прогнозираните приходи от дивидент по държавния бюджет са, както следва:

- 51,0 млн. лв. за 2022 г.;
- 45,0 млн. лв. за 2023 г.;
- 47,0 млн. лв. за 2024 г.

1.4.4 Приходи от наеми за държавата

Приходите от наеми за държавата за периода 2022-2024 г. са разчетени при 50% отчисления от наемите, получени от държавните предприятия и едноличните търговски дружества, отдали под наем предоставените им застроени или незастроени недвижими имоти.

Размерът на прогнозираните приходи е по 8,0 млн. лв./годишно за периода 2022-2024 г.

1.4.5 Приходи от концесионна дейност

Прогнозните приходи от концесии за 2022 г. възлизат на 126,4 млн. лв., като от тях 80,3 млн. лв. се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет и 46,1 млн. лв. по бюджетите на общините.

За 2023 г. се предвиждат приходи от концесии в размер на 131,4 млн. лв., като от тях 83,5 млн. лв. се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет и 47,8 млн. лв. по бюджетите на общините.

За 2024 г. се предвиждат приходи от концесии в размер на 132,0 млн. лв., като от тях 84,2 млн. лв. се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет и 47,8 млн. лв. по бюджетите на общините.

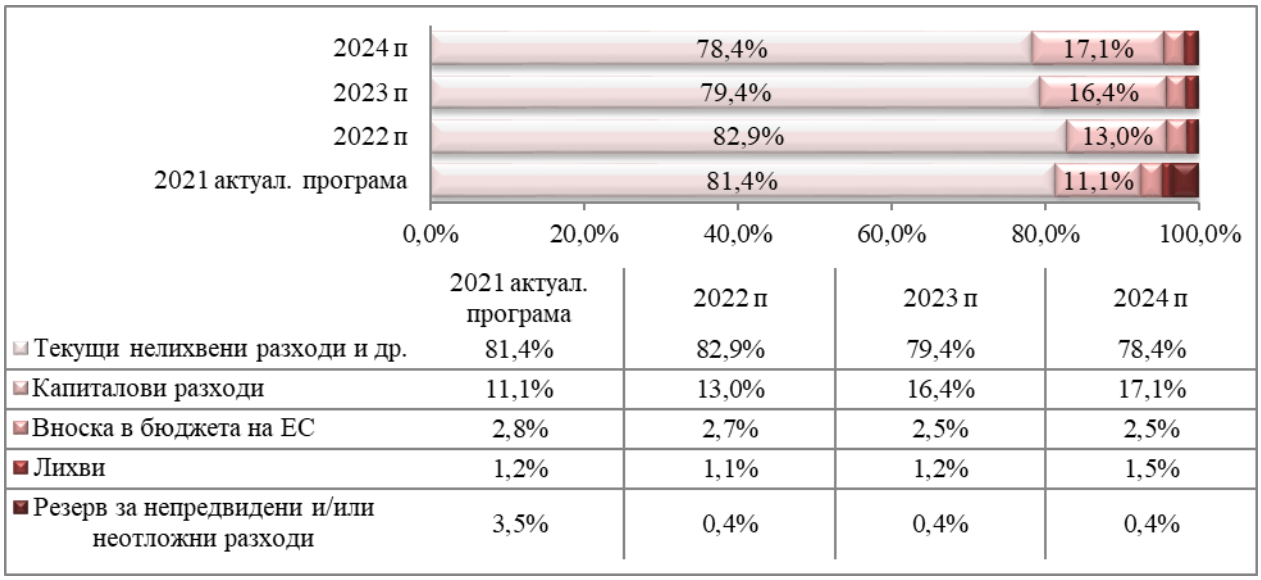
В прогнозните постъпления за периода 2022-2024 г. не са включени приходите от годишно концесионно възнаграждение в размер на 57,0 млн. лв. на година във връзка с нотифицирано пред ЕК изменение на концесионния договор за летище София, съгласно което концесионерът няма да дължи заплащане на годишно концесионно възнаграждение за първите 10 години, което плащане ще се отложи за последните 10 години от срока на концесията.

Основна мярка за повишаване събираемостта на приходите от концесии е подобряване контрола върху концесионните договори – чрез своевременно начисляване и предявяване на предвидените неустойки по договорите, завеждане на съдебни дела и прекратяване на концесионни договори със стари задължения и сключване на нови.

2. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г.

Параметрите на разходите за периода 2022-2024 г. са съобразени с фискалните правила и с перспективите за развитие на публичните сфери, както и с пандемията от COVID-19 и икономическите последици от нея.

Граф. III-1: Структура на разходите по КФП в % за периода 2021-2024 г., вкл. резерв и вноска в бюджета на ЕС [18]

	2021 актуал. програма	2022 п	2023 п	2024 п
Текущи нелихвени разходи и др.	81,4%	82,9%	79,4%	78,4%
Капиталови разходи	11,1%	13,0%	16,4%	17,1%
Вноска в бюджета на ЕС	2,8%	2,7%	2,5%	2,5%
Лихви	1,2%	1,1%	1,2%	1,5%
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	3,5%	0,4%	0,4%	0,4%

Източник: МФ

Табл. III-1: Разходи по функции по КФП за периода 2021-2024 г. с разпределен резерв по функции (без вноска в общия бюджет на ЕС)

ПОКАЗАТЕЛИ	млн. лв.				% от БВП			
	2021 Актуал. програма	2022 Програма	2023 Прогноза	2024 Прогноза	2021 Актуал. програма	2022 Програма	2023 Прогноза	2024 Прогноза
Общи държавни служби	**3 501,5**	**3 794,0**	**3 643,1**	**3 497,3**	**2,8%**	**2,7%**	**2,4%**	**2,2%**
- изпълнителни и законодателни органи	2 792,2	2 993,0	2 808,1	2 632,4	2,2%	2,1%	1,8%	1,6%
- общи служби	175,0	179,8	150,4	150,5	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
- наука	534,3	621,2	684,6	714,4	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
Отбрана и сигурност	**5 913,3**	**6 512,0**	**6 927,9**	**7 311,0**	**4,7%**	**4,6%**	**4,6%**	**4,6%**
- отбрана	1 868,9	2 233,9	2 548,0	2 925,0	1,5%	1,6%	1,7%	1,8%
- полиция, вътрешен ред и сигурност	2 595,2	2 756,5	2 827,5	2 833,9	2,1%	1,9%	1,9%	1,8%
- съдебна власт	999,2	1 090,7	1 120,6	1 120,3	0,8%	0,8%	0,7%	0,7%
- администрация на	240,6	245,4	245,5	245,5	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%

[18] В текущите нелихвени разходи са включени и предоставените трансфери за чужбина и прирастът на държавния резерв.

ПОКАЗАТЕЛИ	млн. лв.				% от БВП			
	2021 Актуал. програма	2022 Програма	2023 Прогноза	2024 Прогноза	2021 Актуал. програма	2022 Програма	2023 Прогноза	2024 Прогноза
затворите								
- защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии	209,3	185,5	186,3	186,4	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%
Образование	**5 666,0**	**6 428,2**	**6 915,6**	**7 344,5**	**4,5%**	**4,5%**	**4,5%**	**4,6%**
Здравеопазване	**7 039,5**	**8 346,7**	**8 240,8**	**8 323,8**	**5,6%**	**5,8%**	**5,4%**	**5,2%**
Социално осигуряване, подпомагане и грижи	**19 272,2**	**20 750,9**	**21 647,0**	**22 614,2**	**15,2%**	**14,5%**	**14,2%**	**14,1%**
- пенсии	13 223,9	14 291,1	15 119,2	16 088,3	10,5%	10,0%	9,9%	10,0%
- социални помощи и обезщетения	3 879,0	4 205,1	4 425,0	4 533,4	3,1%	2,9%	2,9%	2,8%
- програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта	2 169,3	2 254,8	2 102,8	1 992,5	1,7%	1,6%	1,4%	1,2%
Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда	**2 697,8**	**3 276,9**	**3 730,7**	**4 016,6**	**2,1%**	**2,3%**	**2,5%**	**2,5%**
- жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство	1 279,5	1 542,5	1 800,9	1 930,8	1,0%	1,1%	1,2%	1,2%
- опазване на околната среда	1 418,3	1 734,4	1 929,8	2 085,8	1,1%	1,2%	1,3%	1,3%
Култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело	**914,1**	**1 118,1**	**1 077,3**	**1 058,9**	**0,7%**	**0,8%**	**0,7%**	**0,7%**
- почивни дейности	18,0	17,5	17,5	17,5	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- физическа култура и спорт	147,5	188,0	173,5	173,6	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
- култура	700,5	869,6	842,3	823,9	0,6%	0,6%	0,6%	0,5%
- религиозно дело	48,0	43,1	43,9	43,9	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Икономически дейности и услуги	**7 944,8**	**10 579,3**	**11 791,6**	**12 452,2**	**6,3%**	**7,4%**	**7,7%**	**7,8%**
- минно дело, горива и енергия	1 829,8	2 757,4	3 076,8	3 348,1	1,4%	1,9%	2,0%	2,1%
- селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов	1 719,5	1 857,9	2 012,3	2 168,8	1,4%	1,3%	1,3%	1,4%
- транспорт и съобщения	3 140,9	4 817,0	5 150,0	5 309,5	2,5%	3,4%	3,4%	3,3%
- промишленост и строителство	2,2	2,4	2,0	2,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- туризъм	150,6	57,8	32,8	32,8	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
- други дейности по икономиката	1 101,8	1 086,8	1 517,6	1 591,0	0,9%	0,8%	1,0%	1,0%
Р-ди некласифицирани в другите функции	**657,2**	**664,3**	**817,3**	**1 034,3**	**0,5%**	**0,5%**	**0,5%**	**0,6%**
БВП	**126 437,8**	**143 024,1**	**152 152,6**	**160 640,4**				

Източник: МФ

2.1. ПОЛИТИКА ПО ДОХОДИТЕ

Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. предвижда увеличение на размера на минималната работна заплата от 1 април 2022 г. на 710 лв., като размерът от 710 лв. ще се запази през 2023 и 2024 г.

За 2022 г. е разчетено увеличение на средствата за заплати и възнаграждения на персонала за изборните длъжности и за заетите в системата на съдебната власт, за които законодателно е регламентиран механизъм за формиране на възнагражденията.

Предвидено е също увеличение на заплатите на педагогическите специалисти за достигане на средна работна заплата не по-малко от 125 на сто от средната работна заплата за страната с цел да се стимулира навлизането на млади и квалифицирани педагози в системата на предучилищното и училищното образование.

2.2. ПЕНСИОННА ПОЛИТИКА

За периода 2022-2024 г. при определянето на разходите за пенсии са взети предвид законодателните промени, приети със Закона за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (ДВ, бр. 61 от 2015 г.), както и Законът за бюджета на ДОО за 2021 г., в т.ч.:

- **чл. 68, ал. 1-2 от КСО** – от 1 януари на всяка календарна година от прогнозния период продължава увеличаването на възрастта за придобиване право на пенсия с по 2 месеца за жените и с по 1 месец за мъжете, както и необходимия осигурителен стаж за придобиване право на пенсия с по 2 месеца и за двата пола. Необходимите условия за пенсиониране на лицата, работили при условията на трета категория труд, в периода 2022-2024 г. са посочени в следващата таблица:

Табл. III-2: Условия за пенсиониране по чл. 68, ал. 1-2 на КСО (2021-2024 г.)

Година	ЖЕНИ		МЪЖЕ	
	възраст	стаж	възраст	стаж
2021	61 г. и 8 м.	36 г.	64 г. и 4 м.	39 г.
2022	61 г. и 10 м.	36 г. и 2 м.	64 г. и 5 м.	39 г. и 2 м.
2023	62 г.	36 г. и 4 м.	64 г. и 6 м.	39 г. и 4 м.
2024	62 г. и 2 м.	36 г. и 6 м.	64 г. и 7 м.	39 г. и 6 м.

- **чл. 68, ал. 3 от КСО** – продължава увеличаването на възрастта за пенсиониране при непълен стаж с по 2 месеца до достигане на 67 години през 2023 г. През 2024 г. пенсионната възраст се запазва на достигнатото през 2023 г. ниво;

- **чл. 69, ал. 1, 2, 3, 5, 5а и 6 от КСО** – минималната възраст за пенсиониране на работещите в сектор „Отбрана и сигурност” продължава да се увеличава с по 2 месеца до достигане на 54 години и 2 месеца в 2024 г.;

- **чл. 69б от КСО** – минималната възраст за пенсиониране на лицата, работили при условията на първа и втора категория труд, които не отговарят на условията за пенсиониране от професионален пенсионен фонд по чл. 168 на КСО или са променили осигуряването си по чл. 4в на КСО, продължава да се увеличава с по 4 месеца за жените и с по 2 месеца за мъжете до достигане през 2024 г. на 50 години и 8 месеца за жените и 54 години и 2 месеца за мъжете от първа категория и на 55 години и 8 месеца за жените и 59 години и 2 месеца за мъжете от втора категория труд;

- В периода 2022-2024 г., считано от 25 декември 2021 г., **стойността на процента (тежестта) по чл. 70, ал. 1 от КСО** се увеличава от 1,2 на 1,35, за всяка година осигурителен стаж без превръщане и съответната пропорционална част от този процент за месеците осигурителен стаж без превръщане. За останалата част от зачетения осигурителен стаж процентът се запазва 1,2 на сто;

- В периода 2022-2024 г. е предвидено **пенсиите за трудова дейност, отпуснати до 31 декември на предходната година, да се осъвременяват от 1 юли на съответната година по т. нар. „швейцарско правило“** (чл. 100 от КСО) с процент, равен на сбора от 50 на сто от нарастването на осигурителния доход и 50 на сто от индекса на потребителските цени през предходната календарна година. Процентите по чл. 100 на КСО, с които е предвидено да се осъвременяват пенсиите за трудова дейност, са съответно:

  - ✓ 6,1% за 2022 г.;
  - ✓ 6,9% за 2023 г.;
  - ✓ 5,3% за 2024 г.

- В периода 2022-2024 г. е предвидено размерите на *минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст* и на *социалната пенсия за старост*, както и на свързаните с тях пенсии и добавки, да се увеличават от 1 юли на съответната година с процентите по чл. 100 на КСО;

- *Минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст* по чл. 68, ал.1 от Кодекса за социално осигуряване за 2022 г. е увеличен от 300 на 370 лв., считано от 25 декември 2021 г.;

- *Максималният размер на получаваните една или повече пенсии* за 2022 г. е увеличен от 1 440 лв. на 1 500 лв., считано от 25 декември 2021 г. Размерът се запазва на това ниво в периода 2023-2024 г., като в този период не се прилага разпоредбата на § 6, ал. 1 от ПЗР на КСО.

В резултат на посочените по-горе допускания през 2022 г. разходите за пенсии по бюджета на ДОО нарастват с 1 072,5 млн. лв. спрямо закона за 2021 г.

През 2023 г. и 2024 г. ръстовете в разходите за пенсии по бюджета на ДОО спрямо предходната година са съответно 918,5 млн. лв. и 957,3 млн. лв.

2.3. СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА

По отношение на политиката, свързана със социалните помощи и обезщетения, изплащани от бюджета на ДОО, актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. е разработена в съответствие с действащото законодателство в КСО, а именно:

- Запазва се периодът на изплащане на паричното *обезщетение за бременност и раждане* – 410 дни, като от 1 януари до 31 март 2022 г. се увеличава размерът на обезщетението за отглеждане на дете до 2-годишна възраст от 380 лв. на 650 лв. (в сила от 1 октомври 2021 г.), а от 1 април същият се увеличава от 650 лв. на 710 лв.;

- Запазва се режимът на изплащане на паричните *обезщетения за временна неработоспособност* съгласно чл. 40, ал. 5 от КСО – първите три работни дни се изплащат от осигурителя в размер 70 на сто от средно дневното брутно възнаграждение, а от 4-тия ден на настъпване на неработоспособността се изплащат от ДОО;

- Запазва се периодът, от който се изчисляват *краткосрочните обезщетения при временна неработоспособност* – 18 календарни месеца; *при бременност и раждане и при безработица* – 24 месеца;

- Запазва се размерът на *еднократната помощ при смърт на осигурено лице* – 540 лв.;

- След постигнато съгласие в рамките на тристранния диалог е предвидено увеличение от 1 април 2022 г. на минималния дневен размер на паричното обезщетение за безработица от 12 на 18 лв., както и на максималния дневен размер от 74,29 лв. на 85,71 лв.;

- За периода 2022-2024 г. се запазва разпоредбата на чл. 22, ал. 2 от Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя, относно максималния месечен размер на гарантираното вземане, който не може да бъде по-малък от 2,5 минимални работни заплати.

При разработването на прогнозата за разходите за обезщетения и помощи за периода 2022-2024 г. са взети предвид политиката по доходите през 2022 г., прогнозирания брой на осигурените лица и осигурителният им доход.

В резултат на тези допускания разходите за обезщетения и помощи по бюджета на ДОО през 2022 г. нарастват със 222,0 млн. лв. спрямо закона за 2021 г.

2.3.1 Политика в областта на пазара на труда, свободното движение на работници и трудовата миграция

Активната политика на пазара на труда е насочена към осигуряване на повече и по-квалифицирана работна сила и интегриране на пазара на труда на безработните и неактивните лица в трудоспособна възраст.

Редица предизвикателства продължават да оказват съществено влияние върху пазара на труда, съответно и върху дейността на Агенцията по заетостта. Пазарът на труда е изправен пред нарастващите технологични иновации, икономически натиск, финансови ограничения и нови работни места. Наблюдава се несъответствие между търсени

професионални характеристики на лицата от страна на работодателите и притежаваните такива от търсещите работа лица, недостиг на работна сила в някои сектори на икономиката, вкл. и свързани с развитието на цифровите технологии и в същото време – голям брой на неактивните лица, в т.ч. младежи; неравномерно икономическо развитие на регионите в страната; влошена демографска характеристика на работната сила. Към тези предизвикателства следва да се прибави и прякото негативно въздействие на COVID-19 върху някои сектори от икономиката и непрякото върху други.

Прилагането на интегриран подход между отделните политики – икономическа, социална и политика по заетостта и свободното движение на работници е в основата на постигането на заложените цели. Разкриването на работни места е в пряка зависимост от провежданата икономическа, финансова и данъчна политика. Осигуряването на качествена работна сила е свързано с провежданата политика от Министерството на образованието и науката. Намаляването на регионалните различия в страната по отношение на заетостта и безработицата е в тясна връзка с изпълняваните политики от Министерството на регионалното развитие и благоустройството, както и с политиката за развитие на селските региони.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на пазара на труда, свободното движение на работници и трудовата миграция		**Целева стойност**			
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Програма 2021 г.***	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Равнище на регистрираната безработица	%	8	5,8	6,2	5,9
2. Регистрирани безработни лица	ср. мес. бр.	260 000	191 000	182 000	173 000
3. Регистрирани продължително безработни лица	ср. мес. бр.	55 000	42 000	40 000	40 000
4. Регистрирани безработни младежи (15-29 г.)	ср. мес. бр.	35 000	24 000	23 550	23 000
5. Брой наети на работа лица по програми и мерки	брой	11 520	8 900	8 900	8 900

Забележка: Следва да се има предвид, че източник на информация за показателите по политиката по заетостта и професионалната квалификация е административната статистика на Агенцията по заетостта. Данните са осреднени на месечна база с цел да се елиминира влиянието на сезонните колебания върху елементите в динамичния ред. В съвкупността на регистрираните безработни лица се включват както безработни, така и икономически неактивни лица според дефинициите на Международната организация на труда и законодателството на Европейския съюз. Целевите стойност за периода 2021-2024 г. са определени на основата на исторически данни от регистъра на Агенцията по заетостта и от Наблюдението на работната сила (НРС), провеждано от Националния статистически институт. При изготвяне на прогнозата е взета предвид и динамиката в преходите между заетост, безработица и икономическа неактивност.

Правителството предприе редица мерки за преодоляване последиците от COVID кризата, като например 60/40 и мерки, финансирани по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, което доведе до запазване заетостта на работниците и служителите в редица сектори, засегнати от кризата, и до намаляване на регистрираната безработица в страната.

Стратегическата цел е възстановяването на икономиката и достигането на заетост на нивата от 2019 г., съчетано с реализиране на мерки за повишаване качеството на работната сила с фокус върху придобиването на дигитални умения и пригодността й за заемане на нови работни места, в случаите на преструктуриране на засегнатите от пандемията сектори, както и осигуряване на повече и по-квалифицирана работна сила и

интегриране на пазара на труда на безработните и неактивните лица в трудоспособна възраст и преодоляване на последиците от COVID-19 кризата.

Повечето от програмите и мерките имат специфични цели, като за отчитането на напредъка на постигането им се определят допълнителни специфични показатели. Те в най-пълна степен отразяват аспектите, които подпомагат оценяването на степента, в която се постигат целите на програмата/мярката/обучението на възрастни.

За реализирането на тази политика чрез мерки за квалификация и програми на безработни за тригодишния период през 2022 г. са разчетени по държавния бюджет средства в размер по 83,0 млн. лв., в т.ч. допълнителни 10 млн. лв. за подкрепа на политиката в ограничителните условия на епидемичната обстановка свързана с COVID-19. Финансирането на тази политика се допълва и със средства по оперативните програми.

2.3.2 Политика в областта на трудовите отношения

Политиката в областта на трудовите отношения допринася за успешно функциониращ пазар на труда, основан на адекватна регулация на трудовите отношения, балансирана система за социална сигурност и ефективен социален диалог. Основните предизвикателства, които определят насоките за действие в областта на трудовите отношения са: новите тенденции в заетостта, включително надомна работа, работа от разстояние и работа чрез предприятия, които осигуряват временна заетост, както и повишаващата се заетост в микро-, малките и средни предприятия; промените на работното място и възникването на нови професионални рискове; тенденцията към увеличаване на работното време и интензивността на труда; демографските промени и застаряването на работещото население. Не на последно място стоят въпросите, свързани със изпълнението на законовите задължения на работодателите в областта на трудовите и осигурителните отношения и безопасните и здравословни условия на труд.

Стратегическата цел на политиката в областта на трудовите отношения на МТСП съчетава три основни стратегически направления: повишаване на качеството и сигурността на труда; гарантиране на адекватността и устойчивостта на пенсионната система; защита на правата на българите зад граница в областта на социалната сигурност.

Разработването и провеждането на политиката в областта на трудовите отношения се осъществява в сътрудничество с признатите за представителни на национално равнище организации на работодателите и на работниците и служителите. Принос в политиката има ИА „Главна инспекция по труда“ (ИА ГИТ) чрез осъществяване на цялостен контрол по спазване на трудовото законодателство във всички отрасли и дейности в Република България.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на трудовите отношения **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***

Политика в областта на трудовите отношения **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Намаляване на дела на работещите при неспазени норми за условия на труд в проверените предприятия	% спрямо общия брой работещи в проверените предприятия	под 12%	под 12%	под 12%	под 12%
2. Задържане/намаляване честотата на трудовите злополуки	коефициент на честота	под 1,00	под 1,00	под 1,00	под 1,00
3. Намаляване броя на трудовите злополуки довели до трайна неработоспособност или смърт	брой	не повече от 125	не повече от 125	не повече от 125	не повече от 120

Принос за изпълнението на ключовите индикатори по тази политика имат и дейностите, които се реализират по линия на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

2.3.3 Политика в областта на социалното подпомагане и равнопоставеността на жените и мъжете

Политиката по социално подпомагане е насочена към гарантиране задоволяването на основните жизненоважни потребности на хората, изпаднали в критична ситуация, като се прилага ясен, точен и обективно обоснован механизъм. За периода 2022-2024 г. приоритет остават оптимизиране на социалното подпомагане на уязвимите групи от населението, гарантиране на тяхната социална защита чрез по-добра целенасоченост на социалните помощи, повишаване ефективността на програмите и усъвършенстване на нормативната уредба в сферата на социалните помощи в съответствие с динамично променящите се условия на средата. Увеличеният размер на гарантирания минимален доход (ГМД) на 75 лв. от 2018 г. даде възможност за разширяване обхвата на хората, които държавата подпомага. Разширява се обхватът на подпомаганите лица и семейства чрез увеличаване на индивидуалните коефициенти за достъп до социални помощи. Най-голямо е увеличението за рисковите групи – възрастните хора и особено тези от тях, които живеят сами, хората с увреждания и родителите, отглеждащи сами децата си, които са включени в образователния процес. Политиката се реализира от Агенция за социално подпомагане чрез нейните териториални структури – дирекциите „Социално подпомагане” и Регионалните дирекции за социално подпомагане, и от Фонд „Социална закрила“ в частта еднократни помощи по чл. 27, т. 1 от ЗСП и другите дейности и проекти за социално подпомагане.

Равнопоставеността на жените и мъжете е основополагащ принцип в обществото, като гарантира равноправно участие в създаването, управлението и потреблението на обществените блага и услуги. Политиката в областта на равнопоставеността на жените и мъжете има хоризонтален, междусекторен характер. Провеждането ѝ се основава на Закона за равнопоставеност на жените и мъжете чрез интегриране на въпросите за равнопоставеността на жените и мъжете в отделните секторни политики.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на социалното подпомагане и равнопоставеността на жените и мъжете **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Месечни помощи	ср. мес. бр. лица и семейства	31 600	34 802	43 503	52 203
2. Целеви помощи за отопление	бр. лица и семейства	265 000	300 000	300 000	300 000
3. Лица, бенефициенти на целеви социални програми и проекти в областта на социалното включване и социалната подкрепа	бр. лица	4 100	14 535	14 535	14 535
4. Пенсионери, на които е предоставена еднократна финансова подкрепа за хранителни продукти	бр. лица	392 000			

Тези индикатори отчитат непосредствените резултати (ефекти) от интервенцията за съответните преки адресати на социална подкрепа и на тази база позволяват да се оценява ефективността от провеждане на политиката по социално подпомагане, гарантиране на социалната защита на уязвимите групи от населението и осигуряване на достъп до ресурсите на обществото и участие в тяхното потребление за всички групи в неравностойно положение при съобразяване с конкретните индивидуални потребности на нуждаещите се с оглед осигуряването на качествена подкрепа. Заложените индикатори осигуряват прозрачност на изпълнение на политиката, финансов контрол и отчетност.

1. Месечните социални помощи допълват доходите на лицата до индивидуално определен диференциран минимален доход и се отпускат след проверка на техния доходен и имуществен статус, възраст, семейно положение и здравословно състояние, трудова и учебна заетост.

С увеличаване на гарантирания минимален доход се очаква увеличаване средномесечния брой на подпомаганите лица и семейства.

2. *Целевите помощи за отопление* се отпускат по реда на Наредба № РД-07-5/16.05.2008 г. за условията и реда за отпускане на целева помощ за отопление. Целевите помощи за отопление се отпускат през зимния период на хората в най-тежко социално положение, като се компенсира увеличението на цените на енергоносителите. Право на целева помощ за отопление имат лицата и семействата, чийто доход е по-нисък от индивидуално определен диференциран минимален доход за отопление.

Месечният размер на целевата помощ за отопление се определя на база левовата равностойност на 500 кВтч[19] електроенергия, от които 300 кВтч дневна и 200 кВтч нощна електроенергия, по осреднена крайна продажна цена на електроенергията за битов потребител към 31 октомври на текущата календарна година.

[19] кВтч – киловатчас.

3. Изпълнението на ключовия индикатор *„Лица, бенефициенти на целеви социални програми и проекти в областта на социалното включване и социалната подкрепа“* ще допринесе за постигане на следните цели:

- Подкрепа на социалните предприятия, регистрирани в регистъра по Закона за предприятията на социалната и солидарна икономика при осъществяването на инициативи, които не могат да бъдат подкрепени по друг начин;
- Изграждане на центрове и комплекси за предоставяне на социални услуги в общността, както и подобряване условията на живот на хората, настанени в специализирани институции за предоставяне на социални услуги;
- Подобряване на материалната база на помещения, в които се предоставят социални услуги в общността, като акцент е поставен на услугите „домашен социален патронаж“ и „обществени трапезарии“;
- Финансиране закупуването на оборудване и обзавеждане, както и извършване на по-малък обем ремонтни дейности, които не попадат в друг вид донорски програми;
- Подобряване качеството на предоставяните социални услуги, преди всичко в по-малките общини;
- Подпомагане на лица и семейства в затруднено положение, когато са изчерпани всички други нормативно определени възможности за решаване на проблемите по друг ред.

Ключовите индикатори спомагат за постигане на стратегическата цел в областта на политиката по социалното подпомагане и равнопоставеността на жените и мъжете, която е насочена към гарантиране на социална подкрепа на най-уязвимите групи от населението и утвърждаване на равнопоставеността на жените и мъжете.

За периода 2022-2024 г. по политиката в областта на социалното подпомагане са предвидени допълнително 6,6 млн. лв. за плавна промяна, чрез корекция в посока увеличаване на индивидуалните проценти, които определят границата за достъп и на размера на получаваните социални помощи за най-уязвими групи от населението за постигане на общоевропейските цели и приоритети в социалната сфера, свързани със схемите за минимален доход. Допълнително са предвидени и 50,1 млн. лв. за допълване на средствата за изплащане на целеви помощи за отопление във връзка с увеличаването на правоимащите и поскъпването на енергоносителите.

Общо разчетените средства по тази политика за 2022 г. са в размер на 280,0 млн. лв. и съответно 313,0 млн. лв. за 2023 г. и 348,1 млн. лв. за 2024 г.

2.3.4 Политика в областта на хората с увреждания

Политиката за правата на хората с увреждания е свързана с универсалността, неделимостта и взаимната зависимост на всички права на човека и основни свободи и осигуряване на правни гаранции за недопускане на дискриминация по признак „увреждане. Основният фокус е поставен върху създаване на условия и възможности за социално приобщаване и предоставяне на целенасочени подкрепящи и насърчителни мерки на уязвимите групи от хора с увреждания, имащи благоприятно въздействие върху качеството на живот и превенция от социалното изключване. Тази политика е тясно свързана с прилагането на интегриран подход с хоризонтално въздействие, обединяващ ресурсите в различни секторни политики. Развива се в съответствие с

изпълнението на националните ангажименти, съгласно изискванията на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания и при спазване на приоритетите на релевантните стратегически документи.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на хората с увреждания		**Целева стойност**			
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Програма 2021 г.***	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Месечна финансова подкрепа за хора с трайни увреждания	брой	672 000	670 000	670 000	670 000
2. Хора, подкрепени от механизма лична помощ	брой	36 500	44 400	44 400	44 400
3. Хора с увреждания, включени в мероприятия за рехабилитация и социална интеграция	брой	3 600	3 600	3 600	3 600
4. Организации на и за хора с увреждания с призната национална представителност с осигурена финансова подкрепа под формата на субсидия	брой	21	21	21	21

Стратегически приоритет на МТСП в областта на политиката за правата на хората с увреждания е гарантирането на правата на хората с увреждания. Политиката се развива в съответствие с изпълнението на националните ангажименти по прилагане на изискванията на ратифицираната Конвенция за правата на хората с увреждания на ООН, както и при спазване на приоритетите на релевантните стратегически документи.

Заложените индикатори и целеви стойности отчитат непосредствените резултати (ефекти) от интервенцията в подкрепа на хората с увреждания и на тази база позволяват да се оценява ефективността от провеждане на политиката за гарантиране на социалното им приобщаване.

Със Закона за хората с увреждания (в сила от 01.01.2019 г.) се уреждат по нов начин обществените отношения, свързани с упражняване на правата на хората с увреждания в Република България и мерките за оказване на адекватна социално-икономическа подкрепа с цел тяхното социално приобщаване. Това породи необходимостта и от предефиниране на бюджетната програма, с оглед на това в пълна степен да обхване всички промени в законодателството, регламентиращи предоставянето на новите мерки за подкрепа, които са насочени както към хората с увреждания, така и към организациите, имащи отношение към реализирането на политиката за хората с увреждания, работодателите на хора с увреждания и други. Законът за хората с увреждания регламентира промяна в модела за определяне на финансовото подпомагане за хората с увреждания. Уредиха се видовете финансова подкрепа за хората с увреждания, като новата база за изчисляване на размера на подкрепата е линията на бедност – динамичен монетарен показател с ежегодна индексация, което предпоставя по-благоприятно икономическо положение. Финансовата подкрепа за хората с увреждания е предназначена за компенсиране на разходите, свързани с преодоляване на затрудненията, предизвикани от вида и степента на увреждане. Състои се от два компонента: месечна финансова подкрепа и целеви помощи, посредством заявена и установена потребност при индивидуално оценяване и при спазване на нормативните изисквания и условия. Въведе се подход на индивидуална оценка с отчитане на волята и реалните потребности през възприятието на конкретния човек с увреждане, с което се извърши съобразяване с изискванията на Конвенцията за правата

на хората с увреждания. Законът за хората с увреждания разшири кръга от лица, обект на новите форми на подкрепа, като се увеличи размера на получаваните месечни финансови средства от хората с увреждания.

За периода 2022-2024 г. по тази политика са осигурени допълнително 56,7 млн. лв. за създаване на условия и възможности за социално приобщаване и предоставяне на целенасочена и насърчителна подкрепа на уязвимите групи от хора с увреждания, имащи благоприятно въздействие върху качеството на живот и превенция от социалното изключване, в т.ч. за увеличаване финансовата подкрепа по Закона за хората с увреждания в резултат на нарастването на линията на бедност и за гарантиране на безвъзмездна преводаческа услуга по Закона за българския жестов език.

Също така, разпоредбата по чл. 95, ал. 1 от Закона за хората с увреждания предвижда държавата да осигурява финансова подкрепа на организациите на и за хората с увреждания с призната национална представителност за дейности в областта на правата на хората с увреждания с цел тяхното социално приобщаване, под формата на субсидия от държавния бюджет.

С осигуряване финансирането на проекти на неправителствени организации в областта на рехабилитацията и социалната интеграция на хората с увреждания се постига партньорство на държавата с неправителствения сектор за реализиране на мероприятия като обучения, различни видове арт терапии, придобиване на умения за самостоятелен живот, посещения на културни и други мероприятия, провеждане на фестивали, концерти и др. с активното участие на целевата група, както и разработване на помагала, наръчници и др., насочени към промяна на обществените възприятия за хората с увреждания и в тяхна подкрепа.

Законът за личната помощ, в сила от 01.01.2019 г., урежда условията и реда за предоставянето и ползването на лична помощ от хора с увреждания. Съгласно неговите разпоредби, личната помощ е механизъм за подкрепа на хора с увреждания за упражняване на правата им, за пълноценно участие в обществото, за извършване на дейности, отговарящи на индивидуалните им потребности и за преодоляване на бариерите на функционалните им ограничения. Същата се основава на гарантирана от държавата подкрепа, персоналните нужди и личен избор. Изпълнението на личната помощ способства за подпомагане на автономността на бенефициента. От 1 януари 2022 г. възнаграждението на личните асистенти по Закона за личната помощ ще се определя при коефициент 1,4 от размера на минималната работна заплата, съответно от 1 януари до 31 март 2022 г.– 650 лв. и 710 лв. от 1 април 2022 г.

В областта на политиката за хората с увреждания за обезпечаване на кумулативния ефект от увеличаването на минималната работна заплата и на коефициента от 1,2 на 1,4 при определяне на възнаграждението на личните асистенти по Закона за личната помощ са осигурени допълнително 223,5 млн. лв.

Въздействието в сферата на заетостта, жизнения стандарт и качеството на живот по отношение на уязвимите групи от хора с увреждания продължава да бъде основен акцент в законодателството в областта на тази политика, както и фокусът върху достъпността.

Ключовите индикатори спомагат за постигане на стратегическата цел в областта на политиката за правата на хората с увреждания, която е насочена към социалното приобщаване на хората с увреждания във всички области чрез създаване на условия и гаранции за равнопоставеност и упражняване на права, при стриктното придържане

към индивидуалния подход на определяне на потребностите от адекватна подкрепа за пълноценно и ефективно участие на хората с увреждания и техните семейства в обществения живот, както и изпълнение на националните ангажименти по прилагане на изискванията на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.

Разчетените средства по тази политика за 2022 г. са 1 003,9 млн. лв. и съответно 1 061,9 млн. лв. за 2023 г. и 1 073,3 млн. лв. за 2024 г.

2.3.5 Политика в областта на социалното включване

Политиката в областта на социалното включване е многосекторна политика, свързана с подобряване на целенасочеността на мерките и прилагане на интегриран подход за насърчаване на социалното включване. За постигане на целите на политиката за социално включване се прилагат редица законодателни мерки и се изпълняват стратегически документи и планове, приети на национално ниво, сред които Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030, приета с Решение № 976 на Министерския съвет от 31.12.2020 г.

Съществена част от политиката за социално включване е предоставянето на материална подкрепа за семействата с деца и семействата, които полагат грижи за деца в риск.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на социалното включване **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Подкрепа на деца в риск	ср. мес. бр. случаи	6 200	6 200	6 200	6 200
2. Еднократна помощ при раждане на дете	бр. деца	64 000	64 000	64 000	64 000
3. Еднократна помощ за ученици, записани в първи клас	бр. деца	56 000	56 000	56 000	56 000
4. Еднократна помощ за ученици, записани в осми клас	бр. деца	62 500	62 500	62 500	62 500
5. Месечни помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст	ср. мес. бр. деца	572 000	600 000	600 000	600 000
6. Месечни помощи за отглеждане на дете с трайно увреждане	ср. мес. бр. случаи	27 000	27 000	27 000	27 000

С оглед повишаване ефективността на семейните помощи за деца, се предвижда увеличаване от 1 април 2022 г. на доходния критерий по чл. 4 и 4а от Закона за семейни помощи за деца, съответно от 410 лв. на 510 лв. – за получаване на пълния размер на помощта и от 410,01 лв. до 510 лв. на 510,01 лв. до 610 лв., включително – за получаване на 80 на сто от пълния размер на помощта. Наред с доходния критерий от 1 април 2022 г. се предвижда и увеличаване на размерите на месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, съответно: за семейства с едно дете - с 10 лв. (от 40 лв. на 50 лв.), за семейства с две деца - с 20 лв. (от 90 лв. на 110 лв.), за семейства с три деца - с 30 лв. (от 135 лв. на 165 лв.) и за семейства с четири деца - с 30 лв. (от 145 лв. на 175 лв.). За увеличаването от 1 април 2022 г. на доходния критерий и размерите на месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, по Закона за семейни помощи за деца са предвидени допълнително 90,0 млн. лв. по политиката в областта на социалното включване.

Общо разчетените средства за тригодишния период по тази политика са по 729,8 млн. лв. за всяка година.

2.3.6 Политика в областта на жизненото равнище, демографското развитие и социалните инвестиции

Политиката в областта на жизненото равнище, демографското развитие и социалните инвестиции се разработва в съответствие с приоритетите, заложени в Националната програма за развитие България 2030, Актуализираната Национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012-2030 г.) и е насочена към създаване на съвременни мерки, които да са хармонизирани с прилаганите политики на Европейския съюз за намаляване на бедността сред работещите, постигането на социална кохезия и създаването на равни възможности за пълноценен социален и продуктивен живот за всички социални групи от населението, което е в пълно съответствие с утвърдените практики в страните членки на ЕС за защита на доходите и жизнения стандарт на нископлатените работници и на „работещите бедни“, както и за прилагането на минимални стандарти за гарантиране на приемливо жизнено равнище. Посрещането на демографските предизвикателства има пряко значение за изпълнение на заложените приоритети. Повишаването на качествените параметри на възпроизводството на населението се превръща в основно предизвикателство пред демографската политика на страната в контекста на концепцията за устойчиво развитие в процеса на пълноправно европейско членство на България и изграждане на икономика, основана на знанията.

Социалната икономика и социалното предприемачество като израз на социалната ангажираност на държавата за стимулиране на предприемаческата активност, предимно на лица от уязвими групи се осъществява в подкрепа на икономическата устойчивост на страната и социалната приобщеност на гражданите. Реализирането на дейности в областта на корпоративната социална отговорност, съвместно със заинтересованите страни от бизнеса, публичния и гражданския сектор осигурява важни ползи за предприятията по отношение на управлението на риска, спестяване на разходи, достъп до капитал, връзки с клиентите, управление на човешките ресурси, способност за иновации и се основава на ценности, върху които може да се изгради по-сплотено и социално ангажирано общество.

Приоритетите в областта на социалната икономика и корпоративната социална отговорност се реализират в изпълнение на Националната концепция за социална икономика, Закона за предприятията на социалната и солидарна икономика, както и в изпълнение на разработената Стратегия за корпоративна социална отговорност 2019-2023 г.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на жизненото равнище, демографското развитие и социалните инвестиции **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Коефициент на Джини	Стойността варира от 0 до 100	39,4	39,2	39,0	39,0
2. Доклад за мониторинг на политиката по доходите	брой	1	1	1	1

Политика в областта на жизненото равнище, демографското развитие и социалните инвестиции **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
3. Разработен набор от практически мерки на базата на утвърдената Национална концепция за социална икономика	брой	1	1	1	1

Осъществяването на политиката в тази област се подпомага от дейности, които се реализират по линия на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

В бюджета за 2022 г. **в областта на социалните услуги по общинските бюджети** са разчетени общо разходи в размер на 673,1 млн. лв., от които 661,7 млн. лв. за текущи разходи и 11,4 млн. лв. за капиталови разходи. За делегираните от държавата дейности са предвидени общо разходи в размер на 540,8 млн. лв., от които 533,7 млн. лв. за текущи разходи и 7,1 млн. лв. за капиталови разходи. За местните дейности са разчетени общо средства в размер на 132,4 млн. лв., в т.ч. 128,1 млн. лв. текущи разходи и 4,3 млн. лв. капиталови разходи. За текущи разходи за делегираните от държавата социални дейности в общините е предвидено увеличение в размер на 111,7 млн. лв. спрямо ЗДБРБ за 2021 г.

Приоритетите са насочени към финансирането на специализираните институции за предоставяне на социални услуги, социалните услуги предоставяни в общността и на асистентската подкрепа В тази връзка, считано от 01.04.2022 г. стандартите за домовете за пълнолетни лица с увреждания са завишени спрямо действащите стандарти през първото тримесечие на 2022 г. средно с 38%, а тези за социалните услуги предоставяни в общността средно с 31% спрямо ЗДБРБ за 2021 г. Стандартът за финансиране на социалната услуга „Асистентска подкрепа“ е увеличен с 26,5% спрямо 2021 г. Размерът на месечната помощ на ученик, настанен в социална услуга за 2022 г. нараства с 12,5% спрямо 2021 г.

2.4. ЗДРАВНА ПОЛИТИКА

Политиката в областта на здравеопазването е насочена към подобряването на ефективността и удовлетвореността на гражданите от функционирането на сектора. Предвидени са програми и мерки, които подпомагат изпълнението на специфичната препоръка на ЕК към България да подобри ефективността на разходите на системата на здравеопазването и достъпа до здравни услуги, включително чрез намаляване на преките плащания от страна на пациентите и чрез преодоляване на недостига на медицински специалисти.

Продължаващата световна пандемия от COVID-19 очерта необходимост от увеличаване на усилията за създаване и поддържане на перманентна готовност на всички нива на системата на здравеопазване. На базата на това и с оглед преодоляване на опасността от затруднения от продължаващото разпространение на заразната болест, както и при увеличаване интензитета на разпространение на COVID-19 се налага необходимост от подпомагане от страна на държавата на последното ниво на системата – болниците, в които се концентрира изключително висок по своя интензитет товар от гледна точка на предоставянето на дейностите по диагностика и лечение на пациенти с COVID-19 и успоредно с това – и на такива без това заразно заболяване и/или с редица други заразни и други заболявания. По този начин се цели осигуряването на постоянна готовност на огромната част от болниците в страната да поемат диагностиката и

лечението както на новопоявили се заразни заболявания, така и на съществуващи и известни в медицинската практика заразни заболявания, в случаите на бързото им епидемично разпространение, изискващо незабавна, а понякога и изпреварваща реакция и ангажиране на човешки и материални ресурси, които за кратко време не могат да бъдат създадени или осигурени.

В обхвата на основните дейности на политиката в областта на промоцията, превенцията и контрола на общественото здраве се включват редица превантивни дейности, свързани с поддържането на готовност за реагиране при възникнала необходимост, в т.ч. поддържане на висок имунизационен обхват и организиране на бърз отговор при възникване на епидемични ситуации от ваксинопредотвратими заразни заболявания; повишаване готовността на страната за посрещане на грипна пандемия, взривове и епидемии от други заразни болести; опазване на страната от внос и разпространение на инфекции с висок епидемичен потенциал чрез създаване и поддържане на механизми за своевременна и адекватна реакция при здравни заплахи от биологично естество, в т.ч. биотероризъм.

Определените приоритети в политиката на Министерството на здравеопазването за периода 2022-2024 г. са, както следва:

- Овладяване на пандемията и последствията от COVID-19;
- Засилване ролята на профилактиката като възможност за по-добро здраве и качество на живот. Разширяване на обхвата на профилактичните прегледи с допълнителни скринингови изследвания. Ранна диагностика и откриване на предхронични и хронични състояния чрез въвеждане на ежегодни профилактични прегледи на всички български граждани - изследвания на кръв, урина и кардиологични изследвания, с цел наблюдаване в извънболничната помощ. Въвеждане на интегриран подход за намаляване употребата на наркотични вещества и за справяне с нарастващия процент на наркозависимите подрастващи;
- Осигуряване на финансова стабилност и обезпеченост на здравната система. Стабилизиране на здравноосигурителния модел;
- Развитие на електронното здравеопазване;
- Преодоляване на регионалните дисбаланси и осигуряване на функционално взаимодействие между отделните нива на медицинската помощ.

За овладяване на пандемията и последствията от COVID-19 за 2022 г. в областта на здравеопазването са осигурени допълнителни средства, както следва:

– 267,2 млн. лв. - за закупуване на допълнителни количества ваксини срещу COVID-19 с оглед създаване на максимални възможности за ваксинация на населението и повишаване обхвата с ваксини срещу COVID-19, особено в групите от населението с доказан повишен риск от тежко протичане на заболяването, хоспитализация и смърт;

– 352,0 млн. лв. - за осигуряване на подкрепа на персонала на първа линия, пряко ангажиран с дейности по предотвратяване разпространението на COVID-19, включително за поставяне на ваксини на здравно неосигурени лица за шест месеца;

- 131,8 млн. лв. - за осигуряване на лекарствени продукти за лечение на COVID-19 и за поддържане на резерв от лекарствени продукти за лечебните заведения за лечение на системен възпалителен отговор и протромботични състояния, възникнали вследствие на COVID-19 при хоспитализирани пациенти;
- 101,2 млн. лв. - за осигуряване на изследване за COVID-19 с щадящи бързи антигенни тестове на учениците от I до XII клас и за закупуване на въздухопречистватели от образователните институции, бързи антигенни тестове и PCR тестове за установяване на COVID-19 и лични предпазни средства, медицински изделия и дезинфектанти с цел ограничаване разпространението на COVID-19;
- 118,5 млн. лв. - за подкрепа на медицинския персонал, който работи в условията на огромно напрежение при извънредна епидемична обстановка чрез изплащане на месечна добавка към възнагражденията на изпълнителите на болнична медицинска помощ чрез бюджета на Националната здравноосигурителна каса за шест месеца.

В бюджета за 2022 г**. в областта на здравеопазването по общинските бюджети** са разчетени общо разходи в размер на 297,8,0 млн. лв., от които 281,1 млн. лв. за текущи разходи и 16,7 млн. лв. за капиталови разходи. За делегираните от държавата дейности в тази сфера са предвидени общо разходи в размер на 248,3 млн. лв., от които 246,7 млн. лв. за текущи разходи и 1,6 млн. лв. за капиталови разходи. За местните дейности са разчетени общо средства в размер на 49,5 млн. лв., в т.ч. 34,4 млн. лв. текущи разходи и 15,1 млн. лв. капиталови разходи.

Приоритетите са насочени към финансирането на медицинското обслужване в здравните кабинети в детските градини и училищата, на детските ясли и яслените групи към детските градини, детските кухни, здравните медиатори, общинските съвети по наркотични вещества и психосоциална рехабилитация.

В бюджета за 2022 г. за текущи разходи в делегираните от държавата дейности по здравеопазване по бюджетите на общините е предвидено увеличение на средствата в размер на 36,8 млн. лв. спрямо ЗДБРБ за 2021 г.

Считано от 1 април 2022 г. държавата поема изцяло издръжката на детските ясли. Разчетите са направени при средна стойност на издръжката от 1 125 лв. на дете годишно за около 15 661 деца в детски ясли.

2.4.1 Политика в областта на промоцията, превенцията и контрола на общественото здраве

Основният обхват на политиката е гарантиране на качествено и ефективно посрещане на здравните потребности на гражданите чрез реализиране на първична профилактика, промоция на здравето и интегрирана профилактика на заразните болести, в това число имунопрофилактика, надзор на заразните болести и ефективен държавен здравен контрол върху факторите на жизнената среда. Националните планове, програми и стратегии за периода 2022-2024 г. очертават основните сфери, приоритетите и предизвикателствата в областта на опазването на общественото здраве. Те основно са ориентирани към крайните резултати, както и към действията и мерките, които трябва да бъдат предприети за изпълнение на заложените цели. Основен принос към реализацията на тази политика има Министерството на здравеопазването, регионалните здравни инспекции и националните центрове по проблемите на общественото здраве.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на промоцията, превенцията и контрола на общественото здраве **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Възникнали значими събития с риск за общественото здраве, налагащи провеждането на засилен епидемиологичен надзор, профилактика и здравен контрол	брой	0	0	0	0
2. Регистрирана годишна заболяемост и смъртност от ваксинопредотвратими заболявания	честота на 100 000 население	4,5%000/ 0,10%000	4,5%000/ 0,10%000	4,5%000/ 0,10%000	4,5%000/ 0,10%000
3. Относителен дял на обхванатите спрямо общият брой на подлежащите на планови имунизации деца от населението - имунизационен обхват, съгласно Националния имунизационен календар	%	94,00	94,00	94,00	94,00
4. Регистрирана годишна заболеваемост от туберкулоза (нови болни и рецидиви, всички форми)	честота на 100 000 население	19,4	18,5	17,8	16,9
5. Ниво на разпространението на ХИВ сред общото население - брой на ново регистрираните заболели от ХИВ/СПИН от общото население	честота на 100 000 население	4,0	4,2	4,4	4,4
6. Относителен дял на преминали успешно лица, обхванати в програми за лечение с опиеви агонисти и агонисти-антагонисти, получаващи Метадон по Наредба № 34 от 2005 г.	%	7	7	7	7

За осъществяването на тази политика по държавния бюджет в съответствие с приетите със Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г.-2025 г. краткосрочни и средносрочни стратегически мерки са разчетени средства за тригодишния период, основно по следните направления:

- За реализиране на национални програми, ориентирани към различни възрастови и социално-уязвими групи, по отношение ограничаване заболяемостта и смъртността от заразни заболявания и повишаване информираността на населението за най-честите социално-значими хронични незаразни заболявания – по 9,4 млн. лв. за трите години, в т.ч. по 2,0 млн. лв. за детско здравеопазване с оглед разширяване на обхвата на биохимичен скрининг за бременни от минимум 90% при достигнат обхват през 2021 г. от 40%;

- За централна доставка на ваксини за задължителни и целеви имунизации и биопродукти за постекспозиционна профилактика – по 45,0 млн. лв. за трите години;

- За субсидии за лечебните заведения за болнична помощ за продължаващо лечение и рехабилитация на пациенти с туберкулоза, за амбулаторно проследяване и лечение на пациенти с ХИВ/СПИН и за субституиращи и поддържащи програми с метадон – по 41,8 млн. лв. за трите години.

2.4.2 Политика в областта на диагностиката и лечението

Политиката е насочена към подобряване на здравното благополучие и качеството на живот на българските граждани и намаляване на здравните неравенства чрез подкрепа

за специфични дейности в областта на диагностиката и лечението на заболявания и организацията на медицинската помощ извън обхвата на задължителното здравно осигуряване. Дейностите, финансирани чрез програмите на настоящата политика, допълват и надграждат дейностите, финансирани от Националната здравноосигурителна каса в областта на диагностиката и лечението на заболяванията. Финансирането на политиката е основно със средства от държавния бюджет и от бюджета на Националната здравноосигурителна каса. Основен принос към реализацията на тази политика има Министерството на здравеопазването, Националната здравноосигурителна каса, центровете за спешна медицинска помощ, държавните психиатрични болници, центровете по трансфузионна хематология, домовете за медико-социални грижи за деца, центрове за комплексно обслужване на деца с хронични заболявания и увреждания, Центърът за асистирана репродукция и лечебните заведения.

Стратегическата цел на политиката е осигуряване на достъпни и качествени медицински услуги извън обхвата на задължителното здравно осигуряване. Целите на политиката са дефинирани на базата на анализ на здравно-демографското състояние и състоянието на системата на здравеопазване, които показват че през последните десетилетия българската здравна система изостава спрямо здравните системи на страните от ЕС по отношение на ключовите фактори за устойчиво развитие. Основните предизвикателства са свързани с влошаващите се показатели за здравно-демографското състояние на населението, наличието на здравни неравенства и невъзможността на здравната система да отговори по адекватен начин на потребностите от достъпни и качествени здравни услуги.

Стратегическата и оперативните цели на политиката в областта на диагностиката и лечението са в унисон с националните здравни цели, определени в Националната здравна стратегия 2020, свързани със снижаване на смъртността във всички възрастови групи и увеличаване на средната продължителност на предстоящия живот на хората след навършване на 65 годишна възраст.

Динамиката на тези показатели през периода на действие на стратегия показва, че националните здравни цели за снижаване на смъртността в детските възрастовите групи са постигнати, някои от тях преди 2020 г. По отношение на целите, касаещи възрастовите групи 20-65 и над 65 години се отбелязва по-бавен темп на развитие, но въпреки това през периода 2015-2019 г. се наблюдават положителни тенденции. Силно негативно влияние за постигането на тези цели оказа възникналата пандемия от COVID-19, която доведе до драстично увеличение на общата смъртност за страната. С оглед това е необходимо приемането на стратегическа рамка за периода 2021-2030 г., чрез която да се осигури устойчивост и надграждане на прилаганите политики в областта на майчиното и детско здраве и да се гарантира провеждането на активни и ефективни политики по отношение на здравето и благополучието на лицата в икономически активните възрастови групи и на възрастните хора.

Прилагането на интегриран подход между отделните политики – здравна, социална и икономическа политика е в основата на постигането на заложените цели в политиката в областта на диагностиката и лечението. Реализацията на политиката е в пряка зависимост от провежданата икономическа, финансова и данъчна политика. Осигуряването на специфични медицински услуги за деца и семейства и подобряването на психиатричната помощ е свързано с провежданите политики за деинституционализация и развитие на дългосрочни грижи от Министерството на труда и социалната политика. Развитието на системата за спешна помощ е пряко свързано с

реализацията на инфраструктурен проект за модернизация на системата за спешна помощ по ОП „Региони в растеж“ 2014-2020 и ОП „Човешки ресурси“ 2014-2020.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на диагностиката и лечението **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Смъртност при децата от 0-1 годишна възраст	бр./1000 (‰)	5,0	4,5	4,3	4,3
2. Смъртност при децата от 1-9 годишна възраст	бр./1000 (‰)	0,15	0,14	0,13	0,12
3. Средна продължителност на предстоящия живот на хората след навършване на 65 годишна възраст	бр. години	16,8	17,0	17,2	17,2
4. Смъртност от болести на органите на кръвообращението (I00 – I99)	бр./100 000 (‰оо)	1 011	1 009	1 007	1 005
5. Смъртност от злокачествени новообразувания (C00 – C97)	бр./100 000 (‰оо)	244,25	244,00	243,75	243,5
6. Дял на разходите за извънболнична медицинска помощ спрямо общите здравноосигурителни плащания	%	15	16	16,3	16,5

Разчетените разходи за изпълнението на тази политика в съответствие с приетите със Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г.-2025 г. краткосрочни и средносрочни стратегически мерки по консолидираната фискална програма за тригодишния период включват индикативни средства по следните основни дейности и направления:

- Осигуряване на достъп на децата до 18 години и лица над 18-годишна възраст до специализирани медицински дейности, извън обхвата на задължителното здравно осигуряване в страната и в чужбина – по 37,2 млн. лв. за периода 2022-2024 г.;

- Изграждане на Национална здравно-информационна система и развитие на дистанционни здравни услуги чрез въвеждане на електронно здравно досие и задължителна електронна бяла рецепта, както и обезпечаване на системата за нормален работен режим за електронно здравеопазване - по 3,8 млн. лв. за периода 2022-2024 г.;

- Осигуряване на достъп до програми за подкрепа на репродуктивните възможности и лечение на безплодието – по 20,0 млн. лв. за периода 2022-2024 г.;

- Осигуряване на равнопоставен достъп на пациентите до спешна медицинска помощ в центровете за спешна медицинска помощ и в специализирани болнични спешни отделения, финансирани от държавния бюджет – по 256,9 млн. лв. за периода 2022-2024 г;

- Плащания за болнична медицинска помощ в обхвата на задължителното здравно осигуряване, за стационарно лечение на пациенти с психични заболявания, за лечение и специализирани грижи за деца и за субсидии за лечебните заведения за болнична помощ за дейности, които са държавна отговорност – 2 954,1 млн. лв. за 2022 г., 3 320,0 млн. лв. за 2023 г. и 3 520,1 млн. лв. за 2024 г., като основният разход за тази дейност е предвиден по бюджета на Националната

здравноосигурителна каса. За тригодишния период са разчетени допълнителни субсидии за лечебните заведения за болнична помощ в размер на 28,0 млн. лв. за поддържане готовността на клиники/отделения по инфекциозни болести за оказване на медицинска помощ при епидемично разпространение на COVID-19 и за финансиране на дейности извън обхвата на задължителното здравно осигуряване като оказване на спешна медицинска помощ, лечение на психични заболявания, туберкулоза и неспецифични белодробни заболявания, структури в труднодостъпни и отдалечени райони и други социално-значими звена, както и за развитие на донорството и трансплантациите на стволови клетки;

- Осигуряване на медицински изделия за вземане, диагностициране, преработване и съхраняване на кръв и кръвни съставки, както и реактивите за имунохематологична диагностика – за тригодишния период по 22,3 млн. лв. годишно.

Финансирането на тази политика се допълва и със средства по оперативните програми.

2.4.3 Политика в областта на лекарствените продукти и медицинските изделия

Основният обхват на политиката е осигуряване на лекарствени продукти, които отговарят на стандартите за качество, безопасност и ефикасност за задоволяване на потребностите на населението. Основен принос към реализацията на тази политика имат Министерството на здравеопазването, Националната здравноосигурителна каса, Изпълнителната агенция по лекарствата и Националният съвет по цени и реимбурсиране на лекарствените продукти.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на лекарствените продукти и медицинските изделия **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Дял на разходите за лекарствени продукти от общите разходи за здравеопазване	%	достигане до средната стойност за ЕС	достигане до средната стойност за ЕС	достигане до средната стойност за ЕС	достигане до средната стойност за ЕС
2. Генерични и биоподобни лекарствени продукти, включени в Позитивния лекарствен списък (ПЛС)	%	70,00	70,00	70,00	70,00
3. Относителен дял на стойността заплатена за лекарствени продукти за домашно лечение от общите плащания за извън болнична помощ	%	58,40	58,50	58,50	58,50

Основният разход за реализирането на тази политика е разчетен по бюджета на Националната здравноосигурителна каса. За осигуряване на медицински изделия и лекарствени продукти за домашно лечение, за лечение на злокачествени заболявания в условията на болничната помощ и за доставка на лекарствени продукти за лечението на български граждани за заболявания, извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, по консолидираната фискална програма са разчетени индикативни средства в размер на 1 662,3 млн. лв. за 2022 г., 1 751,5 млн. лв. за 2023 г. и 1 855,0 млн. лв. за 2024 г.

2.5. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

2.5.1 Политика в областта на всеобхватното, достъпно и качествено предучилищно и училищно образование. Учене през целия живот

Политиките в предучилищното и училищното образование са насочени към ефективна социализация на деца от ранна детска възраст, осигуряването на равен достъп до качествено образование, личностно развитие на децата и учениците, насърчаване на иновациите, квалификация на педагогическите специалисти, модернизиране на образователните институции, дигитализация на образованието. Изпълняват се и мерки, насочени към намаляване на неравенствата и насърчаване на социалното включване, мотивация на децата и учениците за образование и усвояване на ключови компетентности. Образователните политики/мерки са заложени в Приоритет 1 „Образование и умения“ на Националната програма за развитие България 2030. Те са залегнали в Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021-2030) и ще бъдат детайлизирано разписани в първия план за изпълнението ѝ за периода 2021-2024 година. Реализирането на политиките за обхващане на подлежащи на образование деца и ученици, за превенция на отпадането от училище и за намаляване дела на преждевременното напускане на училище се базира на ефективното взаимодействие между институциите, на съвместните усилия на педагогическите специалисти, родителите и всички заинтересовани страни и на връзката със семействата на децата и учениците.

За изпълнение на политиката в областта на предучилищното и училищното образование Министерството на образованието и науката разходва пряко чрез бюджета си средствата, определени със закона за държавния бюджет за съответната година за изпълнение на дейностите на министерството и на второстепенните разпоредители с бюджет към министъра на образованието и науката. Чрез бюджета на Министерството на образованието и науката се администрират и разходи за системата на предучилищното и училищното образование за национални програми за развитие на образованието; за възстановяване на част от извършените разходи за транспорт или за наем на педагогическите специалисти по чл. 219, ал. 5 от Закона за предучилищното и училищното образование; за осигуряване на безвъзмездно ползване на познавателни книжки, учебници и учебни комплекти на децата и учениците, както и средствата за преходни остатъци по делегирани бюджети за държавните училища.

Министерството на образованието и науката отговаря за разпределението на средствата за делегираните дейности по образование по бюджетите на общините, по бюджета на Министерството на младежта и спорта и по бюджета на Министерството на културата.

За изпълнение на политиката в областта на предучилищното и училищното образование ежегодно със закона за държавния бюджет се планират средства за дейности, финансирани чрез бюджетите на общините (местни дейности), чрез бюджета на Министерството на отбраната и Министерството на вътрешните работи и други министерства, както и по сметката за средствата от Европейския съюз на Националния фонд и за другите сметки за средства от Европейския съюз и по други международни програми и дейности.

Ежегодно по централния бюджет се разчитат и разходват средства за транспорт на деца и ученици по чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование.

Предоставянето на средства за безплатен транспорт на деца и ученици е свързано с изпълнението на държавната политика за осигуряване на равен достъп до

предучилищна подготовка и училищно образование и се извършва на основание чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование.

Във връзка с очакваното нарастване на броя на безплатните превози на децата в задължителна предучилищна възраст и за учениците от населени места, в които няма детска градина или училище, до най-близката детска градина или училище, и обратно, вследствие на оптимизиране на училищната мрежа и свързаното с това закриване на училища и детски градини в слабонаселени райони, се предвижда увеличение на размера на средствата за транспорт на деца и ученици на 52,5 млн. лв. за 2022 г., 53,5 млн. лв. за 2023 г. и 54,5 млн. лв. за 2024 г.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на всеобхватното, достъпно и качествено предучилищно и училищно образование. Учене през целия живот **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1.Дял на преждевременно напусналите образование и обучение	%	10,6	10,2	под 10,2	под 10
2.Дял на обхванатите в предучилищното възпитание и подготовка деца на възраст от 4 г. до постъпване в първи клас	%	90,2	90,6	над 90,6	над 90,8
3.Дял на 15-годишните със слаби постижения по:					
3.1. четене	%	28,0	27,6	под 27,6	27,0
3.2. математика	%	34,8	34,4	под 34,4	34,0
3.3. природни науки	%	28,8	27,6	под 27,6	27,0
4. Население (25-64 г.), участващо в образование и обучение	%	5,1	5,4	над 5,4	над 5,4

**Целевите стойности са съобразени с РМС № 963/2020 г. и с НПР България 2030*.

Ключовите индикатори за изпълнение на политиката са приведени в съответствие с индикаторите, съдържащи се в Приоритет 1 „Образование и умения“ на одобрените с Решение № 33 от 20 януари 2020 г. визия, цели и приоритети на Националната програма за развитие (НПР) България 2030.

През 2022-2024 г. ще продължи изпълнението на политиките в предучилищното и училищното образование, насочени към ефективна социализация на деца от ранна детска възраст, осигуряването на равен достъп до качествено образование, личностно развитие на децата и учениците, насърчаване на иновациите, квалификация на педагогическите специалисти, модернизиране на образователните институции, дигитализация на образованието. Изпълняват се и мерки, насочени към намаляване на неравенствата и насърчаване на социалното включване, мотивация на децата и учениците за образование и усвояване на ключови компетентности. За предучилищното и училищното образование за 2022 г. са осигурени допълнително средства, както следва:

- 315,0 млн. лв. – предвидено е нарастване на средствата за делегираните дейности в образованието, в т.ч. продължаване на политиката за увеличение на заплатите на педагогическите специалисти за достигане на средна работна заплата не по-малко от 125 на сто от средната работна заплата за страната, компенсиране ръста

на минималната работна заплата и за увеличение на средствата за издръжка по стандарти – целта е да се стимулира навлизането на млади и квалифицирани педагози в системата на предучилищното и училищното образование;

- 16,0 млн. лв. за покриване на норматива за подпомагане на храненето /безплатни закуски/ на децата от задължителната предучилищна възраст и на учениците от начален етап (1-4 клас);
- 10,0 млн. лв. за възнаграждения и обучение на медиатори, социални работници и допълнителни непедагогически специалисти в училища с по-ниска концентрация на ученици от уязвими групи.
- 2,5 млн. лв. за увеличаване броя на частните детски градини и училища, включени в системата на държавно финансиране и респективно нарастване броя на децата и учениците, които се финансират от държавния бюджет;
- 70,0 млн. лв. за изграждане, пристрояване, надстрояване и реконструкция на детски градини, детски ясли и училища;
- 15,0 млн. лв. за строителство и ремонт на физкултурни салони и на спортни площадки;
- 84,8 млн. лв. за компенсиране на общините за отпадналите приходи от такси, съгласно коалиционното споразумение и осигуряване пълния размер на издръжката на децата от детски ясли и детски градини и осигуряване на място за всяко дете по местоживеене - пълно освобождаване на родителите от такси;
- 18,0 млн. лв. за разширяване на достъпа и обхващане в задължително предучилищно образование на 4-годишни деца;
- 6,5 млн. лв. за мерки за предотвратяване разпространението на COVID-19;
- 22,6 млн. лв. за продължаване изпълнението на Национална програма „Отново заедно“;
- 90,0 млн. лв. за повишаване на интереса и увеличаване на извънкласните дейности, гарантирани за всеки ученик чрез допълнителна подкрепа за спорт, отдих и култура за осигуряване на широк достъп до тях и при изявени високи постижения;
- 6,5 млн. лв. за осигуряване на транспорт на деца и ученици, включително за поддръжка на автобуси за 2022 г. Предоставянето на средства за безплатен транспорт на деца и ученици е свързано с изпълнението на държавната политика за осигуряване на равен достъп до предучилищна подготовка и училищно образование и се извършва на основание чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование;
- 10,0 млн. лв. за закупуване на училищни автобуси, за да бъдат осигурени условия за безопасно превозване на децата и учениците до най-близката детска градина или училище;
- 4,8 млн. лв. за развитие на българистиката зад граница, чрез осигуряване на по-добри условия за командированите преподаватели в средни и висши училища в чужбина и за допълнително финансиране на неделните училища зад граница.

В бюджета за 2022 г. **в областта на образованието по общинските бюджети** са разчетени общо разходи в размер на 3 662,7 млн. лв., от които 3 531,7 млн. лв. за текущи разходи и 131,0 млн. лв. за капиталови разходи. За делегираните от държавата дейности в образованието са предвидени общо разходи в размер на 3 519,1 млн. лв., от които 3 450,6 млн. лв. за текущи разходи и 68,5 млн. лв. за капиталови разходи. За местните дейности са разчетени средства в размер на 143,6 млн. лв., в т.ч. 81,1 млн. лв. текущи разходи и 62,5 млн. лв. капиталови разходи.

Средствата за текущи разходи за делегираните от държавата дейности по функция „Образование“ по бюджетите на общините са увеличени със 376,0 млн. лв. спрямо ЗДБРБ за 2021 г.

За увеличението от 1 април 2021 г. на доходите на педагогическите специалисти в системата на предучилищното и училищното образование до ниво от 125% спрямо средната работна заплата за страната са разчетени допълнително 207,7 млн. лв. Предвидени са средства във връзка с увеличението на минималната работна заплата и максималния осигурителен доход, за увеличение на издръжката на дейностите по предучилищно и училищно образование и за финансиране на новите частни институции, включени в системата на държавно финансиране Разчетените допълнително средства от 84,8 млн. лв. във връзка с освобождаването от такси за детски ясли и детски градини и осигуряване пълния размер на издръжката на децата в тях, са направени при средна стойност на издръжката от 650 лв. на дете за около 230 хил. деца, считано от 1 април 2022 г.

С тези средства се осигурява финансирането на делегираните от държавата дейности по предучилищно и училищно образование, центрове за подкрепа за личностно развитие, дейности за ресурсно подпомагане на деца и ученици със специални образователни потребности и други дейности по образованието.

2.5.2 Политика в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал

Продължава и изпълнението на политиката в областта на равния достъп до качествено висше образование с цел развитие на система на висшето образование, която да е способна да отговори на динамиката на обществените процеси при поддържане на необходимото качество на висше образование, т.е. система, способна на устойчиво развитие, създаваща условия за усвояване на добрите практики на висшите училища от държавите-членки на ЕС, включително и чрез изграждането на университетски мрежи; система, осигуряваща условия за достъп до качествено висше образование, целящо успешна реализация през целия живот.

За продължаване на реформите и осигуряване на политиките за устойчиво развитие и разширяване на достъпа до висше образование по трансферите на държавните висши училища за 2022 г. са осигурени допълнителни средства, разпределени както следва:

- увеличаване на средствата за стипендиите на студентите – 5,5 млн. лв., което представлява ръст с 10 на сто спрямо средствата за 2021 г.;
- увеличаване на средствата за издръжка на обучението – 43,3 млн. лв., от които 6,2 млн. лв. за компенсиране на новия размер на МРЗ и МОД, 22,2 млн. лв. за поетапно увеличение на диференцираните нормативи за издръжка на обучението за хуманитарни, технически и педагогически науки, 2,2 млн. лв. за компенсиране на студенти освободени от заплащане на такси за обучение,

обучаващи се в професионални направления и защитени специалности с най-висок очакван недостиг на пазара на труда по списък съгласно Постановления № 137 от 2020 г. и № 283 от 2021 г. на Министерския съвет, 12,5 млн. лв. за осигуряване на увеличения разчетен брой средно приравнен брой учащи, 0,2 млн. лв. за извършване на основни ремонти и поддръжка на материалната база и сградния фонд на Стопанска академия „Д.А. Ценов“ - Свищов;

- за допълнително финансиране за увеличение на възнагражденията на лицата от академичния състав в държавните висши училища – 20,0 млн. лв.;
- за увеличение на трудовите възнаграждения на учените от Българската академия на науките при изпълнение на индикатори за научно и иновационно развитие, определени в споразумение между Министерството на образованието и науката и Българската академия на науките и за проекти, разработени от учените в Българската академия на науките по критерии, приети от нея – 20,0 млн. лв.;
- увеличение на средствата за професионалните гимназии в структурата на Технически университет – София – 0,4 млн. лв.;
- увеличение на средствата за присъщата на висшите училища научна или художествено-творческа дейност и за издаване на учебници и научни трудове – 5,0 млн. лв.

За изпълнение на политиката в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал ежегодно със закона за държавния бюджет се планират средства за дейности, финансирани чрез бюджетите на държавните висши училища, бюджета на Българската академия на науките, бюджета на Селскостопанската академия, както и по сметката за средствата от Европейския съюз на Националния фонд и за другите сметки за средства от Европейския съюз и по други международни програми и дейности.

Ежегодно по централния бюджет се разчитат и разходват средства за Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017-2030 и Националната пътна карта за научна инфраструктура и национални научни програми.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование	%	36,2	36,6	над 36,6	над 36,7
2. Инвестиции в научноизследователската и развойна дейност (НИРД) в размер от БВП	%	1,6	1,7	над 1,7	над 1,8

**Целевите стойности са съобразени с РМС № 963/2020 г. и с НПР България 2030*

Ключовите индикатори за изпълнение на политиката са приведени в съответствие с индикаторите, съдържащи се в Приоритет 1 „Образование и умения“ и в Приоритет 2 „Наука и научна инфраструктура“ на одобрените с Решение № 33 от 20 януари 2020 г. визия, цели и приоритети на Националната програма за развитие (НПР) България 2030.

Визията за развитие на науката в България се свързва с повишаване на качеството и международната разпознаваемост на научноизследователската и иновационна дейност. Акцентът се поставя върху финансиране на научни изследвания в приоритетни и

конкурентни области за решаване на важни обществено значими предизвикателства, подпомагане на млади учени и осъществяване на съвместни научни изследвания с български учени в чужбина и привличане на водещи учени от чужбина.

Изграждането на благоприятна среда за развитие на научния потенциал и за провеждане на научни изследвания през периода 2022-2024 г. ще се подпомогне и чрез реализиране на мерките, заложени в Програмата за ускоряване на икономическото възстановяване и трансформация чрез наука и иновации, която МОН предложи за включване в Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България. Програмата си поставя за цел да насърчи и подпомогне активното сътрудничество между висшите училища и частния сектор в полза на икономическия растеж и общото социално-икономическо развитие на местно, регионално и национално ниво, което ще повиши трансфера на знания и технологии, но също така и на млади учени и специалисти между академичния и частния сектор.

2.6. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОТБРАНАТА

Политиката в областта на отбраната е свързана с поддържането на модерни, боеспособни и оперативно съвместими въоръжени сили. За нейното реализиране ще се поддържа и развива ефективно и ефикасно планиране на отбраната, базирано на способности, в съответствие с процеса на отбранително планиране на НАТО, Координирания годишен преглед на отбраната в ЕС и в контекста на Постоянното структурирано сътрудничество в отбраната на ЕС. Целта е изграждане, поддържане и използване на необходимите способности на българските въоръжени сили за изпълнение на задачите по отбрана на страната в рамките на колективната отбрана на НАТО, принос към колективната отбрана на Алианса, участие в ръководени от НАТО и ЕС операции и мисии, а също така и принос към националната сигурност в мирно време.

През прогнозния период ще се провежда активна отбранителна политика на Република България в НАТО, Европейския съюз и други международни и регионални формати и ефективно участие в системата на колективната отбрана на НАТО, Общата политика за сигурност и отбрана на Европейския съюз (ОПСО на ЕС) и в рамките на други международни и регионални инициативи в подкрепа на мира и стабилността в света. Република България ще продължи участието си в процеса на вземане на решения, както и в процеса на изграждане на отбранителни способности на НАТО и ЕС. Освен това, Република България ще продължи съвместната работа и сътрудничество със страните от ЕС в рамките на Постоянното структурирано сътрудничество в областта на отбраната на ЕС (PESCO) и Европейската агенция за отбрана, както и Европейски фонд за отбрана и Европейска програма за индустриално развитие в областта на отбраната.

Правителствената политика в областта на отбраната се изпълнява от Министерството на отбраната чрез реализирането на следните две политики:

- **Политика в областта на отбранителните способности**, чиято основна цел е фокусиране на усилията за възстановяване и поддържане на ключови компоненти от системата за отбрана на страната и ВС за гарантиране на териториалната цялост (сухоземни, въздушни и морски граници) чрез изграждане на оперативно съвместими и модерни въоръжени сили с единна система за командване и управление, структура, численост, въоръжение, техника, подготовка и инфраструктура за мирно време и при кризи;

- **Политика в областта на съюзната и международната сигурност**, чиято основна цел е участие във формиране на политиките на НАТО и ЕС по сигурността и отбраната и адекватен принос към реализирането им.

Разходите за отбрана за 2022 г. са съобразени с референтните разходи по Националния план за повишаване на разходите за отбрана на 2 на сто от БВП на Република България до 2024 г., одобрен с РМС № 3/04.01.2018 г.

Осигурени са средства за поддържане и развитие на националните отбранителни способности и способностите, свързани с колективната отбрана, в т.ч. средства за изпълнение на одобрените от Народното събрание инвестиционни проекти за модернизация на Българската армия, а именно: придобиването на многофункционален модулен патрулен кораб за ВМС и основна бойна техника за изграждане на батальонни бойни групи от състава на механизирана бригада. Допълнително са предвидени средства за изграждане на интегрирана система и инфраструктура за усвояване, експлоатация и осигуряване на новия тип боен самолет, за изпълнение на международните договори във връзка с придобиването на нов тип боен самолет (транспорт, ДДС и мита), както и за придобиване, модернизация и поддръжка на въоръжение и техника, в т.ч. осигуряване на експлоатацията на самолети МиГ-29.

За изпълнението на Програмата за развитие на отбранителните способности на въоръжените сили на Република България 2032, приета от НС на 11.02.2021 г. (обн., ДВ, бр. 13 от 2021 г.) и на Плана за развитие на въоръжените сили на Република България до 2026 г., приет с ПМС № 183 от 2021 г. (обн., ДВ, бр. 38 от 2021 г.) са предвидени средства в размер на 77,0 млн. лв., в които са включени и разходите за дължимите обезщетения при освобождаване от военна служба.

За провеждане на подготовката за изпълнение на задачи по трите мисии на въоръжените сили („Отбрана", „Подкрепа на международния мир и сигурност" и „Принос към националната сигурност в мирно време") са осигурени средства в размер на 50,0 млн. лв., с цел повишаване на стандартите за подготовка, като основно са насочени за повишаване броя на мероприятията за съвместна подготовка, включително международни учения, усвояване на новите бойни платформи, въоръжение и техника и постигане на пълни оперативни способности, подготовка и сертифициране на формированията, определени за Силите за отговор на НАТО и целенасочена подготовка за ефективно изпълнение на процедурите и действията за оказване на поддръжка като страна-домакин на сили на НАТО.

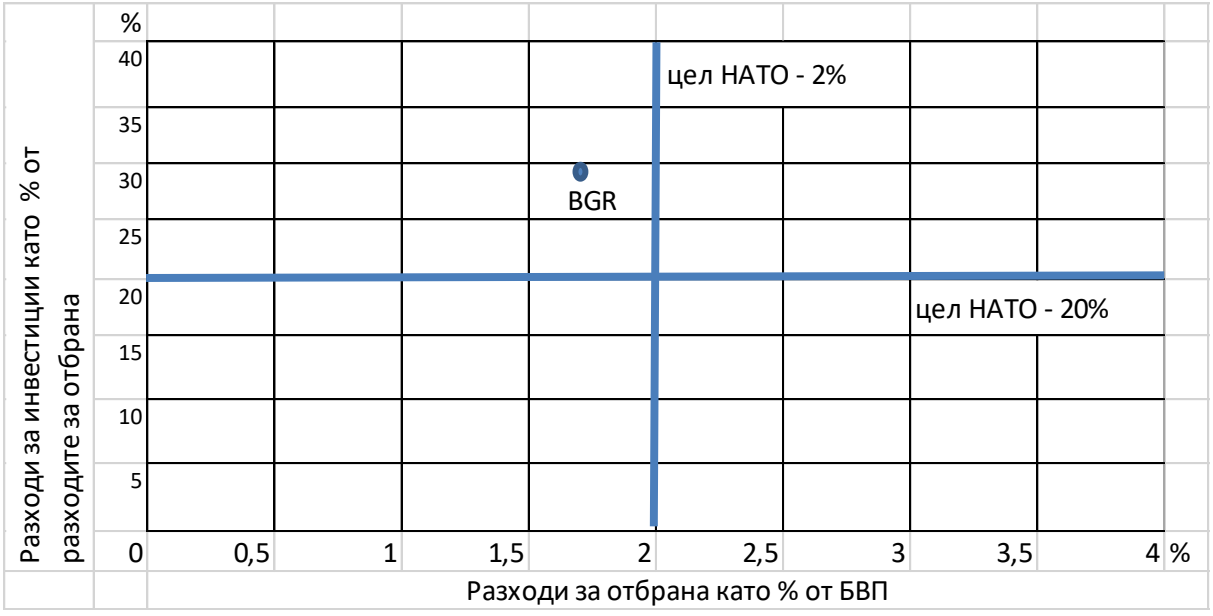
В разходите за отбрана, съгласно класификацията на НАТО, са включени и разходите за пенсии за пенсионираните военнослужещи, намалени с отчисленията за военнослужещите към пенсионните фондове, разходите на военните съдилища и военни прокуратури, разходите за издръжка на Постоянната делегация на Република България в НАТО и вноската на Република България към гражданския бюджет на НАТО, изплащани от бюджета на МВнР. По този начин планирани, **разходите за отбрана в общ размер възлизат на 1,73 на сто от БВП за 2022 г., като изискването за достигане на разходите за отбрана до определения процент от БВП,** в съответствие с Националния план за повишаване на разходите за отбрана на 2 на сто от БВП на Република България до 2024 г., одобрен с РМС № 3/04.01.2018 г., **за 2022 г. надвишава определения процент**.

Табл. III-3: Разходи за отбрана за периода 2021-2024 г.

(млн. лв.)

Показатели/години	*Програма 2021 г.*	*Програма 2022 г.*	*Прогноза 2023 г.*	*Прогноза 2024 г.*
Разходи за отбрана, съгласно класификацията на НАТО	**2 099,1**	**2 481,4**	**2 814,8**	**3 212,8**
в т.ч.:				
Общо разходи по бюджета на МО	1 625,1	1 882,4	1 697,6	1 697,0
Общо трансфери по бюджетите на ДВВУ	35,6	36,3	36,5	36,5
Общо разходи по централния бюджет	350,9	483,2	982,2	1 359,7
Разходи за отбрана по бюджетите на други ПРБ, от тях:	87,5	79,5	98,6	119,5
Разходи за пенсии на военнослужещите (по данни на НОИ), намалени с отчисленията за военнослужещи към пенсионните фондове (по данни на МО)	71,2	59,2	77,1	96,7
Разходи за военни съдилища и военни прокуратури (по данни на ВСС)	12,6	13,3	13,3	13,6
Разходите за издръжка на Постоянната делегация на РБ в НАТО и вноската на РБ към гражданския бюджет на НАТО и към Европейския механизъм за подкрепа на мира, изплащани от бюджета на МВнР	3,7	7,0	8,1	9,3
Разходи за отбрана, съгласно класификацията на НАТО, като % от БВП	**1,69%**	**1,73%**	**1,85%**	**2,00%**
Разходи за отбрана по Националния план, приет с РМС № 3/04.01.2018 г., като % от БВП	***1,64%***	***1,70%***	***1,85%***	***2,00%***

Граф. III-2: Разходи за отбрана за 2022 г. като процент от БВП и разходи за инвестиции като процент от общите разходи за отбрана

Относителният дял на капиталовите разходи към общите разходи за отбрана е над 20-процентния критерий на НАТО.

2.7. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ВЪТРЕШНИЯ РЕД И СИГУРНОСТТА

Политиката в областта на вътрешния ред и сигурността се изпълнява от Министерството на вътрешните работи, Държавната агенция „Разузнаване“, Националната служба за охрана, Държавната агенция „Национална сигурност”, Държавната агенция „Технически операции” и Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства. Дейността в тази област се реализира в следните основни направления:

- Опазване на обществения ред и защита на националната сигурност, противодействие на тежките престъпления срещу личността и собствеността на гражданите;

- Противодействие на местни и транснационални престъпни структури и на физически и юридически лица, чиито действия са насочени срещу митническия режим, паричната, данъчната, осигурителната и други системи;

- Недопускане извършването на терористични действия на територията на страната;

- Граничен контрол и охрана на държавната граница, противодействие на незаконната миграция на територията на Република България и засилване контрола върху установяване на незаконно пребиваващи граждани на територията на страната;

- Превантивна дейност и контрол на движението по пътищата и внедряване на технически системи за наблюдение и контрол с цел намаляване броя на убитите и ранените при пътно-транспортни произшествия;

- Осигуряване на пожарна безопасност и защита на населението при пожари, бедствия и други извънредни ситуации;

- Осигуряване, разработване и прилагане на специални разузнавателни средства (СРС) и на специфични методи за охрана на живота, здравето и имуществото на гражданите, защита на правата и свободите на гражданите срещу незаконосъобразното използване на СРС и намирането на баланс между нуждата от използване на СРС, гражданските права и финансовите възможности на държавата;

- Извършване на оперативно-техническа дейност за разкриване и документиране извършването на престъпления, включително и за изготвяне на веществени доказателствени средства;

- Осигуряване на лична постова и техническа охрана, специализиран транспорт и пропускателен режим по месторабота, местоживеене, пребиваване в страната и в чужбина на категориите охранявани и обслужвани лица съгласно Закона за Националната служба за охрана;

- Обезпечаване на оперативната и разузнавателна дейност зад граница и физическа охрана на задграничните дипломатически представителства на Република България;

- Разработване и актуализиране на правила за съхраняването на искания, разрешения и разпореждания по използването и прилагането на СРС, издаване

на указания във връзка с подобряване режима на използване и прилагане на СРС, както и за съхраняване и унищожаване на придобитата чрез тях информация; сезиране на органите и уведомяване служебно на гражданите при наличие на данни за неправомерно използване и прилагане на СРС.

2.7.1 Политика в областта на противодействието на престъпността и опазването на обществения ред

Тази област на политика е насочена към: противодействие на организираните и конвенционалните форми на престъпност против икономиката и финансовата система и на престъпленията против личността и собствеността на гражданите; ефективно противодействие на тероризма и киберпрестъпността; опазване на обществения ред; намаляване на пътнотранспортния травматизъм и подобряване на пътната безопасност.

Дейностите по тази политика се изпълняват от структури на Министерството на вътрешните работи.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на противодействието на престъпността и опазването на обществения ред **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Намаляване на регистрираните престъпления	процент	1,5	1	1	1
2. Дял на върнатите досъдебни производства за периода от общо разследваните за периода	процент	4	4	4	4
3. Увеличаване на контролната дейност с автоматизирани технически средства (АТС)	процент	20	10	10	10
4. Повишаване на ефективността по противодействие на организираната престъпност с цел реализиране на националните политики за гарантиране на сигурността чрез провеждане на качествени действия по разследването на база брой привлечените към наказателна отговорност лица за участието им в организирана престъпна дейност спрямо общия брой на лицата, привлечени към наказателна отговорност**	процент	70	50	55	55
5. Обменени съобщения по каналите на ЕВРОПОЛ,ИНТЕРПОЛ, СИРЕНЕ и по двустранно и регионално сътрудничество***	брой	200 000	201 000	203 000	205 000

*****ЕВРОПОЛ - Европейска полицейска служба; ИНТЕРПОЛ - Международна организация на криминалната полиция; СИРЕНЕ (SIRENE - Supplementary Information Request at the National Entries) – Искане за допълнителна информация във връзка с националните сигнали – система за обмен на допълнителна информация за определени лица между държавите членки.

******** *Световната пандемия от COVID-19 доведе до спад в престъпната активност. С въвеждане на ограничителните мерки за спиране разпространението на коронавируса и локдауните в редица европейски страни (в България частичен локдаун), се постигна намаляване на активността на конвенционалната и трансграничната организираната престъпност (отмяна на множество международни полети, затваряне на граници на европейски държави, ограничаване движението на хората на национално ниво и между населените места). Влияние оказва и засиленото полицейско присъствие в страната и целенасочената дейност на ГДБОП за недопускане усложняване на средата на сигурност и развитие на престъпните дейности. Отчитайки въздействието на пандемията от COVID-19 и наблюдавания спад в активността на организираната престъпност през 2020 г., прогнозираме намаляване на целевата стойност на ключовия индикатор за изпълнение през периода 2022 - 2024 г.*

**** Целевите стойности на индикатора за периода 2022-2024 г. са занижени предвид ограничителните мерки, които бяха въведени във връзка с разпространението на COVID-19 на международно и национално ниво, поради обявяване на извънредно положение и извънредна епидемична обстановка в страната и света.*

2.7.2 Политика в областта на защита на границите и контрол на миграционните процеси

Тази област на политика е насочена към: поддържане на висока ефективност в граничното наблюдение за противодействие на незаконната миграция, обезпечаване сигурността на външните европейски граници и усъвършенстване на системите за сигурност на границите чрез прилагане на модерни технически средства и по-ефективен контрол на миграционните процеси. Дейностите по тази политика се изпълняват от структури на Министерството на вътрешните работи.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на защита на границите и контрол на миграционните процеси **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Поддържане на висока ефективност в граничното наблюдение за противодействие на незаконната миграция и обезпечаване сигурността на външните европейски граници	брой	900	2 500	2 800	3050
2. Поддържане на висока ефективност в граничните проверки за противодействие на незаконната миграция и незаконното превеждане на лица през държавната граница	брой	420	850	940	1 040
3. Увеличаване на броя на издадените разрешения, удостоверения и други документи за пребиваване на граждани на трети страни и граждани на ЕС, спрямо предходния отчетен период	процент	1	1	1	1
4. Повишаване на ефективността на процедурите по връщане на незаконно пребиваващите чужденци като елемент от политиката по противодействие на незаконната миграция чрез увеличаване на процента на върнатите чужденци спрямо броя на лицата, настанени в специални домове за временно настаняване на чужденци през отчетния период и подлежащи на връщане	процент	6	6	6	6

Забележка: *Целевите стойности на ключови индикатори № 1 и № 2 са завишени за 2022 и 2023 г., предвид факта, че продължава тенденцията за интензивно прехвърляне на мигранти от Северна Африка по Централно-средиземноморския и Западно-средиземноморския маршрут, което предполага нови миграционни вълни към Европа. Засиленият контрол и мерки за превенция/недопускане на незаконна миграция в Егейско море насочва част от мигрантите, намиращи се в Р Турция към използване на маршрути по суша. Концентрацията на значителен брой мигранти на територията на Турция и Северна Гърция представлява потенциален риск за увеличаване на нелегалния трафик към България.*

2.7.3 Политика в областта на пожарната безопасност и защитата на населението при извънредни ситуации

Тази област на политика е насочена към: осъществяване на държавен противопожарен контрол за спазване на правилата и нормите при проектиране и строителство и при експлоатация на обектите и осигуряване на пожарната безопасност и защита от пожари, бедствия и извънредни ситуации. Дейностите по тази политика се изпълняват от Главна

дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към МВР и е насочена към постигане на съответствие с изискванията на ЕС в тази област.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на пожарната безопасност и защитата на населението при извънредни ситуации **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Проверки по спазване на изискванията за пожарна безопасност	брой	110 000	80 000	80 000	80 000
2. Предоставени административни услуги на гражданите в областта на пожарната безопасност	брой	11 000	11 000	11 000	11 000
3. Проведени мероприятия за повишаване културата на населението в областта на пожарната безопасност и защита на населението (ПБЗН)	брой	7 400	7 400	7 400	7 400
4. Извършени проверки на обекти съгласно Закона за защита при бедствия (чл. 35, ал. 1 и чл. 36, ал. 2)	брой	2 000	2 000	2 000	2 000
5. Повишаване на готовността на силите и средствата от териториалните звена на ГДПБЗН и основните съставни части на Единната спасителна система за реагиране при пожари, бедствия и извънредни ситуации чрез провеждане на пожаро-тактически учения от СДПБЗН и РДПБЗН с участието на сили и средства от създадените специализирани сектори оперативни дейности (СОД), СДВР, ОДМВР, Центровете за спешна медицинска помощ, БЧК и доброволни формирования	брой	33	35	35	35

Забележка: *ГДПБЗН – Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“; СДПБЗН – Столична дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“; РДПБЗН – Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“; СДВР – Столична дирекция на вътрешните работи; ОДМВР – Областни дирекции на МВР.*

В бюджета за 2022 г. **в областта на сигурността и защитата на населението при извънредни ситуации по общинските бюджети** са разчетени общо разходи в размер на 141,3 млн. лв., от които 82,5 млн. лв. за текущи разходи и 58,8 млн. лв. за капиталови разходи. За делегираните от държавата дейности са предвидени общо разходи в размер на 82,3 млн. лв., от които 57,9 млн. лв. за текущи разходи и 24,4 млн. лв. за капиталови разходи. За местните дейности са разчетени средства в размер на 59 млн. лв., в т.ч. 24,6 млн. лв. текущи разходи и 34,4 млн. лв. капиталови разходи.

В бюджета за 2022 г. за делегираните от държавата дейности в областта на сигурността и защитата на населението при извънредни ситуации по бюджетите на общините, средствата за текущи разходи са увеличени с 3,5 млн. лв. спрямо ЗДБРБ за 2021 г.

С предвидените средства се осигурява финансирането на издръжката на местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, центровете за превенция и консултативните кабинети към тях, на районните полицейски инспектори и детските педагогически стаи. Разчетени са средства и за възнагражденията и съответните осигурителни вноски на обществените възпитатели, секретарите на местните комисии за борба с трафика на хора и на денонощните оперативни дежурни и изпълнителите по поддръжка и по охрана на пунктове за управление. Предвидени са средства и за финансиране на създадените доброволни формирования в общините.

Считано от 1 април 2022 г. стандартите за финансиране на местните комисии за борба с трафик на хора, местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и пълнолетните е завишен средно със 9%, а на денонощните оперативни дежурни и изпълнителите по поддръжка и по охрана на пунктове за управление са завишени средно със 9,2% спрямо първото тримесечие на 2022 г. Стандартът за участие на доброволците в обучения и в спасителни мероприятия е завишен с 15,7%, а стандартите за застраховка срещу злополука, за обучение и за екипировка са завишени с 50%. Въведен е стандарт за финансиране на офисите за военен отчет и на дейности по плана за защита за бедствия.

2.7.4 Политика в областта на управлението и развитието на системата на МВР

Тази област на политика е насочена към: повишаване на институционалния капацитет чрез гъвкаво управление на ресурсите; обучение и квалификация и подобряване координацията между структурите; развитие на информационно-аналитичната, експертната, научната и административната дейност и дейността по здравеопазване.

Дейностите по тази политика се изпълняват от административни звена в МВР, НС 112, Академията на МВР и Медицинския институт на МВР.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на управлението и развитието на системата на МВР **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Поддръжка и оптимизация на комуникационните системи на МВР	Брой	6	6	6	6
2. Поддръжка и оптимизация на информационните системи на МВР	Брой	45	46	46	46
3. Процент на обажданията, отговорени до 10-тата секунда	Процент	85	86	86,5	87
4. Обучени лица по професионалното направление	Брой	6 000	6 000	6 000	6 000
5. Брой лица, с които е проведено психологично изследване*	Брой	5 500	5 500	5 500	5 500
6. Преминали през МИ-МВР болни служители и други лица - ЦКБ и БПРЛ в Хисаря, Банкя и Варна**	Брой	26 876	26 876	26 876	26 876

***Забележка**: Завишаването на стойността на ключовия индикатор „3. Процент на обажданията, отговорени до 10-тата секунда.„ се дължи на намаляването на времето за обслужване на повикванията предвид приетата нова технология на обслужване, при която сигналите се предават към Службите за спешно реагиране (ССР) директно от операторите. По старата технология сигналите се предават от оператор на координатор и от координатор към ССР.*

Финансирането на политиката в областта на вътрешния ред и сигурността се допълва със средства от Европейския съюз и средства по други международни програми и договори, като в прогнозата за периода 2022-2024 г. на МВР са включени средства по Европейския фонд „Убежище, миграция и интеграция“ (ФУМИ) и Европейския фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС), проекти, програми и грантови споразумения. Предвиденото национално съфинансиране по тях за периода 2022-2024 г. възлиза на 35,0 млн. лв., за всяка от годините.

С бюджета на Министерството на вътрешните работи /МВР/ за 2022 г. са предвидени допълнителни средства в размер на 107,26 млн. лв., от които:

- за текущи разходи – 92,42 млн. лв., в т.ч. за осигуряване на средствата за облекло при увеличение на лимита за облекло на униформените служители на МВР от 400 на 800 лв.; текущ ремонт, материали и консумативи за поддръжка на моторните превозни средства, собственост на МВР; за разходи за експертизи, топлоенергия и др.

- за капиталови разходи – 14,84 млн. лв. за основни ремонти на Авторемонтни бази на МВР и доставка на оборудване за същите; за доставка на компютри и хардуер (основно за системи за автоматичен цифров запис и архивиране на аудио информация; компютри; разнообразна компютърна техника, периферни устройства и други за структурите в МВР) и др.

2.8. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА СЪДЕБНАТА СИСТЕМА

Приоритет е изграждането на добре функциониращa и прозрачна съдебна система, която да гарантира ефективно прилагане на законите, да дава сигурност на гражданите и да защитава спазването на техните права и свободи. Усилията в тази сфера са насочени към постигането на равен достъп до правосъдие и на европейски стандарти в областта на правната помощ и алтернативното решаване на спорове, в условията на пълноправно членство в Европейския съюз.

Политиките в областта на съдебната власт се координират от **Висшия съдебен съвет**, като постоянно действащ орган, представляващ съдебната власт, който осигурява и отстоява нейната независимост, определя състава и организацията на работа на съдилищата, прокуратурите и следствените органи и обезпечава финансово и технически тяхната дейност без да се намесва в нейното осъществяване.

Изпълнението на заложените политики цели повишаване на общественото доверие в съдебната власт, постигане на ефективно, бързо, прозрачно, справедливо и достъпно правосъдие, както и създаване на съвременни условия на гражданите, вкл. за обвиняемите, за провеждане на съдебния процес. За постигането на тези цели е важно да се наблегне на качествено изпълнение на предвидените в Закона за съдебната власт задължения и повишаване на общественото доверие в съдебната власт, както и да се засили контролът на органите на съдебната власт, основаващ се на принципите на законосъобразност, обективност и публичност.

Важен момент при изпълнението на политиките в областта на съдебната система е засилването на ефективността в борбата на Прокуратурата срещу организираната престъпност и корупцията.

Предвижда се подобряване на административното обслужване чрез разширяване на техническите възможности за връзка между отделните органи на съдебната власт, включително и осигуряването на автоматизиран достъп до публичните съдебни регистри, както и поетапна подмяна на амортизираната компютърна техника, като част от електронното правосъдие. Това ще бъде възможно чрез въвеждане на стандарти за обмен на информация между отделните подсистеми в съдебната власт, създаване и внедряване на стандартен софтуер за публичните регистри и информация за работата на съдебните институции, цялостна компютризация на съдилищата, както и разширяване на автоматизирания обмен на специализираната информация между съдебните институции и държавната администрация.

Основният принцип при разработване на бюджетната прогноза за периода 2022-2024 г. на съдебната власт е независимост и прогнозиране на оптимален размер на средствата

за нормално функциониране на съдебните институции. За тази цел, в бюджета за 2022 г. средствата за текущи разходи по бюджета на съдебната власт достигат общ размер 911,5 млн. лв., като увеличението спрямо ЗДБРБ 2021 г. е 60,1 млн. лв. От тях са предвидени средства в размер на 73,3 млн. лв. за индексиране на основните и допълнителните възнаграждения на заетите в съдебната система, които се определят съгласно разписаните в Закона за съдебната власт механизми, както и във връзка с увеличението на минималната работна заплата и увеличението на максималния осигурителен доход.

Конституционен съд

Конституционният съд на Република България е независим държавен орган, създаден с Конституцията и натоварен да осигурява нейното върховенство. Независим е от законодателната, изпълнителната и съдебната власт. Основната му дейност е да дава задължителни тълкувания на Конституцията, както и да се произнася по съответствието ѝ със законите, актовете на Народното събрание и президента и международните договори, по които България е страна.

Конституционният съд членува в три международни организации, като членството в тях е от изключително важно значение за развитието и работата на съда и за добрата позиция в международен аспект на българския Конституционен съд.

Бюджетната прогноза на Конституционния съд отразява оптималния размер на средствата, необходими за нормално функциониране на съда и повишаване ефективността на работата му.

Дейността на Конституционния съд попада в обхвата на функционална област „Върховенство на конституцията“.

2.8.1 Политика в областта на правосъдието

Програмният бюджет на Министерство на правосъдието за периода 2022-2024 г. включва две политики – Политика в областта на правосъдието и Политика в областта на изпълнение на наказанията и бюджетна програма „Администрация“.

Приоритет на Министерството на правосъдието е да се реформира работата на съдебната система за постигане на достъпно, предвидимо, бързо и справедливо правосъдие, за възстановяване на справедливостта в обществото, което да гарантира правовия ред в страната, постигане на конкретни резултати в борбата с престъпността и ефективно справяне с корупцията.

За тригодишния период 2022-2024 г. ще се предприемат законодателни мерки, свързани с приоритета на Министерството на правосъдието - да се реформира и подобри работата на съдебната система за постигане на достъпно, предвидимо, бързо и справедливо правосъдие, за възстановяване на справедливостта в обществото, което да гарантира правовия ред в страната, постигане на конкретни резултати в борбата с престъпността и ефективно справяне с корупцията.

Успешното изпълнение на мерките, заложени в приетата Актуализирана стратегия за продължаване на реформата в съдебната система ще доведе до постигане на по-съществени резултати в разследването, съдебното преследване и произнасянето на присъди по дела за корупция по високите етажи и дела, свързани с организираната престъпност, за постигане на трайна промяна в Република България и до задълбочена

реформа на съдебната власт, както и до повишаване на доверието на гражданите и бизнеса.

В ход е реформа на рамката на несъстоятелността и стабилизацията в България. Инициативата е препоръка от Европейския семестър за България, а въз основа на това и част от ангажиментите на България по отношение на валутния механизъм и бъдещото присъединяване към Еврозоната. За осъществяването на реформата с решение по Протокол № 25 от заседанието на Министерския съвет, проведено на 19 юни 2019 г., беше приета Пътната карта с конкретни мерки и срокове за тяхното изпълнение. ЕК следи интензивно за спазването на заложените срокове с оглед на намеренията на България за присъединяване към Еврозоната. По изрични указания на ЕК реформата е включена и в проекта на Национален план за възстановяване и устойчивост. Министерството на правосъдието е основният орган, който отговаря за координирането на цялостното изпълнение на реформата.

Охраната на съдебната власт ще се осъществява чрез осигуряване на висока степен на сигурност и опазване на обществения ред в съдебните сгради; опазване здравето и живота на магистрати; конвоиране на задържани лица до органите на съдебната власт; оказване на своевременно съдействие на съдебната власт при призоваване, принудително довеждане на лица и привеждане в изпълнение на влезли в сила присъди; осигуряване на специална защита на лица, чиито показания, обяснения или информация са от съществено значение за наказателното производство.

Равен достъп до правосъдие ще се постига с облекчаване на достъпа до първична правна помощ, популяризиране на системата за правна помощ сред гражданите, усъвършенстване на системите за наблюдение и контрол на предоставената правна помощ.

Идентифицираната необходимост от подобряване на достъпа до основна правна помощ за жертви на домашно насилие и насилие, основано на полов признак и уязвимите групи ще бъде разрешена чрез разширена линия услуги за Националното бюро за правна помощ (включително онлайн инструменти), изграждане на координационен механизъм на местно ниво и повишена съгласуваност между основните заинтересовани страни за защита на правата на най-уязвимите – жени, деца и ромски общности. Освен това, повишаването на осведомеността относно съществуването и наличието на възможностите за правна помощ ще допринесе за подобряване на достъпа до правосъдие на най-уязвимите групи в обществото.

Не на последно място, мерките за повишаване на компетенциите в съдебната власт и подобряване на сътрудничеството и координацията между институциите, отговарящи за прилагането на принципите на Европейския съд по правата на човека ще допринесат за бързото, ефикасно и ефективно изпълнение и прилагане на основните права на национално равнище.

Във връзка с надграждането на усилията за модернизация на съдебната власт и с оглед завършването на реформата ѝ като цяло, Министерството на правосъдието залага следния ключов индикатор по Политика в областта на правосъдието:

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на правосъдието					
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***

Политика в областта на правосъдието **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Брой изготвени законопроекти и подзаконови нормативни актове, които осигуряват нормативната основа за функциониране на съдебната власт, включително, свързани с въвеждането, изпълнението и прилагането на актове на ЕС в областите от компетентност на МП	Брой	8	8	8	8

С бюджета на Министерството на правосъдието за 2022 г. са планирани разходи в размер на 20,0 млн. лв. за държавна субсидия за политическите партии, които на последните парламентарни избори са получили не по-малко от едно на сто от действителните гласове и коалициите, които на последните парламентарни избори са получили не по-малко от четири на сто от действителните гласове.

За финансовото осигуряване на дейността на Бюрото по защита на застрашени лица с преминаването му към Министерството на правосъдието съгласно Закона за изменение и допълнение на Закона за защита на лица, застрашени във връзка с наказателното производство (ДВ, бр. 80 от 2021 г.), с бюджета на Министерството на правосъдието за 2022 г. са предвидени средства в размер на 10,8 млн. лв.

Във връзка с предвиденото, съгласно т. 1.6. от Решение № 892 на Министерския съвет от 30 декември 2021 г. за предприемане на действия за подготовката на структурни и други промени в централната администрация на изпълнителната власт, преминаване на Дирекция „Съдебна защита“ на Министерството на финансите към Министерството на правосъдието, с бюджета за 2022 г. и следващите бюджетни години са предвидени средства за финансовото осигуряване на дейността ѝ.

За периода 2022-2024 г. в бюджета на Министерството на правосъдието са предвидени средства за поетапното доизграждане на „Национална информационна система за електронна сигурност на обектите на съдебната власт“ за поетапно надграждане на системи за сигурност на обекти на територията на Апелативен район София, Пловдив и Бургас.

Съобразно предвиденото в коалиционното споразумение и съгласно т. 1.2. от Решение № 892 на Министерския съвет от 30 декември 2021 г. за предприемане на действия за подготовката на структурни и други промени в централната администрация на изпълнителната власт, Агенцията по вписванията преминава от Министерството на правосъдието в структурата на Министерския съвет.

2.8.2 Политика в областта на изпълнение на наказанията

Политиката по изпълнение на наказанията е насочена към по-нататъшното развитие, усъвършенстване и демократизиране на институциите на наказателно-изпълнителната система, като необходима предпоставка за хуманно третиране на закононарушителите и гаранция за спазването на правата на човека.

Политиката в наказателно-изпълнителната дейност цели утвърждаването на съвременен модел на управление и развитие на пенитенциарната система, в съответствие с международните минимални стандарти, приети за местата за задържане и Европейските правила за затворите.

Дейността по изпълнение на наказанията е изцяло ориентирана към реформиране на пенитенциарните заведения и към създаването на условия в тях за поправянето и ресоциализацията на осъдените лица. Основната ѝ цел е да осигури защита на обществото от правонарушителите, да гарантира правата и свободите на лишените от свобода и възможностите за тяхната социална рехабилитация. Реформирането на пенитенциарната система е неразделна част от процеса на ускорена съдебна реформа и успешното противодействие на престъпността.

Изготвена е нова Концепция за наказателна политика 2020-2025 г., която е разработена въз основа на анализ на цялостната актуална картина на криминогенната среда и на преценка на ефективността и идентифициране на проблемните области на прилаганите към момента наказателно-правни инструменти. Взет е предвид извършеният за целите на изготвянето на настоящата Концепция анализ на предходната Концепция и на Наказателния кодекс. Въз основа на тези анализи Концепцията си поставя за цел повишаване на ефективността на наказателната репресия, включително чрез по-широко прилагане на алтернативни на лишаването от свобода наказания, усъвършенстване на системата на наказанията и повишаване на общественото доверие в наказателния закон и наказателното правосъдие. Основен приоритет за Министерството на правосъдието през следващите три години е подобряване на условията в местата за задържане и местата за лишаване от свобода чрез изграждане на нови или преустройство на съществуващи сгради или на части от тях.

Индикаторите по Политика по изпълнение на наказанията са насочени към постигане на реформиране на пенитенциарната система и хуманизиране изпълнението на наказанията, повишаване на сигурността на затворите и следствените арести с внедряването на съвременни и модерни технически средства за наблюдение и контрол, охрана и управление, както и по-интензивно прилагане на програмите за обществено въздействие в пробационните служби, и са както следва:

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на изпълнение на наказанията **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1.Процент на настанените в места за лишаване от свобода, които не са в съответствие с европейските стандарти за затворите (включително 4 кв.м. на задържан)	%	5	5	5	5
2.Процент на лицата в пробация, получили работа в рамките на 1 година след освобождаването им	%	28	28	28	28
3.Процент на бившите затворници, завърнали се обратно в пенитенциарната система в рамките на 1 година след освобождаването	%	5	5	5	5
4. Процент на бившите затворници, завърнали се обратно в пенитенциарната система в рамките на 2 години след освобождаването	%	10	10	10	10
5. Брой внедрени програми за рехабилитация и реинтеграция на лишените от свобода	брой	0	1	1	1
6. Брой лишени от свобода преминали през съвременни програми за рехабилитация и реинтеграция	брой	0	20	20	20

Предвижда се приемането на два нови ключови индикатора, а именно:

- *Брой внедрени програми за рехабилитация и реинтеграция на лишените от свобода.* Индикаторът измерва напредъка в предоставянето на достъп до програми и съдържателни дейности, с оглед на риска и специфичните нужди на лишените от свобода и е ключов за успешното реинтегриране и социално включване на тези лица. Индикаторът се отнася към стратегическа цел „Подобряване на рехабилитацията на лишените от свобода и засилване на техните социални компетентности за намаляване на рецидива“.

- *Брой лишени от свобода преминали през съвременни програми за рехабилитация и реинтеграция.* Индикаторът измерва динамиката в достъпа и интереса на лишените от свобода за включване в рехабилитационни и реинтеграционни програми, които да подпомогнат изграждането на устойчиви социални компетентности и умения на социална интеграция. Индикаторът се отнася към стратегическа цел „Подобряване на рехабилитацията на лишените от свобода и засилване на техните социални компетентности за намаляване на рецидива“.

2.9. ВЪНШНА ПОЛИТИКА

Външната политика на България се ръководи от принципа на прагматично следване на националния интерес и недопускане на намеса във вътрешните работи на страната ни. Министерството на външните работи ръководи, координира и контролира осъществяването на държавната политика на Република България в отношенията ѝ с други държави, като осигурява поддържането и развитието на външнополитическия диалог, политиката на сигурност и двустранното, регионалното и многостранното сътрудничеството. Осъществява общата координация в областта на външната политика и международната дейност на Република България.

2.9.1 Политика в областта на активната двустранна и многостранна дипломация

Важен акцент при осъществяването на тази политика е активното участие на страната ни в евроатлантическите структури и задълбочаване на сътрудничеството между НАТО и ЕС. Реформите в ЕС трябва да се основават на принципите и ценностите на европейската солидарност и равноправие при взаимно зачитане на интересите и доверието между държавите-членки на ЕС. Специално внимание се отдава на по-нататъшно задълбочаване на двустранните политически, икономически и културни отношения със страните от Югоизточна Европа.

Българската външна политика работи за присъединяване на България към Шенген, еврозоната и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие. Основен приоритет на българската държава е ефективна защита на правата и отстояване на законните интереси на българите зад граница. Усилията ще са насочени към провеждане на целенасочена политика за поддържане на българската идентичност, език и култура в традиционните и новите български общности в чужбина.

В рамките на тази политика се осъществява и политиката на сътрудничество за развитие, чрез която се цели постигане на устойчиво развитие, укрепване на международния мир, сигурност и стабилност на основата на ценностите на демокрацията, плурализма, върховенството на закона и зачитането на правата на човека.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на активната двустранна и многостранна дипломация **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Защита на български физически и юридически лица и български общности зад граница	Степен на ефективност/ удовлетвореност	100%	100%	100%	100%
2. Управление на българската помощ за развитие	Степен на усвояемост и съотносимост към приоритетите на българската външна политика	100%	100%	100%	100%

2.9.2 Политика в областта на публичната дипломация и публичните дейности в подкрепа на целите на външната политика

Стратегическа цел на политиката е създаване на благоприятна вътрешна и външна среда и обществена подкрепа, осигуряваща успешно изпълнение на външнополитическата програма и заложените в нея водещи цели и приоритети, част от които са повишаване на специализираните знания и умения на представителите на дипломатическата служба и държавната администрация, чиято дейност е свързана с планиране и провеждане на външната политика на Република България; насърчаване на публичната дискусия по актуални външнополитически теми и приобщаване на българското общество и гражданските институции към външнополитическите позиции и действия на България; развитие на положителен публичен образ в страната и в чужбина.

Непосредствен ефект за обществото е получаването на навременна и надеждна информация, повишаване на степента на доверие към дипломатическата служба и изграждане на отношения на диалог между нея и гражданското общество, формиращо в значителна степен публичните нагласи към провежданата външна политика.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на публичната дипломация и публичните дейности в подкрепа на целите на външната политика **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Служители от МВнР, обучавани в програми на Дипломатическия институт	брой	120	120	120	120
2. Служители от държавната администрация, обучавани в програми на Дипломатическия институт	брой	200	200	200	200
3. Брой реализирани инициативи на Държавния културен институт съвместно с дипломатическите мисии и други партньори	брой	50	50	60	60

Забележка: *Индикаторът „Осъществени проекти/инициативи по Комуникационната стратегия на България за ЕС“ отпада поради приключването ѝ.*

2.9.3 Политика в областта на подкрепата за българските общности и лицата с българско самосъзнание зад граница

Основен приоритет в дейността на българската външна политика е съхраняването на българското етнокултурно пространство зад граница; приобщаване и включване на българските граждани зад граница към държавния и обществено политическия живот в България и изграждането на положителния образ на България по света.

Чрез осъществяването на Политиката за подкрепа за българските общности, организации и инициативи на българите в чужбина дипломация се постигат външнополитическите приоритети от правителствената програма с оглед опазване и възраждане на българското национално самосъзнание, етнокултурна и религиозна идентичност на българите и българските общности по света; защита на правата и свободите на лицата, принадлежащи към българските национални общности и малцинства, в съответствие с международно-правните норми в тази област и с интересите на страната; подкрепа на и разширяване на системата от работещи структури на българите и българските общности в чужбина; приобщаване на висококвалифицираната млада българска емиграция към България.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на подкрепата за българските общности и лицата с българско самосъзнание зад граница	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
Наименование на индикатора		***Програма 2021 г.***	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Ефективност при оказване на подкрепа за българските общности и лицата с българско самосъзнание в чужбина	Степен на ефективност	100%	100%	100%	100%

По централния бюджет за 2022 г. в областта на външната политика са разчетени допълнителни средства в размер на 7 200,0 хил. лв. за развитие на двустранните и многостранните отношения в областта на външната политика, за изпълнение на задълженията на Република България, произтичащи от членството в международни организации и за подпомагане развитието на историческите български общности в чужбина, в т.ч. 1 000,0 хил. лв. официална помощ за развитие за Тараклийския държавен университет „Григорий Цамблак“, Република Молдова, както и 200,0 хил. лв. за подкрепа за българските общности, организации и инициативи на българите в чужбина.

2.10. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ЕНЕРГЕТИКАТА

Политиката в областта на енергетиката е насочена към устойчиво енергийно развитие на страната, ефективно използване на енергията и енергийните ресурси, задоволяване потребностите на обществото от електрическа и топлинна енергия, природен газ и горива, установяване на по-чисто и ефективно производство на енергия чрез рационално използване на конвенционалните и възобновяеми източници на енергия

(ВИ), минимизиране влиянието на производството, преноса и използването на енергия върху околната среда, подобряване управлението на природните ресурси. Тенденцията е да се гарантира сигурно, безопасно и устойчиво снабдяване с енергия.

Националните цели в областта на енергетиката, механизмите и сроковете за тяхното изпълнение в горепосочените направления са определени в Енергийната стратегия на Република България до 2020 г., като са предприети действия за разработване и приемане на Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 г. с хоризонт до 2050 г. за развитие на енергетиката на страната при условия на пълна либерализация на пазарите на електрическа енергия и природен газ и интеграцията им към Общия енергиен пазар на ЕС, в съответствие с установените европейски цели в областта на енергетиката и изменението на климата. Целта на енергийната политика на България е гарантиране на енергийната сигурност на страната чрез проучване на нови райони, от които да се извършва снабдяване с горива, проучване на нови технологии, по-нататъшно разработване на местните ресурси и подобряване на инфраструктурата за достъп до нови източници на снабдяване:

- Изграждане на междусистемните газови връзки между България и съседните страни;
- Реализация на Газов разпределителен център на територията на Република България;
- Пълна либерализация на пазарите на електроенергия и газ и интегрирането им в Общия европейски енергиен пазар. Защита на уязвимите потребители;
- Установяване на по-чисто и ефективно производство на енергия чрез по-рационално използване на изкопаемите ресурси, минимизиране влиянието на производството, преноса, разпределението и потреблението на енергия върху околната среда, подобряване управлението на естествените ресурси;
- Запазване и развитие капацитета на ядрената енергетика;
- Развитие на нови икономически ефективни проекти, създаващи възможност за екологично нисковъглеродно производство на енергия, без предоставяне на държавни или корпоративни гаранции.

Енергетиката продължава да е изправена пред зависимостта от внос на ресурси и енергия, нарастващите цени на вносните енергийни ресурси и промените в климата. Това определя и приоритетните области, по които следва да се работи:

- Ограничаване на външната зависимост от внос чрез диверсификация на енергийните доставки, енергоспестяване и насърчаване на използването на местни ресурси и енергията от ВИ;
- Пълна либерализация на пазара на дребно на електрическа енергия и развитие на пазара на природен газ;
- Изпълнението на политиката по енергийна ефективност (ЕЕ) е ключов елемент за устойчивото развитие. Енергийната ефективност е основна цел и е особено важна за постигане на дългосрочната ни енергийна стратегия и цели за климата. Тя е най-рентабилният начин за:
  - намаляване на емисиите;

- подобряване на енергийната сигурност и конкурентоспособност;

- поддържане на ниски енергийни разходи.

Предстои развитие на електрическата мобилност и на системите за съхранение на енергия. Засиленото използване на електрическа енергия от ВИ е средство за преодоляване на много от предизвикателствата в транспортния сектор, както и в други икономически сектори. Усилията ще бъдат насочени и към изграждане на необходимата за това инфраструктура и най-новите системи за управление – т.нар. „умни“ енергийни мрежи.

Усилията ще се насочат и към развитие на иновативни технологии в енергетиката, като съхранението на енергия, което се явява възможна алтернатива на инвестициите в мрежата. С помощта на системите за съхранение на енергия на място ще се спестят значителни инвестиции, необходими за изграждането ѝ.

Диверсификацията на газовите доставки и трасета и избягването на последствията от газови кризи обуславят ускоряване изграждането на междусистемните газови връзки със съседните държави. Тези проекти се изпълняват или ще бъдат изпълнени със собствени средства на енергийните компании, със средства от европейския план за икономическо възстановяване, от Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност 2014-2020“, както и с използване на възможностите за привличане на средства от Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР), Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и стандартни търговски кредити.

Формулирани са дългосрочните национални цели за развитието на енергийния сектор до 2030 г. с хоризонт 2050 г. в съответствие с европейските цели за:

- най-малко 32,0% дял на енергията от ВИ в брутното крайно потребление на енергия в страната;

- най-малко 32,5% подобряване на енергийната ефективност;

- постигане на 15% междусистемна електроенергийна свързаност.

Конкретните национални цели са определени в Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на България 2021-2030 г., в т.ч. достигането на:

- 27,09% дял на енергия от ВИ в брутното крайно потребление на енергия;

- енергийна ефективност, определена в Интегрирания план в областта на енергетиката и климата е, както следва: намаляване на първичното енергийно потребление в сравнение с базовата прогноза PRIMES[20] 2007 в размер на 17 466 ktoe или 27,89%, намаляване на крайното енергийно потребление в сравнение с базовата прогноза PRIMES 2007 в размер на 10 318 ktoe или 31,67%.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

[20] Моделът PRIMES е модел на енергийна система на ЕС, който симулира потреблението на енергия и снабдяването с енергия.

Политика в областта на устойчивото и конкурентоспособно енергийно развитие **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Дял на енергията от ВИ в брутното крайно енергийно потребление	%	20,9	21,54	22,22	22,89
2.Дял на енергията от ВИ в крайно потребление на енергия в транспорта	%	9,9	9,92	9,94	9,95
3. Национална цел за енергийни спестявания в първичното потребление	ktoe				
3а. Първично енергийно потребление	ktoe	18 506	18 493	18 480	18 467
4. Национална цел за енергийни спестявания в крайното потребление	ktoe				
4а. Крайно потребление на енергия	ktoe	10 054	10 104	10 163	10 223
5. Степен на осигуряване на минерално-суровинния баланс на държавата	%	5	5	5	5

Забележка: Ktoe (Kilotonne of oil equivalent) - килотон нефтен еквивалент; килотон (kt) = 1000 тона (t).

Показателите „Първично енергийно потребление“ и „Крайно енергийно потребление“ са определени и са включени в Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г.

Окончателният вариант на Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г. е разработен в изпълнение на Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата, за изменение на регламенти (ЕО) № 663/2009 и (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 94/22/ЕО, 98/70/ЕО, 2009/31/ЕО, 2009/73/ЕО, 2010/31/ЕС, 2012/27/ЕС и 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2009/119/ЕО и (ЕС) 2015/652 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) № 525/2013 на Европейския парламент и на Съвета, и по-специално чл. 9, параграф 2 него (Регламент /ЕС/ 2018/1999).

Основните цели, заложени в Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г., са свързани с изпълнението на Европейските цели до 2030 г., като в същото време са взети предвид и националните специфики на българската енергийна система. В съответствие с приоритетите на ЕС енергийната ефективност е първият приоритет в енергийната политика и е от основно значение за изпълнението на целите за периода 2021-2030 г.

Министерството на енергетиката изпълнява **политиката в областта на устойчивото и конкурентоспособно енергийно развитие.**

В бюджетната прогноза за периода 2022-2024 г. на Министерството на енергетиката са включени разходи за финансиране на дейностите по извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения и на дейностите, свързани с управление на радиоактивни отпадъци (дейността на Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“), в т.ч. за 2022 г. и 2023 г. по 50,6 млн. лв. годишно и за 2024 г. – 51,9 млн. лв.

В бюджетната прогноза за периода 2022-2024 г. на **Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (Фонд „СЕлС“)** годишно са предвидени приходи в размер на 2 644,5 млн. лв. и са увеличени спрямо тези за 2021 г. с 877,0 млн. лв.

Предвидените в бюджетната прогноза за 2022-2024 г. разходи на Фонд „СЕлС“ са по 2 644,5 млн. лв. годишно, в т.ч. 2 640,2 млн. лв. за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик, произтичащи от задълженията му по чл. 93а и 94 от Закона за енергетиката и за предоставяне на премия на производител по чл. 162а от Закона за енергетиката и производител с обща мощност 500 kW и над 500 kW по Закона за енергията от възобновяеми източници, определени с решение на КЕВР, включително за минали регулаторни периоди, и за лихви, договорени с рамково споразумение между фонда и кредитна или друга финансираща институция за финансиране на проекти за енергийна ефективност и за компенсации за електрическа енергия и/или природен газ във връзка с приети от Министерски съвет Програми за предоставяне на компенсации, свързани с цените на електрическата енергия и/или природен газ (предложение за изменение и допълнение на Закона за енергетиката).

Вследствие на правилното администриране на дейностите по набиране и разходване на средства във Фонд „СЕлС“, като част от заложения компенсаторен механизъм допринасящ за по-пълна либерализация в сектора, се отчита доверие между участниците в него. Образуващите се във Фонд „СЕлС“ финансови буфери дават предпоставки за допълнителни възможности, в т.ч. от страна на регулаторния орган да се компенсират възникнали през изминали регулаторни периоди финансови дефицити в електроенергийната системата и за компенсации, свързани с цените на електрическата енергия и/или природен газ свързани с цената им (предложение за изменение и допълнение на Закона за енергетиката).

Комисия за енергийно и водно регулиране

Комисията за енергийно и водно регулиране е независим специализиран държавен орган за регулиране на дейностите в енергетиката и във водоснабдяването и канализацията. При осъществяване на своите правомощия комисията е независима от изпълнителната власт и дейността ѝ се осъществява въз основа на независимост, безпристрастност, професионализъм, почтеност, последователност, публичност и прозрачност.

Визията за развитието на политиката в енергетиката и ВиК сектора е подобряване на регулаторната рамка чрез усъвършенстване на съществуващите регулаторни подходи и принципи въз основа на международния опит и добрите европейски практики; насърчаване на доверието в енергийния пазар чрез спазване на основните принципи за равнопоставеност, прозрачност и справедливост за постигане на последователна и предвидима регулаторна политика; минимизиране на регулаторната тежест; съкращаване на времето при вземането на решения; подобряване на ефективността на административните процеси; ефективен контрол по изпълнение на условията на издадените лицензии на дружествата в подсектори „Електроенергетика“, „топлоенергетика“ и „природен газ“; ефективен контрол по изпълнение на одобрените бизнес планове на ВиК операторите и по прилагането на утвърдените цени на предоставяните ВиК услуги на потребителите; предприемане на мерки за съществено подобряване на работата на регулираните дружества с потребителите и разрешаване на спорове; активно сътрудничество с други регулатори и участие в процеса на формиране на добри регулаторни практики.

Ползата/ефекта за обществото от провежданата политика и/или очакваните резултати от изпълняваните задачи е въвеждане на ясни и прозрачни правила за функциониране на енергийните дружествата и ВиК операторите; гаранции за получаване на качествени доставки и предоставяни услуги; ефективно работещ енергиен пазар чрез усъвършенстване на пазарния модел за свободен избор на доставчик; равнопоставен достъп до мрежите и създаване условия за конкуренция; чрез ефективна защита правата на потребителите да намаляват жалбите в двата сектора.

В бюджета за 2022 г. на Комисията за енергийно и водно регулиране са предвидени 70,0 млн. лв. за изплащане на съдебни обезщетения (за влезли в сила съдебни решения и за неприключили към настоящия момент съдебни дела), които са в резултат на искови молби от производители на електрическа енергия от водноелектрически централи под 10 MW, подадени срещу комисията, на основание чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. С исковите молби се претендират имуществени вреди под формата на пропуснати ползи, произтичащи от отмяната на т. 7 от Решение № Ц-10 от 30.03.2011 г. и Решение № Ц-5 от 20.02.2015 г. на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране.

Агенция за ядрено регулиране

Агенцията за ядрено регулиране е независим специализиран орган на изпълнителната власт и председателят на агенцията осъществява държавното регулиране на безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и на безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво.

Мисията на Агенцията за ядрено регулиране (АЯР) е „Защита на човека, обществото, бъдещите поколения и околната среда от вредното въздействие на йонизиращите лъчения”.

Основната цел на дейността на АЯР е да осигури използването на ядрената енергия и източниците на йонизиращи лъчения (ИЙЛ) само за мирни цели и в съответствие със Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ) и актовете по неговото прилагане.

Функционалната област е „Регулация на ядрената безопасност и радиационната защита на Република България“.

Основните дейности извършвани от АЯР са, както следва:

- Издаване на лицензии и разрешения за дейности в ядрени съоръжения с ИЙЛ, както и издаване на лицензии за специализирано обучение;
- Издаване на удостоверения за регистрация на дейности по чл. 56, ал. 3 от ЗБИЯЕ и удостоверения за правоспособност за работа в ядрени съоръжения или с източници на йонизиращи лъчения;
- Регулаторен контрол за безопасно използване на ядрени съоръжения и източници на йонизиращи лъчения;
- Поддържане на аварийна готовност;
- Развитие на нормативната уредба по безопасно използване на ядрената енергия;

- Осигуряване на международното сътрудничество на Република България в тази област и изпълнение на международните конвенции и договори;

- Информиране на обществеността за състоянието на ядрената безопасност и радиационната защита в страната;

За всяка от дейностите си АЯР е определила стратегическа цел и очаквани резултати, като е направен опит за създаване на система от измерими показатели за постигането на целта.

Ползата/ефекта за обществото от дейността на АЯР е компетентното и ефективно провеждане на политиките и постигането на резултати, което да доведе до осигуряване на безопасно използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво.

Дейността на Агенцията за ядрено регулиране попада в обхвата на функционална област „Регулация на ядрената безопасност и радиационната защита на Република България“.

2.11. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

С провежданата политика в областта на опазването на околната среда и водите се цели съхраняване на уникалната българска природа и подобряване на екологичната устойчивост, като се следи за баланса между развитието на бизнеса и опазването на биоразнообразието и ресурсите за постигане на максималните възможни ползи за икономиката и обществото. Акцент ще бъде поставен върху цели, които укрепват връзките между ресурсната ефективност, издръжливостта на екосистемите и човешкото благополучие, като усилията ще бъдат насочени към подобряване на взаимодействието с бизнеса, национални и регионални органи, местни власти, неправителствени и научни организации.

За провеждането на политиката в областта на опазването на околната среда отговорна институция е Министерството на околната среда и водите, както и Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) за реализацията на проекти и дейности в изпълнение на национални и общински програми в областта на околната среда. С преминаването на Националния институт по метеорология и хидрология (НИМХ) към Министерство на околната среда и водите се цели по-добра взаимовръзка с оглед изпълнението на дейностите по Закона за водите и Закона за чистотата на атмосферния въздух.

2.11.1 Политика в областта на опазването и ползването на компонентите на околната среда

Политиката в областта на опазването и ползването на компонентите на околната среда е насочена към опазване, съхранение и увеличаване на природния капитал, подобряване на управлението на отпадъците, преход към ефективна кръгова и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика от гледна точка на използването на ресурсите и провеждане на устойчива политика за постигане на здравословна околна среда и защита на населението от свързани с околната среда въздействия. Тя обхваща прилагането и развиването на комплекс от инструменти, които допринасят във висока степен за опазване чистотата на водите, почвите и въздуха, предотвратяване

образуването на отпадъците и увеличаване на оползотворяването на отпадъците, адаптиране към измененията на климата и ефективно използване на ресурсите в икономическия цикъл на страната. По бюджета на Министерството на околната среда и водите са предвидени 6,0 млн. лв. за изпълнение на мониторинг и докладване на Директивата за местообитанията и Директивата за птиците – прилагане на Национална концепция за мониторинг на птиците и Национална концепция за мониторнг на видове и местообитания.

По бюджета на МОСВ за 2022 г. са планирани 1,0 млн. лв. за екологосъобразно управление на залежалите пестициди за установяване на ББ-кубове с нарушена цялост, които представляват заплаха за човешкото здраве и тяхното унищожаване. Предвидени са 5,3 млн. лв. за създаване на система за управление на защитените зони и прилагане на специфични мерки за тяхното опазване. По приоритет в сектор „Отпадъци“ са планирани 9,2 млн. лв., като средствата ще бъдат насочени за осъществяване на инфраструктурни проекти с цел подобряване на общинските системи за управление на отпадъците чрез изграждане на системи, съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали. По този начин ще се осигури включване на строителните отпадъци в процеса на кръгова икономика и постигане на целите за рециклиране.

В рамките на тази политика чрез бюджета на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда, който възлиза в общ размер на 116,0 млн. лв. за 2022 г., ще бъдат безвъзмездно финансирани екологични проекти на общините, неинвестиционни проекти и дейности, способстващи за осъществяване на политиката, насочени в секторите: управление на водите, управление на отпадъците и ограничаване загубата на биологичното разнообразие и запазване на естествените екосистеми. Проектите са насочени към изграждането на малки водоснабдителни мрежи и съоружения; пречиствателни станции за отпадъчни и канализационни мрежи и довеждащи колектори, както и проекти за изгарждане на нови или реконструкция на съществуващи обекти.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на опазването и ползването на компонентите на околната среда	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
Наименование на индикатора		***Програма 2021 г.***	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Население, обхванато от изпълнени мерки за подобряване състоянието на водите и за защита от наводнения*: подобрено водоснабдяване; подобрено пречистване на отпадъчни води; защита от наводнения	бр. жители				
- подобрено водоснабдяване;		161 400	320 600	219 641	200 000
- подобрено пречистване на отпадъчни води;		974 354	21 131	10 797	946 176
- защита от наводнения		267 746	301 916	1 408 116	100 000
2. Допълнителен капацитет за оползотворяване/рециклиране на отпадъци**	тона	50 000	100 000	150 000	55 000

Политика в областта на опазването и ползването на компонентите на околната среда	Мерна единица	Целева стойност			
Наименование на индикатора		***Програма 2021 г.***	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
3. Население с подобрено качество на атмосферния въздух (за замърсител ФПЧ10)	бр. жители	455 384	524 243	728 205	788 713
4. Спестени емисии на парникови газове от подкрепени проекти, подпомагащи смекчаването на неблагоприятните климатични промени	tCO2eq***	650 000	660 000	670 000	670 000

**Актуализацията на целите е извършена във връзка със сключени договори за финансиране от ОПОС по процедури BG16M1OP002-1.017-001, BG16M1OP002-1.013, BG16M1OP002-4.002 и BG16M1OP002-4.005*

***Показателят измерва постигнат ефект от осъществени проекти, свързани с предотвратяване, намаляване или ограничаване вредното въздействие на отпадъците върху човешкото здраве и околната среда и използването им като ресурс за икономиката.*

*** tCO2eq - тон еквивалент въглероден диоксид.

2.11.2 Политика в областта на Националната система за мониторинг на околната среда и информационна обезпеченост

Политиката в областта на Националната система за мониторинг на околната среда и информационна обезпеченост е насочена към осигуряване на мониторинг на околната среда, анализ и оценка на състоянието на компонентите и факторите на околната среда за изготвяне и предоставяне на информация, която да служи за основа за вземане на решения относно ефективността и целесъобразността на провежданите политики в областта на околната среда. Политиката се реализира чрез дейности за изграждане и поддържане на Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), която гарантира достоверност, пълнота, актуалност, прозрачност и публичност на информацията за състоянието на околната среда, за целите на публичната власт и в полза на обществото. За извършване на мониторинг на повърхностните и подземните води и осигуряване на публичен достъп по бюджета на МОСВ за 2022 г. са планирани 15,2 млн. лв. за подобряване на съществуващата хидроложка система и поддръжка на автоматични хидрометеорологични станции и за мониторинг на морските води за изпълнение на изискванията на Рамковата директива за водите и Рамковата директива за Морската стратегия предвидени в Плановете за управление на речните басейни и Морската стратегия.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на Националната система за мониторинг на околната среда и информационна обезпеченост	Мерна единица	Целева стойност			
Наименование на индикатора		***Програма 2021 г.***	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Изпълнени програми за мониторинг на компонентите и факторите на околната среда	брой	12	12	12	12
2. Поддържани информационни системи/ системи с публичен достъп на НСМОС *	брой	19/12	20/12	20/12	20/12
3. Поддържани регистри с публичен достъп**	брой	20	22	22	22

** Националната система за мониторинг на околната среда; Разработената и внедрена през 2012/2013 г "Информационна система за разрешителни и мониторинг при управление на водите" е интегрирана в друга*

информационна система "Геоинформационна система за управление на водите и докладване, което е причината целевата стойност за броя на системите с публичен достъп на НСМОС да се намали от 13 на 12.

***Със ЗИД но ЗУО са въведени два нови регистъра към НИСО – за обувки и текстил и за опаковани стоки, което налага целевата стойност да бъде актуализирана в сравнение с предходната прогноза.*

2.11.3 Политика за подобряване на инвестиционния процес, поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура

Политиката в областта на околната среда, обвързана с изпълнението на геозащитните мерки и дейности за ограничаване на свлачищата, ерозионните процеси по Дунавското крайбрежие и абразионните процеси по Черноморското крайбрежие и за предотвратяване на аварии и щети, както и дейностите по регистрирането и мониторинга на свлачищните райони в Република България се изпълнява от Министерството на регионалното развитие и благоустройството. Свлачищата, ерозията по Дунавското крайбрежие и абразията по Черноморското крайбрежие са част от общите геодинамични процеси, които представляват основни елементи на геоложката опасност на страната. Разрушителният ефект на тези процеси и явления се увеличава рязко през последните години поради комплексното взаимодействие на природни и техногенни фактори, включващи промените в климата, урбанизиране на територите, незаконно строителство и др.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика за подобряване на инвестиционния процес, поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Завършени геозащитни обекти *	бр./%	-	5	4	4
2. Брегоукрепване*	м	450	300	300	400
3. Контролирана свлачищна територия**	ха	800	1000	1000	1000

**Индикатор „Завършени геозащитни обекти/брегоукрепени участъци“ се разделя на 2 отделни индикатора – на „Завършени геозащитни обекти“ и на „Брегоукрепване“, с цел точност при отчитането им;*
***С оглед изпълнение на нормативно възложените функции на МРРБ за извършване на превантивни дейности по регистриране и мониторинг на свлачищни райони на територията на Република България съгласно чл. 95, ал. 1 от ЗУТ, в т.ч. на абразионните и ерозионните процеси по Черноморското и Дунавското крайбрежие, като превантивни мерки за предотвратяване на аварии и щети, които се осъществяват от МРРБ чрез Държавното дружество за геозащита и неговите клонове приоритетно са увеличени финансовите средства за този вид дейност, като е предвидено да се увеличи целевата стойност на индикатор „Контролирана свлачища територия“ от 800 ха на 1000 ха.“*

С оглед изпълнение на нормативно възложените функции на МРРБ за извършване на превантивни дейности по регистриране и мониторинг на свлачищни райони на територията на Република България съгласно чл. 95, ал. 1 от ЗУТ, в т.ч. на абразионните и ерозионните процеси по Черноморското и Дунавското крайбрежие, като превантивни мерки за предотвратяване на аварии и щети, които се осъществяват от МРРБ чрез Държавното дружество за геозащита и неговите клонове приоритетно са увеличени финансовите средства за този вид дейност, като е предвидено да се увеличи контролираната свлачищна територия чрез извършване на мониторинг, като ***показател „Контролирана свлачища територия***“ от 800 ха на 1000 ха за 2022 г. и за 2023 г. за сметка на ***показател „Бегоукрепени участъци“***, който се намалява от 500 м. на 300 м.

През 2022 г. и 2023 г. се предвижда да бъдат заложени измервания на новоизградените/възстановени през 2021 г. контролно-измервателни системи и мониторинг на допълнителни 26 свлачища, поради което посоченият показател за контролирана свлачищна територия се увеличава.

Комплексното управление на язовирите – публична и частна държавна собственост е възложено на Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“ (ДПУСЯ). Министърът на икономиката и индустрията упражнява правомощията на държавата като собственик на ДПУСЯ. ДПУСЯ е инструмент за провеждането на държавната политика, свързана с дейностите по поддържане в изправно техническо състояние на язовирните стени и съоръженията им, безопасната им експлоатация и контрола по спазването на мерките за предотвратяване или намаляване на вредните последици за човешкия живот и здраве, околната среда, културното наследство и стопанската дейност, свързани с вредното въздействие на водите, което може да настъпи при евентуално разрушаване на язовирни стени.

Основна цел на предприятието е приемането на язовири, тяхното класифициране, поддържане, стопанисване, осигуряване на оперативната надеждност на съществуващите язовири по отношение на баланса на водните ресурси и на техническото състояние на съоръженията. Във връзка с основните си дейности, предприятието осъществява:

- Системен непрекъснат технически мониторинг на всички хидротехнически съоръжения;
- Поддръжката и ремонтно-възстановителните дейности на язовири, хидротехнически и защитни съоръжения;
- Регулиране на водните нива в язовирите с цел намаляване на риска от наводнения;
- Осигуряване на оператори за язовирите според Закона за водите и Наредбата за условията и реда за осъществяване на техническата и безопасната експлоатация на язовирните стени и на съоръженията към тях и на контрол за техническото им състояние;
- Дейности по опазване на околната среда.

За 2022 г. за ДПУСЯ са предвидени допълнителни 57,1 млн. лв. за обследване на 384 язовира, за проектиране за 100 язовира и за възлагане, организиране и изпълнение на строително – монтажни работи, сред които основен ремонт за 15 язовира и текущ ремонт за 130 язовира.

Финансиране на програми за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация

През периода 2022-2024 г. ще продължи изпълнението на програмите за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация. Финансирането от държавния бюджет на тези програми е на основание § 9 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за опазване на околната среда. С изпълнението на програмите се цели трайно отстраняване на замърсяването от промишлената дейност на повърхностните и подземни води и почви, с оглед подобряване на работната и околната среда на работещите в предприятията и населените места в района на дружествата. Средствата ще бъдат насочени към

изпълнение на програмите за отстраняване на минали екологични щети на „Лукойл Нефтохим Бургас" АД, „Хармони 2012" ЕООД – Кърджали и „Агрополихим" АД – Девня. Средствата за периода 2022-2024 г. са в размер на 10,0 млн. лв. на година.

2.12. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ

Провежданата политика в областта на регионалното развитие е насочена към създаването на условия за балансирано и устойчиво интегрирано развитие на регионите, целящо общо икономическо и социално развитие на страната, както и развитие на териториалното сътрудничество. Политиката е насочена и към подобряване качеството на жизнената среда на българските граждани и превръщането на българските региони в привлекателно място за инвестиции и бизнес.

Поставените цели в областта на регионалното развитие се осъществяват от Министерството на регионалното развитие и благоустройството посредством изпълнението на посочените по-долу политики, като към тях са определени и съответните ключови индикатори за измерване на постигнатите резултати в периода 2022-2024 г.

2.12.1 Политика за интегрирано развитие на регионите за постигане на растеж и подобряване качеството на жизнената среда

Основен акцент на тази политика е създаването на условия за постигане на устойчиво интегрирано развитие на районите и общините в страната, подпомагане на икономическото и социално развитие на трансграничните региони и намаляване на регионалните различия посредством подобряване на инфраструктурата в граничните райони, насърчаване на сътрудничеството между регионите, както и насърчаване на съвместното трансгранично сътрудничество и балансирано териториално развитие чрез укрепване на мрежата от градове-центрове, подобряване свързаността в районите и качеството на средата в населените места.

Тази политика е насочена към подобряване качеството на жизнената среда и превръщането на регионите в привлекателно място за инвестиции и бизнес, както и прилагане на целенасочени мерки за подпомагане на регионите изоставащи с развитието си, като се отчитат специфичните им нужди и местния потенциал за развитие. Целта е насочена към сближаване в три аспекта – икономическо, социално и териториално сближаване, както и три нива – европейско – с регионите на ЕС, национално – между българските райони и вътрешно регионално – между общините в отделните райони.

Сред основните приоритети е и създаването на балансирана, съразмерно развиваща се и устойчива жилищна система.

В рамките на политиката се координира изпълнението на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика за интегрирано развитие на регионите за постигане на растеж и подобряване качеството на жизнената среда	**Мерна единица**	**Целева стойност**

Наименование на индикатора		*Програма 2021 г.*	*Програм а 2022 г.*	*Прогноза 2023 г.*	*Прогноза 2024 г.*
1. Изпълнение на Пътна карта за нови подходи в регионалната политика с цел създаване на условия за балансирано териториално развитие (с натрупване)	%	90	100	30	30
2. Намаляване на дела на мигриралото население (вътрешна миграция)	%	2,02	2,02	2,01	2,01
3. Нарастване потенциала на АТЕ за ефективно и ефикасно планиране, управление и използване на ресурсите за устойчиво местно развитие *(нарастване дела на общините, отчитащи резултати над средните за страната по показатели за финансова самостоятелност и инвестиционна активност*)	%	1,5	1,0	1,1	1,2

** Намалението на прогнозните целеви стойности на индикатора **„Нарастване потенциала на АТЕ за ефективно и ефикасно планиране, управление и използване на ресурсите за устойчиво местно развитие“** се дължи на изключително негативното отражение на пандемията от COVID-19 върху бюджетите на общините (като административно-териториални единици - АТЕ) към началото на 2021 г., като загубите от намалените собствени приходи от местни данъци и такси се допълват от извънредни бюджетни разходи за непосредствени мерки за опазване здравето на населението – разкриване на легла за пациенти с COVID-19 в общински болници; доставка на храни и медикаменти по домовете на всички уязвими групи; доставка на топъл обяд и хранителни пакети; икономически мерки в подкрепа на местния бизнес (освобождаване от общински такси и наеми) и много други. Очаква се периодът на социално-икономическо възстановяване на общините в условията на все още продължаваща пандемична криза, както и след нейното затихване да продължи до 2-3 години, което ще окаже отрицателно влияние върху показателите за финансова самостоятелност и инвестиционна активност на общините. Това води до съответното прогнозно намаление на стойността на използвания индикатор с около 0,5 до 0,3 процентни пункта спрямо предкризисните нива.“*

2.12.2 Политика за подобряване на инвестиционния процес, поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура

Политиката е свързана с дейности за управление, поддържане и изграждане на ВиК инфраструктурата с цел осигуряване на съответствие с директивите на Европейския съюз в областта на водите и устойчивост при предоставяне на ВиК услугите.

През периода 2022-2024 г. чрез бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството е предвидено да бъдат финансирани дейности по реконструкция на ВиК мрежи и съоръжения на територията на 28-те области в страната, както и инфраструктурни благоустройствени обекти за подобряване на уличната мрежа в райони в страната.

Приоритетите по отношение на устройството на територията са свързани с осигуряване на териториалното развитие, устройството на територията, административно-териториалното устройство, децентрализацията, изграждането и развитието на техническата инфраструктура и благоустрояването на урбанизираните територии (населени места и селищни образувания), в съответствие с националните стратегически документи, приоритети и програми в сферата на пространственото развитие, пътната инфраструктура, ВиК инфраструктурата.

В учредения към министъра на регионалното развитие и благоустройството „Български ВиК Холдинг“ ЕАД с капитал от 1,0 млрд. лв. вече са апортирани 23 ВиК дружества в капитала на „Български ВиК Холдинг“ ЕАД. Консолидирането на държавното участие в отрасъла ще даде възможност за координиране на управлението и финансирането на

всички дружества в отрасъл ВиК, което от своя страна ще допринесе за по-ефективно провеждане на държавната политика в сектора.

Във връзка с влошените оперативни резултати на някои от ВиК операторите, вкл. във връзка с пандемията от COVID-19, „Български ВиК Холдинг“ ЕАД стартира оценка на възможностите и реда за финансиране на дружествата.

Вече „Български ВиК Холдинг“ ЕАД е определен да възлага дейностите, свързани с ремонта и/или реконструкцията на два язовира, изграждане на пречиствателна станция за питейни води и нов магистрален водопровод и др. за осигуряване на дългосрочната стабилност на водоснабдяването на Столична община.

През периода 2022-2024 г. „Български ВиК Холдинг“ ЕАД ще подпомага финансово ВиК дружествата при изпълнение на проектите по ОПОС чрез осигуряване на ресурс за съфинансиране, както и ще осигурява ресурс за стабилизиране и оздравяване на ВиК дружествата, в т.ч. изграждане и ремонт на ВиК инфраструктура.

По отношение на пътната инфраструктура в рамките на тази политика се изпълняват дейности свързани с проектирането, строителството, експлоатацията и поддръжката на републиканските пътища извън градовете и при пътните възли, като част от основната дейност е и придобиването на земи и поддържане на правото на преминаване на пътищата през чужда територия, които са подробно описани в **Политика в областта на транспорта и съобщенията.**

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика за подобряване на инвестиционния процес, поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Подобряване качеството на предоставяната услуга „Водоснабдяване и канализация“ чрез увеличаване броя на жителите, на които се предоставя питейна вода с подобрени качествени показатели и/или на които се осигурява непрекъснатост на водоснабдяването и/или на които се предоставя услугата отвеждане и пречистване на отпадъчните води	брой жители	570 000	570 000	570 000	570 000
2. Обезпечаване на територията на страната с общи устройствени планове. (нарастване на броя на общините с действащи общи устройствени планове)	%	30	15	30	25

Държавната политика в областта на националния строителен контрол се осъществява с цел ограничаване на последствията от извършеното незаконно строителство и осъществяване на превантивен контрол за недопускане на нарушения на нормативната уредба по устройство на територията. Целта е строежите да се изпълняват по начин, гарантиращ безопасни и здравословни условия в икономически обоснован експлоатационен срок. В рамките на тази политика се извършва контрол по спазването на Закона за устройство на територията и на нормативните актове по прилагането му при проектирането и строителството.

2.13. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРАТА

Политиката в областта на културата е свързана с укрепването, популяризирането и развитието на българската идентичност, култура и духовни ценности. Стратегическите цели на политиката са насочени към създаването на условия за устойчиво културно развитие и духовно консолидиране на нацията, утвърждаването на българската национална идентичност чрез изграждане образа на България като страна със самобитна култура и уникално културно наследство, активирането на международната дейност за популяризиране достиженията на българските творци и повишаване конкурентоспособността на българския културен продукт.

2.13.1 Политика в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство

Основните приоритети на политиката в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство са опазване и социализиране на културното наследство и стимулиране на обвързването му с туристическите продукти, привличане на проектно финансиране в областта на културата по различни програми и донори, развитие и техническо усъвършенстване на музейната мрежа, привличане на средства от Европейските програми и двустранни спогодби за подкрепа на културата и утвърждаване на България като дестинация за осъществяване на международни културни проекти.

В областта на опазването на недвижимото културно наследство ще продължи държавната подкрепа за извършване на археологически проучвания, реставрация и съпътстваща консервация (укрепване, защитни покрития, вертикална планировка и др.) на значими археологически обекти, както и извършването на консервационно-реставрационни работи на недвижими културни ценности.

В областта на опазването и представянето на движимото културно и аудио-визуално наследство (държавните музеи, художествените галерии и Българската национална филмотека) ще продължи финансирането на дейностите им по стандарти в подкрепа на възможностите за по-голяма самостоятелност и мотивация на работещите в музейното дело за популяризирането на националното културно богатство.

Средствата за консервационно-реставрационни работи за създаване и опазване на културните ценности, на основание Закона за културното наследство, за 2022 г. са увеличени с 9 500,0 хил. лв. спрямо средствата одобрени със Закона за държавния бюджет на Република България за 2021 г. (ЗДБРБ за 2021 г.), основно за следните обекти: Александровска гробница, с. Александрово; Свещарска гробница и Резерват „Сборяново“ Община Исперих; Античен храм на богинята Кибела, гр. Балчик, Надгробна „Източна могила“ с. Караново, община Нова Загора и други.

Стандартът за финансиране на държавните музеи, художествени галерии, Центъра за подводна археология, Културен център „Двореца“ и Българската национална филмотека за 2022 г. е увеличен с 380,3 хил. лв. или с 5%, считано от 1 април 2022 г., спрямо утвърдените за тази цел средства със ЗДБРБ за 2021 г.

Допълнително за 2022 г. са разчетени 3 500,0 хил. лв. за субсидии за творчески проекти в областта на движимото културно наследство, визуалните изкуства, литературното наследство и др. на основание Закона за културното наследство и Закона за закрила и развитие на културата спрямо средствата одобрени със ЗДБРБ за 2021 г. Отговорни за провеждането на политиката са Националният институт за недвижимо културно

наследство, държавните музеи и художествени галерии в системата на Министерството на културата, Центърът за подводна археология, Културен център „Двореца“ и Българската национална филмотека.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство		**Целева стойност**			
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Програма 2021 г.***	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Проучване, реставрация и консервация на (обекти от местно, национално и световно значение) недвижимото културно наследство	брой	150	150	155	160
2. Създаване на образователни програми в музеи и галерии	брой	16	17	20	23
3. Дигитализация на недвижими културни ценности (НКЦ) и документални архиви, създаване на регистри и бази данни - Национален регистър на недвижими културни ценности	Брой	Дигитализация на 50% от архива на НКЦ от местно, ансамблово значение	Дигитализация на 2500 досиета от архивния фонд на НКЦ - категории от местно значение	Дигитализация на 4000 досиета от архивния фонд на НКЦ с категории ансамблово значение и за сведение ансамблово	Цялостна дигитализация
4. Подкрепени проекти в областта на музейното дело и визуалните изкуства	брой	25	75	82	90
5. Брой обекти с предоставен траен статут на НКЦ и определени предписания за опазване чрез изпълнение на ежегодни териториални програми за актуализация на регистъра на НКЦ	Брой		2 500 и 3 териториални програми	5 000 и 5 териториални програми	8 000 и 8 териториални програми
6. Изграждане на 3D държавен дигитален архив на НКЦ (При осигурено съвременно техническо оборудване)	брой		50 - Изготвени 3D документации за световните културни ценности в България национални културни ценности	100 - Изготвени 3D документации на национални недвижими културни ценности	100 - Изготвени 3D документации на национални недвижими културни ценности

Мотивите за промяната на целевите стойности на ключовия индикатор „Подкрепени проекти в областта на музейното дело и визуалните изкуства“ за периода 2022-2023 г. са обусловени от последствията от пандемията и въведените противоепидемични мерки. В собствените приходи на музеите се наблюдава значителен спад, вследствие на което интересът към държавното финансиране на конкурсен принцип нарасна. Целта на тази мярка е да се подпомогнат по-голям брой организации, но със средства в по-малък

размер, в рамките на одобрения бюджет. През следващите три години се предвижда влиянието на пандемията да се запази, поради което тази политика (предоставяне на подкрепа за по-голям брой организации за по-малки суми) следва да продължи да бъде прилагана.

Причините за формулирането на новите ключови индикатори „Брой обекти с предоставен траен статут на недвижими културни ценности (НКЦ) и определени предписания за опазване чрез изпълнение на ежегодни териториални програми за актуализация на регистъра на НКЦ“ и „Изграждане на 3D държавен дигитален архив на НКЦ (При осигурено съвременно техническо оборудване)“ са следните:

Неизяснена е цялостната класификация и идентификация на недвижимото културно наследство на страната, с което се поставя в риск провеждането на ефективна политика по неговото опазване. Наложително е провеждане на обхватна научноизследователска и техническа дейност за актуализация на статута с изготвяне на заключителни оценки за около 19 000 декларирани, с временен режим на защита недвижими културни ценности (НКЦ). Необходимо е и определяне на режими за опазване на включените в Националния регистър с постоянна защита около 10 500 бр. НКЦ и 10 000 бр. могили - археологически НКЦ. Поради неприключената актуализация има риск за насочване на административен и финансов ресурс към обекти, неотговарящи на критериите за НКЦ. Липсата на режими за опазване затруднява административно обслужване на гражданите и бизнеса, инвестиционното планиране и изпълнението на проекти за реставрация и социализация на НКЦ, както и за приемане и изпълнение на държавни и общински устройствени и значими инфраструктурни планове и проекти. Съществува риск от невъзможност за финансиране на обекти по проекти и програми от ЕС, поради неосигурен критерий за постоянна, а не временна защита и категоризация на обектите като НКЦ. С изграждането на 3D държавен дигитален архив на НКЦ ще бъдат осигурени необходимите документални данни за осигуряване на ефективно опазване на НКЦ и превенция на риска. Тези индикатори са в съответствие с §11 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за културното наследство (обн., ДВ, бр. 52/2016г.), съгласно който актуализацията на регистъра, включително в електронен вид, създаването и поддържането на специализирана карта и регистри на недвижимите културни ценности се финансира целево от държавния бюджет, в съответствие със стратегията за електронно управление, по годишни програми, одобрени с решение на Министерски съвет по предложение на министъра на културата. За изпълнение на държавната стратегия е необходимо изграждане на адекватен на обема на дейността административен капацитет на Националния институт за недвижимо културно наследство, включително за създаване на териториални звена за непосредствена организация, ръководство и контрол на изследователската и техническа работа, съществена част от която се извършва на място.

2.13.2 Политика в областта на създаване и популяризиране на съвременно изкуство в страната и в чужбина и достъп до качествено художествено образование

Основните приоритети на политиката в тази област са оптимизиране на действащата система на финансиране в мрежата на сценичните изкуства и повишаване на ефективността на маркетинга и атрактивността на предлаганите културни продукти, разширяване на равнопоставения достъп до култура и културно наследство, опазване и социализиране на културното наследство и стимулиране на обвързването му с туристическите продукти, привличане на проектно финансиране в областта на

културата по различни програми и донори, привличане на средства от европейските програми и двустранни спогодби за подкрепа на културата, разширяване на гамата на предлаганите културни продукти и услуги в чужбина и утвърждаване на България като дестинация за осъществяване на международни културни проекти.

В областта на *филмовото изкуство* ще продължи подкрепата за създаването на нови български филми. Националното финансиране предвижда увеличаване на българските филми – копродукция с европейски страни. Разширяването на интеграцията с европейските кинематографии ще допринесе за издигане на художественото и техническо качество на филмите и ще разшири възможностите за разпространение на българското кино на международния пазар.

В областта на *сценичните изкуства (театри, опери, оперно-филхармонични дружества, оркестри и ансамбли)* ще продължи подобряване на управлението, осигуряване на по-голямо разнообразие от представления и на по-широк достъп на зрителите до художествения продукт, както и създаване на трайна уредба на единните разходни стандарти за финансиране на държавните културни институти, осъществяващи дейности в областта на сценичните изкуства.

В областта на *литературното наследство* основните приоритети ще се насочат към подкрепа на книгоиздаването чрез подпомагане на издателската дейност и популяризиране на българската книга по света и създаване на условия за развитието и утвърждаването на библиотеките като съвременни центрове, осигуряващи ефективно библиотечно информационно обслужване на широк кръг потребители. Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ ще продължи финансирането на дейностите си по стандарти, прилагайки системата на делегиран бюджет.

Утвърждаването на положителния образ на България в чужбина посредством постиженията на националните изкуства и култура се постига чрез дейността на българските културни институти в чужбина. Акцент в тяхната дейност са страните от Европейския съюз.

Продължава утвърдената практика за финансиране на творчески проекти в областта на изкуствата и културата на проектен принцип, след провеждане на конкурси.

Средствата за субсидии за творчески проекти и други разходи за създаване, съхраняване и разпространение на произведения на изкуството и културата и за опазване и популяризиране на културно-историческото наследство на основание Закона за закрила и развитие на културата на Национален фонд „Култура“ нараства със 187,5 хил. лв. в изпълнение на чл. 14, ал. 3, т. 3 и ал. 6 от Закона за хазарта (ЗХ). Средствата за персонал, издръжка и капиталови разходи на Национален фонд „Култура“ нарастват с 539,1 хил. лв. спрямо ЗДБРБ за 2021 г., за съфинансиране на бюро „Творческа Европа“, както и за осигуряване на капиталови разходи, хонорари на експерти в конкурсните комисии и за участието на членовете на управителния съвет в заседания на управителния съвет на Национален фонд „Култура“ и за увеличение на възнагражденията на персонала на Национален фонд „Култура“, тъй като щатният персонал на Национален фонд „Култура“ е увеличен през 2021 г., но с разчети на минималната работна заплата за страната, което възпрепятства наемането на персонал с необходимата квалификация.

Във връзка с приетите промени в Закона за филмовата индустрия през 2021 г. са осигурени допълнителни средства за филмопроизводство в размер на 28 000,0 хил. лв. (от тях 18,0 млн. лв. са заделени по сметка за чужди средства), които се разпределят

както следва: за създаване и разпространение на български филми и кино продукции с българско участие – 10 000,0 хил. лв., за схема за държавна помощ за възстановяване на разходи за производство на филми, включително сериали – 15 000,0 хил. лв. лв. и схема за държавна помощ за производство на филмови сериали – 3 000,0 хил. лв. Средствата за Изпълнителна агенция „Национален филмов център“ нарастват с 500,0 хил. лв. спрямо ЗДБРБ за 2021 г. и са за хонорари на участници в експертните комисии на Изпълнителна агенция „Национален филмов център“, които ще оценяват проекти по новите схеми за държавна помощ (схема за държавна помощ за възстановяване на разходи за производство на филми и схема за държавна помощ за производство на сериали).

Средствата за капиталови разходи в системата на Министерството на културата за 2022 г. нараства с 36 000,0 хил. лв. и Министерството на културата има изготвен индикативен списък на обектите, за които да бъдат използвани капиталовите разходи.

С оглед осигуряване на финансова подкрепа за български творци и артисти пряко засегнати от преустановяването на масови мероприятия на територията на страната, включително културно-развлекателни в условията на пандемията от COVID-19 са предвидени допълнително 20 000,0 хил. лв. спрямо ЗДБРБ за 2021 г.

Допълнителни средства за културен календар за 2022 г. в размер на 3 162,5 хил. лв. са разчетени по бюджета на Министерството на културата за 2022 г., като от тези средства за културни проекти между Република България и Република Северна Македония са разчетени 1 000,0 хил. лв.

Средствата за 2022 г. за финансиране на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ нарастват с 2 499,4 хил. лв. спрямо 2021 г. Разпределеното на средствата е за увеличаване на стандарта за финансиране на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ с 15%, считано от 1 април 2022 г., за изграждане на пожароизвестителна система в хранилището за книги и проектиране и изграждане на климатична система в сградата на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“.

Също така са планирани допълнително средства за 2022 г. в размер на 270,0 хил. лв. за 27-те регионални библиотеки, съгласно чл. 61, т. 2 от Закона за обществените библиотеки за изпълнение на допълнителни функции, като: координационна, експертно-консултантска и квалификационна дейност за библиотеките от регион, изработват и разпространяват библиографски указатели, краеведски, информационни издания и др.

Във връзка с нарастване броя на лицата, за които се отпускат държавни парични награди за особени заслуги към българската държава и нацията, са предвидени допълнителни средства в размер на 391,8 хил. лв. за 2022 г. за общо допълнително 8 лица с доживотни и 61 лица с тригодишни награди.

За 2022 г. са разчетени допълнителни средства в размер на 420,0 хил. лв. за участието на Република България в 59-то издание на венецианското биенале за изкуство във Венеция, Италианската република, от 20 април до 27 ноември 2022 г., в изпълнение на Решение № 735 на Министерския съвет от 2021 г. Също така са разчетени и 200,0 хил. лв. за подготовка на националното участие във Венецианското биенале по архитектура през 2023 г.

Отговорни за провеждане на политиката са държавните културни институти в областта на сценичните изкуства театри, опери, оперно-филхармонични дружества, оркестри и

ансамбли, Изпълнителна агенция „Национален филмов център“, българските културни институти в чужбина, Национален фонд „Култура“ и Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“.

За първите шест месеца на 2022 г. са планирани средства за допълващи и компенсиращи мерки във връзка с COVID-19, които са за финансова подкрепа на артисти-изпълнители в областта на театралното, танцовото, цирковото, визуалните изкуства, упражняващи свободни професии; на частни професионални организации в областта на изкуствата и в областта на любителското творчество; на творчески проекти в областта на визуалните изкуства и други в периода на обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка; за компенсиране на увеличени разходи за електрическа енергия на държавни, общински и регионални институти.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на създаване и популяризиране на съвременно изкуство в страната и в чужбина и достъп до качествено художествено образование		**Целева стойност**			
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Програма 2021 г.***	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Подкрепа за производство на български филми	брой	36	44	50	50
2. Популяризиране на българското кино чрез участия в международни фестивали	брой	60	60	65	65
3. Подкрепени проекти в областта на сценичните изкуства, литературата, любителско творчество	брой	150	150	150	150
4. Организирани изяви на български творци на международна сцена	брой	28	30	36	36
5. Подкрепени фестивали, събития и чествания с национално и международно значение	брой	22	25	25	25
6. Представления на държавните културни институти, осъществяващи дейност в областта на сценичните изкуства	брой	11 440	14 550	14 700	14 700
7. Посетители на представления на държавните културни институти, осъществяващи дейност в областта на сценичните изкуства	брой	2 315 000	2 235 000	2 240 000	2 365 000

В бюджета за 2022 г. **в областта на културата по общинските бюджети** са разчетени общо разходи в размер на 313,2 млн. лв., от които 283,6 млн. лв. за текущи разходи и 29,6 млн. лв. за капиталови разходи. За делегираните от държавата дейности в културата са предвидени общо разходи в размер на 172,6 млн. лв., от които 163,6 млн. лв. за текущи разходи и 9,0 млн. лв. за капиталови разходи. За местните дейности са разчетени средства в размер на 140,6 млн. лв., в т.ч. 120,0 млн. лв. текущи разходи и 20,6 млн. лв. капиталови разходи.

Текущите разходи в бюджета за 2022 г. за делегираните от държавата дейности в областта на културата за общините са увеличени с 12,5 млн. лв. спрямо ЗДБРБ за 2021 г.

Считано от 1 април 2022 г. стандартът за финансиране на общинските библиотеки е завишен с 9,2% спрямо първото тримесечие на 2022 г., а на читалищата – с 10,3%, като в тях са разчетени средства в размер на 2,0 млн. лв. за прилагане на стандарта за

информационно-библиотечно обслужване. Стандартът за финансиране на музеите и художествени галерии с регионален характер е увеличен с 5%.

Субсидираните бройки на музеите и художествените галерии с регионален характер са завишени със 71 бройки.

2.14. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА МЛАДЕЖТА И СПОРТА

Политиките в областта на младежта и спорта са насочени към насърчаване на икономическата активност и развитие на младите хора, развитие на спорта за учащи и спорта в свободното време, развитие и утвърждаване на спорта за високи постижения.

2.14.1 Политика в областта на младите хора

Приоритетите в **областта на младежта** са насочени към улесняване на достъпа до качествени услуги за специална подкрепа на пълноценното личностно и обществено развитие на младите хора в съответствие с потребностите и интересите им; развитие на доброволчеството сред младите хора като движеща сила за личностно развитие, мобилност, учене, конкурентоспособност, социално сближаване, солидарност между поколенията и формиране на гражданско самосъзнание; осигуряване на възможности за пълноценно участие на младите хора в гражданския живот и за приобщаването им към основните демократични ценности и стандарти; превенция срещу рисково поведение и различни форми на зависимост.

За периода 2022-2024 г. са осигурени условия за изпълнение на целите и дейностите във връзка с реализирането на приоритетите на провежданата политика в областта на младите хора.

Националната политика за младежта е насочена към стимулиране на инициативността на младите хора и техните организации и структури за успешното им развитие и реализация в обществения живот.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на младите хора **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Относителен дял на обхванатите младежи от услуги за младите хора на възраст 15-29 г. по Националната програма за младежта от общия брой младежи на същата възраст в страната	%	16,5	16,5	16,5	16,5
2. Относителен дял на обхванатите младежи от разнообразни инициативи за младите хора на възраст 15-29 г. по Националната програма за изпълнение на младежки дейности (по чл. 10а от Закона за хазарта) от общия брой младежи на същата възраст в страната	%	20,0	20,0	20,0	20,0

Основните цели и дейности в областта на младите хора се реализират по две национални програми – Национална програма за младежта и Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл. 10а от Закона за хазарта.

Осъществяваните дейности и инициативи допринасят за развитието на младите хора, активиране на неактивни млади хора, чрез конкретни възможности, следвайки модела и

техниките на неформалното образование и учене, посредством интерактивни методи. Програмите са ефективни инструменти за достигане на млади хора от 15-29 г., като спомагат за тяхното ефективно и устойчиво развитие.

Индикаторите измерват следните цели:

- Осигуряване на подкрепяща и насърчаваща среда за личностна, професионална и социална реализация на младите хора в страната чрез изграждане на социално отговорно поведение и превенция на различни форми зависимости и/или агресия, с което да се подобрят качеството на живот и средата, в която живеят и общуват младите хора;

- Улесняване на достъпа до качествени услуги за специална подкрепа на пълноценното личностно и обществено развитие на младите хора в съответствие с потребностите и интересите им.

За реализирането на тази политика чрез мерки за развитие на младите хора са разчетени по държавния бюджет средства в размер на 6,8 млн. лв. за всяка година, като финансирането на тази политика се допълва и със средства от ЕС по различни програми.

Основните приоритети в **областта на спорта** са укрепването на здравето и физическата активност, практикуването на спорт от всички и развитие на спорта за високи постижения.

За периода 2022-2024 г. са осигурени условия за изпълнение на целите и дейностите във връзка с реализирането на приоритетите на провежданите политики в областта на спорта.

За прогнозния период са разчетени разходи за реализиране на дейности в областта на физическото възпитание, физическата активност, спорта и спортно-туристическата дейност.

За периода са разчетени и разходи за финансиране на дейности в областта на физическото възпитание, спорта и културата за сметка на постъпления от хазартните игри, организирани от Държавно предприятие „Български спортен тотализатор“, съгласно разпоредбите на Закона за хазарта:

- ✓ капиталови разходи за поддържане, ремонт, реконструкция, цялостно обновяване или създаване на нови спортни обекти и/или спортни съоръжения в държавните и общинските училища въз основа на съвместна годишна програма на министъра на младежта и спорта и министъра на образованието и науката съгласно чл. 14, ал. 3, т. 2 от Закона за хазарта – 3,6 млн. лв.;
- ✓ дейности, финансирани от Национален фонд „Култура“ съгласно чл. 14, ал. 3, т. 3 от Закона за хазарта – 3,6 млн. лв.

Съгласно § 9, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за хазарта в бюджета на Министерството на младежта и спорта за 2022 г. са предвидени разходи за дейности в областта на физическото възпитание, физическата активност, спорта и спортно-туристическата дейност до размера на данъка по Закона за корпоративното подоходно облагане, таксата по чл. 30, ал. 3 и променливата част на таксата по чл. 30, ал. 4, внесени през 2020 г. в държавния бюджет от Държавно предприятие „Български спортен тотализатор“ – 35,2 млн. лв.

2.14.2 Политика в областта на спорта за учащи и спорта в свободното време

Приоритетите на политиката в областта на спорта за учащи, в т. ч. деца в риск, са насочени към насърчаване на учащите от различните възрастови групи към физическа активност, здравословен начин на живот и създаване на навици за занимания със спорт. Водеща цел на политиката по отношение на спортните училища е свързана с осигуряване на условия за качествен подбор на деца със спортен талант, конкурентна среда за развитие, възможности за спортно усъвършенстване, създаване на възможности за реализиране на „двойна кариера“ и мотивираща среда за професионалната и личностната реализация на спортистите.

Приоритетите на политиката в областта на спорта в свободното време (спорта за всички и спортно-туристическата дейност) са насочени към укрепване на здравето на гражданите чрез здравословна физическа активност и осигуряване на условия за практикуване на спорт, изява и реализиране на лични спортни резултати, увеличаване броя на лицата, практикуващи спорт като средство за профилактика, поддържане и съхраняване на здравето и на тяхната физическа дееспособност.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на спорта за учащи и спорта в свободното време **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Относителен дял на обхванатите в спортни дейности, подпомагани от ММС ученици към общия брой на учениците	%	12,81	12,81	12,81	12,81
2. Относителен дял на обхванатите в спортни дейности, подпомагани от ММС студенти към общия брой студенти	%	2,64	2,64	2,64	2,64
3. Относителен дял на обхванатите в спортни дейности за спорт в свободното време, подпомагани от ММС лица към населението на Република България	%	2,80	2,85	2,85	2,85

Посочените *индикатори 1 и 2* отразяват обхванатите ученици и студенти във връзка с осъществяването на стратегическата цел за подобряване здравето, физическата и психическа годност на учащите от различните възрастови групи, студентите и децата в риск чрез създаване на необходимите условия за системни занимания с физическо възпитание и спорт и възможности за спортна изява.

Индикатор 3 отразява общия брой на участниците (лица от различни възрастови и социални групи от населението, в т.ч. деца и хора с увреждания), включени в спортни занимания, обучение по вид спорт, в спортни прояви и състезания и други спортни дейности и прояви в областта на спорта за всички, спортно-туристическата дейност и спорта за хора с увреждания, към населението на страната.

Индикаторите се отчитат ежегодно. Целевите групи, към които са насочени, са ученици, студенти, деца, възрастни, хора с увреждания, представители на различни възрастови и социални групи от населението, практикуващи спорт и/или спортно-туристическа дейност по обединяващ принцип и др.

За реализирането на тази политика чрез мерки за развитие на спорта за учащи и спорта в свободното време са разчетени средства в размер на 6,8 млн. лв. за всяка година от прогнозния период.

2.14.3 Политика в областта на спорта за високи постижения

Политиката е насочена към създаване на условия и възможности за развитие на елитния спорт на регионално, национално и международно ниво чрез реализиране на програми, оптимизиране управлението на спортната подготовка и подобряване на координацията между държавните институции, общините и спортните организации, предоставяне на обективна информация и анализи с високо качество относно динамиката на функционалния капацитет и физическите качества на тестваните спортисти и изпълнение на заложените цели и приоритети в областта на държавната политика по отношение на борбата срещу използването на допинг в спорта.

Политиката е разработена за реализиране на следните основни цели:

- Реализиране на програми за елитен спорт и осигурен ефективен тренировъчен процес за постигане на спортни резултати на международно ниво;
- Развитие на потенциала на младите талантливи спортисти;
- Разработване и внедряване на нови методики за оптимизиране на методите за контрол и оценка на ефективността на тренировъчните въздействия;
- Създаване на условия за реализиране на ефективен тренировъчен и състезателен процес на спортистите, масовизиране на заниманията със спорт в различните възрастови групи и усъвършенстване на системата за управление на тренировъчния процес, като възможност за спортно развитие и основа за реализиране на високи спортни резултати;
- Осигуряване възможности и допълнителен финансов ресурс за реализиране на дейности по програма за финансово подпомагане на дейности в областта на спорта за високи постижения за 2022 г.;
- Подпомагане провеждането на международни спортни прояви на територията на страната (домакинства на състезания и първенства от международния спортен календар);
- Осигуряване на награди на спортисти, медалисти и призьори от европейски и световни първенства, олимпийски игри и аналогични първенства и игри за хора с увреждания за постигнати спортни резултати и класирания;
- Осигуряване на месечни премии на олимпийски медалисти, прекратили активната си състезателна дейност и треньори на олимпийските медалисти и на сборните олимпийски отбори по съответния спорт;
- Предотвратяване на употребата на допинг в спорта и борба с това явление до окончателното му премахване.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на спорта за високи постижения **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***

Политика в областта на спорта за високи постижения **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Относителен дял на спортисти, които са финансово подпомогнати за участия в състезания от МСК от всички картотекирани състезатели - на Европейски първенства - на Световни първенства - на Олимпийски и европейски игри (олимпийски игри - зимни, летни, паралимпийски игри - зимни и летни, младежки олимпийски - зимни и летни и европейски игри)	%	18,5	18,9	18,9	18,9
2. Брой медали, спечелени на олимпийски и европейски игри, световни и европейски първенства	брой	185	210	210	210
3. Относителен дял на класиранията до 8-мо място в състезания от МСК към броя на финансово подпомогнатите от ММС спортисти - на Европейски първенства - на Световни първенства - на Олимпийски и европейски игри (олимпийски игри - зимни, летни, паралимпийски игри - зимни и летни, младежки олимпийски - зимни и летни и европейски игри)	%	90,0	91,0	91,0	91,0
4. Относителен дял на финансово подпомаганите за СВП спортни клубове спрямо всички вписани в Националния регистър на лицензираните спортни организации и на членуващите в тях спортни клубове	%	22,5	23,0	23,0	23,0

За реализирането на тази политика чрез мерки за развитие на спорта за високи постижения са разчетени средства в размер на 71,0 млн. лв. за 2022 г. и по 71,1 млн. лв. за 2023 и 2024 г.

2.14.4 Политика в областта на привеждането на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти

Държавната политика в тази област е насочена към изграждане, реконструкция и модернизация на спортните обекти и съоръжения и обектите за социален туризъм с цел привеждането им във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти. Спортните обекти и съоръжения и обектите за социален туризъм са основна предпоставка за развитие на системата на физическото възпитание и спорта.

Изграждането на съвременна спортна инфраструктура дава възможност за оптимални условия за спортна подготовка, провеждане на подготвителни лагери и организиране на състезания от държавния и международния спортен календар. Изграждането на модерни спортни съоръжения е предпоставка за привличане на подрастващите към системни занимания със спорт, привикване към здравословен начин на живот и превенция на зависимости.

За реализиране на основните цели на политиката са разчетени допълнителни капиталови разходи за финансово подпомагане на изграждането и обновяването на спортни обекти в размер на 10,2 млн. лв. за всяка година от прогнозния период. За 2022 г. са предвидени още 17,0 млн. лв. за изработване на проекти за изграждане,

реконструкция и обновяване на спортни обекти и за довършване на обект Спортна зала „Арена Бургас“, гр. Бургас и привеждането ѝ във вид годен за последващата експлоатация и управление на обекта.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на привеждането на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Ремонтирани и реконструирани обекти/съоръжения	брой	8	12	12	12

За реализирането на тази политика са разчетени средства по държавния бюджет, като финансирането ѝ се допълва и със средства по Оперативна програма „Региони в растеж“ и др.

2.14.5 Политика в областта на усвояването и прилагането на добри международни практики за спорта

Основната цел на политиката е оползотворяване на възможностите, произтичащи от членството ни в ЕС, както и прилагане на добри международни практики в областта на спорта и подкрепа на дейността на спортните организации за въвеждане на нови европейски и световни управленски практики.

2.15. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ТРАНСПОРТА И СЪОБЩЕНИЯТА

2.15.1 Политика в областта на транспорта

Политиката в областта на транспорта е насочена към развитие на базисната транспортна инфраструктура, която е важно условие за поддържането на устойчив икономически растеж. Основен приоритет на транспортната политика е повишаване на качеството на предлаганите транспортни услуги и устойчивото развитие на транспорта. Транспортният сектор е ключов за българската икономика както поради неговата свързваща роля по отношение на останалите сектори, така и заради собствения му принос в брутната добавена стойност и заетостта.

Намаляването на негативното влияние на различните видове транспорт върху околната среда, както и осигуряването на високо ниво на безопасност и сигурност, са сред основните приоритети. Политиката е насочена към стимулиране използването на обществените видове транспорт и програми за промяна в разпределението по видове транспорт с цел намаляване на вредното въздействие на автомобилния транспорт преди всичко върху околната среда, но също така и върху безопасността на движението и намаляване на задръстванията.

Приоритет е и поддържането и развитието на републиканската пътна инфраструктура в съответствие със съвременните изисквания на автомобилния транспорт чрез изграждане на националната мрежа от магистрали и скоростни пътища, свързването ѝ с европейските транспортни коридори, модернизация и обновяване на републиканската пътна мрежа и осигуряване на добро експлоатационно състояние и ниво на безопасност на съществуващата пътна мрежа. Цели се осигуряване на съпоставимо с европейската

практика високо ниво на транспортна достъпност и мобилност за територията на Република България, обвързано с ефективно проектиране, изграждане, управление, поддържане и ремонт на пътната инфраструктура по проекти, финансирани от фондовете на Европейския съюз, както и със средства от държавния бюджет.

Отговорни институции за изпълнението на политиката в областта на транспорта са Министерството на транспорта и съобщенията и Министерството на регионалното развитие и благоустройството чрез Агенция „Пътна инфраструктура“.

При изпълнение на *политиката в областта на транспорта* предвидените средства за периода 2022-2024 г. ще бъдат насочени към:

- Ефективно поддържане, модернизация и развитие на транспортната инфраструктура;
- Поддържане и развитие на републиканската пътна инфраструктура в съответствие със съвременните изисквания на автомобилния транспорт чрез изграждане на националната мрежа от магистрали и скоростни пътища и свързването ѝ с европейските транспортни коридори,
- Модернизация и обновяване на републиканската пътна мрежа и осигуряване на добро експлоатационно състояние и ниво на безопасност на съществуващата пътна мрежа.
- Постигането на съпоставимо с европейската практика високо ниво на транспортна достъпност и мобилност за територията на Република България;
- Развитие на интермодален транспорт;
- Изграждане на модерна и оперативно съвместима с европейската железопътна мрежа национална железопътна инфраструктура;
- Намаляване на потреблението на горива и повишаване на енергийната ефективност на транспорта;
- Повишаване на сигурността и безопасността на транспортната система.

През 2019 г. стартира въвеждането на по-справедлив модел за таксуване за ползване на републиканската пътна мрежа чрез въвеждане на смесена система: електронна винетка за леки автомобили и ТОЛ такса за изминато разстояние за тежкотоварните автомобили. През 2020 г. е внедрена електронна система за събиране на таксите за ползване на републиканската пътна мрежа на база изминато разстояние за превозни средства с обща технически допустима максимална маса над 3,5 т. (ТОЛ) и на база време за леки автомобили с обща технически допустима максимална маса до 3,5 т. (електронна винетка). ТОЛ системата обхваща магистралите и пътища от I клас. За 2022 г. се допуска промяна на сегашния обхват на републиканската пътна мрежа и актуализация на тарифата за изминато разстояние. По този начин ще се увеличат ресурсите за ефективно поддържане, модернизация и развитие на транспортната инфраструктура.

За 2022 г. са планирани допълнителни средства спрямо ЗДБРБ за 2021 г. по бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството, респективно Агенция „Пътна инфраструктура“, в размер на 1 646,4 млн. лв., от които 1 001,4 млн. лв. за текущи разходи, в т.ч. 952,3 млн. лв. за текущ ремонт и поддържане на

републиканската пътна мрежа, и 645,0 млн. лв. за капиталови разходи, в т.ч. 615,8 млн. лв. за основен ремонт на републиканската пътна мрежа и за изграждането на приоритетни инфраструктурни проекти.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на транспорта **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Рехабилитирани и новоизградени участъци (в т.ч. аварийни дейности)	км.	107,761	318,620	482,393	411,490
2.Текущ ремонт и поддържане на РПМ	км.	19 853,63	19 917,18	19 917,18	19 917,18
3. Повишаване на среднопретеглена скорост на движение по железопътната инфраструктура	км./ч.		78,4	78,5	78,6
4. Реализирани влаккилометри от „БДЖ - Пътнически превози“ ЕООД	влаккм.	21 030 222	21 030 222	21 030 222	21 030 222

Основните приоритети на държавното финансово подпомагане на реалния сектор в областта на транспорта и съобщенията са насочени към предоставяне на средства под формата на субсидии, компенсации и капиталови трансфери за нефинансови предприятия. Със средствата от държавния бюджет за нефинансовите предприятия се покриват само необходимите разходи, възникнали при изпълнение на възложените им от държавата задължения, свързани с предоставяне на обществени услуги, с цел избягване на свръхкомпенсация на предприятията. Предоставянето на средствата е обвързано с конкретни изисквания и критерии, като по този начин се цели повишаване на качеството на изпълняваните услуги и ефективно разходване на средствата от държавния бюджет за съответната дейност.

В това направление са разчетени **субсидии и други текущи трансфери** за нефинансови предприятия, както следва:

– ***„Национална компания „Железопътна инфраструктура“***

В изпълнение на чл. 25, ал. 1 от Закона за железопътния транспорт, държавата участва във финансирането на дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура. Съгласно действащото законодателство, стопанисването и управлението на предоставените активи – публична и частна държавна собственост, и изпълнението на посочените дейности е възложено на Национална компания „Железопътна инфраструктура”.

Предвижда се средствата за субсидии за периода 2022-2024 г. да бъдат в размер на 278,8 млн. лв. за 2022 г. и по 190,0 млн. лв. за 2023 и 2024 г. Чрез тези средства ще се осигури финансирането и изпълнението на дейностите по текущо поддържане и експлоатация на железопътната инфраструктура. Допълнителните средства за 2022 г. в размер на 88,8 млн. лв. са за поддържане и безопасна експлоатация на новите системи и съоръжения, придобити с безвъзмездно финансиране от държавния бюджет и Европейски структурни и инвестиционни фондове, включително за привличане на по-високо квалифициран персонал. Предвидени са мерки във връзка с възможностите за въвеждане на изискванията на Регламент (ЕС) 2020/1429 за установяване на мерки за устойчив железопътен пазар с оглед на избухването на COVID-19 за компенсация от държавния бюджет за НК „ЖИ“ с цел намаляване на инфраструктурните такси за достъп и използване на железопътната мрежа.

Предвидените средства за субсидии са съобразени с тенденциите и възможностите за реализиране на приходи от други дейности на управителя на железопътната инфраструктура, както и с очакванията по отношение на размера на инфраструктурните такси за годините от периода 2022-2024 г.

– ***„БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД***

Средствата за субсидии се предоставят на „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД за осигуряване изпълнението на възложеното му задължение за извършване на обществени превозни услуги по договор, сключен между министъра на транспорта и съобщенията и дружеството.

Средствата за субсидии за „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД се предоставят и отчитат чрез бюджета на Министерството на транспорта и съобщенията.

За 2022 г. се предвижда средствата да бъдат в размер на 196,2 млн. лв., а за периода 2023-2024 г. по 185,0 млн. лв. на година.

Капиталовите трансфери в сектора на транспорта са насочени към:

– ***Национална компания „Железопътна инфраструктура”***

Цялостната инвестиционна програма на Национална компания „Железопътна инфраструктура”, свързана с изграждането, рехабилитацията и развитието на железопътната инфраструктура, ще се осъществява със средства от Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура” 2014-2020 г., Оперативна програма „Транспортна свързаност” 2021-2027 г., Механизма за свързване на Европа и със средства, предвидени в централния бюджет под формата на капиталови трансфери.

На този етап, инвестиционната програма е насочена към ускорена реализация на проекти, свързани с европейските транспортни оси и коридори на територията на страната, с оглед привеждане на инфраструктурата в съответствие с европейските норми, изисквания и стандарти, и повишаване на качеството и нивото на безопасност на железопътните превози.

В основната си част капиталовите трансфери се насочват за поддържане на техническото и експлоатационното състояние на съществуващата железопътна инфраструктура и съоръженията по сигнализация и безопасно управление на превозната дейност.

Освен това, през периода 2022-2024 г. е предвидена възможност част от капиталовите трансфери да се насочват и за осигуряване на собствения принос на бенефициента – Национална компания „Железопътна инфраструктура” по Механизма за свързване на Европа.

За периода 2022-2024 г. се предвиждат средства за капиталови трансфери от държавния бюджет в размер на 140,0 млн. лв. на година и запазването им на равнището от 2021 г. Разпределението на средствата в рамките на отделните години от периода 2022-2024 г. следва да се осъществява в съответствие с провежданата от МТС политика по отношение на железопътната инфраструктура и предвидените мероприятия и дейности в Годишните програми за изграждане, поддържане, развитие и експлоатация на железопътната инфраструктура.

– ***„БДЖ – Пътнически превози” ЕООД***

За всяка година от периода 2022-2024 г. се предвиждат средства за капиталови трансфери от държавния бюджет, като са планирани съответно 49,0 млн. лв. за 2022 г. и по 59,0 млн. лв. на година за 2023 г. и 2024 г. С предвидените средства за капиталови трансфери ще се даде възможност да се осигури финансиране за закупуване на нов подвижен състав, както и за необходими ремонти на съществуваща техника. Разпределението на средствата в рамките на отделните години от периода 2022-2024 г. следва да се осъществява в съответствие с провежданата от МТС политика по отношение на железопътния транспорт и предвидените в тази връзка мероприятия и дейности.

– ***ДП „Пристанищна инфраструктура”***

Капиталовите трансфери през периода 2022-2024 г. се предвижда да бъдат насочени както за ремонтно-възстановителни, рехабилитационни и укрепителни дейности на пристанищната инфраструктура, така и за модернизация на пристанищните съоръжения и дейности, свързани с тяхната проходимост.

Предвидените капиталови трансфери от държавния бюджет за периода 2022-2024 г. са в размер на 89,3 млн. лв. за 2022 г. и по 11,0 млн. лв. на година за 2023 г. и 2024 г.

Считано от 1 април 2022 г. средствата за субсидии и капиталови трансфери на държавните предприятия в областта на транспорта са предвидени по бюджета на Министерството на транспорта и съобщенията.

В областта на транспорта са предвидени и **субсидиите за превоз на пътници** по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони, както и **средствата за компенсиране на намалените приходи** от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници.

- **Субсидии за превоз на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони**

В съответствие с § 4, ал. 1, т. 1 от заключителните разпоредби на Закона за автомобилните превози, в държавния бюджет се предвиждат средства за субсидии за превоз на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони. Тези превози имат предимно социална насоченост – масови превози до и от работните места в чертите на града, и превози до малки отдалечени селища, осигуряващи връзка с общинския център.

Чрез този вид финансово подпомагане държавата осигурява задоволяване потребностите на населението от пътнически превози при определено гарантирано качествено ниво и достъпни цени, съобразени с покупателната способност, посредством въвеждането на определени задължения за превоз за транспортните оператори. Изпълнението на параметрите за качество, надеждност и достъпни цени на автомобилните превози ще съдейства и за постигане на целите за повишаване на мобилността и комуникациите на населението, минимизиране на регионалните различия, подобряване на заетостта и намаляване на безработицата. В резултат от изпълнението на този социален ангажимент се очаква постигане на основни правителствени приоритети като социално включване и повишаване на жизнения стандарт на населението.

За осъществяване на превозите на пътници, в съответствие със сключените договори между автомобилните превозвачи и общините, се предвижда да бъде увеличен

размерът на средствата за субсидии за превоз на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони. За 2022 г. средствата се увеличават с 12,0 млн. лв. спрямо нивото от 2021 г., а именно предвидени са 70,0 млн. лв., в т.ч. 15,0 млн. лв. за Столична община - вътрешноградски транспорт и 55,0 млн. лв. за превоз на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони. За 2023 г. и 2024 г. средствата са общо 59,0 млн. лв. на година, в т.ч. 14,0 млн. лв. за Столична община - вътрешноградски транспорт и 45,0 млн. лв. за превоз на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони.

- **Средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници**

Предоставянето на права за безплатни и по намалени цени превози в обществения транспорт /железопътен, автомобилен или друг вид транспорт/ на определени категории правоимащи лица е елемент на провежданата социална политика, която обхваща част от населението на страната. Средствата за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, се осигуряват ежегодно от държавния бюджет на основание § 4, ал. 1, т. 2 от заключителните разпоредби на Закона за автомобилните превози, чл. 52 от Закона за железопътния транспорт, Закона за Министерството на вътрешните работи, Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, Закона за съдебната власт, Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“, Закона за специалните разузнавателни средства, Закона за защита на класифицираната информация, Закона за защита на лица, застрашени във връзка с наказателно производство и Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество.

Средствата от държавния бюджет за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, са предназначени да покрият разликата между цената на издадените превозни документи с намаление и тази по редовна тарифа на определени категории пътници, в т.ч. ветерани от войните, военноинвалиди, военнопострадали, лица, получаващи пенсия при условията на глава шеста от Кодекса за социалното осигуряване, навършили възраст по чл. 68, ал. 1-3 от същия кодекс, деца до 7 навършени години и деца от 7 до 10 навършени години, ученици, студенти и докторанти в редовна форма на обучение, многодетни майки, инвалиди и други правоимащи лица.

За 2022 г. се предвиждат 13,0 млн. лв. за пътувания с железопътния транспорт, 44,0 млн. лв. за пътувания с вътрешноградския транспорт и междуселищния автомобилен транспорт и 17,0 млн. лв. за превоз на служители, ползващи право на безплатно пътуване при изпълнение на служебните си задължения в изпълнение на разпоредбите на определени закони.

За 2023 г. се предвиждат по 13,0 млн. лв. за пътувания с железопътния транспорт, 51,0 млн. лв. за пътувания с вътрешноградския транспорт и междуселищния автомобилен транспорт и 17,0 млн. лв. за превоз на служители, ползващи право на безплатно пътуване при изпълнение на служебните си задължения в изпълнение на разпоредбите на определени закони.

За 2024 г. се предвиждат 13,0 млн. лв. за пътувания с железопътния транспорт, 54,0 млн. лв. за пътувания с вътрешноградския транспорт и междуселищния автомобилен транспорт и 17,0 млн. лв. за превоз на служители, ползващи право на безплатно пътуване при изпълнение на служебните си задължения в изпълнение на разпоредбите на определени закони.

2.15.2 Политика в областта на съобщенията и цифровата свързаност

Изпълнението на стратегическата цел на политиката за успешна цифрова свързаност ще допринесе за реализацията на визията на Националната програма за развитие България 2030 и на нейните национални цели. Това е свързано с осигуряване на ефективен координационен механизъм и административен ресурс за постигане на реални резултати в полза на българските граждани и бизнес. Министерството на транспорта и съобщенията формира и развива националната политическа рамка в сътрудничество с останалите държавни институции и участва във формирането на европейската политическа рамка.

Важен приоритет е широколентовият достъп до интернет, който представлява основен елемент на цифровата трансформация. Недискриминационният, безопасен и ефективен достъп до интернет трябва да бъде осигурен като услуга в обществен интерес, за да може всеки да участва в икономическия и обществен живот. Без висококачествена и устойчива цифрова инфраструктура, е ограничено или затруднено ефективното използване на цифрови услуги, както и използването и развитието на технологиите и различните иновационни решения.

Политиката в областта на съобщенията отразява необходимостта от установяване на подходящ баланс между интересите на всички участници на пазара, както на електронните съобщителни мрежи и услуги, от една страна и от друга – хармонизация на законодателството в съответствие с европейската регулаторна рамка в областта на съобщенията при отчитане на националните особености.

Държавната политика в областта на съобщенията и цифровата свързаност за периода 2022-2024 г. е насочена към изпълнението на следните приоритети:

- Осигуряване на условия за свободна, лоялна и ефективна конкуренция както на пазара на електронните съобщения, така и на пазара на пощенските услуги, като част от единния вътрешен пазар в ЕС;
- Развитие на надеждна и сигурна високоскоростна електронна съобщителна инфраструктура;
- Създаване на условия за ускорено изграждане на високоскоростни и свръх високоскоростни електронни съобщителни мрежи;
- Преодоляване на изоставането в изграждането и развитието на електронната съобщителна инфраструктура в слабо населени и отдалечени райони чрез подобряване на възможностите за публична интервенция и усъвършенстване на правилата за държавни помощи;
- Защита на правата на потребителите.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на съобщенията и цифровата свързаност	**Мерна единица**	**Целева стойност**

Наименование на индикатора		*Програма 2021 г.*	*Програма 2022 г.*	*Прогноза 2023 г.*	*Прогноза 2024 г.*
1. *Съставен индекс за цифрова икономика и общество (Digital Economy and Society Index, DESI*) за България	0- 100	38	38	39	40

Индексът DESI **(Digital Economy and Society Index) *измерва степента на навлизане на цифровизацията в икономиката и обществото. Той е съставен индекс, който обобщава съответните показатели за цифровизацията в Европа като цяло и държавите членки на ЕС поотделно. Индексът DESI се изчислява като средна стойност на пет показателя: 1. Свързаност (25%); 2. Човешки капитал (25%); 3. Използване на интернет (15%); 4. Внедряване на цифрови технологии (20%) и 5. Цифрови обществени услуги (15%) и заема стойности от 0 (min) до 100 (max). Информацията се набира от Европейската комисия от меродавни източници, като Евростат и ежегодни проучвания.*

В областта на съобщенията **Комисията за регулиране на съобщенията** изпълнява регулаторни и контролни функции по Закона за електронните съобщения, Закона за пощенските услуги, Закона за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура и Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги. Комисията, в изпълнение на законите, на подзаконовите нормативни актове и на общи административни актове, както и европейските регламенти, прилага секторната политика в областта на електронните съобщения и пощенските услуги, както и политиката по планиране и разпределение на радиочестотния спектър.

Дейността на Комисията за регулиране на съобщенията попада в обхвата на функционална област „Електронни съобщения и пощенски услуги“.

2.15.3 Политика в областта на електронното управление

Министерството на електронното управление реализира политиката в областта на електронното управление, която допринася икономическата и социалната среда да е все по-конкурентоспособна и бързо развиваща се. Министърът на електронното управление провежда държавната политика в областта на електронното управление и в областта на информационното общество и информационните технологии във взаимодействие с другите органи на изпълнителната власт.

Провежданата държавната политика включва и електронните удостоверителни услуги, електронната идентификация, мрежовата и информационна сигурност, инфраструктурата за пространствена информация и информацията от обществения сектор в машинно-четим отворен формат.

Ключов приоритет на правителството на Република България е въвеждане на електронното управление като основна платформа за модернизация на държавата, фактор и неотменимо условие за успеха на секторните реформи. Създаването на цифрови институции е основополагащо за постигането на действителен единен цифров пазар. Цифровата трансформация на администрацията и публичните институции води до повишаване на качеството на административните услуги, преминаване към рационални електронни процеси на функциониране и управление в публичния сектор и за достъп по електронен път и повторно използване на информацията. Основната платформа за цифровата трансформация е електронното управление.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на електронното управление **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	*Програма 2022 г.*	*Прогноза 2023 г.*	*Прогноза 2024 г.*

Политика в областта на електронното управление **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Внедрена в експлоатация и поддържана Система за електронна идентификация чрез мобилно устройство	брой		1	1	1
2. Изготвени предложения за нормативни промени за отпадане на най-често използваните удостоверителни услуги и реализирането им като вътрешни електронни административни услуги	брой		20	20	20
3. Реализирана и поддържана информационна система за централизирано изграждане и поддържане на регистри (ИСЦИПР)	брой		1	1	1
4. Изградена и поддържана система за дистанционно електронно гласуване	брой		0	1	1
5. Надграждане и поддържане на eIDAS възел за осигуряване на възможност за трансгранична електронна идентификация	брой	1	1	1	1
6. Поддръжка и развитие на Държавен хибриден частен облак	брой		1	1	1

В условията на липсваща национална схема за електронна идентификация по Закона за електронната идентификация, с въвеждането на системата за идентификация през мобилно устройство на българските граждани се предоставя възможност за надеждна електронна идентификация при заявяването на електронни административни услуги. Очаква се в първите две години от системата да бъде използвана от 200 000 физически лица.

Ключов фактор, блокиращ развитието на електронното управление е свързан с наличието на законова рамка в различните области на политики, които предвиждат специфичен ред за административно обслужване и електронно управление, различен от този, заложен в Закона за електронното управление. Фокус на политиката ще бъде премахването на услуги, които нарушават принципа за еднократно събиране и създаване на данни. За целта ежегодно и след приоритизиране ще се изготвят предложения за нормативни промени за отпадане на най-често използваните удостоверителни услуги и реализирането им като вътрешни електронни административни услуги.

Ефективното дигитализиране на над 15 000 регистъра в държавната администрация налага предоставянето на централизирано средство за създаване и управление на регистри. В процес на изграждане е информационна система за централизирано изграждане и поддържане на регистри. Системата предоставя възможност всяка администрация автоматизирано да създаде структура от данни и изпълнение на работните процеси, свързани с предоставяните чрез регистъра услуги (вписване, промяна, и удостоверяване на обстоятелства), както и графични потребителски интерфейси за достъп до съответните услуги, също така възможност една администрация да поддържа данните в множество регистри, за които е първичен администратор на данни, в изолирани пространства (tenants), както и множество администрации да поддържат един или повече регистри в предоставено чрез системата изолирано пространство - ДХЧО.

Чрез изграждането на eIDAS възела се изпълняват задълженията по Регламент (ЕС) № 910/2014 г. във връзка с трансграничната електронна идентификация. Той представлява точка на свързване, която е част от архитектурата за оперативна съвместимост на

електронната идентификация и участва в трансграничното удостоверяване на автентичността на лица, като е в състояние да разпознава и обработва или препраща предавания на данни към други възли, с което дава възможност на националната инфраструктура за електронна идентификация на една държава членка да се свързва с националната инфраструктура за електронна идентификация на други държави членки.

Държавният хибриден частен облак е основен компонент на споделените ресурси на електронното управление. Ефективното им използване зависи в голяма степен от осигуряването на технологична поддръжка, популяризиране на техните възможности и налагане използването на предоставяните услуги. Необходимо е управляемо преминаване към все по-високо използване на ресурси и облачни услуги.

2.16. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ТУРИЗМА

Министерството на туризма изпълнява **политиката в областта на устойчивото развитие на туризма.**

Политиката в областта на туризма е съобразена с предизвикателствата в условията на продължаващата пандемия от COVID-19, които промениха облика на сектора не само в национален, но и в световен мащаб. Тя налага предприемане и осъществяване на мерки, които ще са основа, както за гарантиране живота и здравето на всеки турист, така и за по-нататъшно устойчиво развитие на туризма.

Основната цел на провежданата политика е утвърждаване на туризма като ключов за икономиката отрасъл. Държавната политика в областта на туризма се осъществява от Министерството на туризма с подкрепата на браншовите туристически организации, както и на други организации от неправителствения сектор. Налице е необходимост от общи усилия на държавата и бранша в посока съсредоточаване върху ключови приоритети, нови бизнес модели, прилагане на високите технологии, по-адаптивна заетост.

Политиката в областта на туризма и в сегашните условия, наложени от пандемията, е в подкрепа на устойчивото икономическо развитие на страната, като провеждането ѝ гарантира повишаване на конкурентоспособността на този сектор в новите реалности за създаване на правилно и реалистично позициониране на българския туристически продукт и оттам за насърчаване на туристическите посещения на чужденци в България, при спазване на всички необходими санитарни изисквания.

Политиката в туризма е ориентирана към справяне с безпрецедентния натиск върху туристическата екосистема с все по-силен акцент върху запазване на работните места и умело използване на механизми за подкрепа на предприятията в туризма.

Предвидените средства в бюджета за 2022 г. целят преодоляване на дисбалансите във функционирането на туристическия бизнес като система, породени от световната пандемия COVID-19 и са насочени към:

- Подкрепа за туристическия сектор с цел преодоляване на влиянието на пандемията върху него, последиците от икономическата криза, в т.ч. и сериозната криза на ликвидността;

- Насърчаване на мерки за развитие на туристическите услуги, които са иновативни и адаптирани към ситуацията COVID-19 и пост COVID-19 (санитарни стандарти, защита на потребителите), както и поставяне на

приоритет върху зеления и дигитален преход, което ще подпомогне дългосрочният преход на туризма от основан на обеми към основан на стойност модел;

- Предприемане на действия, гарантиращи устойчиво целогодишно развитие на туризма чрез реализиране на мерки за повишаване на неговото качество и добавена стойност и стимулиране развитието на специализираните видове туризъм в т. ч. културен, здравен във всичките му форми (балнео, СПА, уелнес, медицински), винено-кулинарен, екотуризъм, селски туризъм и други специализирани сегменти на туризъм, придаващи висока добавена стойност на туристическите продукти;
- Популяризиране на българския туристически продукт посредством рекламни кампании с фокус върху неговите уникални качества и балансираното развитие на туристическите райони (в съответствие с Националния план за развитие България 2030);
- Специално внимание на дигитализацията в услуга на туристическия сектор при прилагането на регулаторните режими в условията на COVID-19;
- Политика за насърчаване на туристическите предприятия за инвестиране в сигурността на дестинация България;
- Оптимизиране на модела за планиране и управление на туристическото развитие на България с оглед постигане на висок и устойчив икономически растеж;
- Подобряване на рамковите условия за стимулиране качеството на туристическия продукт, защитата на потребителите на туристически услуги и намаляване на клиентския риск на българските и чуждестранни потребители на националния туристически продукт. Мониторинг върху качеството на услугите в туристическите обекти и туристическия продукт, предлаган от България като туристическа дестинация чрез системата за регистриране, категоризиране, сертифициране и вписване;
- Таргетирана реклама на България с фокус върху специализираните видове туризъм, осъществявана най-вече чрез широко достъпните онлайн канали. Социалните мрежи като част от този вид реклама са важен канал, предвид концентрацията на потребители там с цел налагане на дестинацията като целогодишна;
- Ориентация към естествения таргет в извънредните условия - вътрешния и съседните пазари, но и усилия да задържим позициите на дестинацията на традиционните по-далечни пазари;
- Стимулиране на вътрешния туризъм и намаляване на регионалните различия чрез създаване на силни регионални брандове;
- Организиране на процедурите по отдаване на морските плажове на концесия и под наем и последващ контрол по изпълнението на договорите с цел постигане на баланс между интересите на бизнеса и правата на потребителите;
- Разумно използване на ограниченията, налагани от извънредната ситуация, с цел позициониране на България като туристическа дестинация от по-висок клас на

световния туристически пазар като качество и добавена стойност, в т.ч. и чрез реализиране на дейности по изпълнение на проекти с европейско финансиране.

За подкрепа на туристическия сектор и за преодоляване на последиците от COVID-19 за 2022 г. са предвидени допълнително 25,0 млн. лв. по схема за предоставяне на държавна помощ за подпомагане на туроператори, които предоставят туристически пакети на потребители с краен пункт на пристигане на територията на Република България. Подкрепата се предоставя под формата на държавна субсидия за туроператори, които използват въздушни превозвачи с валиден оперативен лиценз за изпълнение на чартърни полети до Република България с цел туризъм в размер на 35 евро за всяка седалка от максималния пътнически капацитет на самолета за всеки полет (в сила до 14.05.2022 г.). Мярката следва да бъде разгледана и удължена от Европейската комисия при условията на Временната рамка на Европейската комисия (ЕК) за мерки за държавна помощ в подкрепа на икономиката в условията на сегашния епидемичен взрив от COVID-19.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на устойчивото развитие на туризма **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Годишен ръст на туристическите посещения от чужденци*	% спрямо предходната година	6,0	3,5	3,0	3,0
2. Годишен ръст на броя на българските туристи, реализирали нощувки в страната в категоризирани места за настаняване с 10 и повече легла**	% спрямо предходната година	2,0	1,0	1,0	0,5
3. Принос на туризма и свързани с него икономически дейности към БВП***	дял от БВП в %	5,1	5,9	6,2	6,4

**Отчетени съгласно методологията на Световната организация по туризъм, но без транзит.*

***Съгласно методологията на отчитане на НСИ на показателя пренощували лица.*

****Към момента на изготвяне на целевите стойности за периода 2022 – 2024 г. данните за приноса на туризма и свързаните с него икономически дейности към БВП за 2021 г. не са публикувани. Поради тази причина като основа са използвани публикуваните данни за 2020 г., според които приноса на туризма и свързаните с него отрасли към БВП през 2020 е бил 4,8%.*

Предвид бързо променящата се епидемична обстановка, възможностите за точно прогнозиране на темповете на възстановяване на туризма са ограничени. Целевите стойности на ключовите индикатори отразяват продължаващото силно отрицателно влияние на COVID-19 върху входящия туризъм, което ще доведе до забавяне на възстановяването му в средносрочен план. През следващите летни сезони се очаква нарастване на пътуванията на българи в чужбина, което ще се отрази и върху темповете на развитие на вътрешния туризъм. Очакванията са част от планираните инвестиции в туризма в близките години да бъдат временно отложени във връзка с пандемията.

2.17. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

Предизвикателствата пред съвременното селско стопанство налагат прилагане на аграрна политика, насочена към повишаване на ефективността и конкурентоспособността на земеделското производство, устойчиво използване и управление на природните ресурси, увеличаване на икономическата активност и нарастване на заетостта в селските райони.

2.17.1 Политика в областта на земеделието и селските райони

Прилаганата политика обхваща дейности в подкрепа на ефективното използване и опазване на земеделските земи и водите, съхраняване и подобряване на генетичните ресурси в растениевъдството и животновъдството и развитие на потенциала на двата подсектора за производство на конкурентоспособна продукция, развитие на научните изследвания в аграрната сфера, предоставяне на качествено научно обслужване и консултации на земеделските производители, стабилизиране на пазарите на земеделска продукция и гарантиране на доходите на производителите, сигурност и безопасност по веригата на предлагане на храни.

Планираните средства в тази област са насочени към:

- Развитие на аграрния отрасъл за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси;
- Мобилизиране на потенциала на селските райони за постигане на балансирано социално и териториално развитие.

Принос за прилагане на политиката, освен структурите в системата на Министерството на земеделието (МЗ), имат Държавен фонд „Земеделие“ (ДФЗ), Агенция „Митници“, неправителствени и браншови организации.

Отговорността за разпределението на публичните разходи за политиката в областта на земеделието и селските райони е на Министерството на земеделието и се осъществява чрез бюджета на министерството, бюджета на ДФЗ и сметките за средства от Европейския съюз.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на земеделието и селските райони **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Минимален размер на Използваната земеделска площ (ИЗП)	млн. ха	5	5	5	5
2. Брутна добавена стойност от отрасъл Селско стопанство	млн. лева	3 450	3 550	3 600	3 650
3. Производителност на труда в отрасъл Селско стопанство – БДС/ГРЕ*	хил. лева/ГРЕ	14,6	14,8	15,0	15,2
4. Предприемачески доход в отрасъл Селско стопанство	млн. лева	2 400	2 450	2 500	2 550

***** БДС/ГРЕ - Брутна добавена стойност/Годишни работни единици (еквивалент на пълна годишна заетост в селското стопанство)

За периода 2022-2024 г. по бюджета на Министерството на земеделието са предвидени средства в размер на 29,3 млн. лв. годишно за извършване на обществена услуга за защита от вредното въздействие на водите, възложена на „Напоителни системи“ ЕАД.

Държавен фонд „Земеделие“ участва в прилагането на политиката на МЗ в областта на земеделието и селските райони. Фондът работи за постигане на дългосрочната визия

на Република България за изграждане на конкурентно, ефективно и устойчиво селско стопанство, защита на пазара на земеделски продукти от сътресения и подобряване качеството на живот в селските райони.

Държавен фонд „Земеделие“ отговаря за разпределението на публичните средства за политиката, които разходва пряко чрез бюджета си и чрез сметката за средства от Европейския съюз, одобрени с годишния закон за държавния бюджет на Република България.

За изпълнението на политиката допринасят и взаимоотношенията на ДФЗ освен с МЗ и с други институции: институциите на Европейския съюз, разплащателните агенции на други държави-членки на ЕС и други. Ключови индикатори в областта на земеделието и селските райони в частта на ДФЗ са:

- *Изпълнение на бюджета по ПРСР 2014-2020 съгласно правилото N+3*

Съгласно европейското законодателство бюджетът на всяка програма за развитие на селските райони е разделен по години от 2014 до 2020 г., като средствата за всяка година могат да бъдат разплатени единствено в рамките на следващите три години.

- *Изпълнение на мерките за подкрепа на пазара и на организациите на производителите;*
- *Изпълнение на директните плащания към земеделските производители;*
- *Изпълнение на индикатора държавни помощи - осъществява се чрез предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на земеделските стопани със средства от националния бюджет;*
- *Изпълнение на схемите за преходна национална помощ - целта им е да приближи нивото на подкрепа на българските производители с останалите държави-членки и да повиши конкурентоспособността им.*

Чрез посочените индикатори може да се оцени финансовата подкрепа, обвързана с постигането на следните цели:

- ефективно усвояване на средства от Европейския фонд за гарантиране на земеделието и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони чрез добро административно и финансово управление и контрол;
- създаване на ефективно, конкурентоспособно и пазарно-ориентирано земеделие;
- стабилизиране на пазарите на земеделски продукти чрез оказване на пазарна финансова подкрепа;
- повишаване на доходите на производителите чрез директни плащания на площ и държавни помощи;
- устойчиво развитие на селскостопанския отрасъл;
- подобряване качеството на живот и разнообразяване на икономиката в селските райони.

В областта на **селското стопанство и земеделие** се предоставят на бенефициенти по програмите и мерките за държавно подпомагане следните основни услуги:

1. Схеми за преходна национална помощ

Целта на преходната национална помощ е да приближи нивото на подкрепа на българските производители с останалите държави членки и да повиши конкурентоспособността им, да предостави възможност за последователност в политиката и подпомагане с максимална продължителност с национални средства на сектор „Тютюн“, да осигури допълнително подпомагане на говедовъдството и отглеждането на овце и кози. Прилагането на схемите изисква осъществяването на ежегодна нотификация до Европейската комисия и се финансира от националния бюджет.

През програмния период 2014-2020 г. могат да бъдат прилагани следните схеми за преходна национална помощ:

- Схема за преходна национална помощ за земеделска земя на хектар;
- Схема за преходна национална помощ за тютюн, необвързана с производството;
- Схема за преходна национална помощ за говеда, необвързана с производството;
- Схема за преходна национална помощ за овце-майки и/или кози-майки, обвързана с производството.

2. Държавни помощи

2.1. Държавен фонд „Земеделие” осъществява държавно подпомагане, в т.ч. безвъзмездна помощ и краткосрочно кредитиране със средства от националния бюджет. Прилаганите към момента схеми за държавни помощи в селското стопанство са нотифицирани от Министерството на земеделието и са одобрени от Европейската комисия на база на действащото законодателство на ЕС в областта на държавните помощи.

Предвижда се подпомагането на земеделските стопани през периода 2022-2024 г. да се определя на базата на промените в европейското законодателство, като тенденцията е да се запазят досега действащите държавни помощи.

Политиката на подпомагане се определя както от специфичните нужди в отделните подсектори на земеделието, така и от интересите на земеделските стопани, като се следва принципът на анализ на необходимостта от държавно подпомагане в дадена област при спазване на нормите на европейското и националното право в областта на държавните помощи.

Разширяването на подпомагането в сектор растениевъдство може да се окаже естествен процес, породен от стремежа на растениевъдите за осигуряване на размер на държавна помощ, сходен с този за животновъдството.

Допълнителен инструмент за подкрепа на земеделските стопани при извънредни случаи или в случаи, за които не се прилагат схеми на държавни помощи е подпомагането по линия на de minimis помощите. Тези помощи може да се използват при необходимост през периода 2022-2024 г. в качеството им на резервно подпомагане.

2.2. Държавни помощи с инвестиционен характер

Държавен фонд „Земеделие" осъществява дейността по администриране на нотифицираните от управляващия орган Министерството на земеделието и одобрени от Европейската комисия схеми на държавните помощи с инвестиционен характер.

3. Данък върху добавената стойност по схемите и мерките на Селскостопански пазарни механизми

Предвиждат се и средства за изплащане на данъка върху добавената стойност по следните схеми и мерки:

- Схема „Училищен плод" и Схема „Училищно мляко"

Помощите са предназначени за деца и ученици, посещаващи редовно учебните заведения, признати съгласно Закона за предучилищното и училищното образование. Учебните заведения са най-подходящата среда за въздействие върху хранителните навици на децата на етапа, в който те се формират.

Бенефициенти по схемите могат да бъдат учебни заведения, общини, еднолични търговци, търговски дружества и кооперации, производители на плодове и зеленчуци, организации и групи на производители на плодове и зеленчуци, както и производители на мляко и млечни продукти. Одобрените заявители по схемата извършват доставка на пресни плодове и зеленчуци/мляко и млечни продукти в учебните заведения и детски градини на територията на цялата страна през учебната година.

- Интервенционно изкупуване и съхранение на зърно

Интервенцията на пазара на полски култури обхваща изкупуване, съхранение и продажби на зърно и ориз. Тя се влияе от движението на зърнения пазар и реколтата за съответната година. Ежегодно в периода 1 ноември – 31 май се отваря автоматично схемата за изкупуване на обикновена пшеница на фиксирана цена, а откриването на интервенция за останалите продукти става след решение на ЕК, ако ситуацията на пазара налага това. Настоящата ситуация на пазара не предполага изкупуването на интервенционни количества зърно и ориз. Последната кампания по интервенционно изкупуване на зърно е проведена през 2010/2011 г., а натрупаните интервенционни запаси в страната са изчистени през 2012 г. чрез предоставянето им за програма „Благотворителни операции". Сумата по покупката се възстановява от ЕК при продажбата на зърно, която най-вероятно ще се реализира най-рано през следваща пазарна година.

4. Схеми за извънредни помощи в сектора на млякото

След 2015 г. Европейската комисия ежегодно приема мерки за регулиране на кризите в сектора на млякото и млечното животновъдство.

По бюджета на ДФЗ за периода 2022-2024 г. са предвидени общо средства в размер на 450,4 млн. лв. годишно за изплащане на държавни помощи, преходна национална помощ за тютюн, преходна национална помощ за животни, схеми за извънредна помощ на земеделски стопани по селскостопански пазарни механизми, средства за ДДС пазарни мерки и национални доплащания за предходни кампании.

2.17.2 Политика в областта на рибарството и аквакултурите

Политиката в сектор „Рибарство” (сектор „Рибарство” включва дейностите, свързани с риболов с цел търговия, любителски риболов, аквакултури и рибопреработвателната промишленост) следва да допринася за:

- поддържане и възстановяване на биоразнообразието във водните екосистеми чрез прилагане на екосистемен подход към управлението на рибарството и аквакултурите;
- осигуряване на условия за устойчива експлоатация на морските биологични ресурси, основаваща се на подхода на предпазливост;
- създаване на достъпна храна за населението, популяризираща здравословен модел на хранене;
- прилагане на европейските стандарти по отношение на производство, преработка и маркетинг на риба от стопански риболов и аквакултури;
- превръщане на сектор „Рибарство“ в модерен и конкурентоспособен сектор, с помощта на прилагането на иновационни дейности, подпомогнати от научни разработки;
- превръщане на сектор „Рибарство“ в гъвкав саморегулиращ се икономически сектор в резултат на изградено партньорство и съвместни дейности между частните предприятия, организации и съответните национални институции и европейски структури;
- превръщане на сектор „Рибарство“ в икономически стабилен сектор, посредством повишаване на асортимента, качеството и количеството на произведената продукция от риба, носеща значителни приходи на лицата, ангажирани с риболова и аквакултурите;
- по-добро интегриране с другите сектори на икономиката (туризъм, услуги и др.).

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на рибарството и аквакултурите **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Годишна консумация на риба	кг/човек	5,1	5,1	5,2	5,2

Държавен фонд „Земеделие“ участва и в прилагането на политиката на МЗ в областта на рибарството и аквакултурите.

Фондът споделя дългосрочната национална визия, обвързана с изграждане на конкурентен, ефективен, икономически и екологично устойчив сектор „Рибарство“ в България, като допринася за постигане на целите, заложени в политиките на МЗ в рамките на Общата политика по рибарство на Европейския съюз и съгласно националния стратегически план.

ДФЗ отговаря за разпределението на публичните разходи за политиката, които разходва пряко чрез бюджета си и чрез сметката за средства от Европейския съюз, одобрени с годишния закон за държавния бюджет на Република България.

Ключов индикатор за изпълнение на политиката в частта на ДФЗ е:

- *Изпълнение на бюджета по ПМДР[21] 2014-2020 по правилото N+3 (ЕФМДР)[22]*

2.17.3 Политика в областта на съхраняването и увеличаването на горите и дивеча

С изпълнението на политиката в областта на съхраняването и увеличаване на горите и дивеча, се дава принос за реализация на визията за развитие на горския сектор, която е: Република България да има жизнени, продуктивни и многофункционални гори, устойчив, конкурентноспособен и иновативен горски сектор, съхранено биологично разнообразие, количество и качество на водните ресурси в горските територии. Секторът да подпомага икономическото развитие на страната, да осигурява условия за пълноценна реализация на заетите в него и да гарантира поддържането на здравословна околна среда.

2.18. ИКОНОМИЧЕСКА И ФИНАНСОВА ПОЛИТИКА

В тази сфера **Министерството на икономиката и индустрията** изпълнява следните политики:

2.18.1 Политика в областта на устойчивото икономическо развитие и конкурентоспособност

Политиката за устойчиво икономическо развитие цели повишаване на конкурентоспособността на икономиката за постигане на стабилен и дългосрочен икономически растеж. В тази област политиката на Министерство на икономиката и индустрията е насочена към подпомагане на интернационализацията на фирмите чрез стимулиране на експортното финансиране и гарантиране, подкрепа с информация, институционална подкрепа и създаване на условия за привличане на капитали.

В рамките на тази политика, Министерството на икономиката и индустрията ще участва в провеждането на политиката по отношение на малките и средните предприятия и предприемачеството, както и в подкрепата за развитие на клъстерите в българската икономика.

Дигиталният и зелен преход на икономика ще се основава на подкрепа за внедряване на чисти и зелени технологии в МСП и индустрията, чрез въвеждане на нисковъглеродни и кръгови технологии и Индустрия 4.0.

Програмите в рамките на тази политика ще са насочени към подпомагане развитието на малките и средните предприятия и насърчаване на предприемачеството.

[21] Програма за морско дело и рибарство.

[22] Европейски фонд по морско дело и рибарство.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на устойчивото икономическо развитие и конкурентоспособност ***Наименование на индикатора***	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Ръст на индекса на промишленото производство	%, YoY		1	1	1
2. Ръст на добавената стойност по факторни разходи на МСП	%, YoY		7,9	5,1	4,9

Източник: по точка 1 Национален статистически институт и изчисления на Министерство на икономиката и индустрията; по точка 2 данните на ЕК – SBA SME fact Sheet 2021 г. и изчисления на Министерство на икономиката и индустрията

Индексът на промишленото производство е основен краткосрочен икономически бизнес показател, който има за цел да измери месечните изменения в промишленото производство в продължение на дълъг период от време. Месечното наблюдение позволява да се проследи икономическото развитие в най-ранния му стадий т.е. навременният индекс на промишленото производство е подходящ за краткосрочно наблюдение на развитието на икономиката.

Добавената стойност по факторни разходи на МСП е показател от SBA SME fact Sheet на Европейската комисия.

Индикаторът се отнася към Стратегическа цел: „Повишаване на потенциала за икономически растеж и подобряване на възможностите за участие в единния европейски пазар и пазарите на трети страни“.

2.18.2 Политика в областта на ефективното външноикономическо сътрудничество

Политиката е решаваща за устойчивото икономическо развитие на страната и подобряване на конкурентоспособността на българските предприятия. Постигането на ръст на износа е важно за технологичната модернизация и обновяването на производството, за подобряване на конкурентоспособността и постигането по този начин на целите за ускорен растеж и нови работни места.

За постигане на целите на политиката за ефективно външноикономическо сътрудничество, Министерството на икономиката и индустрията продължава да прилага мерки за насърчаване на износа, , подобряване на пазарния достъп и условията, в които българските компании се конкурират на външните пазари.

Министерството на икономиката и индустрията продължава активно да участва в процеса на формиране и прилагане на Общата търговска политика на Европейския съюз и по-конкретно за защита на българските приоритети и интереси по достъпа до пазара на стоки и услуги, обществени поръчки и други в рамките на водените от ЕС двустранни преговори за търговска либерализация, както и в многостранните търговски преговори в Световната търговска организация и подготовка за присъединяване на Република България към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на ефективното външноикономическо сътрудничество *Наименование на индикатора*	Мерна единица	Целева стойност			
		Програма 2021 г.	*Програма 2022 г.*	*Прогноза 2023 г.*	*Прогноза 2024 г.*
1. Износ на стоки	%	4,6	2,2	2,2	2,2
2. Внос на стоки	%	5,8	4,7	4,7	4,7

Износът на стоки е основен двигател на икономическия ръст на страната. Цел са създаването на благоприятни условия за разширяване присъствието на български стоки и услуги и българските компании на чужди пазари, разширяване на икономическото сътрудничество с партньорите на институционално ниво и създаване на предпоставки за улесняване на бизнеса и разширяване на бизнес контактите, организиране на прояви, като бизнес форуми, търговски мисии, участие в специализирани изложби в страната и чужбина, за представяне на потенциала на българските фирми и предлаганите стоки и услуги, стимулиране външнотърговския капацитет и конкурентоспособността на българските фирми на външните пазари чрез повишаване квалификацията на малките и средни предприятия в областта на външната търговия. Отчитат се сравнителните и конкурентните предимства на българските стоки и фирми на външните пазари.

Вносът на стоки осигурява основните ресурси за икономическото развитие на страната. Внасят се стоки, за които България няма конкурентни предимства в производството им у нас, високотехнологични машини и съоръжения, транспортни средства, резервни части, лицензи, патенти и други продукти на интелектуалната собственост.

Постигането на напредък във водените от Европейската комисия преговори по споразумения за свободна търговия и многостранни инициативи в Световната търговска организация осигурява наличието на адекватна договорно-правна рамка в международните икономически отношения, в т.ч. постигане на многостранни и двустранни договорености в областта на търговията, взаимното насърчаване и други. Това създава благоприятни условия за разширяване на присъствието на български стоки и услуги и български компании на чужди пазари (наред с компаниите от останалите държави членки на ЕС).

Във връзка с новата структура на Министерския съвет, приета с Решение на Народното събрание от 13 декември 2021 г. за приемане на структурата на Министерския съвет на Република България и РМС № 892 от 30.12.2021 г., Министерство на икономиката е разделено на Министерство на икономиката и индустрията и Министерство на иновациите и растежа. В тази връзка, извършваните досега дейности от Министерство на икономиката, преди разделянето му, в политиката за развитието на инвестициите и иновациите, в подкрепа на растежа на българската икономика, се предвижда да бъдат извършвани от Министерството на иновациите и растежа.

2.18.3 Политика в областта на развитието на инвестициите и иновациите в подкрепа на растежа на българската икономика

Министерството на иновациите и растежа ще работи за повишаване на потенциала за растеж, основаващ се на насърчаване на инвестициите във високотехнологични промишлени производства и интензивни на знание услуги, насърчаване на предприемачеството, иновациите и повишаването на производителността на труда. Приоритет на икономическата политика е повишаването на привлекателността на

България за инвестиции, както и за създаване на предпоставки за развитието на страната като център за интензивни на знание, високотехнологични производства и услуги.

В тази връзка, важна част от политиката на Министерството на иновациите и растежа ще бъде по-добра координация на политиките, свързани с превръщането на научните резултати в продукти и услуги и трансфера на иновативни и технологични решения в подкрепа на бизнеса и индустрията, като ще създаде съвместно с Министерството на образованието и науката Борд за иновации. Ключов приоритет ще бъде създаване на условия за привличане на частни капитали за финансиране на изследователската дейност, както и привличане на инвеститори, които подкрепят и развойна дейност в страната с дългосрочна визия, което ще създаде предпоставки и за привличането и задържането на таланти в България.

Министерството ще предприеме мерки с цел повишаване на иновационния капацитет и капацитета за израстване и излизане на международни пазари на стартиращи малки и средни предприятия, като където е необходимо ще се планират мерки, свързани с подкрепа на бизнеса за справяне с енергийната криза и кризата, предизвикана от COVID-19, особено на най-засегнатите сектори.

Тази политика ще бъде насочена към достигане на националните цели в Националната програма за развитие България 2030, Националната стратегия за насърчаване на малките и средни предприятия и Иновационната стратегия за интелигентна специализация.

Визията за развитието на политиката е Министерството на иновациите и растежа да бъде основен двигател за икономически растеж, иновации и повишаване на конкурентоспособността на малки и средни предприятия и компании с потенциал за продажби извън страната.

В тази връзка, повишаването на иновационната активност на предприятията и създаването на условия за привличане на частни капитали за финансиране на изследователската дейност от и по поръчка на предприятията ще бъде важна част от политиката на Министерството на иновациите и растежа. От съществено значение е насърчаване сътрудничеството между предприятията и изследователските организации и ускоряване навлизането на нови продукти и услуги на пазара.

В рамките на тази политика Министерството на иновациите и растежа ще осъществява следните дейности:

- Разработване на политики по взаимодействието между научните изследвания, иновациите и технологиите за развитие и надграждане на R&I[23] капацитет и на R&I екосистема и политиката по защита на интелектуалната собственост и права;
- Разработване на предложения за държавната политика по взаимодействие между научните изследвания, иновациите и технологиите;
- Разработване на проекти на нормативни актове, свързани с процеса на подготовка, ресурсно обезпечаване и изпълнение на политиката по взаимодействие между научните изследвания, иновациите и технологиите

[23] Научни изследвания и иновации.

съвместно с останалите институции, които имат отношение към нейното разработване и изпълнение;

- Осъществяване на дейности по картографиране на научноизследователската и иновационна екосистема, разработване и прилагане на политики и модели за осигуряване на устойчивост и развитие на изградените научно-изследователските и иновационни инфраструктури и капацитет;
- Разработване, актуализиране и анализ на изпълнението на Иновационната стратегия за интелигентна специализация, както и други стратегически документи, които имат отношение към политиката на взаимодействие на трите сфери и програмите за тяхното изпълнение;
- Участие в разработването и съгласува националната рамка на политиката по защита на интелектуалната собственост и права и на нови модели и форми за развитие и защита на интелектуалната собственост и развитие на капацитета в тази сфера;
- Осъществяване на процеса на координация, демаркация и допълняемост на отделните мерки, интервенции и инвестиции в рамките на държавната политика в областта и други политики, които имат отношение към изпълнението им;
- Участие в ефективното и устойчиво изпълнение на отделните инструменти и мерки на политиката по взаимодействието между научните изследвания, иновациите и технологиите за развитие и надграждане на пълноценна научноизследователска и иновационна екосистема, като координира управлението на програми и проекти, които са финансирани със средства на националния бюджет, ЕС, международни донори и други организации.
- Ефективно разработване, изпълнение, управление и при необходимост изменение на Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021-2027 г. (ПНИИДИТ/Програмата) с оглед изпълнението на нейните цели, в съответствие с приложимото европейско и национално законодателство и стратегически документи, системите за управление и контрол и вътрешните правила на дирекцията.

За периода 2022-2024 г. за насърчаване на инвестициите на местни и чуждестранни предприятия, изпълняващи инвестиционни проекти по Закона за насърчаване на инвестициите са планирани общо средства в размер на 40,3 млн. лв., съответно за 2022 г. и 2023 г. по 9,0 млн. лв. за всяка от годините, а за 2024 г. – 22,3 млн. лв.

За 2024 г., освен ежегодно предвижданите средства в размер на 9,0 млн. лв. за насърчаване на инвестициите на местни и чуждестранни предприятия са предвидени и допълнително 13,3 млн. лв. за изпълнение на приоритетния инвестиционен проект „Изграждане и управление на иновативен завод за производство на електрически автомобили e.GO в гр. Ловеч“, с което е поет ангажимент за изплащане на финансова насърчителна мярка от страна на държавата, съгласно посочен индикативен график за изплащане на средствата на 4 етапа (през 2024 г., 2025 г., 2027 г. и 2029 г.) при определени условия. Средствата са насочени за насърчаване на инвестициите на местни и чуждестранни предприятия за изграждане на нови производствени мощности и създаване на дългосрочни нови работни места чрез осигуряване на подкрепа на дружествата, изпълняващи инвестиционни проекти и създаващи значима заетост – сертифицираните по Закона за насърчаване на инвестициите инвеститори.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на развитието на инвестициите и иновациите в подкрепа на растежа на българската икономика **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1.Преки чуждестранни инвестиции	% от БВП	3,5	3,5	3,5	3,5

Индикаторът *Преки чуждестранни инвестиции* представлява вложенията, включващи дългосрочни отношения, отразяващи дълготрайния интерес на резидент на чуждестранна икономика (чуждестранен пряк инвеститор) в предприятие – резидент на българската икономика (инвестиционно предприятие). Пряката инвестиция включва както първоначалната трансакция между двата субекта, така и всички последващи трансакции между тях.

Преките инвестиции са част от платежния баланс на страната и отразяват движението на капитали от и към чужбина. Те отразяват индиректно атрактивността на условията за бизнес в България и перспективите за тяхното развитие. Преките чуждестранни инвестиции са свързани с въвеждането на иновации, както и повишаването на производителността на труда и конкурентоспособността на икономиката

2.18.4 Политика в областта на държавните резерви, военновременните запаси и задължителните запаси от нефт и нефтопродукти

В областта на икономическата и финансова политика държавният надзор върху създаването, съхраняването, обновяването, ползването и възстановяването на запасите с цел осигуряване на снабдяването с течни горива се осъществява **от Държавната агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“ (ДА ДРВВЗ)**, която организира и контролира създаването, съхраняването, обновяването, ползването и възстановяването на запасите от нефт и нефтопродукти. Държавната агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“ контролира съхраняването на територията на страната на запаси от нефт и нефтопродукти, създадени за изпълнение на задълженията на други държави-членки на ЕС; води регистри на задължените лица, регистрираните складове за съхраняване на нефт и нефтопродукти, всички създадени и поддържани запаси за извънредни ситуации, всички създадени и поддържани целеви запаси.

Държавната агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“ съдейства на лицата, упълномощени от Европейската комисия да извършват прегледи на готовността за извънредни ситуации, механизма за съхраняване, наличностите и отчетността на запасите; осъществява взаимодействие с органите на Европейската комисия по повод изпълнението на задължението за поддържане на минимални запаси от нефт и нефтопродукти и/или по повод извънредни ситуации, както и изпълнението на влязло в сила решение на Международната агенция по енергетика за отпускане на запаси.

Политиката в областта на държавните резерви и военновременните запаси е насочена към повишаване на процентната обезпеченост на номенклатурите и нормативите за тях, водени на отчет като държавни резерви (ДР) и военновременни запаси (ВВЗ) с оглед - постигане на оптимална обезпеченост и осигуряване на адекватна реакция на правителството в случай на необходимост. Обновяване, в рамките на бюджета на агенцията, на стоки, материали и продукти, управлявани от ДА ДРВВЗ, които са с изтичащ срок на съхранение, както и съобразно тяхната специфика и стратегическа

тежест с оглед поддържането им в съответното количество и качество, както и в непрекъсната готовност за ползване.

В Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г.-2025 г. и РМС № 892 от 30.12.2021 г. е предвидено закриване на Държавно предприятие „Държавна петролна компания“ (ДПДПК), на което бяха възложени дейностите по създаването, съхраняването, опазването, обновяването и продажбата на държавните резерви и военновременните запаси от нефт и нефтопродукти, както и управлението, поддръжката, експлоатацията и изграждането на петролни бази за съхранение на резерви и запаси от нефт и нефтопродукти.

Държавната агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“ е компетентният орган, който осъществява държавния надзор върху създаването, съхраняването, обновяването, ползването и възстановяването на запасите по ЗЗНН с цел осигуряване на снабдяването с течни горива в случаите, предвидени в закона, въвеждащ изискванията на европейското право в тази област. Тази обществено значима функция по осъществяване на държавен надзор се извършва чрез осъществяване на множество контроли, проверки, инспекции, наблюдения, анализи, както по отношение на задължените да създават запаси от нефт и нефтопродукти, лица, така и по отношение на съхранителите по този закон.

Консолидираните разходи по политиката се представят в програмния бюджет на ДА ДРВВЗ.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на държавните резерви, военновременните запаси и задължителните запаси от нефт и нефтопродукти	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
Наименование на индикатора		***Програма 2021 г.***	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Донатрупване на ДР и ВВЗ	% осигуреност	43	40	42	42
2. Обновяване на ДР и ВВЗ	% осигуреност	35	25	25	25
3. Донатрупване на ЗЗНН	дни		30	30	30
4. Обновяване на ЗЗНН	тон		55,585	70,095	50,570

Забележка: ДР - Държавни резерви; ЗЗНН - Закон за запасите от нефт и нефтопродукти; ВВЗ - Военновременни запаси.

Министерството на финансите е отговорната институция за разработването, координирането, провеждането и осъществяването на държавната политика в областите публични финанси, данъчна политика, управление на държавния дълг, вътрешния контрол, финансовите услуги и финансовите пазари.

2.18.5 Политика в областта на устойчивите и прозрачни публични финанси

Провеждането на държавната политика в областта на устойчивите и прозрачни публични финанси е тясно свързано с провеждането на политика на гарантиране на фискална стабилност, поддържане на дефицит в рамките на правилата и ограниченията на европейското и националното законодателство при съобразяване с икономическия цикъл и с възможностите на бюджета предвид динамичните предизвикателства за обезпечаване на основните правителствени политики вследствие на създалата се ситуация с разпространението на пандемията от COVID-19 и необходимостта от

предприемане на мерки за овладяването ѝ, както и за насърчаване на икономическата активност и заетостта, политика за поддържане на макроикономическа и фискална стабилност и осигуряване на финансиране на основните функции на държавата чрез бюджета, както и разработването на основните бюджетни документи - средносрочната бюджетна прогноза и нейната актуализация, съставянето на държавния бюджет на Република България и контролиране текущото му изпълнение.

Стратегическите цели в тази област на политика на МФ се постигат чрез изпълнението на бюджетни програми „Бюджет и финансово управление“ и „Защита на публичните финансови интереси“.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на устойчивите и прозрачни публични финанси	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
Наименование на индикатора		***Програма 2021 г.***	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Салдо по КФП	% от БВП	В рамките на ограничението по чл. 27, ал. 4 от ЗПФ с елиминиране влиянието на мерки при извънредни обстоятелства	В рамките на правилата и ограниченията по чл. 27, ал. 4 от ЗПФ	В рамките на правилата и ограниченията по чл. 27, ал. 4 от ЗПФ	В рамките на правилата и ограниченията по чл. 27, ал. 4 от ЗПФ
2. Рейтингова оценка за България за открит бюджет, присъдена от Международното бюджетно партньорство (IBP)	Брой точки - индекс	Не се присъжда	Не по-малко от достигнатото равнище от последното проучване с тенденция към повишаване (В изследването Open Budget Survey 2019 оценката за бюджетна прозрачност на България е 71 пункта)	Не се присъжда	Не по-малко от достигнатото равнище от последното проучване с тенденция към повишаване

По първия ключов индикатор:

Провеждането на политиката за устойчиви и прозрачни публични финанси през периода 2022-2024 г. ще се съобразява с целевите стойности по ключовия индикатор, определени както в програмния формат на бюджет на Министерството на финансите за 2022 г. и актуализираната бюджетна прогноза за 2023 и 2024 г., така и в Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. Целевите стойности са определени в рамките на ограничението по чл. 27, ал. 4 от ЗПФ с допустимо отклонение при условията на ал. 5 от същия член.

Следва да се има предвид, че при оценката за степента на постигане на заложената целева стойност на ключовия индикатор „Салдо по КФП“ се отчитат и мерките,

свързани с преодоляване на ефектите от продължаващото разпространение на COVID-19 в съответствие с активираната обща клауза за дерогация на европейско ниво.

Министерството на финансите ще продължи усилията си по отношение на изпълнение на стратегическите цели и постигането на очакваните ползи/ефекти за обществото, свързани с поддържане на дефицит в рамките на правилата и ограниченията на европейското и националното законодателство при съобразяване с икономическия цикъл, подобряване на бюджетния процес, усъвършенстване на бюджетните документи, утвърждаване прилагането на добри бюджетни практики, повишаване на ефективността и ефикасността на разходите.

Като се има предвид активирането на общата клауза за дерогация, предвидена в Пакта за стабилност и растеж, с която на държавите-членки се позволи временно отклонение от плана за постигане на средносрочната бюджетна цел, при условие че не се излага на риск фискалната устойчивост в средносрочен план, както и че при разработване на бюджетната рамка министерството ще се придържа към актуалните параметри на основните допускания и приоритетни политики и програми на новото правителство, то с прилагането на мерките за постепенно преодоляване на създалата се ситуация целите в средносрочен план ще бъдат насочени към постепенно намаляване на бюджетния дефицит, без това да влияе отрицателно на икономическия растеж.

По втория ключов индикатор:

Министерството на финансите си беше поставило амбициозна задача да продължи последователните си стъпки за надграждане на оценката за бюджетната прозрачност, като значителното подобрение на оценката от 71 пункта в най-новото издание на индекса от 2019 г. отчита подобрения в много аспекти на средносрочното планиране и бюджета, при завишени критерии за оценка по определени въпроси.

Резултатът от оценката за бюджетната прозрачност от 2019 г. се дължи на усилията на правителството и на Министерството на финансите за предоставяне на повече информация за управлението на публичните финанси, като осигурява лесен достъп за широката публика до бюджетните документи, включително и разработени на достъпен език за целеви групи от гражданското общество - неексперти. Министерството на финансите очаква и при следващото издание на индекса да задържи или повиши постигнатото ниво.

2.18.6 Политика в областта на ефективното събиране на всички държавни приходи

През периода 2022-2024 г. провежданата от Министерството на финансите данъчна политика е ориентирана към постигане на макроикономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план и осигуряване на необходимия финансов ресурс за изпълнение на разходните политики на правителството. Политиката в областта на данъците се характеризира с предвидимост, като същевременно се насърчава развитието на бизнеса и инвестиционната активност чрез запазване на ниските данъчни ставки за преките данъци (корпоративни данъци и данъци върху доходите на физическите лица), широка данъчна основа и малко на брой данъчни преференции. В международен аспект данъчната политика на страната е насочена в подкрепа на функционирането на единния пазар на Европейския съюз и за посрещане на предизвикателствата на глобализацията и дигитализацията на икономиката.

Политиката в областта на хазарта е насочена към гарантиране законосъобразното организиране на хазартни игри и дейности и предотвратява организирането им без издаден лиценз (нелегален хазарт) на територията на Република България, както и към ефективното администриране на приходите от държавни такси и вноски по Закона за хазарта.

Стратегическите цели на политиката в областта на ефективното събиране на всички държавни приходи, Министерството следва с изпълнението на бюджетна програма „Администриране на държавни приходи".

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на ефективното събиране на всички държавни приходи	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
Наименование на индикатора		***Програма 2021 г.***	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1. Изпълнение на годишния план за приходите - дял на събраните приходи в общата стойност на планираните приходи *на НАП*	%	100	100	100	100
на АМ	%	100	100	100	100
2. Дял на подадените по електронен път декларации – по чл.50 ЗДДФЛ (декларациите по ЗДДС, ЗМ и чл.92 на ЗКПО се подават задължително по електронен път)	%	80	81	82	82
3. Относителен дял на декларираните задължения към НАП, погасени в рамките на календарната година, спрямо общия размер на декларираните през годината задължения	%	97	97	97	97
4. Развитие на контролната дейност на НАП чрез повишаване на капацитета за осъществяване на контрол в дигитална среда - Брой контролни производства:					
- спрямо лица, осъществяващи търговска дейност в интернет;	брой	2 200	2 200	2 200	2 200
- в които е използван софтуер за анализ на данни в електронен вид.	брой	800	850	875	900
5. Относителен дял на изцяло или частично потвърдените от административна или съдебна инстанция ревизионни актове на АМ (отношение на броя потвърдени РА, спрямо общия брой на издадените РА в рамките на отчетния период)	%	100	100	100	100
6. Дял на решените заявки от идентифицираните инциденти, проблеми или заявки за услуги, регистрирани в	%	100	100	100	100

националната автоматизирана система Сървис Деск на АМ					
7. Проверки и проучвания по подадени искания за издаване на лицензи за организиране на хазартни игри и дейности	брой	2600	2 680	2 850	2 850
8. Проверки на лица за спазване на изискванията на ЗХ	брой	500	900	900	900

2.18.7 Политика в областта на управлението на дълга

Основната стратегическа цел на провежданата от МФ политика в областта на управлението на държавния дълг, в условията на безпрецедентна ситуация на борба за ограничение на разпространението на COVID-19 и за намаляване на негативните социално-икономически последствия за населението и бизнеса, е насочена към осигуряване на необходимите ресурси за рефинансиране на дълга в обращение и финансиране на планирания дефицит по държавния бюджет. Усилията ще бъдат съсредоточени в посока обезпечаване на възможности за пазарно-ориентирано финансиране, при спазване на годишните дългови ограничения.

Политиката в областта на управлението на държавния дълг през следващите години ще бъде съобразена изцяло с конкретните нужди на държавата от заемен ресурс. Определянето на конкретните характеристики на новопоетия дълг ще бъде съобразено с настоящата пазарна конюнктура и профила на дълга в обращение, при отчитане на възможностите за намаляване на риска при рефинансирането на държавния дълг и избягване на допълнителна концентрация на плащания в годините с натоварен погасителен профил.

В тази област на политика, министерството дефинира ключов индикатор, измерващ статуса/напредъка по отношение изпълнението на стратегическата цел и постигането на очакваните ползи/ефекти за обществото, свързани със запазване устойчивостта на основните дългови параметри.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на управлението на дълга **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***
1.Дългови ограничения.	млрд./млн. лв.	максимален размер на новия държавен дълг, поет по реда на ЗДД - 4,5 млрд. лв.; максимален размер на държавния дълг към края годината - 31,9 млрд. лв.; максимален размер на новите държавни гаранции /издадени по реда на чл. 72 от ЗДБРБ за 2021 г./ - 840 млн. лв.	законово регламентирани стойности	законово регламентирани стойности	законово регламентирани стойности

Дългови ограничения – измерител е на стратегическата цел за осигуряване на необходимите ресурси за рефинансиране на дълга в обращение и финансиране на планирания дефицит по държавния бюджет.

Сметна палата

Сметната палата на Република България е държавен орган за независим външен одит в публичния сектор, създаден по силата на чл. 91 от Конституцията на Република България, който при осъществяването на своята дейност се отчита пред Народното събрание. Основна задача на Сметната палата е да контролира надеждността и достоверността на финансовите отчети на бюджетните организации, законосъобразното, ефективно, ефикасно и икономично управление на публичните средства и дейности.

Предвид спецификата в дейността и функциите на Сметната палата, проектът на бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. е изготвен при спазване на приложените най-добри международни практики – Методология за стратегическо планиране и Наръчник за извършване на оценка за потребностите от изграждане на капацитет във върховните одитни институции, разработени от Инициативата на ИНТОСАЙ за развитие (IDI). Отчетени са основните стратегически приоритети и цели, като са предвидени средства, които да осигурят пълноценното функциониране и ефективно изпълнение на специфичните дейности на Сметната палата.

Основните параметри, посочени в бюджетнатата прогноза за периода 2022-2024 г., обхващат разходите за ръководните органи, одитния състав, изнесените работни места и администрацията на Сметната палата.

Планираните за периода 2022-2024 г. бюджетни разходи са обвързани с основните стратегически приоритети и цели, които Сметната палата изпълнява в съответствие със законовите си правомощия. Разходните разчети на Сметната палата имат своето нормативно основание, посочено в Закона за Сметната палата, Правилника за устройството и организацията на дейността на Сметната палата, като са взети предвид и Програмата за одитната дейност, програмите за обучение и международна дейност и други програми.

С бюджета на Сметна палата за 2022 г. са планирани разходи в размер на 299,4 хил. лв. за поддръжка на внедрената система за управление на сигурността на информацията ISO 27001, извършване на надзорни одити и за поддръжка на използваните лицензи за специализиран одитен софтуер и на други програмни продукти, осигуряващи дейността на Сметна палата.

Комисия за финансов надзор

Комисията за финансов надзор е специализиран държавен орган за регулиране и надзор на небанковия финансов сектор. Комисията извършва регулация и надзор на финансовите пазари, които са част от единния европейски пазар на финансови услуги, и осъществява надзор за спазването на европейското законодателство.

Дейността на Комисията за финансов надзор попада в обхвата на функционална област „Регулация и надзор на небанковия финансов сектор“.

Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори е специализиран държавен орган за регулиране и надзор над регистрираните одитори, който осъществява

периодични проверки на одиторските фирми, които извършват одити на предприятия от обществен интерес, изразяващи се в извършване на проверки за контрол на качеството на услугите с цел постигане на високо качество на предоставяните одиторски услуги. Комисията, като компетентен орган, е активно ангажиран в процеса по прилагане на европейското законодателство в областта на независимия финансов одит.

Комисията извършва разследвания, свързани с дейността на одиторите. Тя осъществява сътрудничество и обмен на информация с компетентните органи за публичен надзор над одиторите в другите държави-членки на ЕС. Приоритет на комисията е утвърждаването на правилата и процедурите за извършване на проверки на качеството на дейността на регистрираните одитори, както и годишните планове за проверки.

Дейността на комисията попада в обхвата на функционална област „Осъществяване на публичен надзор над регистрираните одитори“.

Комисия за защита на конкуренцията

Комисията е независим специализиран държавен орган, оправомощен да прилага Закона за защита на конкуренцията, Закона за обществените поръчки и Закона за концесиите. Комисията установява нарушения на свободната конкуренция съгласно разпоредбите на Закона за защита на конкуренцията и/или на чл. 101 и чл. 102 от Договора за функционирането на Европейския съюз, извършва секторни анализи и застъпничество за конкуренцията, а също така разглежда и се произнася по жалбите за незаконосъобразност на решения, действия и бездействия на възложители или концеденти в процедури по възлагане на обществена поръчка или концесия съгласно разпоредбите на Закона за обществените поръчки и Закона за концесиите.

Дейността на Комисията за защита на конкуренцията попада в обхвата на функционална област „Защита на конкуренцията и контрол на законосъобразността при процедурите по възлагане на обществени поръчки и предоставяне на концесии“.

2.19. ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА НА ДЪРЖАВНИ ОРГАНИ

Народно събрание

Планираните бюджетни разходи за периода 2022–2024 г. са обвързани със стратегическите цели и приоритети по основни функционални области и програми, които Народното събрание изпълнява в съответствие с конституционните си правомощия. Стратегическите цели на Народното събрание за посочения период са насочени към:

- осигуряване на ефективно представителство и отговорност;
- осигуряване на по-голяма прозрачност и публичност на дейността на Народното събрание;
- въвеждане в законите на изискванията на директивите и на мерките по прилагането на регламентите, включително на рамковите решения; наблюдение и контрол по въпросите на Европейския съюз;
- подобряване качеството на внесените законопроекти и на законодателния процес;

- оценка на въздействието на законите с цел своевременното актуализиране и синхронизиране на нормативната база;
- повишаване ефикасността на парламентарния контрол;
- усъвършенстване на конститутивната функция и парламентарния надзор;
- приоритизиране на международната дейност на Народното събрание и засилване на междупарламентарното сътрудничество;
- адаптиране на администрацията на Народното събрание към потребностите и предизвикателствата на съвременността, вкл. чрез повишаване на тежестта на електронния обмен в дейността на администрацията.

За изпълнението на посочените цели и за осигуряване на по-добро управление Народното събрание предвижда:

- увеличаване на съвместните инициативи с институции и неправителствени организации;
- провеждане на публични консултации със заинтересованите страни от законодателните промени;
- засилване на юридическия капацитет на администрацията на Народното събрание;
- въвеждане на механизма на оценка на въздействието на законите като инструмент за подпомагане на процеса на вземане на решения и подобряване на качеството, прозрачността, обосноваността и устойчивостта на програмите;
- осигуряване на прозрачност и ясни правила и процедури за избор във връзка с конститутивната функция на Народното събрание;
- хармонизиране на българското законодателство с актовете на Европейския съюз;
- осигуряване на съответствие на разглежданите законопроекти с правото на Европейския съюз;
- участие на Народното събрание в международни програми и инициативи за обмен и обучение на кадри;
- подобряване на прозрачността, координацията, стратегическото планиране и отчетността в Народното събрание;
- повишаване и укрепване на капацитета на администрацията за ефективно функциониране в условията на членство в Европейския съюз.

Министерски съвет

2.19.1 Политика в областта на управлението на средствата от Европейския съюз

Политиката в областта на управлението на средствата от Европейския съюз обхваща дейностите на дирекция „Добро управление“ по изпълнението, наблюдението и оценката на Оперативна програма „Добро управление“ (ОПДУ) и на Програмата за техническа помощ 2021-2027 г. (ПТП) и се изпълнява чрез Бюджетна програма „Координация при управлението на средствата от Европейския съюз“.

Оперативна програма „Добро управление“ (ОПДУ) е основен инструмент за подпомагане реализирането на ключови национални стратегически политики (ПО1, ПО2, ПО3), като основно мерките, свързани с тяхното въвеждане са част от Национални и секторни стратегии и Пътни карти за тяхното изпълнение.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на управлението на средствата от Европейския съюз **Наименование на индикатора***	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2021 г.	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г***
1. Електронни услуги, подкрепени за предоставянето им в транзакционен режим	Брой	61	12	323	0

Забележка:

- ✓ ***Индикатор „Електронни услуги, подкрепени за предоставянето им в транзакционен режим“*** *е избран след направен преглед и анализ на мерките и дейностите за изпълнение на стратегическите цели, заложени в Стратегията за развитие на електронното управление в Република България за периода 2014-2020 г., Актуализирана стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019-2023 г. и Актуализирана пътна карта за изпълнението ѝ. Изпълнението му е важен показател за постигане на цялостно обновяване на процесите, свързани с административната реформа. Намаляването на административния натиск върху гражданите и бизнеса е важен приоритет в провежданата от Правителството политика. Чрез надграждането на ключови първични регистри, приоритетно се електронизират най-често използваните удостоверителни услуги за предоставянето им във вътрешно-административни услуги. Използването на уеб-базирана системна архитектура за предоставяне на услуги позволява предоставянето на факти, данни и обстоятелства на други администрации да се извършва в реално време по служебен път. Така се гарантира спазването на Закона за електронното управление относно еднократно събиране на данни и многократното им използване. Целевата стойност на индикатора, заложена в ОП „Добро управление“, е 750 бр. Прогнозата за 2022 г. и 2023 г. е изчислена като се взети предвид реално отчетените резултати до края на януари 2021 г. (384 бр. електронни услуги) и предстоящото изпълнение по сключени договори (31 бр. през 2021 г., 12 бр. през 2022 г. и 310 през 2023 г.) и 12 бр. недоговорени към момента електронни услуги.*

2.19.2 Политика в областта на осъществяването на държавните функции на територията на областите в България

Областите са административно-териториални единици за провеждане на регионална политика, за осъществяване на държавно управление по места и за осигуряване на съответствие между националните и местните интереси. Стратегическата цел е провеждане на ефективна регионална политика и държавно управление по места, осигуряване на съответствие между националните и местните интереси, с оглед създаване на благоприятна среда за живот и модернизация на инфраструктурата, осигуряваща условия за растеж, заетост и подобряване качеството на живот.

2.19.3 Политика в областта на правото на вероизповедание

Политиката в областта на вероизповеданията се регламентира от Конституцията на Република България и Закона за вероизповеданията.

Стратегическата цел е свободно и безпрепятствено упражняване на правото на вероизповедание, поддържане на търпимост и уважение между вярващите от различните вероизповедания, както и между вярващи и невярващи в дългосрочен план.

За осъществяване на целите на политиката е ангажирана дирекция „Вероизповедания“ към администрацията на Министерския съвет.

2.19.4 Политика в областта на архивното дело

Държавната агенция „Архиви” (ДАА) провежда държавната политика в областта на подбора, комплектуването, регистрирането, обработването, опазването, съхраняването и използването на документите от Националния архивен фонд (НАФ), както и в областта на развитието и усъвършенстването на архивното дело. Дейността на институцията е насочена към изпълнение на правителствената програма „Национален архивен фонд“ и Политика в областта на архивното дело, във взаимовръзка с реализация на Стратегията на ДАА за периода 01.07.2021-31.12.2026 г. Определените по-долу ключови индикатори са обвързани с нормативно регламентираните в Закона за Националния архивен фонд специализирани дейности и са основани на действащия към момента стратегически документ.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на архивното дело		**Целева стойност**			
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Програма 2021 г.***	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г***
1. Нормативни и/или методически указания в областта на е-архив и е-архивиране	Брой	1	1	1	1
2. Въведени архивни описания в Информационната система на държавните архиви (ИСДА)	Брой	1	12	13	14
3. Вписвания в Регистъра на Националния архивен фонд	Брой	1	1	1	1
4. Посещения/показвания от потребители на данни от базите на информационната система на държавните архиви, Регистъра на Националния архивен фонд и сайтовете на ДАА	Брой	1	1	1	1
5. Реставрирани листове от архивни документи (I-ва, II-ра и III-та степен на увреденост)	Брой	30 000	30 500	31 000	31 500
6. Изготвени кадри негатив за Застрахователния фонд на Държавна агенция „Архиви“ (ДАА)	Брой	144 000	60 000	60 500	61 000
7. Комплектувани постъпления	Брой	500	505	510	515
8. Потребители/посещения/обсег на достигнати хора на популяризаторските форми	Брой		5770/111 000	5780/112 000	5890/113 000

Определените ***ключови индикатори*** за измерване на изпълнението са обвързани със Стратегията на ДАА за периода 01.07.2021–31.12.2026 г. и съобразени с правомощията и отговорностите на Агенцията по Закона за НАФ.

В изпълнение на първата стратегическа цел „Усъвършенстване на администрацията” ще продължи дейността на Агенцията за подобряване управлението на НАФ чрез

осигуряване на необходими нормативни актове. В съответствие със своите компетенции ДАА има ангажимент за разработването и актуализирането на нормативни и методически документи, свързани с процесите по организация, експертиза, съхранение и използване на електронните документи в държавните и общинските институции, както и по предаване, опазване, съхранение и използване на ценните електронни документи в държавните архиви чрез система за е-архивиране. В изпълнение на държавната политика за насърчаване въвеждане и използване на инструментите на електронното управление от държавната администрация се цели повишаване на ефективността на предоставените услуги, както и насърчаване прозрачността във взаимоотношенията между администрацията и потребителите.

Ключовият индикатор по първа стратегическа цел е: Изготвянето на методически архивни изисквания за разработване на система за архивиране на електронни документи, подлежащи на постоянно съхранение е включено в Дейност 1 на изпълнявания от ДАА проект „Разработка и внедряване на система за е-архивиране", финансиран от Оперативна програма „Добро управление" (ОПДУ). Това мотивира предложението за промяна на ключовия индикатор за периода 2022-2024 г. на: Нормативни и/или методически указания в областта е-архив и е-архивиране. Индикаторът е обвързан с нормативно определените правомощия на ДАА по отношение създаването, съхранението, опазването и използването на ценните електронни документи като част от функционирането на електронното управление.

Втората стратегическа цел „Опазване, съхранение и обогатяване на документалното наследство на нацията" е обвързана с обогатяването на НАФ с ценни документи, което е в пряка връзка с разширяване възможностите за достъп до архивна информация на всички заинтересовани страни.

Решаваща мярка за опазването на физическото състояние на архивните документи е тяхната своевременна и прецизна реставрация и консервация. Основна мярка за опазване на съдържанието на архивните документи в случай на тяхното физическо увреждане или загуба е изготвянето на Застрахователен фонд от техни микрофилмови копия, които гарантират възпроизвеждането на това съдържание, независимо от неизбежните промени на всякакви софтуерни платформи и хардуерни устройства и носители.

Осигуряване на архивохранилища, отговарящи на стандартите за опазването на ценните документи на нацията, е едно от основните задължения на ДАА с цел правилно съхранение и опазване на ценните архивни документи, приети в държавните архиви. Необходимо е предприемане на действия за обединяване на архивохранилищна площ за архивите, чиито документи се съхраняват на повече от едно място. Поетапното осигуряване на архивохранилища, отговарящи на стандартите за опазването на ценните документи на нацията е едно от основните задължения на Държавна агенция „Архиви". Поддръжката на сградния фонд (административни сгради на държавните архиви) изисква ангажиране на допълнителен финансов ресурс.

Ключовите индикатори по втора стратегическа цел са:

- ✓ Брой реставрирани листове от архивни документи (I-ва, II-ра и III-та степен на увреденост) – реставрацията и консервацията на архивни документи са основни дейности за тяхното опазване и дългосрочно използване;

- ✓ Брой изготвени кадри негатив за Застрахователния фонд на ДАА – попълването на Застрахователния фонд е основна дейност за съхраняване на съдържанието на архивните документи в случай на тяхна загуба;
- ✓ Брой комплектувани постъпления – обогатяването на НАФ с ценни документи е от приоритетно значение за ДАА в дългосрочен план и е една от най-важните дейности, осъществявани от държавните архиви. Националният архивен фонд е исторически формирала се и постоянно попълваща се съвкупност от ценни документи, отразяващи материалния и духовния живот на обществото. Той се попълва с определените за постоянно запазване документи, създадени от дейността на държавните и общинските институции, с ценните документи на политически партии, юридически лица с нестопанска цел и търговски дружества. Важни източници за комплектуване са и документите на значими за обществото личности, както и документите за историята на България, получени от чуждестранни архиви, други институции, българи и български организации в чужбина.

Софтуерното управление на архивните процеси е третата стратегическа цел, насочена към ефективното и ефикасно изпълнение на основните функции на Агенцията за комплектуване, съхранение, опазване и предоставяне за използване на архивните документи и осигуряване на качествени услуги на нивото на съвременните изисквания за бързина и качество. Управлението на процесите по въвеждане в базите на Информационната система на държавните архиви (ИСДА) на архивни описания на съхраняваните документи и на техни дигитални копия, тяхната проверка и корекция чрез функционалностите на системата, е предпоставка за поддържане на максимално пълни, точни, постоянно актуални, достъпни за всички потребители данни от момента на проверката и концентрирани на едно място масиви с постоянно и устойчиво качество при по-ниски разходи на труд и запазване на резултатите от него. Така масивите, изготвени като професионално задължение от служители на ДАА, от своя страна са условие и средство за разширяване и улесняване на достъпа на всички потребители на архивна информация до данни за документите от НАФ и до дигитални копия на архивни документи, съхранявани в ДАА през публичните части на системите чрез техните функционалности и за ефективно извличане на необходимата информация.

Ефективното управление на документалното наследство на нацията изисква поддържане на максимално пълен и актуален Регистър на НАФ, независимо от мястото на съхранение на документите, определени като част от него. За тази цел ДАА поддържа публичен електронен регистър.

Разработването и внедряването с проектно финансиране по ОПДУ на Система за е-архивиране ще осигури приемането, съхранението, достъпа (с различни нива) и използването на ценни електронни документи от държавните и общинските институции, както и от видни за обществото личности, политически партии, юридически лица с нестопанска цел и търговски дружества, българи и български организации в чужбина с принос към българската история. Публичен достъп до базата данни от архивни описания ще се осигури чрез web-базиран интерфейс. Планираният за разработване проект на Стратегия за развитие на е-архивиране в Република България с хоризонт до 2030 г. е в съответствие с актуализираната Стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019-2025 г.

Ключовите индикатори по трета стратегическа цел са:

- ✓ Въведени данни в ИСДА – индикаторът включва въведените архивни описания и дигитални мастер образи в ИСДА. Поддържането и попълването на четирите нива на описание на информационната система на държавните архиви (ИСДА) е нормативно определено и е обвързано с ефективното и ефикасно изпълнение на основните функции на Агенцията, с улесненото управление на архивните процеси и с облекчения и улеснен достъп на потребителите на архивно описание до архивните документи;
- ✓ Вписвания в Регистъра на Националния архивен фонд – нормативно регламентирано е документите от НАФ да се водят на отчет в Регистър на НАФ, поддържан от ДАА, с цел централизиране на информацията за архивни фондове и документи в архивите, за архивните сбирки и отделни архивни документи – собственост на юридически и физически лица, както и за осигуряване на тяхната публичност;
- ✓ Посещения/показвания от потребители на данни от базите на информационната система на държавните архиви, Регистъра на Националния архивен фонд и сайтовете на ДАА – индикаторът е обвързан с предходните два и е от съществено значение за измерване на удовлетвореността на потребителите на архивна информация във връзка с реализацията на приоритетните цели на Агенцията за улесняване и облекчаване на достъпа до националното документално богатство.

Изпълнението на четвъртата стратегическа цел „Иновативност в популяризирането на националното архивно наследство и дейността на ДАА" е обвързано с популяризирането на НАФ чрез формиране на общественото разбиране за значението и функциите на Агенцията като национална институция, съхраняваща културно-историческото документално наследство и осигуряваща използване в общодостъпна форма на архивни документи от и в обществен интерес. Основните насоки за осигуряване на иновативност в популяризирането на НАФ и ДАА ще бъдат активно използване на информационно-комуникационните технологии за интерактивно представяне на архивни документи, процеси, дейности и продукции и активен диалог със заинтересованите страни в България и чужбина за реализиране на съвместни инициативи и обмен на добри практики.

Ключовият индикатор по четвърта стратегическа цел - Брой потребители/посещения/обсег на достигнати хора на популяризаторските форми е свързан с нормативно определени задължения на ДАА за предоставяне за използване на архивни документи за популяризаторски цели/в популяризаторски форми. Популяризирането на документи от НАФ се осъществява чрез електронни издания, тематичните дигитални колекции в интернет, социалните медии – фейсбук, ютюб, туитър и инстаграм, изложби, представяния на издания с публикувани архивни документи и др.

На основание т. 5 от Решението на Народното събрание за приемане на структура на Министерския съвет на Република България от 13 декември 2021 г. и Решение № 892 на Министерския съвет от 30.12.2021 г. за предприемане на действия за подготовката на структурни и други промени в централната администрация на изпълнителната власт, по бюджета на Министерския съвет за 2022 г. се създадоха следните нови политики:

2.19.5 Политика в областта на регистрите

Политиката се изпълнява от Агенцията по вписванията, преминала от Министерството на правосъдието, Агенцията по геодезия, картография и кадастър и Главна дирекция

„Гражданска регистрация и административно обслужване, преминали от Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

За развитието на Агенцията по вписванията е необходимо въвеждането на модерна централизирана електронна регистърна система, която да обхване освен съществуващите, водени от агенцията регистри, така и регистрите, водени понастоящем в рамките на съдебната система. Ще бъдат положени усилия за усъвършенстване и надграждане на съществуващите електронни регистри към агенцията, създаване на нови регистри и свързването им с регистри, поддържани от други държавни и общински институции и институции от държави-членки на Европейския съюз, както и за оптимизация на дейността по водене, съхраняване и достъп до регистрите чрез извършване на законодателни промени.

Основни приоритети на Агенцията по геодезия, картография и кадастър са покриване на територията на страната с кадастрална карта, подобряване на качеството на услугите за клиентите с геоинформация, увеличаване дела на електронните услуги, създаване на цялостен електронен геоинформационен архив, съдържащ всички картографски материали налични в Геокартфонда на агенцията, поддържане на адекватна нормативна уредба, текущо обновяване на картните материали и необходимите за нуждите на устройственото планиране. Също така, агенцията следва да осигурява и поддържа в национален мащаб на актуални и качествени пространствени данни, съответстващи на световните и европейски стандарти, за обезпечаване нуждите на всички потребители, подобряване на инвестиционния процес и създаване на основа за устойчиво интегрирано регионално развитие.

Основната цел на Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“ (ГРАО) е развитието, поддържането в съответствие с нормативната уредба и усъвършенстването на Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението (ЕСГРАОН). Тази информационна система е една от най-важните системи в страната. В нея се съхраняват и поддържат в актуално състояние лични данни за българските граждани. Също така, информационната система на ГРАО следва да се поддържа в съответствие с разпоредбите на нормативната уредба. Интеграцията между всички ведомствени (административни) информационни системи трябва да се изведе на нива, позволяващи съхранението на един тип данни да се извършва само от една единствена администрация, като целта е ЕСГРАОН да се усъвършенства до степен, в която да позволява достъпът до лични данни да става on-line и да отпадне необходимостта от дублирането на съхраняването и поддържането на личните данни по Закона за гражданската регистрация.

2.19.6 Политика в областта на съхраняването и увеличаването на горите

Политиката се изпълнява от Изпълнителната агенция по горите, преминала от бюджета на Министерството на земеделието.

Стратегическите и оперативните цели по тази бюджетна политика са съобразени със заложените национални цели/приоритети на политиката по отношение на горския сектор в Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 и Стратегическия план за развитие на горския сектор 2014-2023 г.

Агенцията дава своя принос за реализация на визията за развитие на горския сектор, в която се определя, че към 2023 г. България следва да има жизнени, продуктивни и

многофункционални гори, устойчив, конкурентоспособен и иновативен горски сектор, съхранено биологично разнообразие, количество и качество на водните ресурси в горските територии. Горският сектор следва да подпомага икономическото развитие на страната, да осигурява условия за пълноценна реализация на заетите в него, да способства в максимална степен за смекчаване на ефекта от промяната в климата и да гарантира поддържането на здравословна околна среда.

2.19.7 Политика в областта на пощите

Политиката се изпълнява от „Български пощи“ ЕАД, преминало от Министерството на транспорта и съобщенията.

Стратегическата цел на политиката в пощенския сектор е осигуряване на устойчиво развитие на националния пощенски сектор, чрез създаване на условия за функциониране на икономически стабилен пазар на пощенски услуги и предоставяне на съвременни, ефективни и качествени пощенски услуги за обществото в съответствие с европейските и световните изисквания.

Държавната политика в областта на пощите за периода 2022-2024 г. е насочена към изпълнението на следните приоритети:

- Осигуряване предоставянето на универсалната пощенска услуга и нейното съхранение в условията на либерализиран пазар на пощенски услуги и силно разрастване на ползването на достиженията на цифровите технологии за сметка на традиционните пощенски услуги;
- Създаване на условия за предоставяне на съвременни, ефективни и качествени пощенски услуги, включително развитие на услугите по доставка на стоки, закупени онлайн, като пощенски пратки;
- Защита на правата на потребителите.

Централна избирателна комисия

Централната избирателна комисия организира и произвежда законосъобразни, честни и свободни избори и национални референдуми за осигуряване правото на всеки избирател да упражни правото си на глас и работи за повишаване на доверието в изборния процес. За периода 2022-2024 г. са разчетени разходи за изпълнението на дейността на Централната избирателна комисия като постоянно действащ независим държавен орган, насочен към организиране и произвеждане на законосъобразни избори и референдуми, разработени съобразно Изборния кодекс, при спазване принципите на върховенство на закона, публичност и прозрачност.

Дейността на Централната избирателна комисия попада в обхвата на функционалната област „Организиране и произвеждане на законосъобразни, честни и свободни избори и национални референдуми“.

За периода 2022-2024 г. са предвидени разходи за подготовката и произвеждането на избори съгласно Изборния кодекс.

Държавна комисия по сигурността на информацията

Държавната комисия по сигурността на информацията отговаря за организирането, осъществяването, координирането и контролирането на дейността по защитата на

класифицираната информация и осигуряването на еднаквата ѝ защита в национален и международен план.

Стратегическите и оперативните цели на Държавната комисия по сигурността на информацията включват:

- Защита на класифицираната информация от нерегламентиран достъп;
- Усъвършенстване, развитие, координация и общ контрол на системата за защита на класифицираната информация по персонална, документална, физическа, индустриална сигурност, сигурност на КИС и криптографска сигурност;
- Усъвършенстване на системата за обучение по защита на класифицирана информация с цел изграждане на съзнание за сигурност сред лицата, ангажирани по ЗЗКИ;
- Подобряване на институционалния и административен капацитет на Държавната комисия по сигурността на информацията за успешно изпълнение на мисията и функциите.

За периода 2022-2024 г. Държавната комисия по сигурността на информацията цели финансовото осигуряване на дейността ѝ, което ще гарантира устойчивост в изпълнението на приоритетите и заложените цели през периода.

Дейността на Държавната комисия по сигурността на информацията попада в обхвата на функционална област „Защита на класифицираната информация“.

Комисия за защита от дискриминация

Комисията наблюдава и контролира спазването на Закона за защита от дискриминация и съответствието на новоприетото законодателство в страната и на подзаконовата нормативна уредба с неговите антидискриминационни разпоредби. Осъществява наблюдение и предприема мерки за съответствие на българското антидискриминационно законодателство с правото на ЕС и международноправните актове. Осъществява и координира международното сътрудничество в областта на антидискриминационната политика на Република България с международни органи и организации, както и със сходни чуждестранни институции.

Комисията за защита от дискриминация се явява и като национален орган по правата на човека към ООН.

Дейността на Комисията за защита от дискриминация попада в обхвата на функционална област „Противодействие и защита на гражданите от дискриминация“.

Администрация на президента

Планираните разходи са обвързани с изпълнението на Програмата за работата на Администрацията на президента по осъществяване на конституционните правомощия на президента и вицепрезидента на Република България в интерес на гражданите и обществото.

Целите на Програмата включват:

- Защита и реализация на националните интереси на Република България чрез активно участие в международните отношения;

- Устойчиво развитие на българската нация и държава;
- Защита на националната сигурност и териториалната цялост на Република България - президентът върховен главнокомандващ на въоръжените сили на Република България;
- Усъвършенстване и развитие на съвременна, високо оперативна и функционираща администрация, която напълно да обезпечава организационно, логистично и финансово дейността на президента и вицепрезидента за изпълнение на правомощията им по Конституцията на Република България. Поддържане и модернизиране на сградния фонд и прилежащите площи в съответствие с изискванията за представителност.

Дейността на Администрацията на президента попада в обхвата на функционална област „Осъществяване на конституционните правомощия на президента на Република България“.

Омбудсман

Омбудсманът е застъпник на правата на хората и пазител на обществения интерес. Основната функция на омбудсмана е да създава условия за достоен живот на всеки български граждани и защита на неговите права в обществена и институционална среда на респект и уважение към тях. В тази връзка държавата финансира дейността му, която е изключително разнородна и всеобхватна, а основните му инициативи са свързани предимно с:

- Правата на човека в местата за лишаване от свобода;
- Правата на децата;
- Правата на хората с увреждания;
- Правата на потребителите;
- Социалните права на гражданите;
- Здравеопазването;
- Образованието;
- Собствеността на гражданите;
- Опазването на околната среда;

Основните принципи, от които се ръководи омбудсманът са безпристрастност, независимост, справедливост, утвърждаване на правова държава, защита на най-добрия интерес на детето, преценка по вътрешно убеждение относно спазването на изискванията за добро управление.

В своята дейност Омбудсманът се подпомага от своята администрация, осъществява сътрудничество със сродни институции в други държави, както и с международни организации, чийто предмет на дейност обхваща защитата на правата на човека. Взаимодейства с местните обществени посредници и други сродни институции в България, осъществява сътрудничество с неправителствени организации, чийто предмет на дейност обхваща защитата на правата на човека.

Параметрите, заложени в бюджетната прогноза, касаещи Омбудсмана, целят финансовото осигуряване на дейността му, което ще гарантира устойчивост в изпълнението на приоритетите и заложените цели през периода.

Дейността на Омбудсмана попада в обхвата на функционална област „Защита правата на гражданите“.

Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия

Планираните разходи са за обезпечаване дейността на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

Комисията е независим държавен орган, който осъществява политиката на Република България за разкриването, обявяването и съхраняването на документите на Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия съгласно Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

Предоставянето на висококачествени услуги в изпълнение на стратегическите и оперативните цели и постигането на значими ползи/ефекти за обществото от изпълнението на функционална област „Архив на Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия“ е основна цел и първостепенна задача на комисията.

През периода 2022-2024 г. комисията ще продължава да води целенасочена политика в изпълнение на задълженията си, произтичащи от Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия в три приоритетни направления, а именно:

- да установява и обявява принадлежност към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия на български граждани, заемали или заемащи публични длъжности, извършвали или извършващи публични дейности;

- да комплектува и съхранява в Централизирания архив документите на органите по чл. 1 от Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, съставени в периода от 9 септември 1944 г. до 16 юли 1991 г.;

- да осигурява достъп до тези документи.

Дейността на Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия попада в обхвата на функционална област „Архив на Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия“.

Комисия за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество

Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество е независим специализиран постоянно действащ държавен орган за осъществяване на политиката по противодействие на корупцията, създаване на гаранции, че лицата, заемащи висши публични длъжности, изпълняват правомощията или задълженията си честно и почтено при спазване на Конституцията на Република България и законите, и предотвратяване на възможностите за незаконно придобиване на имущество и разпореждането с него.

Разчетените в бюджета за 2022 г. и в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2023-2024 г. разходи са свързани с обезпечаване изпълнението на възложените на комисията функции по превенция и противодействие на корупцията, установяване на конфликт на интереси и отнемане на незаконно придобитото имущество.

Дейността на Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество попада в обхвата на функционална област „Осъществяване на превенция и противодействие на корупцията и публичност на имуществото на лицата, заемащи висши публични длъжности“ и е съобразена с дефинираните в Закона за противодействието на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (ЗПКОНПИ) дейности. Те са насочени в следните направления:

- По превенция на корупцията – осигуряване на компетентна проверка за съществуващи възможности за корупционни практики и действия и изразяване на тясноспециализирано становище при съгласуването на законопроекти относно наличието на корупционен риск (чл. 32, ал. 1 от ЗПКОНПИ) и антикорупционно обучение;
- По противодействие на корупцията – събиране, анализ и извършване на проверки на сведения при и по повод информация за прояви на корупция;
- По установяване на конфликт на интереси при лица, заемащи висши публични длъжности – приемане, обработване, проверка, анализ и публикуване на декларациите за имущество и интереси;
- По отнемане на незаконно придобитото имущество – създаване и поддържане на регистър за обезпеченото движимо и недвижимо имущество, както и механизъм за предоставяне за обществени нужди на отнети в полза на държавата имоти и други.

Комисия за защита на личните данни

Планираните разходи са за финансиране на дейностите по осъществяване на ефективна защита на физическите лица по отношение на обработването на техните лични данни. Водещ акцент в работата на комисията през следващия тригодишен период е ефективно прилагане на новата европейска правна рамка по защита на личните данни и обезпечаване на нейното реално приложение в националната система за защита на личните данни в Република България.

Дейността на Комисията за защита на личните данни попада в обхвата на функционална област „Защита на личните данни на физическите лица”.

Национален статистически институт

Националният статистически институт (НСИ) осъществява независима статистическа дейност на Република България. Мисията на НСИ относно Националната статистическа система е да осигурява безпристрастна, обективна, навременна и точна информация за състоянието и тенденциите в развитието на икономиката, социалната сфера, демографията и околната среда.

Основна цел за развитието на Националната статистическа система за периода 2021-2024 г. е да се усъвършенства разработването, производството и разпространението на качествена статистическа информация за всички групи потребители, съобразно техните информационни нужди.

Дейността на НСИ попада в обхвата на функционална област „Безпристрастна, обективна, навременна и точна информация за състоянието на Република България“.

В периода септември-октомври 2021 г. се проведе преброяването на населението и жилищния фонд в Република България, чиято основна цел е да осигури надеждна и изчерпателна информация за броя и характеристиките на населението и жилищния фонд на страната към определен момент. Предвид въведената извънредна епидемична обстановка в страната срокът и критичният момент на преброяването бяха променени в сравнение с първоначално планираните, като изместването на критичния момент наложи промяна и в графика на дейностите, като някои от същите, предвидени за 2021 г., ще бъдат извършени през 2022 г.

Съвет за електронни медии

Съветът за електронни медии е независим специализиран орган, който регулира медийните услуги и услугите на платформите за споделяне на видеоклипове, предоставяни от лица под юрисдикцията на Република България.

Съветът за електронни медии упражнява правомощията си, съгласно Закона за радиото и телевизията и осъществява приоритетите си в следните основни насоки:

- регулира медийните услуги чрез издаване на лицензии и регистрации за осъществяване на радио- и телевизионна дейност, вписва лицата, заявили намерение да осъществяват услуги по заявка и заявили намерение да предоставят услуги на платформа за споделяне на видеоклипове;

- осъществява надзор върху дейността на доставчиците на линейни медийни услуги относно спазването на разпоредбите на Закона за радиото и телевизията, на условията на издадените им лицензии, съответно заявените при регистрацията програмни ангажименти; осъществява надзор за спазване на закона от доставчиците на нелинейни медийни услуги и надзор върху платформите за споделяне на видеоклипове.

Планираните за периода 2022-2024 г. бюджетни разходи са обвързани с основните приоритети и цели, които Съветът за електронни медии изпълнява в съответствие с определените му със Закона за радиото и телевизията правомощия.

Дейността на Съвета за електронни медии попада в обхвата на функционална област „Регулиране на радио и телевизионния пазар“.

Част IV.
Фискална децентрализация и бюджетни взаимоотношения с общините за периода 2022-2024 г.

Приходите на общините са разработени при съобразяване с обичайните тенденции в постъпленията през предходните няколко години. За 2022 г. се предвижда те да са в размер на 2 754,4 млн. лв., като е заложен ръст от 149,4 млн. лв. спрямо 2021 г., главно поради наблюдаваната трайна тенденция на нарастване на постъпленията от имуществени данъци и от таксата за битови отпадъци.

Разходите на общините за 2022 г. са разчетени в размер на 8 314,4 млн. лв., които като относителен дял достигат 5,8% от БВП, а спрямо общата структура на разходите по КФП – 13,5%.

Разходите за делегираните от държавата дейности за 2022 г. са в размер на 5 000,2 млн. лв. и представляват 60,2% от общите разходи на общините.

Разходите за местни дейности за 2022 г. са в размер на 3 314,2 млн. лв. и представляват 39,8% от общите разходи на общините.

Капиталовите разходи за 2022 г. са в размер на 1 090,3 млн. лв. (в т.ч. 296,3 млн. лв. от целева субсидия), като спрямо ЗДБРБ за 2021 г. е налице увеличение със 72,2 млн. лв. Отчетени са тенденциите в извършените разходи по функции и параграфи през предходните няколко години, както и очакваните разходи за сметка на преходните остатъци от допълнително предоставените средства от държавния бюджет.

Табл. IV-1: Основни бюджетни взаимоотношения на общините с централния бюджет (в хил. лв.)

Основни бюджетни взаимоотношения	Програма 2022 г.	от тях:		Прогноза 2023 г.	Прогноза 2024 г.
		местни	делегирани		
Общо:	**5 612 824,2**	**612 565,4**	**5 000 258,8**	**6 014 551,4**	**6 253 259,6**
Обща субсидия за делегираните от държавата дейности	4 889 285,9	0,0	4 889 285,9	5 291 013,1	5 529 721,3
Обща изравнителна субсидия	379 000,0	379 000,0	0,0	379 000,0	379 000,0
Трансфер за зимно поддържане и снегопочистване на общински пътища	48 228,1	48 228,1	0,0	48 228,1	48 228,1
Целева субсидия за капиталови разходи	296 310,2	185 337,3	110 972,9	296 310,2	296 310,2

Източник: МФ

В Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г. са включени размерите на **основните бюджетни взаимоотношения между общините и централния бюджет** в общ размер 5 612,8 млн. лв., от които обща субсидия за делегираните от държавата дейности – 4 889,3 млн. лв.; обща изравнителна субсидия – 379,0 млн. лв.; трансфер за зимно поддържане и снегопочистване на общински пътища – 48,2 млн. лв.; целева субсидия за капиталови разходи – 296,3 млн. лв.

Общата субсидия за държавни дейности за 2022 г. е увеличена с 556,8 млн. лв. спрямо 2021 г., с което се осигурява увеличението на средствата за персонал и издръжка във всички делегирани от държавата дейности, считано от 1 април 2022 г. и в съответствие с основните допускания на актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г.

За 2022 г. е предвиден ръст от 49,6 млн. лв. за общата изравнителна субсидия. Разчетени са допълнително 72,2 млн. лв. за целевата субсидия за капиталови разходи спрямо 2021 г.

Част V.
Управление на средствата от европейските фондове и програми за периода 2022-2024 г.

1. НАЦИОНАЛЕН ФОНД

Европейски социален фонд, Европейски социален фонд+, Европейски фонд за регионално развитие, Кохезионен фонд, Фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, REACT-EU, Механизъм за възстановяване и устойчивост, Фонд за справедлив преход, двустранни програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз (ЕС) и програми, съфинансирани от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, Норвежки финансов механизъм 2014-2021 г. и втора Българо-швейцарска програма за сътрудничество

При планиране на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския социален фонд+, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз са взети под внимание правилата за съответния програмен период, етапът на изпълнение на всяка една от програмите, особеностите на подпомаганите сектори, както и характерът и сроковете за реализация на отделните проекти.

Оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд, са насочени към изграждане на балансирана и устойчива транспортна система чрез развитие и модернизация на ключовата транспортна инфраструктура за връзки от национално, трансгранично и европейско значение, развитие на динамична икономика, конкурентоспособна на европейския и световен пазар, развитие на екологичната инфраструктура и подобряване, опазване и възстановяване на природната среда и биоразнообразието, икономическо сближаване в европейски, национален и вътрешнорегионален план, социално сближаване и намаляване на регионалните диспропорции в социалната сфера, като обхващат проекти с голям мащаб, реализуеми поетапно във времето с ангажиране на значителен финансов ресурс за тяхното изпълнение.

Инициативата NEXT GENERATION EU, част от която са механизмът REACT-EU за подкрепа на най-силно засегнатите от COVID-19 държави членки и региони с инвестиции, насочени към възстановяване на пазарите на труда, подпомагане на системите за здравеопазване и подкрепа на ликвидността на малките и средните предприятия и Механизмът за възстановяване и устойчивост, чрез който ще се финансират реформи и инвестиции с цел смекчаване на икономическото и социалното въздействие на пандемията, както и превръщането на икономиките на ЕС в по-

устойчиви и издръжливи на сътресения и по-добре подготвени за предизвикателствата на екологичния и цифровия преход.

REACT-EU

Заделеният за България ресурс по инициативата REACT-EU е в размер на 1,283 млрд. лв., а средствата са разпределени в пет от действащите оперативни програми от програмен период 2014-2020 г., които позволяват финансиране на дейности, необходими за противодействие на COVID-19. С Решение № 573 на Министерския съвет от 2020 г. (изменено с РМС № 847 от 2020 г., РМС № 892 от 2020 г. и РМС № 186 от 05.03.2021 г. и с РМС № 850 от 07.12.2021 г., с което се одобри индикативно финансово разпределение по оперативни програми за периода 2014-2020 г. на средствата за България от Европейския съюз в подкрепа на преодоляването на последиците от кризата, предизвикана от пандемията от COVID-19, и подготовка за екологично, цифрово и устойчиво възстановяване на икономиката (REACT-EU), като са предвидени средства за следните групи дейности:

- **За системата на здравеопазването** - за ремонтни дейности и доставка на медицинско и немедицинско оборудване за укрепване на капацитета на специализираните отделения в болниците за лечение на пациенти, заразени с COVID-19; доставка на лични предпазни средства и консумативи за осигуряване на безопасността на медицинския персонал в болниците, спешните центрове и екипите, работещи на терен в риск от инфекция; осигуряване на оборудване за увеличаване на капацитета на лабораториите за тестване на COVID-19; доставка на тестове, реактиви и тестови консумативи за COVID-19; доставка на тестове и консумативи за тестване, за да се гарантира качеството и безопасността на дарената кръв; обеззаразяване и дезинфекция на обществени пространства и др.;

- **Подкрепа за най-уязвимите групи** - продължаване на текущите операции „Предоставяне на топъл обяд“ и за разпространение на хранителни пакети по ОП за храна и/или основна материална помощ, насочени към хора с ниски доходи, под прага на бедността, за времето на задължителна карантина; уязвими лица, включително и възрастни на възраст над 65 години, без доходи или с доходи под прага на бедността, които живеят сами и нямат роднини; лица, които поради възрастта си, трайно увреждане или заболяване не могат да се грижат за себе си и да се издържат;

- **За адаптиране на образователната система** за подготовка на зелено, цифрово и устойчиво възстановяване на икономиката се планират да бъдат изпълнени следните дейности: създаване на Центрове за дистанционно обучение в електронна среда чрез изграждане и оборудване на STEM (science, technology, engineering and mathematics) класни стаи в училища, които не са получили подкрепа от националната програма „Изграждане на училищна STEM среда“ за подготовката и провеждането на дистанционно обучение за ученици; закупуване на технически средства за 10% от всички ученици и учители в страната за използване в образователния процес по време на криза; симулация и провеждане на реално дистанционно обучение във виртуална класна стая в STEM центрове и офиси. Чрез тази дейност се предвижда придобиване на практически умения от всички ученици в страната за провеждане на дистанционно обучение на ученици в карантина или за тези, които не посещават училище в настоящата форма на обучение по медицински или други причини;

- **Подкрепа за поддържане на заетост** - разширяване и адаптиране на текущите операции по ОП „Развитие на човешките ресурси“ за борба с ефектите на COVID-19: подкрепа за работодатели и самостоятелно заети лица, за да се предотврати уволнението на служители и прекратяването на самостоятелната заетост след допълнителна оценка на секторните нужди; подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последствия от пандемията; допълнителни ресурси за подпомагане на медицински и немедицински персонал, които първи се изправят срещу предизвикателствата на глобалната пандемична криза - конкретен бенефициент Министерството на здравеопазването.

За 2022 г. предвидените разходи по механизма REACT-EU се очаква да бъдат в размер на 394,9 млн. лв., за 2023 г. – 249,9 млн. лв. и за 2024 г. – 44,2 млн. лв.

Механизъм за възстановяване и устойчивост

Механизмът за възстановяване и устойчивост (Recovery and Resilience Facility) е ключова програма на Инструмента за възстановяване на ЕС. С него на държавите членки ще се предоставят безвъзмездна финансова подкрепа и заеми, за да се подпомогнат публичните инвестиции и реформи, предвидени в техните планове за възстановяване и устойчивост, както и за смекчаване на последиците за обществото, причинени от настоящата криза с COVID-19. По този начин икономиките на Европейския съюз ще станат по-устойчиви и по-добре подготвени за бъдещето. Предвижда се предложеният механизъм да се приложи в широк кръг от сфери на политиката и да включва области, свързани със сближаването, двата прехода (екологичен и цифров), конкурентоспособността, производителността, здравеопазването и интелигентните иновации. Предвижда се управлението да е пряко от Европейската комисия в съответствие с Финансовия регламент. Финансовата подкрепа ще бъде в допълнение към предоставената по линия на други фондове и програми на ЕС и не може да покрива същите разходи. Финансовата подкрепа ще се предоставя за постигане на общите и специфични цели, посочени в регламента. Средствата ще бъдат предоставени на държавите членки под формата на безвъзмездна помощ и под формата на заеми. Финансовият пакет, от който България може да се възползва, се очаква да бъде 6,268 млрд. евро безвъзмездна финансова помощ (по текущи цени) и около 4,549 млрд. евро заеми (по цени от 2018 г.). Механизмът не регламентира изисквания по отношение на национално съфинансиране. Периодът, в който може да се поемат правни задължения за основния финансов пакет в размер на 70% от общата сума за безвъзмездната подкрепа, е до 31 декември 2022 г., а за остатъка от 30% – между 1 януари 2023 г. и 31 декември 2023 г. След този период, до 31 декември 2024 г., в случай че е наличен остатъчен ресурс, ЕК може да обяви допълнителни процедури, които следва да бъдат в съответствие с календара на Европейския семестър.

Ключово условие за предоставяне на помощта е изготвянето на национални планове за възстановяване и устойчивост, като част от националните програми за реформи на отделните държави членки (плановете ще са приложение към НПР). Тези планове съдържат програмата на държавата членка за инвестиции и реформи. Националният план за възстановяване и устойчивост на България е изпратен официално на Европейската комисия на 15 октомври 2021 г.

Крайният срок за изпълнение на окончателните ключови етапи и цели на инвестиционните проекти и за реформите, финансирани от Механизма за

възстановяване и устойчивост, е 31 август 2026 г., а за извършване на плащанията – 31.12.2026 г.

Оперативни програми от програмен период 2014-2020

През планирания период се очаква да продължи реализацията на основната част от следните големи проекти по **ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 г.**: АМ „Струма“ - Лот 3.1, Лот 3.3 и тунел „Железница“, Проект „Модернизация на железопътната линия София – Пловдив: жп участък Елин Пелин – Костенец, Проект „Модернизация на железопътната линия София – Драгоман - граница със Сърбия, участък Волуяк – Драгоман“ и Проект „Рехабилитация на железопътна линия Пловдив – Бургас, Фаза 2“.

По-значимите проекти по **ОП „Околна среда“ 2014-2020 г**., които се очаква да бъдат реализирани в посочения период, са „Интегриран проект за воден цикъл на град Враца - II-ра фаза“ с бенефициент община Враца, „Интегриран воден проект за област Бургас“ от „Водоснабдяване и канализация“ ЕАД гр. Бургас и „Проектиране и изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF – трета фаза на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община“.

Оперативна програма „Региони в растеж“ също се характеризира със сериозен размер на разходи за инфраструктура. Най-големите проекти, които ще бъдат реализирани със средства от програмата, са „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020 г.“, Инвестиционен приоритет „Интегриран градски транспорт“ и Проект за подобрен достъп до спешна медицинска помощ по приоритетна ос 4 „Регионална здравна инфраструктура“.

Оперативната програма с най-голяма насоченост към бизнеса е **ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г.** Дейностите по тази оперативна програма са свързани със стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, засилване на дългосрочната конкурентоспособност на българските предприятия, подкрепа на иновациите, подобряване на бизнес средата и др. В рамките на програмата бяха обособени няколко схеми за подкрепа на бизнеса при преодоляване на последиците от пандемията, а именно подкрепа на микро-, малки и средни предприятия за осигуряване на оборотен капитал, както и аналогични схеми за подкрепа на туристическия сектор и МСП, извършващи автобусни превози.

По-значимите проекти, които ще се реализират през периода, са по приоритетна ос 4: Премахване на пречките в областта на сигурността на доставките на газ с един ИП *4.1. „Подобряване на енергийната ефективност и сигурността на доставките чрез разработване на интелигентни системи за пренос на енергия“*. Дейностите за подкрепа по ИП са: „Завършване на подготвителни дейности, необходими за начало на строителството на „Междусистемната газова връзка България – Сърбия“ и „Изграждане на междусистемна газова връзка Гърция – България“.

Програмите, съфинансирани от Европейския социален фонд (**ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г., ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ и ОП „Добро управление“**) и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, са насочени към насърчаване на по-висока и по-качествена заетост, свързани с борбата с безработицата сред уязвимите групи на пазара на труда,

най-вече младежите и продължително безработните, намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване, осигуряване на достъп до качествено образование и изграждане на научен, изследователски и иновационен потенциал в Република България и не на последно място – укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса. Поради спецификата на изпълняваните мерки при такъв тип проекти, те се характеризират със сравнително по-бързото реализиране и съответно равномерен темп на усвояване на средствата и големия брой бенефициенти, към които те са насочени.

Двустранните програми за трансгранично сътрудничество (ТГС) по Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП II) на Европейския съюз имат за цел преодоляването на общи предизвикателства, установени съвместно в граничните региони, като същевременно се засилва процесът на сътрудничество за целите на разширяването и цялостното хармонично развитие на Европейския съюз. Основните приоритети по тези програми са в областта на опазването на природата, устойчивото развитие на туризма и засилване на икономическото сътрудничество между хората и институциите в граничните региони. Програмите навлизат в заключителен етап на изпълнение и се очаква разходите през прогнозния период да намаляват.

По отношение на приходната част са взети предвид спецификите в подхода за предоставяне на средства от страна на ЕК, а именно начинът и сроковете на предоставяне на предварителното финансиране по отделни програми, мерки и механизми, както и въведеното годишно уравняване на сметки, което оказва влияние на стойността на приходите през всички години от прогнозния период.

Също така са отчетени спецификите и сроковете за годишното уравняване на сметките с ЕК на база представените от държавите членки годишни счетоводни отчети. В тези отчети се включва информация за изминалата счетоводна година, която обхваща периода от 1 юли на година „n-1" до 30 юни на година „n". Съгласно това правило ЕК ще възстановява текущо 90% от допустимите разходи, включени в изпратените от държавите членки заявления за плащания, а останалата за възстановяване част ще се изчислява след приспадане на полученото годишно предварително финансиране и вече получените 90%. При годишното уравняване на сметките се взимат под внимание следните компоненти: общият размер на допустимите разходи, включени в исканията за плащане, изпратени до ЕК; отписаните и възстановените суми; сумите, подлежащи на възстановяване към края на счетоводната година; неподлежащите на събиране суми, както и полученото годишно предварително финансиране. На база на изчисленията Комисията уравнява съответното годишно предварително финансиране и изплаща всяка допълнителна дължима сума в срок от 30 дни от приемането на годишните счетоводни отчети.

Важно е да се отбележи, че всяко забавяне на темповете на извършване на разходи по програмите, съфинансирани със средства от ЕС, спрямо разчетените данни, би довело до намаляване размера на разходите, които се сертифицират към ЕК, което от своя страна ще се отрази в намаление на постъпленията към Република България през съответните години.

Програми от програмен период 2021-2027

Съгласно проекта на Регламент за общоприложими разпоредби за програмен период 2021-2027 г., ЕФРР, ЕСФ+, Кохезионният фонд и ЕФМДР ще подпомагат пет цели на политиката:

- Цел на политиката 1: По-интелигентна Европа чрез насърчаване на иновативния и интелигентен икономически преход;

- Цел на политиката 2: По-зелена, нисковъглеродна Европа чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, приспособяване към изменението на климата и превенция и управление на риска;

- Цел на политиката 3: По-добре свързана Европа чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ;

- Цел на политиката 4: По-социална Европа – реализиране на европейския стълб на социалните права;

- Цел на политиката 5: Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи.

Прието е Решение № 496 от 21 юли 2020 г. на Министерския съвет за изменение на Решение № 335 на Министерския съвет от 2019 г. за одобряване на индикативно финансово разпределение на средствата от Европейския социален фонд+, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд за програмен период 2021-2027 г. по цели на политиката и програми, като в разчетите за разходите са предвидени средства за стартиране на разплащания по тях.

В процес на финализиране са Споразумението за партньорство за 2021-2027 г., както и програмите от програмния период в рамките на създадените за целта тематични работни групи. В оперативен порядък документите са изпратени на ЕК в края на м. октомври 2021 г., като не се очакват съществени изменения преди официалното им изпращане на ЕК.

Фонд за справедлив преход

Това е нов финансов инструмент в рамките на политиката на сближаване, който цели предоставяне на подкрепа на регионите, изправени пред сериозни социално-икономически предизвикателства, произтичащи от прехода към климатична неутралност. Средствата, които ще бъдат предоставени от ЕС на България, възлизат на 1,295 млрд. евро.

1.1. РАЗХОДНА ЧАСТ

При планирането на разходите по Оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, вкл. средствата от механизма REACT-EU и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз за периода 2014-2020 г., са взети под внимание:

- етапът на изпълнение на оперативните програми;
- прогнозите на Управляващите органи за периода 2022-2024 г.;
- изпълнението на прогнозите на Управляващите органи за минали години;
- спецификите на отделните оперативни програми от гледна точка на икономическата област, към която са насочени;

- договорените до момента средства по отделните оперативни програми.

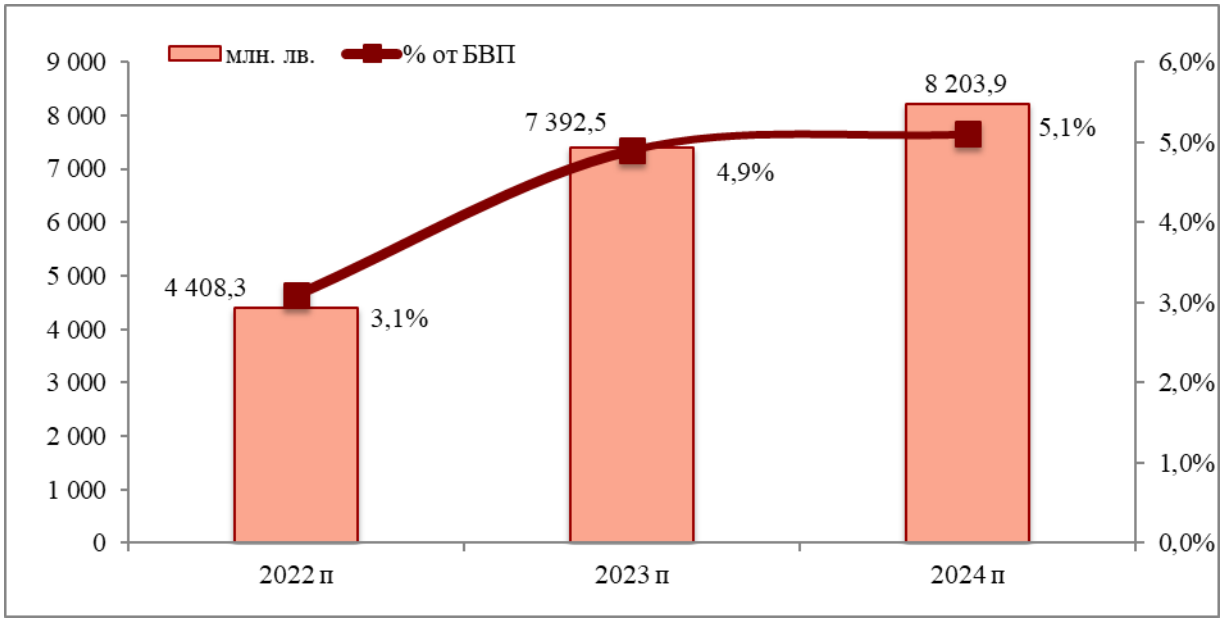
Прогнозите отчитат и потенциалните рискове, свързани с предизвикателството за достигане на праговете, съгласно условието за автоматично освобождаване от ангажимент (т.нар. правило N+3).

Отчетена е и необходимостта от текущо осигуряване на национални средства за извършване на плащания във връзка с въведените правила за възстановяване от 90% от сертифицираните разходи преди годишното уравняване на сметките с ЕК на база представените от държавите членки годишни счетоводни отчети.

Прогнозата за плащания за програмен период 2021-2027 г. е изготвена на база прогнозите на УО, анализ на исторически данни за изпълнението на оперативните програми в първите години от програмните периоди и информация от тематичните работни групи за хода на подготовка на оперативните програми.

Очакваните разходи по Механизма за възстановяване и устойчивост се основат на актуалните към момента на изготвяне на прогнозата финансови планове по инвестициите, включени в проекта на Национален план за възстановяване и развитие, изпратен на ЕК на 15.10.2021 г. Прогнозните разходи по програмите, съфинансирани от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, Норвежкия финансов механизъм 2014-2021 г., и втората Българо-швейцарска програма за сътрудничество са индикативни и обхващат бъдещи плащания по договори с бенефициенти и разходи на отделните органи и на програмните оператори за дейности за управление на програмите.

Граф. V-1: Разходи на Национален фонд – сметка за средства от ЕС за периода 2022-2024 г.

Източник: МФ

1.2. ПРИХОДНА ЧАСТ

Планираните приходи за 2022-2024 г. по оперативните програми/програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския социален фонд+, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз, включват определения индикативен размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК през този период.

Прогнозните приходи са изчислени, като са взети под внимание следните особености:

- 90% (за програмен период 2014-2020) и 95% (за програмен период 2021-2027) от размера на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през последните два месеца на предходната година. Съгласно правилата на ЕК само заявленията за плащане, които страната-членка изпраща до 31 октомври гарантирано ще бъдат възстановени в рамките на годината, в която са изпратени. Поради тази причина всички заявления за плащане, които се очаква да бъдат изпратени след тази дата, са планирани за получаване през годината, следваща годината на изпращане на заявлението за плащане;

- 90% (за програмен период 2014-2020) и 95% (за програмен период 2021-2027) от размера на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през първите десет месеца на текущата година;

- до 10% от размера на сертифицираните разходи през предходната счетоводна година, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК при годишното уравняване на сметките;

- предварителното годишно финансиране по оперативните програми за програмен период 2014-2020;

- предварителното първоначално финансиране за средствата от REACT-EU;

- предварителното годишно финансиране (вкл. за средствата от REACT-EU), което се очаква да получи/възстанови България след годишното уравняване на сметките.

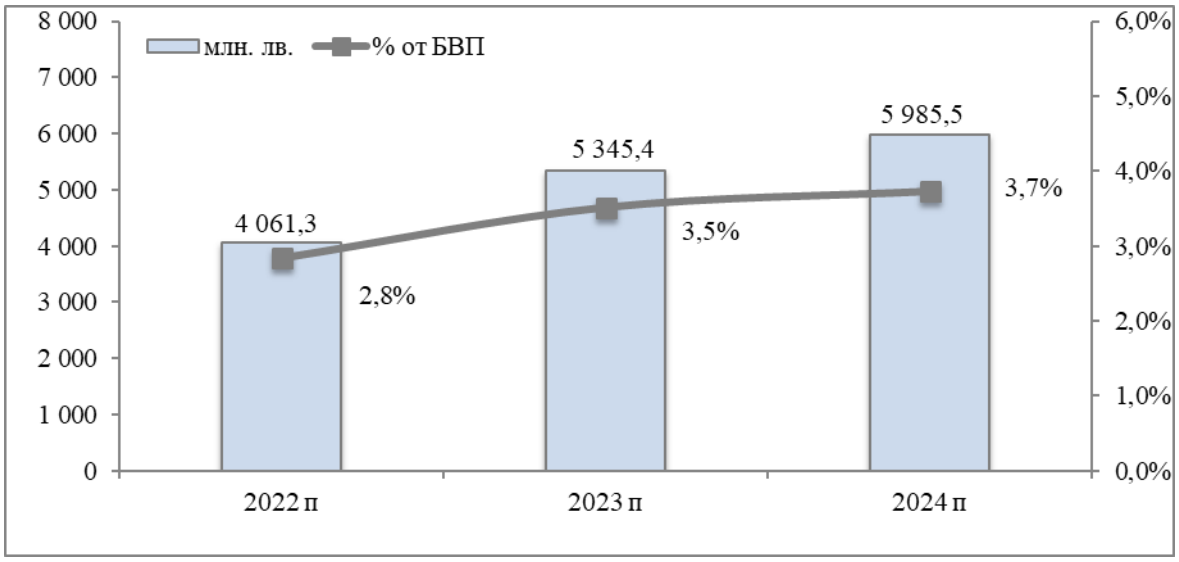
Също така за периода 2022-2024 г. са предвидени приходи по програмите, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз през програмен период 2021-2027 г. Те са съобразени с актуална информация за процента на предварителното финансиране и индикативния размер на средствата, които се очаква да получи България съгласно Общия регламент, както и очакваното възстановяване на европейската компонента от сертифицираните разходи по новите програми.

Приходите по Механизма за възстановяване и устойчивост са прогнозирани въз основа на очаквания за договаряне на профил на плащанията при отчитане на актуалните към момента на изготвяне на прогнозата финансови планове по инвестиционните проекти в Националния план за възстановяване и развитие.

По отношение на приходите от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм за периода 2014-2021 г., Офисът на

ЕИП и НФМ превежда средства два пъти в годината на база прогнози, изготвени от Програмните оператори за индикативния размер на разходите по програмите.

Граф. V-2: Приходи на Национален фонд – сметка за средства от ЕС за периода 2022-2024 г.

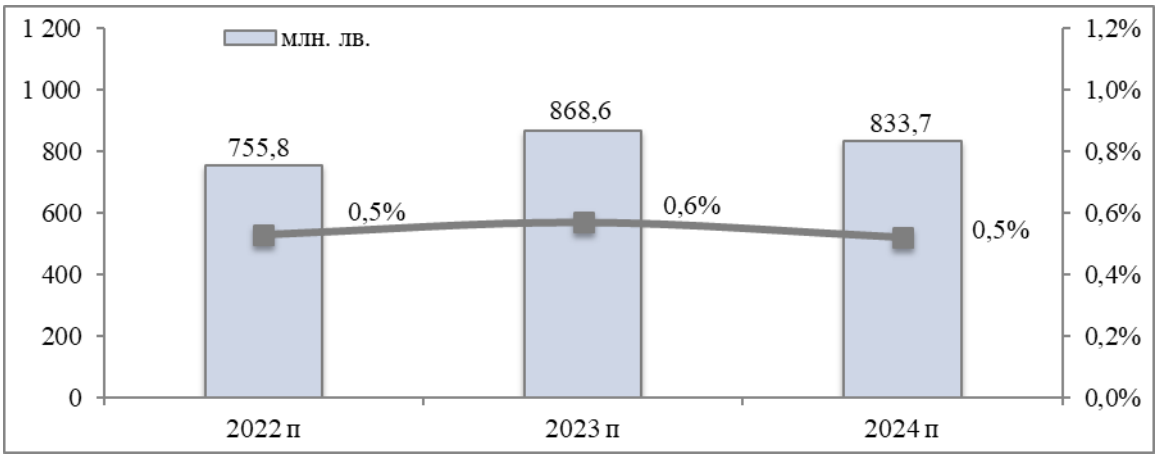
Източник: МФ

2. ДЪРЖАВЕН ФОНД „ЗЕМЕДЕЛИЕ“

2.1. ПРИХОДИ И ПОСТЪПЛЕНИЯ

При разработване на разчетите за приходите и постъпленията за периода 2022-2024 г. по програмите, финансирани от ЕС, е взет под внимание определеният индикативен размер на разходите, който се очаква да бъде възстановен от ЕК през този период. Очакваните приходи и постъпления по години са, както следва: 2 620,6 млн. лв. през 2022 г., в размер до 2 740,3 млн. лв. през 2023 г., а за 2024 г. в размер до 2 706,6 млн. лв.

Граф. V-3: Приходи (без постъпленията) на ДФ „Земеделие“ – сметка за средства от ЕС за периода 2022-2024 г.

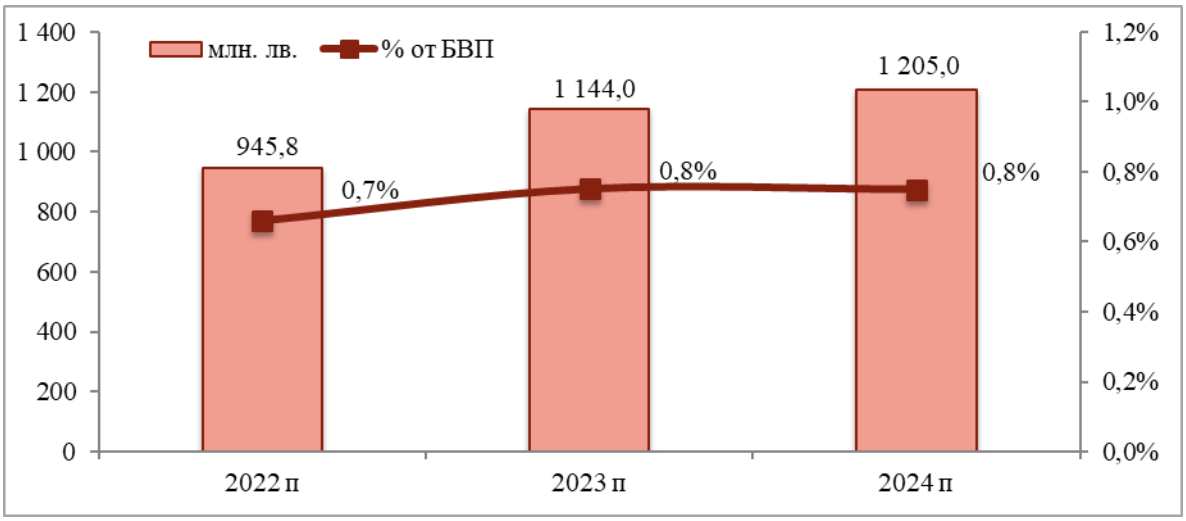

Източник: МФ

2.2. РАЗХОДИ И ПЛАЩАНИЯ

Очакваните разходи и плащания за периода 2022-2024 г. са, както следва: 2 834,4 млн. лв. за 2022 г., 3 031,8 млн. лв. за 2023 г., а за 2024 г. – 3 093,9 млн. лв.

Граф. V-4: Разходи (без плащанията) на ДФ „Земеделие“ – сметка за средства от ЕС за периода 2022-2024 г.

Източник: МФ

ОБЩА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г.

Приоритетите в областта на селскостопанската политика са насочени към осигуряване на стабилна пазарна среда, подкрепа на доходите на земеделските стопани и развитие на селските райони.

Основните инструменти за провеждането на общата селскостопанска политика са директните плащания и пазарната подкрепа на земеделските стопани (1-ви стълб на ОСП) и политиката за развитие на селските райони (2-ри стълб на ОСП).

По линия на първия стълб на ОСП ще се изплащат средства за подпомагане на земеделските стопани по обвързани и необвързани с производството схеми за директни плащания и за пазарна подкрепа.

По схемите за директни плащания на земеделски стопани за сметка на ЕС през периода 2022-2024 г. се предвижда да бъдат усвоявани по 1 607,4 млн. лв. годишно.

Мерките за пазарна подкрепа за периода 2022-2024 г. могат да включват различни механизми – интервенции, с цел стабилизиране на пазара в сектори като зърнени култури, ориз, мляко; помощи за повишаване на консумацията на някои продукти; пазарна подкрепа за лозаро-винарския сектор, пчеларство, плодове и зеленчуци и други.

Общият бюджет за финансиране на пазарни мерки за 2022 г. са планирани 117,9 млн. лв., от които 37,8 млн. лв. от националния бюджет, а през 2023 г. прогнозата за плащане е в размер на 117,9 млн. лв., в това число 37,8 млн. лв. национални средства, като за 2024 г. средствата са в същия размер.

Съгласно законодателството на ЕС национално съфинансиране се прилага по следните пазарни мерки: Схема „Училищен плод“, Схема „Училищно мляко“; „Подпомагане на групи производители на плодове и зеленчуци“; Подпомагане в сектор Вино – мярка „Информиране в държавите членки“, „Промоции на вина в трети страни“; „Публична интервенция на зърно“; „Национална програма по пчеларство“, „Промоционални програми за земеделски продукти“ и Схема „Оперативни програми на организации на производители на плодове и зеленчуци“.

По линия на втория стълб на ОСП ще се изплащат средствата за развитие на селските райони, както следва:

- за 2022 г. – 1 064,8 млн. лв., от които 877,5 млн. лв. са средства от ЕС и 187,3 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания;
- за 2023 г. – 1 268,7 млн. лв., от които 1 039,5 млн. лв. са средства от ЕС и 229,2 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания.
- за 2024 г. – 1 325,5 млн. лв., от които 1 124,5 млн. лв. са средства от ЕС и 201,0 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания;

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за селскостопанската политика са, както следва:

Табл. V-1: Разходи и плащания за селскостопанската политика за периода 2022-2024 г.

(млн. лв.)

	2022 г.	**2023 г.**	**2024 г.**
Средства от ЕС	2 564,9	2 727,0	2 812,0
Национално съфинансиране и авансови плащания	225,1	267,0	238,8
Общо	**2 790,0**	**2 994,0**	**3 050,8**

Източник: МФ

ОБЩА РИБАРСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г.

Преобладаващата част от мерките по Програмата за морско дело и рибарство за периода са насочени към:

- повишаване на конкурентоспособността и жизнеспособността на предприятията в сектор рибарство;
- насърчаване на устойчиво, отличаващо се с ефективно използване на ресурсите рибарство;
- диверсификация на дейностите в рамките на сектор рибарство, както и в други сектори на морската икономика;
- подобряване на пазарната организация за продуктите на риболов и аквакултурите;
- рибарски пристанища, кейове за разтоварване и покрити лодкостоянки.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за общата рибарска политика са, както следва:

Табл. V-2: Разходи и плащания за рибарската политика за периода 2022-2024 г.

(млн. лв.)

	2022 г.	2023 г.	2024 г.
Средства от ЕС	35,0	29,3	32,9
Национално съфинансиране и авансови плащания	9,3	8,4	10,2
Общо	**44,3**	**37,7**	**43,1**

Източник: МФ

3. ДРУГИ СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС И СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ДОГОВОРИ, ЗА КОИТО СЕ ПРИЛАГА РЕЖИМ НА СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС

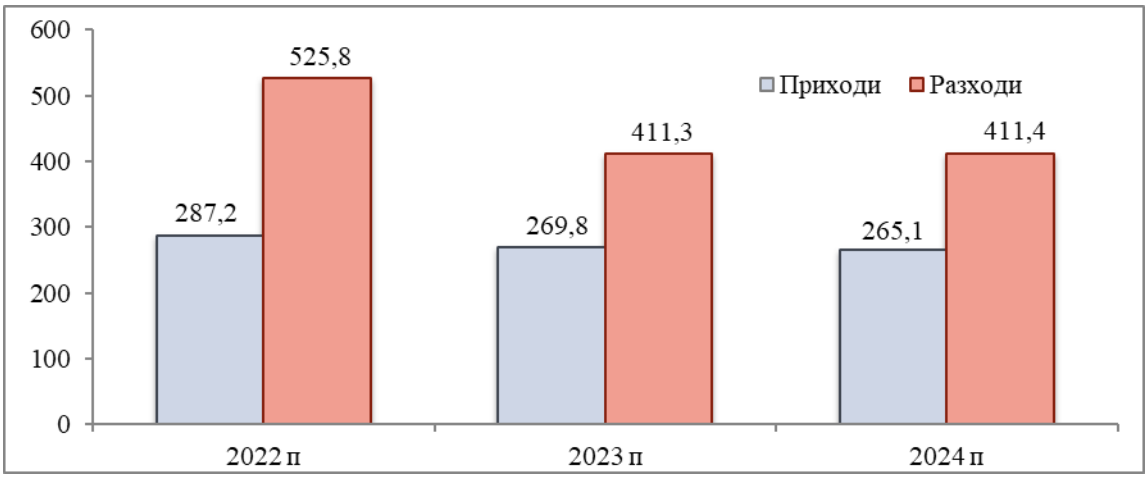
С актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. са разчетени приходи, разходи и съответното съфинансиране от държавния бюджет по други сметки за средства от Европейския съюз и средства по международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз. Разчетите са изготвени на база предложенията на първостепенните разпоредители с бюджет за очакваните приходи и разходи, включително и за съфинансирането им, по различните международни програми, проекти и договори.

За периода 2022-2024 г. в областта на регионалното развитие са разчетени приходите и разходите за дванадесетте програми на Европейския съюз по трите направления на европейското териториално сътрудничество (ИНТЕРРЕГ): трансгранично (V-A), транснационално (V-B) и междурегионално (V-C), съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Инструмента за предприсъединителна помощ II (ИПП II) и Европейския инструмент за съседство (ЕИС) за периода 2014-2020 година и за периода 2021-2027 г., в които България участва.

За периода 2022-2024 г. по другите сметки за средства от Европейския съюз са разчетени приходи, разходи и съответното съфинансиране от държавния бюджет по Механизма за свързване на Европа, сектор Транспорт, с основен бенефициент Национална компания „Железопътна инфраструктура“.

Граф. V-5: Приходи и разходи по другите сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС за периода 2022-2024 г.

(в млн. лв.)

Източник: МФ

4. ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г.

Прогнозата за размера на вноските на Република България в общия бюджет на ЕС по години за периода 2022-2024 г. е, както следва: 1 683,3 млн. лв. за 2022 г., 1 680,1 млн. лв. за 2023 г. и 1 766,9 млн. лв. за 2024 г.

Тази прогноза е изготвена въз основа на новото законодателство на ЕС за програмния период 2021-2027 г., по което бе постигнато окончателно съгласие между държавните и правителствените ръководители на проведеното на 10 декември 2020 г. заседание на Европейския съвет, и по-точно съобразно следните актове:

- ✓ Решение (ЕС, Евратом) 2020/2053 на Съвета от 14 декември 2020 година относно системата на собствените ресурси на ЕС и за отмяна на Решение 2014/335/ЕС, Евратом, което влезе в сила от 1 юни 2021 г., и породи действие със задна дата от 1 януари 2021 г.;

- ✓ Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета от 17 декември 2020 година за определяне на Многогодишната финансова рамка (МФР) за годините 2021-2027.

По-конкретно прогнозата за вноските на България в бюджета на ЕС за периода 2022-2024 г. е изготвена въз основа на следните параметри и прогнозни данни:

- ➢ Размер на бюджетните кредити за плащания в одобрения бюджет на ЕС за 2022 г. и общия размер (т.нар. „тавани“) на МФР за бюджетните кредити за поети задължения за 2023 г. и 2024 г. от Съобщението на Комисията до Европейския парламент и Съвета за техническа корекция на финансовата рамка за 2022 г. в съответствие с член 4 от Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета (документ ST 9635/21, COM(2021) 365 final);

- Прогнозни данни за брутния национален доход (БНД) на България за периода 2022-2024 г. от макроикономическата прогноза за периода 2021-2024 г. на Министерството на финансите;

- Прогнозни данни за приходите от мита за България, основаващи се на все по-либералната търговска политика на ЕС, вследствие на която има все повече сключени споразумения за свободна търговия и споразумения за икономическо партньорство, на сключените от ЕС множество преференциални търговски договорености, в това число и Споразумението за търговия и сътрудничество между ЕС и Обединеното кралство, на Схемата от общи тарифни преференции, на устойчивия ръст по отношение на стойностния обем (без суров нефт) на внесените в Република България стоки от трети страни (данните за 2021 г. сочат възстановяване на вноса от трети страни след кризисната 2020 г., като на годишна база статистическата стойност на внесените стоки се очаква да надвиши с над 26% стойностите от предкризистната 2019 г.), както и на макроикономическата прогноза за периода 2021-2024 г.;

- Прогнозни данни за нетните приходи от данъка върху добавената стойност по години за 2022-2024 г. (и прилагане на средно претеглената ставка от 2016 г. за трите години в съответствие с новата подобрена методология за изчисляване на ресурса на база ДДС), вземайки предвид данните от макроикономическата прогноза за периода 2021-2024 г. и отчитайки тенденциите при потреблението, цената на суровия петрол тип „Брент“, цената на неенергийните суровини в щатски долари, валутния курс, изменението във физическите и стойностните обеми при вноса на стоки и услуги, както и рисковете от продължителността на епидемиологичната обстановка;

- Прогнозни данни за 2022 г. за приходите от мита, ДДС-базите и БНД на останалите държави членки от одобрените прогнози на заседанието на Консултативния комитет по собствените ресурси (ККСР) – Подкомитет „Прогнози“, проведено на 26 май 2021 г., преизчислени чрез прилагане на очакваните стойности за номиналните растежи на БВП и съответно на БНД по години съгласно есенната прогноза на ЕК от 2021 г. с оглед изчисляване на съответните вноски за 2023 г. и 2024 г.;

- Прогнозни данни за вноските от ресурса на база нерециклирни отпадъци от пластмасови опаковки за 2022-2024 г. на България и на останалите държави членки, както следва – за 2022 г. от одобрените прогнози за нерециклираните отпадъци за 2022 г. на заседанието на ККСР-Прогнози на 10.09.2021 г. (под формата на писмена процедура), а за 2023 г. и 2024 г. – изчисление за нерециклираните отпадъци въз основа на предоставените при подготовката на ККСР-Прогнози на 10.09.2021 г. (под формата на писмена процедура) прогнози на ЕК за генерираните и рециклираните отпадъци от пластмасови опаковки за 2022 г., преизчислени за 2023 г. и 2024 г. със съответни темпове на нарастване по години съгласно есенната прогноза на ЕК от 2021 г., при което за всяка от годините в периода 2022-2024 г. са приложени предвидените годишни корекции за част от държавите членки (в т.ч. за България) в новото Решение за собствените ресурси;

- Данни за т.нар. „други приходи“ в бюджета на ЕС, в т.ч. от очакваните вноски от Обединеното кралство в съответствие със споразумението за оттеглянето му от ЕС от доклада на ЕК за дългосрочните ѝ прогнози за бъдещите входящи и изходящи потоци в бюджета на ЕС за 2021-2027 г.

В настоящата прогноза за 2022 г. е включена сумата от 42,1 млн. лв. за евентуално плащане на изчислени от Европейската комисия по предварителни оценки лихви за забавено плащане поради очаквана от ЕК загуба в размер на 109,4 млн. лв. на традиционни собствени ресурси (мита) от България във връзка с вноса на текстилни изделия и обувки със занижена стойност с произход от Китайската народна република. Имайки предвид, че темата за предварителните оценки на ЕК за загуба на традиционни собствени ресурси (мита) (включително за лихвите за забава) е обект както на официална кореспонденция на двустранно равнище, така и на обсъждания в съответни компетентни комитети и работни групи на равнище ЕС, е възможно да настъпят промени в размера на съобщените от ЕК лихви за забавено плащане. Главницата в размер на 109,4 млн. лв., която в съответствие с предварителните си изчисления за загуба на традиционни собствени ресурси (мита) Европейската комисия призовава да бъде платена от България с оглед предотвратяване натрупването на допълнителни лихви за забава, бе внесена под условие от България в бюджета на ЕС през месец декември 2021 г.

Оценка на бюджетните ефекти от промените в допусканията, макроикономическите показатели и/или в нормативната уредба по години за периода 2022-2024 г.

Проведените симулации показват, че промяната в размера на всеки един от компонентите на вноската на България в бюджета на ЕС, както и на лежащите в основата му приходи и/или макроикономически показатели, би довела до правопропорционално изменение в общия размер на вноската.

Конкретно по отношение на ресурса на база ДДС, обаче, следва да се има предвид, че ДДС-базата на съответната държава членка, въз основа на която се изчислява и самият ресурс на база ДДС, е ограничена до 50% от брутния ѝ национален доход и в този смисъл ресурсът на база ДДС би могъл да нараства до определени граници. Това ограничение засяга България по отношение на прогнозираните вноски на ресурса на база ДДС за всяка от трите години в периода 2022-2024 г. Това означава, че всяко евентуално допълнително нарастване на очакваните нетни приходи от ДДС няма да доведе до нарастване на вноската на страната в бюджета на ЕС, освен ако едновременно с това не е налице и съответно съществено нарастване на прогнозирания БНД на България за 2022-2024 г., с което 50-процентният праг да превиши евентуално нарасналата ДДС-база.

Намаляването (или увеличаването) на който и да било от останалите собствени ресурси от България ще предизвика съответно увеличаване (или намаляване) на размера на ресурса ѝ на база БНД, т.е. налице е обратнопропорционална зависимост.

Поради структурата на системата на собствените ресурси на ЕС и взаимообвързаността между елементите ѝ, промени в размера на собствените ресурси, предоставяни от останалите държави членки, биха дали отражение върху размера на ресурса на база БНД и от България, като зависимостта в общия случай е обратнопропорционална.

Независимо от предварителните прогнози за приходите от мита, в съответствие с новото решение за собствените ресурси държавите членки ще превеждат в бюджета на ЕС 75% от реално събраните суми.

В процеса на изпълнението на бюджета на ЕС е възможно да се наложи промяна в размера (увеличение или намаление) на вноската на България поради въздействието на следните фактори: възникване на необходимост от непредвидени допълнителни

средства по бюджета на ЕС при изпълнение на разходните политики; промяна в размера на другите приходи на ЕС (извън собствените ресурси); промяна в размера на събраните традиционни собствени ресурси от всички държави членки; периодични актуализации на данните за предишни години за ДДС-базите и за БНД на държавите членки с оглед постигане на по-голяма точност при изчислението на вноските им, промяна в законодателството на ЕС, регулиращо предоставянето на собствените ресурси или други аспекти от системата на собствените ресурси на ЕС и др.

5. ОЦЕНКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЕФЕКТИ ОТ УСВОЯВАНЕТО НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г.

В таблицата по-долу са представени очакваните макроикономически ефекти от усвояването на средствата от ЕС[24] за периода 2022-2024 г. За изчислението им е използван макроиконометричния модел СИБИЛА 2.0[25] [26]. Оценявани са ефекти[27], дефинирани като промени в нивата на основни макроикономически показатели в средносрочен хоризонт.

Табл. V-3: Ефекти от усвояването на средствата от ЕС

Макроикономически показател	*Ефект към 2024 г.*
БВП	7,5%
Износ на стоки и услуги	1,1%
Внос на стоки и услуги	20,6%
Текуща сметка, % от БВП	- 11,3 пр.п.
Частно потребление	9,1%
Частни инвестиции	35,5%
Заетост (15-64 г.), хил.	12,0%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-5,4 пр.п.
Средна работна заплата	4,8%
Инфлация по ХИПЦ	1,7%
Бюджетен баланс, % от БВП	0,3 пр.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0.

[24] Обект на анализа са средствата от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд, които съфинансират изпълнението на съответните оперативни програми за програмния период 2014-2020 г., както и за периода и 2021-2027 г., вкл. и средствата по Механизма за възстановяване и устойчивост и Фонда за справедлив преход.

[25] Simulation model of Bulgaria's Investment in Long-term Advance – SIBILA 2.0.

[26] Предвид спецификата на модела, е направена експертна оценка на Министерството на финансите за разпределението на общата сума на прогнозното усвояване на средствата от ЕС по типове фактори за дългосрочен растеж.

[27] Цялостните ефекти от изпълнението на оперативните програми, съфинансирани със средства от ЕС, върху икономиката са получени като разлика между два сценария – базисен сценарий, в който е симулирано развитието на икономиката без планираните интервенции, и хипотетичен алтернативен сценарий, който отчита планираното усвояване на средствата от ЕС.

Европейските средства през периода бележат значителен ръст в сравнение с прогнозата за 2021-2023 г. по линия на допълнителните средства за противодействие на ефектите от пандемията от COVID-19, което обуславя и по-значителното въздействие върху макроикономическите показатели. По-високото ниво на тези положителни ефекти играе компенсаторна роля в противодействие на спада в икономическата активност вследствие на пандемията. Към 2024 г. нивото на БВП се очаква да бъде със 7,5% по-високо в сравнение със сценария, при който средствата на ЕС не се оползотворят.

Основата за този ефект е положителното влияние върху производството в страната, което е следствие на увеличението в инвестиционните разходи. Същевременно, допълнителен импулс се генерира по линия на частното потребление поради допълнителен ръст в заетостта и средната работна заплата. Кумулативният ефект върху основните компоненти на БВП е прогнозиран да достигне 35,5% за частните инвестиции и 9,1% за частното потребление. Същевременно, по-високото равнище на БВП не се предвижда да бъде съпътствано от ускоряване на инфлацията, като ефектът върху ценовото равнище към 2024 г. се изразява в повишаване от 1,7% спрямо базисния сценарий.

По отношение на пазара на труда, симулациите показват общ допълнителен ръст от 4,8% в средната работна заплата и 12,0% в броя на заетите, както и подобряване на нивото на безработица, което към края на 2024 г. се очаква да е с 5,4 пр.п. по-ниско в сравнение със сценария без средства от ЕС. Каналите, чрез които средствата от ЕС влияят на пазара на труда, са два. От една страна, в направените симулации са включени ефектите от директната намеса на програмите, съфинансирани със средства от ЕС, на пазара на труда, чрез мерките за създаване на заетост и преквалификация на работната сила, а от друга са отразени и очакванията за неговото развитие в резултат на повишената икономическа активност, генерирана от допълнителните инвестиции. Анализът показва също че планираното изпълнение на оперативните програми, съфинансирани със средства от ЕС, води до скромно подобряване на бюджетния баланс с 0,3 пр.п. от БВП към 2024 г.

Увеличената производствена активност, която е силно зависима от внос на суровини, както и ускореният ръст на доходите, се очаква да повишат допълнително вноса на стоки и услуги с 20,6% към 2024 г. Износът, от друга страна, се очаква да отбележи по-слаб допълнителен ръст (1,1%) в този тригодишен хоризонт, тъй като за пълното проявление на очаквания ефект от изпълнението на програмите върху конкурентоспособността на българските стоки и услуги е необходим по-дълъг период. В резултат на това, в средносрочен план балансът по текущата сметка на платежния баланс ще се влоши с 11,3 пр.п. от БВП.

Част VI.
Политика по дълга и финансирането за периода 2022-2024 г.

Политиката на правителството за управление на държавния дълг за периода 2022-2024 г. ще бъде насочена към осигуряване необходимите ресурси за рефинансиране на дълга в обращение и финансиране на планираните нива на дефицит по държавния бюджет. Изпълнението на основните бюджетни параметри към края на 2021 г. и допусканията при изготвянето на бюджета за 2022 г. и актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. налагат необходимостта от завишено дългово финансиране на планираните бюджетни дефицити и рефинансиране на пиковите плащания по държавния дълг през следващите години. Отчитайки рисковете от динамиката на епидемичната обстановка както в страната, така и в глобален план, основните предизвикателства и усилия ще бъдат съсредоточени в посока обезпечаване на възможности както за пазарно-ориентирано финансиране, така и за договаряне на държавни заеми по линия на инструменти на Европейския съюз, при спазване на регламентираните годишни дългови ограничения.

Дълговото управление ще бъде съобразено с конкретните пазарни условия и ще цели минимизиране на ликвидните рискове при изпълнението на бюджета и запазване устойчивостта на основните дългови параметри. Определянето на конкретните характеристики на новопоетия дълг ще бъде съобразено с настоящата конюнктура на пазара на ДЦК и профила на дълга в обращение, при отчитане на възможностите за намаляване на риска за рефинансиране на държавния дълг и избягване на допълнителна концентрация на плащания в годините с натоварен погасителен профил. Планира се дълговото финансиране на бюджета да бъде обезпечено чрез предоставяне на високоликвидни дългови инструменти, позиционирани в различни матуритетни сегменти и предвиждане на възможност за договаряне на финансиране с държавни заеми по линия на инструменти на ЕС. По отношение на финансирането на инвестиционни проекти и специфични програми с държавни и държавногарантирани заеми ще продължи прилагането на консервативен подход.

1. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ. ОБСЛУЖВАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ

В края на 2020 г. нивото на държавния дълг възлиза на 27,5 млрд. лв. В резултат от извършените операции по дългово финансиране на бюджета през 2021 г., номиналният размер на държавния дълг достига до 31,2 млрд. лв., което е в рамките на предвиденото дългово ограничение в ЗДБРБ за 2021 г. от 31,9 млрд. лв. Увеличението от 3,7 млрд. лв. в сравнение с нивото, регистрирано към края на 2020 г., е резултативна величина от извършените погашения по държавен дълг към външни и вътрешни кредитори в размер на 1,1 млрд. лв., поетия нов дълг в размер на 3,8 млн. лв. на вътрешния пазар на ДЦК и усвоените средства през м. май 2021 г. в размер на 511,0 млн. евро (999,4 млн. лв.) по

вече подписаното и ратифицирано през 2020 г. споразумение за държавен заем по линия на Европейския инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства вследствие на избухването на COVID-19 (SURE) (ОВ, L 159/1 от 20 май 2020 г.).

Очаква се запазване на тенденцията на увеличение на дълга и към края на 2022 г. се предвижда да бъде достигнато ниво до 35,5 млрд. лв. Съотношението на държавния дълг към БВП е в размер на 22,9% и 23,9% съответно към края на 2020 г. и 2021 г., при очаквания за нива от 24,8% в края на 2022 г.

През 2020 г. и 2021 г. външният държавен дълг възлиза съответно на 21,9 млрд. лв. и 22,6 млрд. лв., като се очаква в края на 2022 г. да достигне до 24,2 млрд. лв. Тенденция на нарастване се наблюдава и по отношение на вътрешния дълг – при нива от 5,6 млрд. лв. и 8,6 млрд. лв. за 2020 г. и 2021 г. към края на 2022 г. се очаква увеличение до 11,3 млрд. лв.

В *структурата на дълга по остатъчен матуритет* към края на 2020 г. превес има дългът със срочност от 1 до 5 г. – 39,2%, следван от дълга със срочност от 5 до 10 г. – 31,2%, дълга със срочност над 10 г. – 26,6% и дълга с матуритет до 1 г. – 3,0%. Към края на 2021 г. се запазва доминантната позиция на дълга със срочност от 1 до 5 г. - 33,5%, следван от дълга със срочност от 5 до 10 г. – 33,1%, дълга със срочност над 10 г. - 24,5% и дълга с матуритет до 1 г. - 8,9%. През 2022 година, вследствие на прогнозите за поемане на нов дълг и падежирането на значителни обеми ДЦК, делът на дълга със срочност от 5 до 10 г. ще заеме водеща позиция - 35,2%, следван от дълга от 1 до 5 г.– 29,6%, от дълга със срочност над 10 г. – 27,3% и от дълга с матуритет до 1 г. - 7,9%.

В *структурата на дълга по инструменти* към края на 2020 г. основен дял заемат облигациите, емитирани на международните капиталови пазари (МКП) – 65,0%, следвани от ДЦК емитирани на вътрешния пазар - 20,5% и кредитите – 14,5%. В структурата на кредитите най-голям е делът на държавните заеми – 53,9%, следван от държавните инвестиционни заеми - 24,1% и други заеми - 22,0%. Към края на 2021 г. се запазва водещата позиция на външните облигации съответно от 57,2%, следвани от ДЦК емитирани на вътрешния пазар – 27,7% и кредитите – 15,1%. През 2022 г. предвид планираното дългово финансиране се очаква запазване на доминантния дял на външните облигации съответно от 55,5%, при дял на ДЦК емитирани на вътрешния пазар от 31,9% и на кредитите от 12,6%.

В *структурата на държавните заеми по кредитори* към края на 2020 г. най-голям дял имат получените заеми от Европейски съюз (в т.ч. от ЕИБ) – 61,9%, следвани от тези от други кредитори – 24,8% и от заемите от МБВР – 13,3%. През 2021 г. се запазва водещата позиция на заемите от Европейски съюз (в т.ч. от ЕИБ), които достигат съответно до 70,9%, следвани от тези от други кредитори – 20,5% и от заемите от МБВР – 8,6%, а през 2022 г. се очаква получените заеми от Европейски съюз (в т.ч. от ЕИБ) да достигнат до 71,7%, тези от други кредитори до 21,4% и от заемите от МБВР до 6,9%.

Лихвената и валутна структура на дълга към края на 2020 г. се характеризират с ясно изразен превес на задълженията с фиксиран лихвен процент от 98,1% и на евровия и левовия компонент на дълга – 99,7%. Дългът с плаващи лихви (1,9%) е обвързан с 6-месечния EURIBOR на еврото. Към края на 2021 г. тенденцията се запазва (при задължения с фиксиран лихвен процент от 98,7% и на евровия и левовия компонент на дълга от 99,8%), като се очаква същата тенденция и към края на 2022 г. (99,1% за

задълженията с фиксиран лихвен процент и 99,8% относителен дял на евровия и левовия компонент на дълга).

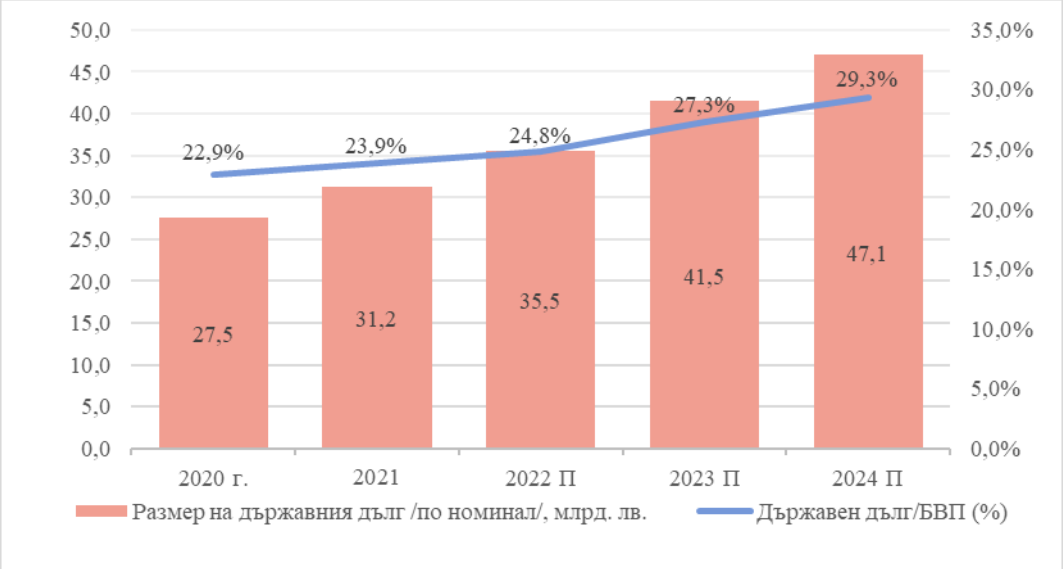
За 2021 г. в ЗДБРБ са предвидени дългови ограничения за максимален размер на новия държавен дълг, който може да бъде поет през годината - 4,5 млрд. лв. В рамките на заложените в закона ограничения към 31.12.2021 г. е поет дълг в размер на 3,8 млрд. лв. под формата на ДЦК, емитирани на вътрешния пазар.

През 2022 г. е планирано поемането на нов държавен дълг от 7,3 млрд. лв., като дългът в обращение, който ще бъде рефинансиран, възлиза на 3,0 млрд. лв.

През 2023-2024 г. се предвижда дългово финансиране на бюджета под формата на ДЦК и/или договаряне на финансиране с държавни заеми по линия на инструменти на ЕС от 9,1 млрд. лв. годишно, при размер на падежиращия дълг в обращение от 3,0 - 3,5 млрд. лв. годишно. Падежиращите се еврооблигации през следващия тригодишен период са както следва: 2,4 млрд. лв. през 2022 г., 2,2 млрд. лв. през 2023 г. и 2,9 млрд. лв. през 2024 г. Предвидената възможност за поемане на нов държавен дълг в обеми, по-големи от погашенията през периода 2022-2024 г., е с оглед финансиране на планираните дефицити по държавния бюджет.

Въз основа на допусканията и прогнозното нетно дългово финансиране през 2022-2024 г. се очаква в края на периода държавният дълг да достигне до ниво от 47,1 млрд. лв., а съотношението на държавния дълг спрямо БВП до 29,3%, плавно удължаване на средния остатъчен матуритет на дълга, както и увеличение на дела на вътрешния държавен дълг в структурата на дълга (от 20,5% в края на 2020 г. на 34,6% в края на 2024 г.).

Граф. VI-1: Държавен дълг и съотношение на държавния дълг към БВП

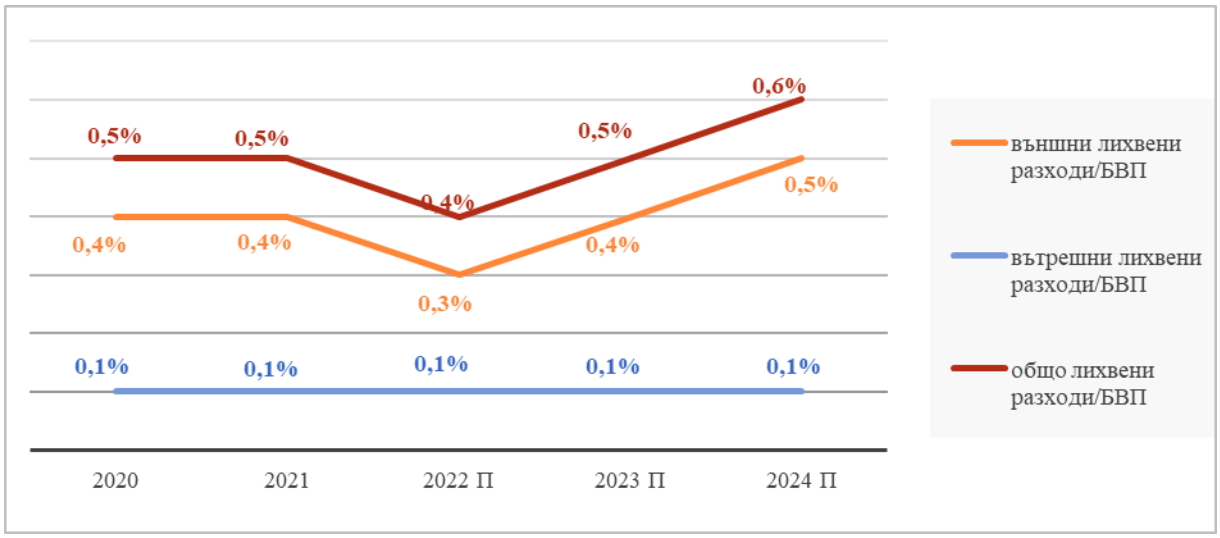

Източник: МФ

Лихвените разходи за обслужването на държавния дълг през 2020 г. са в размер на 584,3 млн. лв. (от които 422,4 млн. лв. по външния и 161,9 млн. лв. по вътрешния), а през 2021 г. в размер на 590,8 млн. лв. (460,9 млн. лв. по външния и 129,9 млн. лв. по вътрешния), като очакванията за 2022 г. са за общ размер на лихвените плащания от

629,8 млн. лв. (487,0 млн. лв. по външния и 142,8 млн. лв. по вътрешния). За периода 2022-2024 г. се предвижда съотношението на лихвените разходи спрямо прогнозния БВП да се запази в рамките под 1,0%.

Граф. VI-2: Съотношение на лихвените разходи към БВП по държавния бюджет

Източник: МФ

2. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ

Към края на 2020 г. държавногарантираният дълг възлиза на 1,7 млрд. лв., при съотношение към БВП от 1,5%. Основната част от държавногарантирания дълг се формира от външни заеми – 95,8%. Доминиращ дял от държавните гаранции имат издадените за сектор „Финансов“ – 67,3%, следвани от Други гаранции – 18,1%, сектор „Транспорт“ – 6,4%, сектор „Образование“ - 4,2% и сектор „Енергетика“ – 4,0%.

В резултат от усвоявания по държавногарантираните заеми и погашенията по тях размерът на държавногарантирания дълг към края на 2021 г. нараства до 1,9 млрд. лв., а към края на 2022 г. се очаква неговият спад до 1,8 млрд. лв. През следващите години се предвижда държавногарантираният дълг плавно да намалява в номинално изражение, достигайки до 1,3 млрд. лв. или около 0,8% от прогнозния БВП в края на 2024 г.

При издаването на държавни гаранции по заемни споразумения през периода 2022-2024 г. ще продължи следването на аналитичен подход и прилагане на законово регламентираната практика, при отчитане степента на тяхната ефективност в контекста на изпълнението на поставените правителствени приоритети за насърчаване развитието на ключови сектори в икономиката.

3. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ЧРЕЗ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ И ДРУГИ ФОРМИ НА ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ

За периода 2022-2024 г. не се предвижда поемане на нов дълг от първостепенните разпоредители с бюджет по държавния бюджет по чл. 37, ал. 1, т. 1, буква „б“ от Закона за публичните финанси.

4. ДРУГИ ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО

4.1. УСВОЯВАНИЯ ПО ДЪРЖАВНИТЕ ИНВЕСТИЦИОННИ ЗАЕМИ

За 2022 г. не е предвидено усвояване на външно финансиране по държавни инвестиционни заеми. По централния бюджет за 2022 г. са разчетени приходи от лихви по държавни инвестиционни заеми с краен бенефициент търговско дружество общо в размер на 2,5 млн. лв. Общо разчетените разходи за 2022 г. по държавни инвестиционни заеми, в т.ч. и с краен бенефициент търговско дружество са в размер на 21,2 млн. лв., от които 21,1 млн. лв. разходи за лихви и 0,1 млн. лв. разходи за издръжка по проект, изпълняван от Министерство на финансите. Разчетените средства за погашения по държавни инвестиционни заеми, в т.ч. и с краен бенефициент търговско дружество, са в размер на 130,7 млн. лв.

4.2. ФИНАНСИРАНЕ ПО ЧЛ. 9, АЛ. 1 ОТ ЗАКОНА ЗА ЕКСПОРТНОТО ЗАСТРАХОВАНЕ

Съгласно чл. 9, ал. 1 от Закона за експортното застраховане (ЗЕЗ), в закона за държавния бюджет на Република България за съответната година се предвиждат средствата от централния бюджет за изплащане на застрахователни обезщетения по чл. 3 от ЗЕЗ (дейността за сметка на държавата). За периода 2022-2024 г. се предвижда увеличение на размера на средствата спрямо 2021 г., както следва: 130,0 млн. лв. за 2022 г., 135,0 млн. лв. за 2023 г. и 140,0 млн. лв. за 2024 г.

В съответствие с мисията и целите на „Българска агенция за експортно застраховане“ (БАЕЗ) като държавна агенция, която да подкрепя българските износители, дружеството акцентира върху развитието в предлагането на застрахователните продукти по дейността за сметка на държавата. За изпълнението на заложените показатели БАЕЗ се нуждае от съответния застрахователен капацитет, който да покрива нуждите на компанията.

Мерките за постепенно повишаване на заделените средства в държавния бюджет целят повишаване на застрахователния капацитет на БАЕЗ по дейността за сметка на държавата в съответствие със ЗЕЗ, както и са необходими като превенция относно достигане на застрахователния капацитет и невъзможност за сключване на застрахователни договори или спешно увеличаване на средствата през текущата година.

4.3. ПОСТЪПЛЕНИЯ ОТ ПРИВАТИЗАЦИЯ

Прогнозните приходи от приватизация по централния бюджет за периода 2022-2024 г. са съответно 1,0 млн. лв. за 2022 г., 0,8 млн. лв. за 2023 г. и 0,4 млн. лв. за 2024 г.

4.4. СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА КРЕДИТНА ЛИНИЯ МЕЖДУ РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ КАТО КРЕДИТОР И ЕДИННИЯ СЪВЕТ ЗА ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ В ЕС КАТО КРЕДИТОПОЛУЧАТЕЛ

На 07.10.2020 г. Република България сключи споразумение за кредитна линия с Единния съвет за преструктуриране в изпълнение на ангажиментите на Република България във връзка с присъединяването на страната към Единния надзорен механизъм (ЕНМ) и Единния механизъм за преструктуриране (ЕМП). Споразумението е подписано от министъра на финансите при условията на последваща ратификация.

Всички участващи в Банковия съюз държави членки предоставят национални кредитни линии като форма за мостово финансиране, за да се осигури необходимото финансиране за евентуално преструктуриране само на банки в съответната държава членка през преходния период до достигане на целевото равнище на Единния фонд за преструктуриране (ЕФП) към 31 декември 2023 г. Кредитната линия между Република България и Единния съвет за преструктуриране е в размер на 113 499 хил. евро (около 221 985 хил. лв.). Сумата е планирана в операциите в частта на финансирането на бюджетното салдо в бюджета за 2021 г. Кредитната линия може да бъде активирана само в краен случай - при недостиг на средства в Единния фонд за преструктуриране и след като са изчерпани всички други източници на финансиране. Системата от национални кредитни линии гарантира защитата на данъкоплатците и е фискално неутрална в средносрочен план, тъй като банковият сектор на съответната държава членка е отговорен за погасяване на сумите, изтеглени по кредитната линия.

Споразумението за кредитна линия е със срок по-ранната от следните две дати: края на посочения преходен период или въвеждането на общ защитен механизъм (ОЗМ) за ЕФП. Общият защитен механизъм за ЕФП ще бъде осигурен посредством споразумение за защитен механизъм (кредитна линия) от Европейския механизъм за стабилност (ЕМС) – за държавите членки от еврозоната, и паралелно споразумение за защитен механизъм – за държавите, които участват в Банковия съюз, извън еврозоната.

На заседание на Еврогрупата в разширен състав (държавите от еврозоната и държавите, участващи в Банковия съюз, чиято парична единица не е евро) на 30 ноември 2020 г. бе постигнато политическо съгласие за ранното въвеждане на ОЗМ, в началото на 2022 г. Ранното въвеждане на ОЗМ налага сключването на паралелно споразумение за защитен механизъм между Република България като кредитор и ЕСП като кредитополучател. Споразумението е подписано и предстои неговата ратификация в началото на 2022 г. След влизането в сила на ОЗМ[28] действащото споразумение за кредитна линия между Република България и Единния съвет за преструктуриране ще бъде автоматично прекратено. Максималният размер на кредитна линия по паралелното споразумение за защитен механизъм е 96 087 хил. евро (приблизително 188 000 хил. лв.). Определената максимална сума ще бъде актуализирана годишно (увеличавана всяка година със събирането на предварителните вноски) през преходния период за достигане на целевото ниво на ЕФП (до 31 декември 2023 г.). След преходния период актуализация може да се извършва като част от редовния или цялостен преглед, съответно извършвани на 3 г. и 10 г. или след писмено уведомление от ЕСП. Актуализация на

[28] За целта държавите-членки, участващи в Банковия съюз, следва да са ратифицирали Споразумението за изменение на споразумението за прехвърляне и за взаимно използване на вноските в ЕФП и изменението на Договора за Европейския механизъм за стабилност или паралелното споразумение за защитен механизъм, което е приложимо от двете.

максималната сума се извършва чрез подписване между страните на изменящо споразумение към Паралелното споразумение, което подлежи на ратифициране.

4.5. ФИСКАЛЕН РЕЗЕРВ

Съгласно дефиницията за показателя „Фискален резерв“ в т. 41 на § 1 от допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси в неговия обхват се включват салдата по всички банкови сметки на бюджетните организации без тези на общините и техните разпоредители с бюджет, активите на Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система (ДФГУДПС), вземания от фондове на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други, и други финансови активи по чл. 154, ал. 22 и 23 от същия закон.

Минималният размер на показателя „Фискален резерв“ е определен на база необходимите средства на разположение към 31 декември 2022 г. за обезпечаване на наличностите на ДФГУДПС и текущите ликвидни нужди на бюджета. Следва обаче да се подчертае, че минималният размер на фискалния резерв не представлява целева стойност за показателя към даден период. Той представлява минимален праг за показателя, който има за цел да минимизира рисковете от ликвидни проблеми в краткосрочен хоризонт.

На тази база се предвижда запазване на определения към момента праг за минималния размер на фискалния резерв за 2021 г. Планирано е минималният размер на фискалния резерв към 31 декември 2022 г. да бъде в размер на 4,5 млрд. лв.

Част VII.
Перспективи за развитието на публичните финанси

1. УСТОЙЧИВОСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

В този раздел се разглежда устойчивостта на фискалната позиция, като се оценява текущото състояние на публичните финанси от гледна точка на бъдещото нарастване на публичните разходи свързани със застаряването на населението. За тази цел се използват индикаторите за устойчивост S1 и S2, изчислени по методология разработена от ЕК[29].

Индикаторът за фискална устойчивост в средносрочен план (S1) показва необходимата корекция в структурното първично бюджетно салдо в рамките на пет години от края на прогнозния период (2024 г. в случая на МФ), за да се гарантира, че държавният дълг в период t+15 (2036 г.) не надвишава референтната стойност от 60%.

Индикаторът за фискална устойчивост в дългосрочен план (S2) показва необходимата корекция в първичния баланс, за да се спази времевото бюджетно ограничение (дисконтираната стойност на бъдещите структурни първични баланси да покрива равнището на дълга в настоящия момент) за безкрайно дълъг период от време с включени допълнителни разходи, произтичащи от застаряването на населението.

Положителна стойност на индикаторите означава необходимост от фискална консолидация или структурни реформи, които да намалят тежестта от застаряването на населението върху публичните финанси, докато отрицателната показва наличие на фискално пространство.

Табл. VII-1: Индикатори за устойчивост

	МФ		ЕК	
	S1	**S2**	**S1**	**S2**
Стойност, от която:	-1,5	3,3	-3,1	2,5
Начална бюджетна позиция	1,5	2,6	-1,2	-0,1
Дългово ограничение	-2,7		-2,5	
Бъдещи промени в бюджетната позиция	-0,3	0,7	0,7	2,5

Източник: МФ, Debt Sustainability Monitor 2020

В таблицата са представени оценките на МФ за индикаторите за устойчивост и тези на ЕК от Мониторинговия доклад относно устойчивостта на дълга на страните от ЕС[30],

[29] Приложение 2 от Fiscal Sustainability Report 2018.

[30] https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip143_en.pdf

публикуван през февруари 2021 г. Наличието на разлики в стойностите на индикаторите S1 и S2 между двете институции в голяма степен се дължи на различни очаквания за икономическия растеж, дълга и бюджетния баланс в средносрочен план, като оценките на Комисията се базират на прогнози от есента на 2020 г. Освен това оценката за устойчивостта на фискалната политика е силно зависима от перспективите за дългосрочно развитие на икономиката. Наличието на разлики в стойностите на индикаторите S1 и S2 между двете институции се дължи и на разлики в очакванията за бъдещи промени в бюджетната позиция, които са свързани с разходите за пенсии, здравеопазване и образование. При изготвянето на своята дългосрочна макроикономическа прогноза и съответните оценки за разходи, свързани със застаряването на населението, МФ използва актуализирани допускания[31], залегнали в Доклада по застаряване на населението от 2021 г., прогноза за разходите за пенсии подадена от Националния осигурителен институт и прогнози за разходите за здравеопазване и образование, получени от дългосрочния модел на МФ[32]. В същото време, прогнозата на ЕК за разходите за застаряване се базира на Доклада по застаряване на населението от 2018 г.

Оценките показват, че въпреки очакванията за увеличение на дълга в рамките на прогнозния период до 2024 г., фискалната устойчивост на страната не е застрашена. Индикаторът S1 е отрицателен, което според референтните стойности на ЕК[33] означава нисък риск за фискалната устойчивост в средносрочен план и предполага поддържане на нивото на дълга под 60% от БВП. Стойността на индикатора S2 показва умерен риск и нужда от коригиране на първичния баланс за да се запази фискалната устойчивост.

Представените резултати се припокриват с изводите от доклада на Комисията, според който страната има фискално пространство и дори при негативен шок върху номиналния растеж на БВП или бюджетния баланс рисковете за дълга в средносрочен план остават ниски. Според Комисията в дългосрочен план рискът е умерен.

1.1. ОЦЕНКА НА СТРУКТУРНИЯ БЮДЖЕТЕН БАЛАНС И ГОДИШНИЯ РЪСТ НА РАЗХОДИТЕ СПРЯМО РЕФЕРЕНТНИЯ РАСТЕЖ НА ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП

1.1.1 Структурен бюджетен баланс

Оценката за структурния бюджетен баланс през 2021 г. е за излишък от 1,2% от БВП. Фактическото салдо на сектор „Държавно управление“ е отрицателно, но еднократните мерки, в отговор на кризата, предизвикана от пандемията, са значителни като дял от БВП и отчитането им води технически до положителна корекция в структурния бюджетен баланс. Положителна е и корекцията по линия на цикличната позиция на икономиката, формирана от отрицателното отклонение от потенциалния растеж и чувствителността на бюджетната позиция към икономическия цикъл. След

[31] 2021 Ageing Report: Underlying assumptions and projection methodologies, European Commission, European Economy, Institutional papers, No. 142, November 2020.

[32] http://www.minfin.bg/upload/9114/D.E.2008.pdf

[33] Референти стойности, заложени в Доклада за фискална устойчивост 2018 (Fiscal Sustainability Report 2018), посочващи степента на риск за устойчивостта на публичните финанси:

S1<0 – нисък риск; 0<S1<2,5 – умерен риск; S1>2,5 – висок риск;

S2<2 – нисък риск; 2<S2<6 – умерен риск; S2>6 – висок риск.

изключването на еднократните мерки и отчитането на цикличната позиция, изчисленият структурен бюджетен баланс през 2021 г. е положителен.

През 2022-2024 г. се планира дефицит на сектор „Държавно управление“, който постепенно ще намалява към края на периода. През 2022 г. дефицитът се оценява на 5,5% от БВП, а еднократните мерки - на 2,2% от БВП. През годината се очаква отрицателното отклонение от потенциала да се затвори и, съответно, цикличната компонента да има неутрален принос. В резултат структурният бюджетен баланс ще се влоши с 4,5 пр.п. до дефицит от 3,3% от БВП.

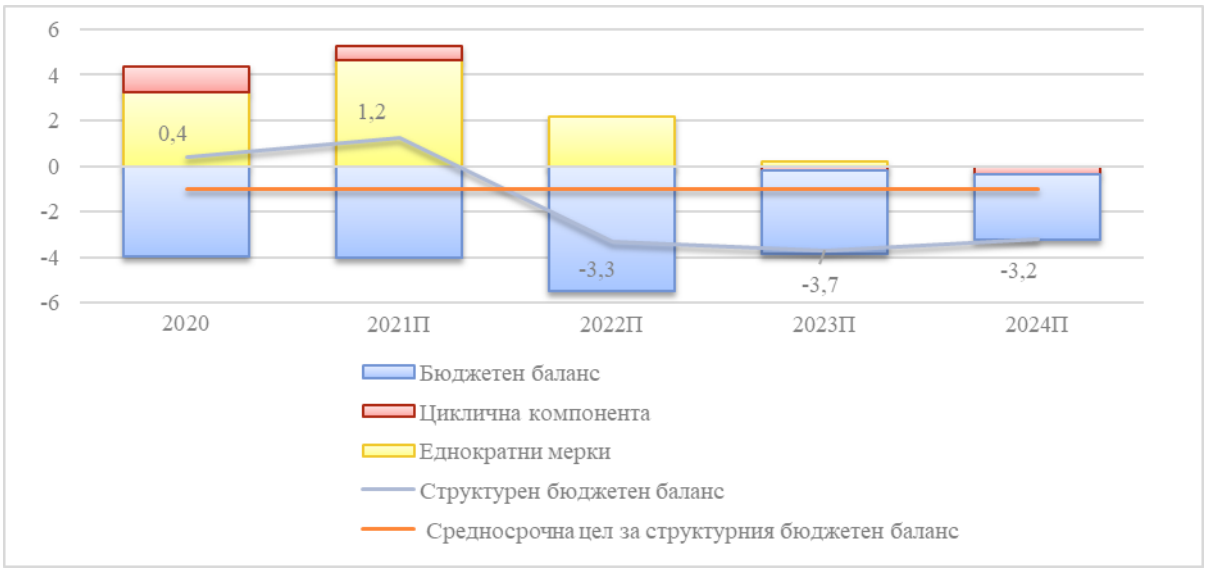
Средносрочната бюджетна цел за структурния баланс на сектор „Държавно управление“ е дефицит в размер на 1% от БВП. Тази цел е в съответствие с изискванията на чл. 23, ал. 2 от ЗПФ, като отчита сравнително ниския размер на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление”, както и ниските рискове пред дългосрочната устойчивост на публичните финанси. Според чл. 24 от ЗПФ неизпълнението на средносрочната бюджетна цел за структурния дефицит на годишна основа се допуска при извънредни обстоятелства. През 2020 г. бе активирана общата клауза за дерогация (General escape clause) от Пакта за стабилност и растеж (ПСР), която позволява на държавите членки през 2020 и 2021 г. да се отклонят от стъпката за постигане на средносрочната бюджетна цел, при условие че това не застрашава фискалната им устойчивост в средносрочен план[34]. През пролетта на 2021 г. ЕК взе решение прилагането на клаузата за дерогация в ЕС да продължи и през 2022 г. и да бъде деактивирана през 2023 г[35].

В периода 2023-2024 г. отклонението от потенциала се прогнозира да бъде положително. През 2023 г. се очаква разходите, свързани с еднократни мерки, да намалеят до 0,2% от БВП, а през 2024 г. не се предвиждат такива. Структурният бюджетен дефицит ще се увеличи до 3,7% от БВП през 2023 г. и ще се свие до 3,2% от БВП през 2024 г.

Граф. VII-1: Структурен бюджетен баланс (% от БВП)

[34] Съобщение на ЕК за активирането на общата клауза за дерогация - https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0123&from=EN

[35] https://ec.europa.eu/info/system/files/com-2021-500_en.pdf

Източник: МФ, собствени изчисления

Граф. VII-2: Фискална позиция

Източник: МФ, собствени изчисления

1.1.2 Разходно правило

Оценката на съответствието с изискванията по ПСР и ЗПФ по отношение на растежа на бюджетните разходи се базира на общата методология на Европейската комисия за т. нар. бенчмарк на разходите, при отчитането на разделението между финансираните с национални средства и със средства от ЕС публични инвестиции. Бенчмаркът на разходите се сравнява с нивото на потенциалния средносрочен растеж на БВП, изчислен от ЕК.

На база направени изчисления от Министерството на финансите, изменението в реално изражение на разходния индикатор, използван за целите на фискалното управление в ЕС, се оценява съответно на 4,9% за 2022 г., -2,9% за 2023 г. и 0,6% за 2024 г. Според

изчисленията на ЕК нивото на референтния растеж се оценява средно на 2,1% за прогнозния период.

Бенчмаркът на разходите е част от индикаторите, следени при оценката на спазването на правилата в превантивната част на ПСР, и като такъв попада под обхвата на общата клауза за дерогация, която бе активирана в периода 2020-2021 г. и ще продължи да действа и през текущата година.

2. ФИСКАЛНИ РИСКОВЕ

Най-същественият фискален риск в настоящия момент продължава да е обвързан с несигурното развитие на здравната ситуация, породена от разпространението на COVID-19 в световен мащаб и в България, и отражението ѝ върху икономиката на страната. При влошаване на макроикономическите бази, които определят динамиката на основните бюджетни приходи, ограничаването на постъпленията може да затрудни провеждането на приетите със ЗДБРБ за съответните години фискални политики. При липса на достатъчно бюджетни постъпления, спазването на заложените разходни ангажименти може да се отрази във влошаване на планирания бюджетен резултат, ако не се приложат компенсиращи мерки в разходната част на бюджета.

Такъв сценарий би могъл да доведе и до повишаване на държавния дълг при равни други условия. Това обаче не би трябвало да представлява съществена заплаха за устойчивостта на публичните финанси на България в настоящия прогнозен хоризонт. Нивото на държавния дълг в страната е много по-ниско в сравнение със средното равнище на дълга в страните от ЕС и далеч под референтната стойност по Маастрихтските критерии от 60% от БВП.

Мерките за овладяване на отрицателните ефекти от пандемичната криза, от една страна, изискват съществен бюджетен ресурс, но от друга - подпомагат икономическата активност. В условията на несигурна външна среда и проявата на асиметрични шокове върху отделни сектори и социални групи, провеждането на разходната политика в подкрепа на доходите и работните места е оправдано в България, и обезпечено от ниските изходни нива на държавния дълг и провежданата благоразумна фискална политика през изминалите години.

3. АНАЛИЗ НА ЧУВСТВИТЕЛНОСТТА

Макроикономически симулационен модел

Според чл. 75, ал. 3 от Закона за публичните финанси разработването на средносрочната бюджетна прогноза и на проекта на държавния бюджет се съпровожда с изготвянето на алтернативни сценарии, свързани със съответни рискове, при различни допускания. Макроикономическият симулационен модел на МФ оценява ефекти върху основни макроикономически и бюджетни показатели от промени в глобалната и/или вътрешната икономическа среда.

3.1. АЛТЕРНАТИВЕН СЦЕНАРИЙ НА ИЗБРАНИ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2024 Г.

Представеният алтернативен макроикономически сценарий разглежда вариант на повишение на цените на международно търгуемите стоки и по-неблагоприятна динамика на външната среда спрямо базовия сценарий. Предвиденият в алтернативния сценарий шок върху външната среда има временен характер и неговото влияние се ограничава преди всичко в рамките на 2022 г., което ще доведе до растеж на БВП по-нисък от прогнозирания в базовия сценарий. През 2023 г. се очаква да започне възстановяване на външното търсене, но нивото му ще остане по-ниско спрямо основния сценарий до 2024 г. Влошената външна среда се обвързва с възможността за продължаващи проблеми в глобалните вериги за производство и доставка. Евентуално влошаване на епидемичната обстановка може да доведе до налагане на нови ограничителни мерки в различни части на света и ЕС през 2022 г. и, съответно, допълнително да затрудни функционирането на веригите за доставки и да увеличи натиска върху цените. В резултат на това, през 2022 и 2023 г. се предвижда допълнително поскъпване на всички суровини - както енергийни, така и неенергийни. Повишението на международните цени на суровините е възможно да премине в покачване на инфлационните очаквания, което да накара централните банки на някои страни да затегнат паричната политика. Направено е допускане, че Федералният резерв на САЩ ще реагира с повишение на референтния лихвен процент през 2022 г., а ЕЦБ - през 2023 г. Това, от своя страна, ще се отрази в повишение и на лихвените проценти на междубанковия пазар. Раздалечаването на паричните политики на двете централни банки ще доведе до поскъпване на долара спрямо еврото.

Табл. VII-2: Обобщение на допусканията, използвани в алтернативния сценарий (отклонение спрямо базовия сценарий)

	2022	2023	2024
Световна икономика [реален растеж, пр.п.]	-1,0	0,7	0,3
Европейска икономика – ЕС [реален растеж, пр.п.]	-1,0	0,7	0,3
Валутен курс щ.д./евро [%]	-1,0%	-1,0%	-1,0%
Цена на петрол "Брент", [щ.д./барел,%]	5,0%	2,0%	0,0%
Цени на метали [в щ.д., %]	5,0%	2,0%	0,0%
Цени селскостопански суровини [в щ.д., %]	5,0%	2,0%	0,0%
Цени хранителни продукти [в щ.д., %]	5,0%	2,0%	0,0%
Цени неенергийни суровини, в щ.д. [%]	5,0%	2,0%	0,0%
LIBOR 6 м., [пр.п.]	0,3	0,4	0,4
EURIBOR 3м., [пр.п.]	0,0	0,1	0,1

Източник: МФ

Повишението на цените на суровините ще се отрази в по-висока инфлация в страната, измерена чрез ХИПЦ. Същевременно, нарастването в цените на суровините има по-силен ефект върху дефлатора на вноса, отколкото на износа, а от там и ефектът върху дефлатора на БВП през 2022 г. ще бъде отрицателен. Допусканията за по-неблагоприятно развитие на външната среда през текущата година ще се отразят

отрицателно върху износа на стоки и услуги и растежа на БВП на страната. Икономическият растеж ще бъде с 0,8 пр.п. по-нисък спрямо базовия сценарий през 2022 г. Възстановяването на външното търсене през 2023 и 2024 г. ще е един от факторите за повишението на растежа на БВП на България спрямо основния сценарий. Въпреки това, нивото на БВП по постоянни цени в алтернативния сценарий ще остане под това в базовия до края на периода. Несигурната външна среда, нарасналите разходи за суровини и по-високите лихвени проценти ще ограничат инвестиционната активност в страната, като ефектът ще е с известно забавяне спрямо останалите компоненти на търсенето. По-слабата инвестиционна активност ще допринесе за по-бавното възстановяване на търсенето на труд към предкризисните равнища и за по-бавен ръст на доходите спрямо базовия сценарий, което от своя страна ще намали темпа на нарастване на потреблението на домакинствата. Балансът на текущата сметка ще следва тенденциите във външната търговия и ще се влоши спрямо основния сценарий.

Обобщение на очакваните промени в основни макроикономически показатели, в резултат от направените промени в допусканията, са представени в следващата таблица.

Табл. VII-3: Промени в основните макроикономически показатели (отклонение спрямо базовия сценарий)

Основни макроикономически показатели	2022	2023	2024
БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ			
БВП ниво по текущи цени [%]	-1,2%	-0,3%	0,0%
БВП [реален растеж, пр.п.]	-0,8	0,1	0,2
Потребление	-0,3	-0,1	0,3
Брутообразуване на основен капитал	0,1	-3,1	0,7
Износ на стоки и услуги	-1,7	1,5	0,2
Внос на стоки и услуги	-0,9	0,4	0,4
ПАЗАР НА ТРУДА И ЦЕНИ			
Заетост (СНС) [%]	-0,3%	-0,2%	-0,1%
Коефициент на безработица (НРС) [пр.п.]	0,1	0,1	0,1
Компенсация на наетите [%]	-0,5%	-0,2%	-0,1%
Дефлатор на БВП [пр.п.]	-0,4	0,8	0,1
Средногодишна инфлация (ХИПЦ) [пр.п.]	0,8	0,3	-0,2
ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС			
Текуща сметка % БВП [пр.п.]	-1,4	-0,2	-0,1
БЮДЖЕТЕН СЕКТОР			
Бюджетни приходи [%]	-0,3%	-0,1%	0,1%
Бюджетни разходи [%]	-0,3%	0,0%	0,1%
Бюджетен баланс % от БВП [пр.п.]	-0,1	0,0	0,0
Държавен дълг % от БВП [пр.п.]	0,2	0,1	0,0

Източник: МФ

3.2. ЧУВСТВИТЕЛНОСТ НА ПРОГНОЗИТЕ КЪМ АЛТЕРНАТИВНИЯ СЦЕНАРИЙ

Анализът на чувствителността представя промяната върху основни бюджетни параметри, която би настъпила при реализиране на алтернативния макроикономически сценарий.

При алтернативния сценарий БВП по текущи цени е по-нисък в периода 2022-2023 г., което има отрицателен ефект върху данъчните постъпления и съответно общите бюджетни приходи. Основен принос имат по-ниските постъпления от корпоративен данък. Намалението на общите приходи спрямо базовия сценарий през 2022 г. се оценява на 0,3%, а през 2023 г. – на 0,1%. По-ниските приходи предполагат и автоматично ограничаване и на част от разходите през 2022, оценено на 0,3%, докато през 2023 г. няма отклонение спрямо базовия сценарий. В резултат от изменението в приходите и разходите и от по-ниското ниво на БВП, бюджетният баланс би се влошил с 0,1 пр.п. през 2022 г. Отклонението спрямо базовия сценарий през останалите години от прогнозния период е незначително.

Промяната в допусканията се отразява с повишение на държавния дълг, като процент от БВП, поради по-високите бюджетни дефицити и по-ниското равнище на БВП по текущи цени през 2022 г. Показателят остава без изменение през останалата част от прогнозния период.

4. ПРОЦЕДУРИ И КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

4.1. БЮДЖЕТНА ПРОЦЕДУРА ЗА 2022 Г.

Бюджетирането е постоянен процес, но етапите и стъпките за неговото реализиране търпят своето развитие в зависимост от много фактори – организационни, икономически, политически, законови и други, които предопределят необходимостта от разработването на график, с който да се организира процесът по планирането и съставянето на бюджетните документи.

В тази връзка следва да се отбележи, че изпълнението на бюджетната процедура за 2022 г. беше силно повлияно от политическия цикъл в страната, в т.ч. от неколкократното провеждане през годината на парламентарни избори и някои ограничения и предизвикателства при реализиране на етапите на процедурата от служебно правителство.

В Закона за публичните финанси е посочено, че бюджетната процедура включва етапите, сроковете, разпределението на отговорностите и изискванията за съставянето както на средносрочната бюджетна прогноза, така и на проекта на държавния бюджет. Постоянният стремеж за усъвършенстване на качеството на бюджетните документи като израз на доброто управление на публичните финанси предполага бюджетната процедура да отчита както променящите се изисквания към всички отговорни институции, така и изискванията към България като държава членка в рамките на т.нар. Европейски семестър – графикът, чрез който се осъществява съгласуваност на националните икономически и бюджетни политики в рамките на Европейския съюз.

Бюджетната процедура за 2022 г. бе изготвена съгласно правилата на ЗПФ, като при нейната подготовка бяха отразени заложените изисквания за структурата и съдържанието на ключовите бюджетни документи, сроковете и отговорните бюджетни организации, както и сроковете и отговорностите на изпълнителната власт във връзка с функциите на Фискалния съвет в рамките на бюджетния процес.

Процедурата бе одобрена с Решение № 64 на Министерския съвет от 22 януари 2021 г.

С нея бяха осигурени условия за създаване на необходимата организация и координация между отделните разпоредители с бюджет в процеса на бюджетно планиране и съставяне на основните бюджетни документи. От гледна точка на обхват и участници в бюджетния процес в нея бяха определени отговорностите на всички институции (бюджетни организации), чиито бюджети са част от консолидираната фискална програма, а също така и на други юридически лица, които попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“.

С бюджетната процедура за 2022 г. Министерският съвет определи за 2022 г., освен ПРБ по бюджетите на Министерския съвет, на министерствата и на държавните агенции, и останалите ПРБ, чиито бюджети се включват в държавния бюджет съгласно чл. 42, ал. 1 от Закона за публичните финанси, с изключение на бюджетите на Народното събрание и на съдебната власт, да прилагат програмен формат на бюджет по утвърдени от правителството области на политики/функционални области и бюджетни програми (РМС № 891 от 2020 г.), като инструмент на правителството за повишаване на качеството на управление на публичните финанси, подобряване процесите на планиране и изготвяне на проектобюджетите на бюджетните организации, повишаване на прозрачността и отчетността на бюджетните системи.

В рамките на първия етап на процедурата Министерският съвет следваше да одобри средносрочната бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. и ежегодната актуализация на Конвергентната програма (с Решение на Министерския съвет № 413 от 07.05.2021 г. беше одобрена Конвергентната програма на Република България (2021-2023 г.), максималния размер на новите държавни гаранции, които могат да бъдат издадени през 2022 г. по Закона за кредитиране на студенти и докторанти (с РМС № 449 от 11.06.2021 г. беше одобрен максималният размер на новите държавни гаранции за 2022 г. по Закона за кредитиране на студенти и докторанти), както и одобряване на проектите, които ще се финансират с държавни и/или държавногарантирани заеми през 2022 г. (с РМС № 754 от 28.10.2021 г. за държавните инвестиционни заеми и държавните гаранции през 2022 г. Министерският съвет взе решение, че не одобрява такива).

Съгласно чл. 72 от Закона за публичните финанси в рамките на първия етап на бюджетната процедура за 2022 г. и в условията на продължаваща пандемия от COVID-19, икономическа несигурност и в период на подготовка и провеждане на парламентарни избори Министерството на финансите изготви проект на Средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г., съдържаща средносрочните икономически перспективи и основни допускания, правителствените фискални цели и политики за прогнозния период, както и тавани на разходите по отделни първостепенни разпоредители с бюджет и/или на бюджетните взаимоотношения за следващите три години.

Проектът на Средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. и пакетът от документи към нея не беше внесен в Министерския съвет в определения срок предвид изтичащия мандат на редовното правителство, което предпоставя и липса на ясно изразени позиции по отношение на фискалната и секторните политики в средносрочен план. Независимо че Средносрочната бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. не беше внесена в Министерския съвет, заложените в нея цели на фискалната политика и

параметрите на макроикономическата и бюджетната рамка бяха включени изцяло при подготовката на проекта на Конвергентната програма.

Във втория етап на процедурата основните процеси и бюджетни документи са свързани с изготвянето на законопроекта на държавния бюджет на Република България за 2022 г. и законопроектите за изменение и допълнение на данъчните закони.

Преди да се пристъпи към реализация на втория етап на бюджетната процедура, беше необходимо да са налице по-добра насока и реалистична база за разработване на Бюджет 2022 и на средносрочните фискални параметри, поради което беше следван сценарий, при който подготовката на Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. да се предхожда от ЗИД на ЗДБРБ за 2021 г. Ревизията на Бюджет 2021 беше необходима база, която да бъде надградена с новата визия на редовно правителство при подготовката на Бюджет 2022.

В условията на усложнена политическа ситуация в страната, липса на редовно правителство с определена управленска програма и решения за основните цели и приоритети за провеждането на държавната политика в съответните сектори на икономиката, в т.ч. на фискалната политика, вторият етап на бюджетната процедура за 2022 г. беше забавен, причините за което бяха представени от министъра на финансите пред Министерския съвет в началото на септември 2021 г.

Въпреки очерталата се неблагоприятна перспектива за временно забавяне на следващите стъпки при подготовката на Бюджет 2022, министърът на финансите създаде организация и координация за подготовката му. Първоначално Министерството на финансите изготви базов сценарий при действащо законодателство за разработването на проектобюджета за 2022 г. и актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г., който беше внесен за информация в Министерския съвет за оперативното съвещание в началото на ноември 2021 г.

Впоследствие бяха разработени разчети за Бюджет 2022 и актуализирана средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. при действащо законодателство с отразени ефекти от актуализацията на Бюджет 2021 (приетите закони за изменение и допълнение на държавния бюджет, на бюджета на държавното обществено осигуряване и на бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2021 г.) и надградени с допускания за определени политики.

След избирането с Решение на Народното събрание от 13 декември 2020 г. на редовно правителство на България като завършек на втория етап на бюджетната процедура Министерството на финансите разработи проект на Закон за държавния бюджет за 2022 г. и Актуализирана средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. като мотиви към него, в които са отразени новата структура на Министерския съвет, както и ефектите от приоритетни мерки от Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г.-2025 г.

В едномесечен срок от обнародването в „Държавен вестник“ на Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г. Министерският съвет приема по предложение на министъра на финансите Постановление за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2022 г.

С настоящите изменения в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. тя се привежда в съответствие с параметрите на приетите Закон за държавния бюджет на Република България за 2022 г., Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2022 г., Закон за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2022 г. и данъчни закони.

При необходимост, в едноседмичен срок от одобряването на промените в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г. първостепенните разпоредители с бюджет по бюджетите на бюджетните организации, които са определени да прилагат програмен формат на бюджет актуализират програмните формати на бюджетите си, изпращат ги до Министерството на финансите, Сметната палата и Народното събрание и ги публикуват на интернет страниците си при спазване изискванията на Закона за защита на класифицираната информация, с което бюджетната процедура за 2022 г. приключва.

4.2. ФИСКАЛНИ ПРАВИЛА И ОГРАНИЧЕНИЯ

Наличието на законова рамка, определяща бюджетните правила, ограниченията и процедурите за действие при наличие на отклонения от заложените цели за даден показател, е предпоставка за повишаване на предсказуемостта на провежданата фискална политика, за спазването на бюджетната и финансова дисциплина и за гарантиране устойчивостта на публичните финанси. Фискалните правила следва да имат постоянен характер, да се отнасят за значим индикатор (в най-общия случай за бюджетния баланс, дълга, разходите и приходите) и да поставят числови ограничения или цел. Изисква се също наличието на законови изисквания и процедури за корективни механизми и мерки за връщане към целта или към определеното с правилото ограничение и случаите на отклонение от целта/ограничението.

По отношение на обхвата разграничаваме правила за показатели както по националната методология – за бюджетното салдо и разходите по консолидираната фискална програма (на касова основа) и за държавния дълг, така и показатели съгласно европейската методология – за сектор „Държавно управление“ (за някои правила – и за съответните му подсектори) – за средносрочната бюджетна цел за структурния дефицит, за бюджетното салдо и за консолидирания дълг за сектор „Държавно управление“.

С приемането на Закона за публичните финанси и Закона за Фискален съвет и автоматични корективни механизми и на последващите им изменения и допълнения, свързани с постигане на пълно съответствие с европейското законодателство, България покри изцяло изискванията за засилване и укрепване на икономическото управление в ЕС. Правилата отговарят на международно приетите дефиниции и критерии и на изискванията за съгласуване на националното фискално планиране с превантивната и корективната част на Пакта за стабилност и растеж на ЕС.

Концентрирането на фискалните правила и тяхната трайна уредба в рамките на ЗПФ оказва положително влияние не само за подобряване на координацията при изпълнението на различни политики, а и за по-доброто планиране, разработване и провеждане на фискалната политика, тъй като се гарантира тяхната дългосрочна устойчивост.

Важно условие за доброто функциониране на фискалните правила са органите, които осъществяват контрол за спазването им, както и наличието на корективни механизми в случай на отклонение от поставените цели. Проследяването им се базира на универсални критерии за оценка на фискалната политика.

Фискалните правила като цяло налагат ограничения върху фискалната политика на национално ниво, но някои от тях налагат числови ограничения и върху бюджетни показатели на индивидуални бюджети, като тези на общините.

Правната рамка, уреждаща фискалните правила и ограничения, но също и резултатите от тяхното прилагане, са обект на периодичен преглед както от страна на правителството, така и от органите на Европейския съюз и международни финансови институции. При установяване на несъответствия на нормите, уреждащи бюджетната рамка, спрямо международно установени норми и практики в тази област, както и при неуредени обществени отношения при управлението на публичните финанси, които пораждат рискове за бюджета и за спазването на фискалните правила, правителството предприема съответните мерки за урегулиране. От приемането на ЗПФ през 2013 г. до настоящия момент са приети три (през 2016, 2017 и 2020 г.) съществени изменения и допълнения на ЗПФ, които са били свързани с прецизиране и доразвиване на уредбата с цел подобряване на процесите по управлението на публичните финанси и постигане на пълно съответствие с изискванията на Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 година относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки, създаването на условия за изпълнението на относимите регламенти, приети в края на 2011 г., както и по отношение на фискалните правила и ограничения с оглед осигуряване на адекватен отговор на предизвикателствата на COVID-19 кризата и създалата се извънредна обстановка.

Спазването на фискалните правила и бюджетна дисциплина са отговорности на различни власти. Правителството отговаря за спазването на фискалните правила на национално ниво (за КФП и за сектор „Държавно управление“) при ограничени възможности за въздействие върху подсекторите (местни власти, социалноосигурителни фондове и автономни бюджети), като при налични отклонения може да компенсира само в обхвата на централното правителство. Възможни са отклонения от заложените ограничения, когато са в резултат на възникнали наложителни мерки с еднократен характер и същите не водят до трайни негативни тенденции за развитие на фискалната политика в средносрочен план.

На ниво отделни бюджети законовите ангажименти на първостепенните разпоредители с бюджет изискват в рамките на управленската отговорност да се спазва бюджетна дисциплина, в т.ч. и приложимите за тях правила. Това важи и за самостоятелните бюджети, които не са част от държавния бюджет, тъй като те влияят върху параметрите на бюджетната рамка на национално ниво.

Освен основните принципи, правила и процедури, относими за всички разпоредители с бюджет, натрупаните бюджетни дисбаланси на местните власти и невъзможността да се спазват правилата за общините са причина за законово уреждане на процедури за идентифициране на общини с финансови затруднения и създаване на механизми за финансово оздравяване.

За периода на прилагане на промените в ЗПФ, по отношение на създадения механизъм за финансово оздравяване на общините, броят на общините, дефинирани като общини с финансови затруднения, намалява.

През 2022 г. за общините, при които срокът на процедурата за финансово оздравяване е изтекъл през 2019 или 2020 г., с цел изпълнение на ангажиментите им за възстановяване на безлихвените заеми, отпуснати по реда на чл. 130ж, ал. 1 от ЗПФ, ще продължи въведената практика за съгласуване от министъра на финансите на проектобюджетите им. В случай, че някоя от тези общини бъде определена като община с финансови затруднения и през 2022 г., трябва да изпълнява указаните допълнителни условия за изготвяне на плана за финансово оздравяване.

През 2022 г. се запазва редът за идентифициране на общини с финансови затруднения при изпълнение на проекти, финансирани със средства от Европейския съюз, като и за тези общини е предвидено въвеждането на процедура за оздравяване и реализирането на план за финансово оздравяване.

Наличието на национални фискални правила и едновременното им спазване с правилата и ограниченията, наложени от европейското законодателство, може да бъде както предимство, така и предизвикателство.

Разразилата се в световен мащаб пандемия от COVID-19 и последвалата я глобална икономическа стагнация, довела до свиване на икономическата активност и заетостта и отразила се крайно неблагоприятно върху редица сектори от икономиката, поставиха на тежко изпитание фискалните рамки на огромен брой държави, в т.ч. и на България. Спазването на фискалните правила се превърна в огромно предизвикателство за почти всяка държава от Европейския съюз, като прогнозите са за значително влошаване както на бюджетните дефицити, така и на нивото на държавния дълг. По тази причина в рамките на Европейския съюз беше активирана клаузата за дерогация, която позволява по време на извънредни обстоятелства за известен период от време разходите, пряко свързани с последиците от преодоляването на пандемията, да бъдат изключени от обхвата при изчисляването на бюджетния баланс. Това доведе до необходимост от съответстващо преразглеждане на националните цифрови фискални правила и тяхната гъвкавост на фона на глобалните предизвикателства пред икономиката и бюджета.

В отговор на глобалните предизвикателства, свързани с овладяване и преодоляване на последствията от възникналата пандемия от COVID-19 се мобилизират както национални, така и европейски ресурси и безпроблемното реализиране на тези проактивни антициклични мерки не следва да бъде възпрепятствано, за което е предвидено в националното законодателство да бъде заложена възможност на временно/еднократно отклонение от ограниченията в условията на извънредни обстоятелства.

Това беше и основна причина за приемането в края на 2020 г. на ЗИД на Закона за публичните финанси. С приемането му се създаде по-голяма гъвкавост по отношение на националните фискални правила при наличието на извънредни обстоятелства чрез въвеждането на норми за временно отклонение от ограниченията в съответствие с изискванията на динамичната и бързо променящата се действителност и премахване на предпоставките за проциклично въздействие; ясно дефиниране на ограниченията и допустимите отклонения; осигуряване изпълнението на мерки за ограничаване и преодоляване на последиците от възникнали извънредни ситуации и безпрепятствено усвояване на средства от европейските фондове и програми, в т.ч. и реализирането на съответни планове за възстановяване.

Със създаването на нова ал. 3 в чл. 25 се даде възможност дефицитът на сектор „Държавно управление“ на годишна основа да надвишава 3 на сто от БВП при извънредни обстоятелства (необичайни събития) извън контрола на Министерския съвет, имащи сериозно въздействие върху финансовата позиция на сектор "Държавно управление".

С измененията и допълненията в чл. 26 се даде възможност годишният ръст на разходите на сектор „Държавно управление“ да надхвърли референтния растеж на потенциалния брутен вътрешен продукт при наличието на извънредни обстоятелства или при компенсиране с допълнителни мерки, водещи до увеличаване на бюджетните

приходи и до устойчивото им нарастване на приходите, както и да нямат еднократен характер.

С измененията в чл. 27 в ал. 4 беше променен размерът на ограничението на годишния бюджетен дефицит по консолидираната фискална програма, изчислен на касова основа, от 2 на сто от брутния вътрешен продукт на 3 на сто от БВП. Изменението в ал. 5 създаде възможност за надвишаване на този размер единствено при извънредни обстоятелства, като беше отменена възможността за неспазване на ограничението за бюджетния дефицит по КФП, в случай че не се нарушава ограничението за дефицита на сектор „Държавно управление“ с цел по-голяма гъвкавост при наличието на извънредни обстоятелства.

С допълнението в чл. 28, ал. 1 от обхвата за максималния размер на разходите по консолидираната фискална програма, който не може да надвишава 40 на сто от брутния вътрешен продукт, бяха изключени разходите, извършвани от сметки за средства от Европейския съюз, включително и по други международни програми и договори, които са с режим на сметки за средства от Европейския съюз, с цел да не се ограничава усвояването на средства от европейските фондове и програми.

С приемане от Народното събрание на ЗИД на Закона за публичните финанси по отношение на фискалните правила се осигури възможност ограниченията да са в съответствие с динамичните предизвикателства при спазване на изискванията на европейското законодателство.

4.3. КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

Стратегията на политиката в областта на качеството на публичните финанси следва последователните действия за институционални, нормативни и методологически промени в посока на подобряване управлението на публичните финанси.

Постигането на устойчива средносрочна фискална рамка и нейното реализиране са свързани с реализирането на редица мерки за повишаване на качеството на публичните финанси, изразяващи се в подобряване на бюджетния процес, усъвършенстване на бюджетните документи, утвърждаване прилагането на добри бюджетни практики и проследяване на ефектите от провежданите секторни политики чрез мониторинг на ключовите индикатори за измерване на напредъка по отношение изпълнението на стратегическите цели на политиките и постигането на очакваните ползи/ефекти за обществото.

Въпреки предизвикателствата, породени от пандемията и борбата с преодоляване на последиците от нея, продължават усилията за постигане на по-добра обвързаност между финансирането на провежданите политики и постигнатите резултати от изпълнението им.

През последните години се утвърди практиката в средносрочната бюджетна прогноза и в нейната актуализация да се помества информация за ключови индикатори за измерване на степента на постигане на целите на политиките, провеждани от органите на изпълнителната власт.

В настоящата прогноза е включена информация за базови разходни политики и ключови индикатори за измерване на степента на изпълнението им с цел проследяване на постигнатия напредък по провежданите политики и по-ефективно и ефикасно управление на публичните разходи. Тяхното последващо надграждане ще бъде

обвързано със залагането на нови и ревизирани политики и провеждането на реформи, след по-задълбочен преглед и връзка с предстоящото приемане на програма на правителството за стратегическите цели за мандата на неговото управление, като промяната на политики, мерки и допускания ще бъде обвързано и с промени на съответстващите им ключови индикатори и целеви стойности.

В средносрочен план се очаква натрупването на информация по дефинираните ключови индикатори за изпълнение да допринесе за създаване на устойчива база за мониторинг и проследяване на тенденции, както и за оценка на връзката между стратегическите цели на бюджетните организации и изпълняваните от тях политики/бюджетни програми.

Независимо от установената трайна уредба на бюджетната рамка с приемането на Закона за публичните финанси през 2013 г., продължават усилията за усъвършенстване на нормативната база в областта на бюджета, които са съпроводени от наблюдение и анализ на прилагането на бюджетното законодателство и на бюджетните практики, както и на спазването на фискалните правила.

Във връзка с решението за разширяване на обхвата на програмното бюджетиране с Решение № 520 от 29 август 2019 г. беше изменено Решение № 502 на Министерския съвет от 2017 г. за утвърждаване на класификация на областите на политики/функционалните области и бюджетните програми от компетентността и отговорността на съответния първостепенен разпоредител с бюджет по бюджетите на Министерския съвет, на министерствата, на държавните агенции и на Държавен фонд „Земеделие“ за периода 2018-2021 г., с което бяха дефинирани функционални области и бюджетни програми на новоопределените да прилагат програмен формат на бюджет първостепенни разпоредители с бюджет. С Решение № 485 от 16 юли 2020 г. правителството одобри нова промяна в РМС № 502 от 2017 г. във връзка с включването на Сметната палата в обхвата на бюджетните организации, които прилагат програмен формат на бюджет. С РМС № 891 от 04.12.2020 г. Министерският съвет одобри още една промяна на Решение № 502 на Министерския съвет от 2017 г., произтичаща промени на Закона за военното разузнаване.

Във връзка с проведените парламентарни избори в края на 2021 г. и решенията на Народното събрание за избиране на Министерския съвет и приемане на неговата структура, както и предвид забавянето на подготовката и приемането на държавния бюджет за 2022 г., е необходимо дефиниране на политики в средносрочен хоризонт в съответствие с приоритетите, залегнали в Споразумението за управление на Република България за периода 2021-2025 г. В настоящата прогноза са отразени настъпилите структурни промени и съответстващата нова класификация на областите на политики/функционалните области и бюджетните програми от компетентността и отговорността на съответния първостепенен разпоредител с бюджет, чийто бюджет се включва в държавния бюджет, с изключение на първостепенните разпоредители с бюджет по бюджетите на Народното събрание и на съдебната власт, за периода 2022-2025 г.

Качеството на публичните финанси се гради на основата на разработваните макроикономически и бюджетни прогнози в подкрепа на провежданата от правителството благоразумна фискална политика, като за целта е необходим коректив – независим орган, който със своите функции да насърчава устойчивостта на бюджетната рамка, в т.ч. и като следи за спазването на фискалните правила, както за наличието на корективни механизми в случаи на отклонения от поставените цели.

Засилената рамка за фискално управление в рамките на ЕС разшири ролята и официализира задачите на националните независими фискални институции, което намери място в националното законодателство.

Ефективното взаимодействие на Министерството на финансите с Фискалния съвет при подготовката на основните бюджетни документи дава своя принос за повишаване качеството и надеждността на информацията и данните на базата на анализи, оценки и препоръки на Фискалния съвет. Фискалният съвет допринася и за повишаване на отчетността и подобряване на фискалната прозрачност посредством наблюдението за спазването на числовите фискални правила и за индикиране при наличие на потенциални рискове за бюджета.

Присъединяването на Република България към ОИСР е кауза с високо значение за страната, тъй като дейността на тази организация обхваща почти всички аспекти на социално-икономическия живот. Правителството на Република България е декларирало ясно намеренията си за засилено сътрудничество с ОИСР, като с Решение № 789 на Министерския съвет от 2017 г. е създаден постоянно действащ Междуведомствен координационен механизъм по кандидатурата на Република България за членство в организацията.

На основата на подписаното през м. март 2019 г. Споразумение между Министерството на финансите на Република България и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие за извършване на бюджетен преглед на България, страната ни получи възможност да бъде оценявана по степента на съответствие с насоките „OECD Council Recommendation on Budgetary Governance (2015)“, което дава шанс за сравнение с утвърдени международни стандарти и най-добри практики в процеса на бюджетиране и фискално управление.

Оценката на ОИСР изтъква стабилния икономически растеж през последните години, както и доброто състояние на публичните финанси – нисък държавен дълг и бюджетен баланс. Като основни силни страни са подчертани средносрочната бюджетна рамка и бюджетното прогнозиране в съответствие с Европейската система от сметки, фискалните правила, доброто развитие на програмното бюджетиране, както и повишаването на бюджетната прозрачност и отчетност през последните години. По отношение на качеството на публичните финанси са отбелязани инициативите за приоритизиране на ключови индикатори, за провеждане на прегледи на разходите, както и изготвената методология за извършване на прегледи на разходите. Отбелязано е значението на независимата фискална институция – Фискалният съвет и на Сметната палата, която има важни функции по отношение на финансовата отчетност. За капиталовото бюджетиране е отбелязано, че е интегрирано в цялостната фискална политика на правителството, както и че Министерският съвет е приел рамка за одобряване на капиталови инвестиции.

Бюджетният преглед на България „Budgeting in Bulgaria“ е публикуван на официалната интернет страница на ОИСР в брой 2 за 2021 г. на изданието OECD Journal on Budgeting.

България участва в проучването „Отворен бюджет“ (Open Budget Survey) на Международното бюджетно партньорство (International Budget Partnership) от 2006 година, когато постига 47 пункта, като с течение на времето страната ни отбелязва значително подобрение на оценката си до постигнатите 71 пункта през 2019 г., което е средната стойност за страните-членки на ОИСР. По този начин страната остава във

втората група държави в индекса с оценка между 60 и 80 (от максимални 100), като за тези страни се смята, че предоставят „значителна информация“ за бюджета.

Индексът „Отворен бюджет“ е единственото международно независимо сравнително изследване на бюджетната прозрачност, което оценява степента, в която правителствата на 117 страни по света осигуряват на обществото навременна и подробна информация за бюджета. Индексът покрива процедурите по съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на бюджета и отговорностите на други институции като Сметната палата и законодателната власт в бюджетния процес.

Като цяло, правителството в България предоставя значителен обем информация чрез осемте вида ключови бюджетни документа, които са обект на оценката. Безспорно от съществено значение за отбелязания напредък през последните години е изготвянето и публикуването на „Бюджет за гражданите“ на различни етапи от бюджетния процес.

По отношение на участието на обществеността страната ни постигна оценка от 26 пункта (от максимални 100), като този показател оценява формалните възможности, предоставени на обществеността за участие в различни бюджетни инициативи.

Оценката за бюджетен надзор е 63 пункта (от максимални 100), като показателят оценява функциите на законодателните и на върховните одитни институции за осигуряване на мониторинг по отношение на бюджета.

През 2021 г. страната ни участва в осмото изследване „Отворен бюджет за 2021 г.“, като се очаква резултатите да бъдат публикувани в първите месеци на 2022 г.

През м. май 2021 г. Международното бюджетно партньорство публикува резултатите от проучването относно отчетността при управлението на средствата, свързани с COVID-19, в което страната ни също взе участие. Основният извод от проучването е, че правителствата не се справят с управлението на фискалната политика в отговор на кризата по прозрачен начин. Следва да се отбележи обаче, че съгласно проучването България се нарежда сред групата държави, предоставящи известна степен на отчетност при имплементирането на мерките и политиките, което е добро постижение предвид факта, че около две трети от правителствата предоставят само ограничена или минимална степен на отчетност.

Инструмент за повишаването на качеството на публичните финанси и в частност по отношение на развитието на програмното бюджетиране са предприетите мерки, свързани с изпълнение на препоръките по проведения от Сметната палата одит „Ефективно прилагане на програмното бюджетиране като инструмент за оптимално разпределение на ресурси“ за периода от 01.01.2016 г. до 31.12.2018 г.

Понастоящем вече са предприети действия за реализиране на препоръките относно съответствието на програмните бюджети на ПРБ със стратегически документи, в т.ч. относно използване като ключови индикатори и показатели за ползи/ефекти на индикатори от НПР България 2030; засилено е вниманието на ПРБ относно устойчивостта и качеството на показателите за изпълнение; обърнато е внимание за придържането към утвърдената от МС класификация на областите на политики/функционалните области и бюджетни програми; обърнато е специално внимание на информацията по бюджетните програми и прогноза за разходите за всяка от тях с акцент върху предоставяните продукти/услуги и дейности, показателите за изпълнение; след разширяване на обхвата на ПРБ, които прилагат програмен бюджет, по инициатива на МФ, специално внимание се обръща на ПРБ със специфична

компетентност (извън министерствата и държавни агенции) за поместване на информацията относно функционалните области в бюджетните им документи. Засилена е също проверката на информацията по отчетите по програми по отношение на спазването на методологическите изисквания за формата и съдържанието на бюджетните документи на етапите от бюджетната процедура. Засилено е вниманието относно прегледа на изпълнението на утвърдените разходи по области на политики и бюджетни програми на ПРБ, прилагащи програмен формат на бюджет, с акцент върху постигнатите резултати, който се включва като приложение към доклада по отчета на държавния бюджет.

Част VIII. Приложения

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1:
ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2020 Г. И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП ЗА 2021 Г. ПО ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ

1. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2020 г.

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛ	Отчет 2019 г.	Отчет 31.12.2020 г.			Изпълнение спрямо 2019 г.
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства[36]	
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	44 048,6	44 317,7	41 659,0	2 658,8	100,6%
Данъчни приходи	35 280,6	35 848,3	35 848,3		101,6%
Преки данъци	6 714,9	6 913,6	6 913,6		103,0%
Косвени данъци	16 847,7	16 722,4	16 722,4		99,3%
Приходи от социални и здравноосигурителни вноски	10 546,9	11 008,4	11 008,4		104,4%
Други данъци	1 171,0	1 203,9	1 203,9		102,8%
Неданъчни приходи	6 303,3	5 773,1	5 765,2	7,9	91,6%

[36] Европейски средства - включват средствата по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към МФ), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за гарантиране на земеделието, и Европейския фонд за морско дело и рибарство (управлявани от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“), както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС и други международни програми. В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране.

ПОКАЗАТЕЛ	Отчет 2019 г.	Отчет 31.12.2020 г.			Изпълнение спрямо 2019 г.
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства[36]	
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
Помощи и дарения	2 464,7	2 696,4	45,5	2 650,8	109,4%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	45 201,0	47 850,4	44 343,8	3 506,6	105,9%
Нелихвени	43 359,1	45 931,1	42 424,5	3 506,6	105,9%
Текущи	35 753,9	40 781,6	39 222,6	1 385,9	114,1%
Капиталови**	7 561,5	5 089,4	3 164,5	2 097,9	67,3%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	43,7	60,1	37,4	22,8	137,6%
Лихвени	648,8	623,9	623,9		96,2%
Вноска в общия бюджет на ЕС	1 193,1	1 295,5	1 295,5		108,6%
ТРАНСФЕРИ - НЕТО			-890,8	890,8	
БЮДЖЕТНО САЛДО	-1 152,4	-3 532,7	-3 575,6	42,9	

* Данните са на база тримесечните отчети за касовото изпълнение на ПРБ; ** Разходите за сметка на резерва за неотложни и/или непредвидени разходи са отчетени в съответните разходни показатели според предназначението на разходите; *** Вкл. нетен прираст на държавния резерв

Изпълнение на приходите по КФП

Приходите, помощите и дарениятa по консолидираната фискална програма за 2020 г. са в размер на **44 317,7 млн. лв.,** което представлява 101,9% спрямо годишните разчети към ЗДБРБ за 2020 година. Съпоставени с предходната година, те нарастват номинално с 269,1 млн. лв. Въпреки негативните ефекти на пандемията върху макроикономическите перспективи по отношение на външната и вътрешната среда и растежа, данъчните и осигурителните приходи отчитат номинален ръст спрямо предкризисната 2019 г. от 1,6 на сто (567,6 млн. лв.).

Общата сума на ***данъчните постъпления*** (вкл. приходите от осигурителни вноски) са в размер на ***35 848,3 млн. лв.***, което представлява 102,7% изпълнение на разчетите към ЗДБРБ за 2020 година.

Приходите в частта на *преките данъци* възлизат на *6 913,6 млн. лв.*, което представлява 105,1% спрямо разчета за 2020 година. Съпоставени с 2019 г., преките данъци нарастват с 3,0% (198,7 млн. лв.).

Приходите от *косвени данъци* са в размер на *16 722,4 млн. лв.*, което представлява 102,5% спрямо годишния разчет. Съпоставени с отчетените през 2019 г., косвените данъци намаляват с 0,7% (125,3 млн. лв.).

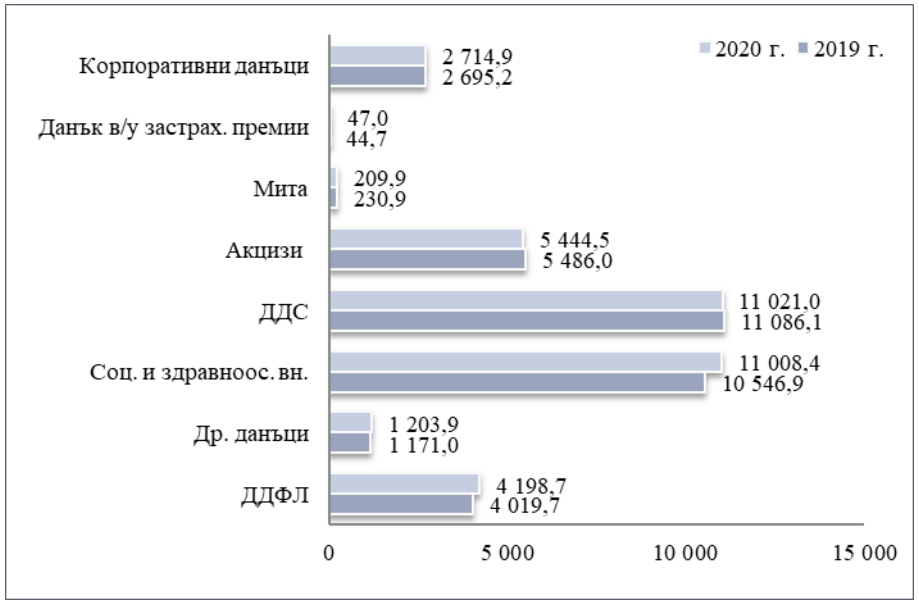
Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на *1 203,9 млн. лв.*, което представлява 99,5% от разчетите към ЗДБРБ за 2020 г. и нарастват с 2,8% (32,9 млн. лв.) спрямо 2019 година.

Приходите от *социалноосигурителни и здравни вноски* към 31.12.2020 г. са в размер на *11 008,4 млн. лв.* или 101,9% спрямо планираните за годината, като спрямо предходната година нарастват с 461,4 млн. лв. (4,4%).

Неданъчните приходи са в размер на **5 773,1 млн. лв.**, което представлява 98,1% изпълнение на годишните разчети.

Постъпленията от ***помощи и дарения*** от страната и чужбина (основно помощи от фондовете на ЕС) са в размер на **2 696,4 млн. лв.**, или 100,1% спрямо разчета за 2020 година.

Граф.: Данъчно-осигурителни приходи по КФП за 2019 г. и 2020 г.
(млн. лв.)

Източник: МФ

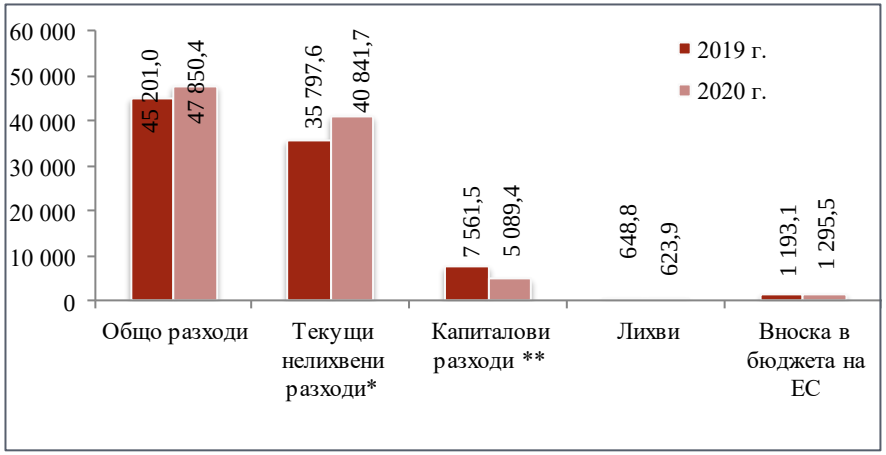
Изпълнение на разходите

Разходите по консолидираната фискална програма (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) за 2020 г. **са в размер на 47 850,4 млн. лв.,** което представлява 98,2% от годишния разчет. За сравнение разходите по КФП за 2019 г. бяха в размер на 45 201,0 млн. лева. Извършените по-високи разходи са свързани основно с предприетите социално-икономически мерки за минимизиране на ефектите от кризата, в т.ч. плащания по мярка „60/40“, плащания към заетите на първа линия в борбата с пандемията, вкл. разходите за закупуване на медикаменти и ваксини, изплащане на месечни добавки в размер на 50 лева към пенсиите на всички пенсионери за месеците от август до декември, плащания към бизнеса и земеделските стопани, както и други разходи по одобрените мерки. Номинално нарастване, съпоставено с предходната година, има при социалните плащания, разходите за персонал, разходите за субсидии и други, където са отчетени основната част от разходите, свързани със социално-икономическите мерки за борба с пандемията. При съпоставката на капиталовите разходи с предходната година следва да се има предвид ефектът в 2019 г. от извършените разходи по реализирането на проекта за придобиване на нов тип боен самолет за българските ВВС, които са с еднократен характер.

Нелихвените разходи са в размер на 45 931,1 млн. лв., което представлява 98,5% от годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* за 2020 г. са в размер на 40 781,6 млн. лв. (103,4% спрямо разчета за годината). *Капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 5 089,4 млн. лв. (73,4% от разчетите към ЗДБРБ за 2020 г.). *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 60,1 млн. лева. ***Лихвените плащания*** са в размер на 623,9 млн. лв. (86,1% от планираните за 2020 г.).

Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, изплатена за 2020 г. от централния бюджет, възлиза на **1 295,5 млн. лв.**, което е в изпълнение на действащото към онзи момент законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС - Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 година.

Граф.: Основни разходни показатели по КФП за 2019 г. и 2020 г.
(млн. лв.)

Източник: МФ

* Вкл. Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина
** Вкл. Нетен прираст на държавния резерв

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социалноосигурителните фондове и бюджетите на общините

- **Държавен бюджет**

Общият размер на **разходите по държавния бюджет** (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за 2020 г. е **29 986,8 млн. лв.** или 98,9% от предвидените със ЗДБРБ за 2020 година.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) за 2020 г. са в размер на ***13 170,4 млн. лв.***, което представлява 90,4% от годишния разчет. Съпоставени с данните за 2019 г., нелихвените разходи намаляват с 695,9 млн. лв. (5,0%). През месец август 2019 г. бе извършен разход по бюджета на Министерството на отбраната за инвестиционен проект „Придобиване на нов тип боен самолет“ за Военновъздушните сили на Република България, което има еднократен ефект в 2019 г. Поради тази причина при съпоставката на разходите с предходната година се отчита намаление, което е в частта на капиталовите разходи по държавния бюджет.

Разходите за *персонал* (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 5 819,6 млн. лв. или 100,6% спрямо планираните за 2020 г. Разходите за *издръжка* (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 2 729,0 млн. лв. или 93,2% от планираните за годината. *Социалните разходи* (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 1 235,9 млн. лв. или 88,3% от предвидените за годината и са основно разходи по бюджета на МТСП за помощи по Закона за социално подпомагане, Закона за хората с увреждания, Закона за семейните помощи за деца и др. *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 37,3 млн. лв. Разходите за *субсидии* са в размер на 1 306,1 млн. лв. или 119,9% спрямо планираните за годината. От тях 174,2 млн. лв. са субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози” ЕООД; 148,1 млн. лв. (в т. ч. 3,2 млн. лв. за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от стихийни бедствия – ПМС № 250/04.09.2020 г. и ПМС № 352/10.12.2020 г.) са субсидиите за Национална компания „Железопътна

инфраструктура" и 53,9 млн. лв. (в т.ч. 21,1 млн. лв. са допълнителни субсидии по ПМС 114/28.05.2020 г.) за „Български пощи" ЕАД. Към края на месец декември 2020 г. ДФ „Земеделие" е изплатил субсидии в общ размер на 350,1 млн. лв., от които 212,6 млн. лв. държавна помощ; 75,7 млн. лв. преходна национална помощ за тютюн; 57,7 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Животновъдство" и 3,6 млн. лв. средства за ДДС по схеми „Училищен плод" и „Училищно мляко". *Капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) по държавния бюджет възлизат на 2 042,5 млн. лева.

Лихвените плащания по държавния бюджет за 2020 г. са в общ размер на ***585,3 млн. лв.*** или 84,6% от предвидените в годишните разчети.

Нетният размер на **трансферите** по държавния бюджет за 2020 г. е **14 935,7 млн. лева.**

- **Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове**

Извършените разходи по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове (НОИ, НЗОК, УПФ и ФГВРС) за 2020 г. са в размер на 18 965,1 млн. лв., което представлява 104,0% спрямо разчета за годината, в т.ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 13 288,7 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 4 478,9 млн. лева.

- **Разходи по бюджетите на общините**

Извършените разходи по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети са в размер на 7 309,5 млн. лв., които представляват 108,7% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2020 г.

Нелихвените разходи възлизат на 7 272,3 млн. лв. или 108,7% спрямо годишния разчет. Разходите за персонал (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в размер на 4 144,6 млн. лв. или 109,6% спрямо планираните за 2020 г. Разходите за издръжка (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности, платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 1 860,6 млн. лв., 109,8% спрямо годишния разчет. Разходите за субсидии са в размер на 268,8 млн. лв., 194,5% спрямо годишния разчет. Тук се отчитат предоставените от общините субсидии за вътрешноградски и междуселищни превози на транспортните фирми и дружества, които се планират в централния бюджет. Социалните разходи (текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата, вкл. разходите за стипендии) са в размер на 173,9 млн. лв., което е 134,1% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2020 г. Капиталовите разходи са в размер на 824,4 млн. лв. или 87,2% от разчетите към ЗДБРБ за 2020 година. Разходите за лихви възлизат на 37,1 млн. лв., 111,6% спрямо разчета за 2020 година.

- **Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма за 2020 г.**

Бюджетното салдо по КФП за 2020 г. е отрицателно в размер на 3 532,7 млн. лв. (3,0% от прогнозния БВП) и се формира от дефицит по националния бюджет в размер на 3 575,6 млн. лв. и превишение на приходите над разходите по европейските средства в размер на 42,9 млн. лева. Отчита се номинално подобрение на бюджетното салдо по КФП с 1,7 млрд. лв., съпоставено с актуализираните разчети към ЗДБРБ за 2020 година. За това допринасят, от една страна, добрите параметри по изпълнението на приходите, помощите и даренията и от друга, по-ниските от планираните разходи и вноска на Република България в общия бюджет на ЕС.

Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания и плащания по пазарни мерки и др.) за 2020 г. е 4 376,6 млн. лева. **Нетните постъпления от ЕС** за 2020 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 3 081,1 млн. лева.

Размерът на **фискалния резерв**[37] към 31.12.2020 г. е 8,6 млрд. лв., в т.ч. 8,5 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,1 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

[37] Съгласно §1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси, в обхвата на фискалния резерв се включват и вземанията от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

2. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2021 Г. ПО ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛ	Актуал. програма	Предв. отчет към 31.12.2021 г.			Изпълнение
	2021 г.	КФП*	Национален бюджет	Европейски средства	предв. отчет/разчет
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	50 568,2	52 340,3	49 367,5	2 972,8	103,5%
Данъчни приходи	39 425,6	40 876,4	40 876,4		103,7%
Преки данъци	7 688,6	8 258,8	8 258,8		107,4%
Косвени данъци	18 209,3	18 976,3	18 976,3		104,2%
Приходи от социални и здравноосигурителни вноски	12 282,7	12 229,6	12 229,6		99,6%
Други данъци	1 245,0	1 411,7	1 411,7	0,0	113,4%
Неданъчни приходи	6 755,8	8 000,4	8 013,9	-13,5	118,4%
Помощи и дарения	4 386,8	3 463,4	477,1	2 986,2	79,0%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	55 172,4	56 245,0	52 579,7	3 665,3	101,9%
Нелихвени	52 949,2	53 935,5	50 270,2	3 665,3	101,9%
Текущи	44 840,9	48 552,0	46 874,5	1 677,5	108,3%
Капиталови*	6 140,9	3 768,1	1 804,5	1 963,6	61,4%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	18,0	45,9	21,7	24,2	255,0%
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи**	1 949,4	1 569,5	1 569,5		80,5%
Лихвени	657,2	628,5	628,5	0,0	95,6%
Вноска в общия бюджет на ЕС	1 566,1	1 681,0	1 681,0		107,3%
ТРАНСФЕРИ - НЕТО			-843,2	843,2	
БЮДЖЕТНО САЛДО	-4 604,2	-3 904,7	-4 055,5	150,7	

* Вкл. нетен прираст на държавния резерв; ** С оглед съпоставимост на данните в частта на материала за 2021 г. усвоените средства за сметка на резерва за непредвидени и/или неотложни разходи са представени на отделен ред.

Изпълнение на приходите по КФП

Постъпилите ***приходи, помощи и дарения*** по КФП за 2021 г. са в размер на 52 340,3 млн. лв., което представлява 103,5% спрямо актуализираните годишни разчети към ЗДБРБ за 2021 година. Съпоставени с предходната година, постъпленията за 2021 г. нарастват с 8 022,5 млн. лв. (18,1 на сто), като ръст се отчита както при данъчно-осигурителните и неданъчните приходи, така и при приходите в частта на помощите и даренията от страната и чужбина, където постъпват основно грантовете по програмите и фондовете на ЕС и други безвъзмездни средства. Спрямо актуализираните разчети към ЗИД на ЗДБРБ за 2021 г. от септември 2021 г., общо приходите по КФП отчитат преизпълнение в размер на 1 772,0 млн. лева.

Параметрите по изпълнението на приходите за годината показват преизпълнение на актуализираните годишни разчети при повечето от основните данъци и здравноосигурителните вноски, като основната част от превишението на разчетите по данъчните приходи се формира по държавния бюджет. В тази връзка правителството предложи, а Народното събрание одобри със свое решение, допълнителни ресурси в размер на 1,2 млрд. лв. за сметка на преизпълнение на данъчните приходи по държавния бюджет за обезпечаване на приоритетни мерки за подкрепа на пенсионерите и за компенсиране на бизнеса поради високите цени на електрическата енергия и природния газ. По този начин бяха допълнени вече одобрените мерки с актуализацията на бюджета от септември 2021 г., които обезпечиха ресурс за мерки за борба с пандемията чрез подкрепа на бизнеса и продължаване подпомагането на най-уязвимата група - пенсионерите, през последното тримесечие на годината. Не на последно място, с актуализацията на бюджета бяха одобрени и промени в Кодекса за социално осигуряване, които въведоха трайна норма, чрез която пенсиите на всички пенсионери бяха служебно преизчислени от НОИ, при промяна на процента за всяка година осигурителен стаж без превръщане в пенсионната формула от 1,2 на 1,35, считано от 25 декември 2021 г. От тази дата бе увеличен и минималният месечен размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст от 300 лева на 370 лева, което представлява увеличение с над 23 на сто. През цялата година продължиха да се изпълняват при условията на действаща извънредна епидемична обстановка и всички останали мерки за намаляване на негативните последствия от пандемията, в т.ч. мерки за подпомагане на бизнеса, подкрепа на пенсионерите и разбира се, на персонала на първа линия в борбата с пандемията, закупуване на медикаменти и ваксини и т.н. За реализирането на всички тези мерки бяха мобилизирани съществени по размер фискални стимули, които значително надвишиха отчетените за 2020 година.

Общата сума на ***данъчните приходи*** (вкл. приходите от осигурителни вноски) по КФП за 2021 г. възлиза на 40 876,4 млн. лв., което представлява 103,7% спрямо разчетените за годината. Отчетеното превишение на годишните разчети в групата се дължи основно на по-високите от планираните постъпления от корпоративни данъци, данъци върху доходите на физическите лица, ДДС, здравноосигурителни вноски и други. Постъпленията в групата нарастват с 5 028,2 млн. лв. спрямо отчетените за предходната година, като формират 78,1% от общите постъпления по КФП за годината.

Постъпленията в групата на *преките данъци* са в размер на 8 258,8 млн. лв., което представлява изпълнение от 107,4% спрямо разчета за годината, при 6 913,6 млн. лв. за 2020 г. Нарастването при преките данъци е 19,5 на сто спрямо предходната година.

Отчетените приходи от *осигурителни вноски* на обществеността и здравното осигуряване за 2021 г. са в размер на 12 229,6 млн. лв. или 99,6% изпълнение на разчета за годината. В номинално изражение осигурителните вноски нарастват с 11,1% (1 221,3 млн. лв.) спрямо 2020 година.

Постъпленията от *косвени данъци* са в размер на 18 976,3 млн. лв., което представлява 104,2% спрямо предвидените в ЗДБРБ за 2021 г. и нарастват с 2 253,9 млн. лв. (13,5%) спрямо предходната година.

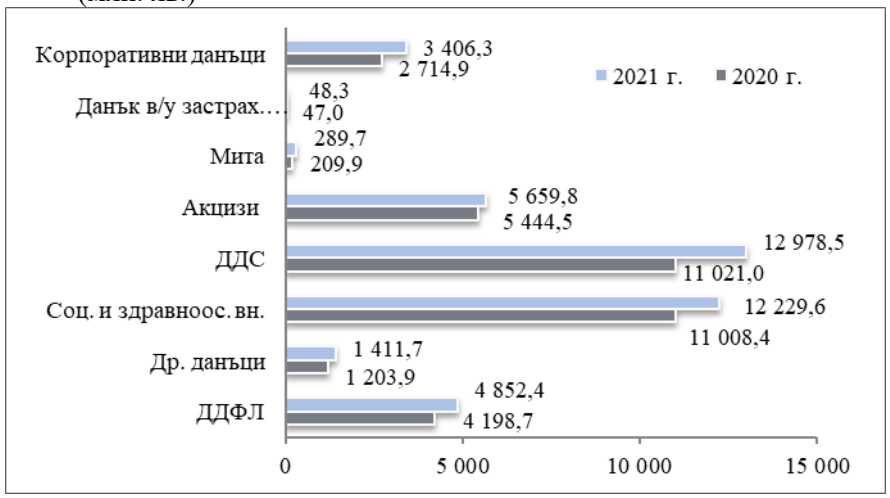
Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 1 411,7 млн. лв., което представлява 113,4% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2021 година.

Неданъчните постъпления по КФП за 2021 г. са в размер на 8 000,4 млн. лв., което представлява 118,4% изпълнение на годишните разчети. В номинално изражение неданъчните постъпления нарастват с 38,6%

(2 227,4 млн. лв.) спрямо 2020 година, като най-съществен ръст се отчита при приходите от продажба на квоти за емисии на парникови газове, приходи от държавни, общински и съдебни такси, приходи и доходи от собственост и други. През месец април 2021 г. постъпиха приходи с еднократен за годината ефект в размер на 660,0 млн. лв. с ДДС, които представляват първоначално концесионно възнаграждение за държавата от концесията на Летище София.

Постъпилите ***помощи и дарения*** от страната и чужбина (вкл. помощите от фондовете на ЕС) са в размер на 3 463,4 млн. лв., което представлява 79,0% от годишния разчет. През месец ноември постъпи сума в размер на 450,0 млн. лв., която е с еднократен за годината ефект и представлява предоставени безвъзмездни средства от АЕЦ „Козлодуй“ ЕАД по държавния бюджет в изпълнение на РМС №739/2021 г. за одобряване на Програма за компенсиране на небитови крайни клиенти на електрическа енергия.

Граф.: Данъчно-осигурителни приходи по КФП за 2020 г. и 2021 г.
(млн. лв.)

Източник: МФ

Изпълнение на разходите по КФП

Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) за 2021 г. са в размер на 56 245,0 млн. лв., което представлява 101,9% спрямо актуализираните годишни разчети. Превишението на разчета към ЗДБРБ за 2021 г. се дължи основно на одобрените по реда на чл. 26, ал. 10 на Закона за публичните финанси допълнителни разходи и трансфери по държавния бюджет, в общ размер на 1,2 млрд. лв. за сметка на преизпълнение на данъчните приходи.

Отчита се значителен ръст на разходите спрямо предходната година (17,5 на сто), който е свързан, от една страна, с по-ниската база през 2020 г., когато отчетените разходи за борба с пандемията от COVID-19 бяха значително по-ниски, докато през 2021 г. тези разходи са съществени и са за цяла година, и от друга страна - на политиката по доходите, политиките в социалната сфера и по-високите разходи за администрацията, заложени в ЗДБРБ за 2021 година.

На база на наличните към момента на изготвянето на материала данни, усвоените средства през 2021 г. по мерките, свързани с усилията за ограничаване и овладяване на пандемията от COVID-19, както и социалните и икономическите мерки за намаляване на последствията за населението и бизнеса, може да се обобщи, че по линия на националния бюджет (включително национално съфинансиране по програмите и фондовете на ЕС) са мобилизирани 6,7 млрд. лв. (5,1 на сто от БВП). За сравнение, изразходените средства за мерки за ограничаване на негативните ефекти и овладяване на пандемията през 2020 г. бяха в размер на около 3,8 млрд. лв. (3,2 на сто от БВП).

В допълнение бяха мобилизирани и значителни ресурси в размер на около 1,3 млрд. лв. (1,0 на сто от БВП) за подпомагане и компенсиране на бизнеса за високите цени на електрическата енергия и газа през последното тримесечие на 2021 г. и първите месеци на 2022 г.

Разгледани по икономически елементи, най-значителен ръст се отчита при социалните и здравноосигурителните разходи, които нарастват с 3,9 млрд. лв. спрямо 2020 г. В частта на разходите за пенсии са изразходени 1,7 млрд. лв. за добавки към пенсиите на всички пенсионери (в размер на 50 лева за месеците от януари до септември и 120 лева за месеците от

октомври до декември). Освен това, в изпълнение на Решение на Народното събрание за одобряване на допълнителни разходи и трансфери по държавния бюджет за 2021 г. за сметка на преизпълнението на данъчните приходи за 2021 г. бяха обезпечени 0,75 млрд. лв. за изплащане на добавки към пенсиите на всички пенсионери в размер на 60 лева за първите 6 месеца на 2022 г. и 0,1 млрд. лв. за еднократно изплащане на допълнителна сума към пенсиите в размер на 75 лв. на всеки пенсионер, който е със завършен ваксинационен курс за COVID-19 или поставена първа доза ваксина за COVID-19 до 30 юни 2022 г. Наред с това, влияние върху разходите за пенсии оказва и увеличението на размера на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст и на максималния размер на пенсията от началото на 2021 година, базов ефект от увеличението на пенсиите през юли 2020 г., както и увеличението от месец юли 2021 година. Тези фактори се отразяват в нарастване на разходите за пенсии спрямо предходната година с 3,1 млрд. лв. Ръст от 0,1 млрд. лв. се отчита и при текущите трансфери, обезщетенията и помощите за домакинствата.

В частта на здравноосигурителните разходи се отчита нарастване с 0,6 млрд. лв., свързано с по-високите разходи за борба с пандемията и въведените механизми за финансиране на здравните заведения по време на действието на извънредна епидемична обстановка: разходи за медикаменти, тестове, консумативи и предпазни средства, заплащане на изпълнителите на медицинска помощ за поставяне на ваксини срещу COVID-19, месечна добавка към възнагражденията на лекарите в размер на 600 лв., на специалисти от професионално направление „Здравни грижи“ в размер на 360 лв. и на санитари в размер на 120 лв. и други.

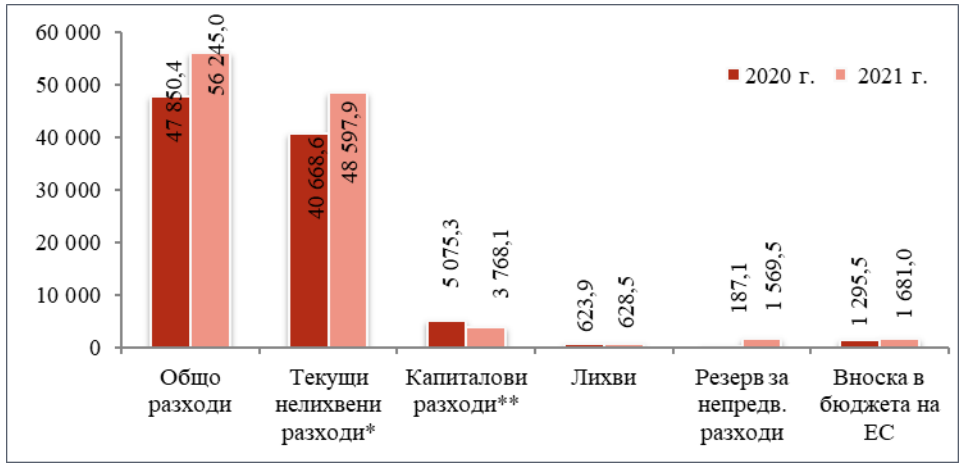
Значителен номинален ръст от 2,1 млрд. лв. се отчита и при разходите за субсидии за нефинансови предприятия, за което допринасят основно плащанията по Програма за компенсиране на небитовите крайни клиенти на електрическа енергия, разходите на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, плащанията по мярката „60/40“, мярката „80/20“, мярката „Запази ме“, мярката „Подкрепа чрез оборотен капитал за малки и средни предприятия, засегнати от временните противоепидемични мерки“, администрирана от НАП, и други. През 2021 г. се изпълнява Програма за компенсиране на небитовите крайни клиенти на електрическа енергия (РМС № 739; РМС № 771; РМС № 885; ПМС № 476), както и Програма за компенсиране на операторите на електропреносната и на електроразпределителната мрежи за закупуване на количества електрическа енергия, потребена за технологични разходи (ПМС № 476), като се предвижда да продължат да се прилагат до март 2022 г. Възможно е програмите да бъдат преработени и допълнени. В тази връзка обезпечените средства за изплащане на компенсации към бизнеса и операторите поради резкия скок на цените на електроенергията до края на 2021 г. са в общ размер на над 1,3 млрд. лв., вкл. 0,45 млрд. лв. в изпълнение на Решение на Народното събрание за одобряване на допълнителни разходи и трансфери по държавния бюджет за 2021 г. за сметка на преизпълнението на данъчните приходи за 2021 г. за плащания през първото тримесечие на 2022 година. В частта на субсидиите за осъществяване на болнична помощ също се отчита ръст в размер на 0,1 млрд. лв., основно поради предоставените средства за подкрепа на персонала на първа линия в борбата с COVID-19 (допълнително месечно възнаграждение в размер на 1 000 лв.) и други.

Нелихвените разходи са в размер на 53 935,5 млн. лв., 101,9% спрямо годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* за 2021 г. са в размер на 48 552,0 млн. лв. (108,3% спрямо разчета за годината), *капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 3 768,1 млн. лв. (61,4% от разчетите към ЗДБРБ за 2021 г.), *предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 45,9 млн. лева.

Лихвените плащания са в размер на 628,5 млн. лв. (95,6% от разчета към ЗДБРБ за 2021 г).

Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, изплатена за 2021 г. от централния бюджет, възлиза на **1 681,0 млн. лв.,** което е в изпълнение на действащото към онзи момент законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС.

Граф.: Основни разходни показатели по КФП за 2020 г. и 2021 г.
(млн. лв.)

Източник: МФ

* Вкл. Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина
** Вкл. Нетен прираст на държавния резерв

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социалноосигурителните фондове и бюджетите на общините

- **Държавен бюджет**

Общият размер на ***разходите по държавния бюджет*** (вкл. и трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за 2021 г. е 35 302,8 млн. лв. или 102,1% спрямо предвидените със ЗДБРБ за 2021 година.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) за 2021 г. са в размер на 14 439,2 млн. лв., което представлява 85,2% от годишния разчет. Съпоставени с данните за 2020 г., нелихвените разходи нарастват с 1 268,8 млн. лв. (9,6%).

Разходите за *персонал* (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 6 643,8 млн. лв. или 98,6% от планираните за 2021 г. Разходите за *издръжка* (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 2 220,7 млн. лв. или 76,3% от планираните за годината. *Социалните разходи* (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 1 232,9 млн. лв. и са основно разходи по бюджета на МТСП за помощи по Закона за социално подпомагане, Закона за хората с увреждания, Закона за семейните помощи за деца и др. *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 21,6 млн. лв. Разходите за *субсидии* са в размер на 2 561,2 млн. лв., в т.ч. 1 310,0 млн. лв. за компенсиране на бизнеса за високите цени на електрическата енергия и природния газ за сметка на одобрените допълнителни средства с решение на Народното събрание, безвъзмездно предоставени средства от АЕЦ Козлодуй и преструктуриране на разходи по държавния бюджет. През 2021 г. ДФЗ е изплатил субсидии в размер на 328,5 млн. лв., от които 203,0 млн. лв. държавна помощ; 71,1 млн. лв. преходна национална помощ за тютюн; 47,5 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Животновъдство“, 4,8 млн. лв. за ДДС по схеми „Училищен плод и Училищно мляко“. Освен тези разходи, тук са отчетени и разходите за субсидии за „БДЖ – Пътнически превози” ЕООД, Национална компания „Железопътна инфраструктура” и „Български пощи” ЕАД. *Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв)* по държавния бюджет възлизат на 752,4 млн. лева. В частта на капиталовите разходи е отразена извършена трансакция през месец юли по възстановяване на средства по държавния бюджет от сметката за чужди средства на МРРБ, която по същество представлява възстановен разход и се отразява в намаление на разходите на касова основа.

От одобрените със ЗИД на ЗДБРБ за 2021 г. средства в резерва по централния бюджет за допълващи и компенсиращи мерки във връзка с COVID-19 и други в размер на 1,7 млрд. лв. са използвани общо средства в размер на 1,3 млрд. лв. в направленията, приети от Народното събрание. С най-голям дял са използваните средства за подпомагане на бизнеса и програмата за заетост в общ размер на около 0,6 млрд. лв. (чл.1, ал.5, т.6, т. 9 и т.10 на ЗДБРБ за 2021 г.), с които се осигури продължаване действието на мярката 60 на 40, подпомагане на бизнеса в областта на транспорта и туризма, подпомагане на земеделските

производители и други. Друго основно направление са разходите за социална подкрепа и помощ, както и за подкрепа на персонала на първа линия, пряко ангажиран с дейности по предотвратяване на разпространението на COVID-19, включително за поставяне на ваксини, закупуване на медикаменти и други (чл. 1, ал. 5, т.3 и т.4 на ЗДБРБ за 2021 г.). Използваните средства за сметка на резерва в тези направления са в размер на около 0,4 млрд. лв. Освен в посочените направления средства за сметка на одобрения от Народното събрание ресурс в частта на резерва бяха използвани и за финансово обезпечаване на провеждането на избори по Изборния кодекс (чл.1, ал. 5, т.8 на ЗДБРБ за 2021 г.), разплащане на дейности по текущ ремонт и поддръжка на републиканската пътна мрежа (чл. 1, ал. 5, т. 5 на ЗДБРБ за 2021 г.), за финансиране на дейности на ведомствата в условията на засилен миграционен натиск (чл. 1, ал. 5, т. 16 на ЗДБРБ за 2021 г.), и други.

Лихвените плащания по държавния бюджет за 2021 г. са в общ размер на 579,0 млн. лв. или 93,0% от предвидените в годишните разчети.

Нетният размер на ***трансферите по държавния бюджет*** за 2021 г. е 18 603,6 млн. лева.

- **Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове**

Извършените разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове за 2021 г. са в размер на 23 084,5 млн. лв. . (в т.ч. 250,0 млн. лв. разходи за субсидии по мярката „60/40“ по бюджета на ДОО и 153,2 млн. лв. здравноосигурителни плащания по бюджета на НЗОК за сметка на резерва, включително за непредвидени и неотложни разходи), което представлява 109,6% спрямо разчета за годината. Разходите за пенсии, помощи и обезщетения по КСО са в размер на 16 532,6 млн. лв. и здравноосигурителни плащания са в размер на 5 121,2 млн. лева.

- **Разходи по бюджетите на общините**

Извършените разходи по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети са в размер на 8 763,2 млн. лв. или 115,7% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2021 година. Текущите нелихвени разходи възлизат на 7 759,8 млн. лв. (119,0% от годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 967,3 млн. лв. или 95,0% от разчета за годината. Лихвените плащания са в размер на 36,1 млн. лв. или 104,5% спрямо разчета за годината.

- **Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма за 2021 г.**

Бюджетното салдо по КФП за 2021 г. е отрицателно в размер на 3 904,7 млн. лв. и се формира от дефицит по националния бюджет в размер на 4 055,5 млн. лв. и превишение на приходите над разходите по европейските средства в размер на 150,7 млн. лева.

Общият размер на **касовите постъпления от ЕС** (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за 2021 г. е 4 900,5 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС към 31.12.2021 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 3 219,5 млн. лева.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2:
ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ПО АКТУАЛИЗИРАНАТА СРЕДНОСРОЧНА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2021-2024 Г.

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2021 г.*	2022 г.	2023 г.	2024 г.
1.	Размер на данъчната ставка за облагане с ДДС	%	*20*	20	20	20
	в т.ч.:					
	- Данъчна ставка за настаняване, предоставяно в хотели и подобни заведения		*9*	9	9	9
	- Данъчна ставка за доставка на книги на физически носители или извършвана по електронен път или и двете		*9*	9	20	20
	- Данъчна ставка за ресторантьорски и кетъринг услуги, които се състоят в доставка на приготвена или неприготвена храна, включително състояща се в доставка на храна за вкъщи		*9*	9	20	20
	- Данъчна ставка за доставка на храни, подходящи за бебета или за малки деца по приложение № 4 от ЗДДС		*9*	9	20	20
	- Данъчна ставка за доставка на бебешки пелени и подобни бебешки хигиенни артикули по приложение № 4 от ЗДДС		*9*	9	20	20
	- Данъчна ставка за доставка на обща туристическа услуга в случаите по чл. 136 от ЗДДС, както и екскурзиите, организирани от туристически оператори и туристически агенти със случаен автобусен превоз на пътници		*9*	9	20	20
	- Данъчна ставка за доставка на услуга за използване на спортни съоръжения		*9*	9	20	20
2.	Размер на основната данъчна ставка на корпоративния данък	%	*10*	10	10	10
3.	Данък върху доходите на физическите лица, основна ставка	%	*10*	10	10	10

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2021 г.*	2022 г.	2023 г.	2024 г.
	в т.ч.:					
	- Данъчна ставка за данъка върху доходите от стопанска дейност на едноличните търговци		*15*	15	15	15
	- Данък върху придобитите от местни физически лица доходи от лихви по банкови сметки		*8*	8[1]	-	-
4.	Данъци, удържани при източника					
	в т.ч.:					
4.1.	Данък, удържан при доходи от дивидентите и ликвидационните дялове		*5*	5	5	5
	в т.ч.:					
	- от дивидентите и ликвидационните дялове, разпределени в полза на чуждестранно юридическо лице, което е местно лице за данъчни цели на държава – членка на Европейския съюз, или на друга държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство и другите лица по чл. 194, ал. 3 от ЗКПО	%	*0*	0	0	0
4.2.	Данък върху доходите на чуждестранни юридически лица		*10*	10	10	10
	в т.ч.:					
	- Данъчна ставка за данъка върху доходите от лихви, авторски и лицензионни възнаграждения, когато са изпълнени допълнителните условия по чл. 195, ал. 7-12 от Закона за корпоративното подоходно облагане	%	*0*	0	0	0
5.	Данък върху разходите в т.ч.	%	*10*	10	10	10
	- Данък върху разходите в натура[2]		*10*	3	3	3
6.	Данък върху хазартната дейност от игри, при които залогът за участие е чрез цената на телефонна или друга електронна съобщителна услуга (основна ставка)	%	*15*	15	15	15
7.	Данък върху приходите на бюджетни	%	*3*	3	3	3

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2021 г.*	2022 г.	2023 г.	2024 г.
	предприятия					
	в т.ч.:					
	- на общините		*2*	2	2	2
8.	Акцизи					
	в т.ч.:					
8.1.	Акциз на безоловен бензин	лв./1000 л.	*710*	710	710	710
8.2.	Акциз на газьол (в т.ч. използван и като гориво за отопление)	лв./1000 л.	*646*	646	646	646
8.3.	Акциз на втечнен нефтен газ (LPG)					
	- използван като моторно гориво	лв./1000 л.	*340*	340	340	340
	- използван като гориво за отопление		*0*	0	0	0
8.4.	Акциз на керосин	лв./1000 л.	*646*	646	646	646
8.5.	Акциз на кокс и въглища	лв./гигаджаул	*0,60*	0,60	0,60	0,60
8.6.	Акциз на електрическа енергия					
	- използвана за стопански нужди	лв./MWh	*2*	2	2	2
	- използвана за битови нужди		*0*	0	0	0
8.7.	Акциз на цигари - общ (не по-малък от)	лв./1000 къса	*177*	177	177	177
8.8.	Акциз на тютюн за пушене (за лула и цигари)	лв./кг.	*152*	152	152	152
8.9.	Акциз на нагреваемо тютюнево изделие	лв./кг.	*233*	233	233	233
8.10.	Акциз на пури и пурети	лв./1000 къса	*270*	270	270	270
8.11.	Акциз на спиртни напитки (етилов алкохол)	лв./хектолитър	*1,100*	1,100	1,100	1,100
	- Акциз на етилов алкохол (ракия) - намалена ставка		*550*	550	550	550
8.12.	Акциз на междинни продукти	лв./хектолитър	*90*	90	90	90
8.13.	Акциз на бира - основна ставка	лв./хектолитър градус Плато	*1,5*	1,5	1,5	1,5
	- намалена ставка за бира, произведена от независими малки пивоварни		*0,75*	0,75	0,75	0,75
8.14.	Акциз на природния газ:					
	- използван като моторно гориво[3]	лв./гигаджаул	*0,85*	0,85	0,85	0,85
	- използван като гориво за отопление		*0,60*	0,60	0,60	0,60

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2021 г.*	2022 г.	2023 г.	2024 г.
8.15.	Акциз на тежки горива:					
	- използвани като моторно гориво	лв./1000 кг.	*646*	646	646	646
	- използвани като гориво за отопление		*400*	400	400	400
9.	Данък върху застрахователните премии	%	*2*	2	2	2
10.	Размер на минималната работна заплата	лева	*650*	650 лв., считано от 1 януари; 710 лв., считано от 1 април	710	710
11.	Размер на осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване					
	в т.ч.:					
11.1.	за фонд „Пенсии”[4]		*19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;*	19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;
			14,8 за родените след 31 декември 1959 г.	14,8 за родените след 31 декември 1959 г.	14,8 за родените след 31 декември 1959 г.	14,8 за родените след 31 декември 1959 г.
11.2.	за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“[4]		*60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;*	60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;
		%	*55,8 за родените след 31 декември 1959 г.*	55,8 за родените след 31 декември 1959 г.	55,8 за родените след 31 декември 1959 г.	55,8 за родените след 31 декември 1959 г.
11.3.	за фонд „Общо заболяване и майчинство”		*3,5*	3,5	3,5	3,5
11.4.	за фонд „Трудова злополука и професионална болест”		*0,7*	0,7	0,7	0,7
			(от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска)	(от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска)	(от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска)	(от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска)
11.5.	за фонд „Безработица”		*1*	1	1	1
12.	Размер на осигурителната вноска за здравно осигуряване	%	*8*	8	8	8
13.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване – универсални пенсионни фондове	%	*5*	5	5	5

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2021 г.*	2022 г.	2023 г.	2024 г.
14.	Размер на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд	%	*4,3*	4,3	4,3	4,3
15.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване за работещите при условията на първа и втора категория труд - професионални пенсионни фондове	%	*12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;* *7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд*	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд
16.	Размер на вноската за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“	%	*0*	0	0	0
17.	Размер на гарантирания минимален доход (ГМД)	лева	*75*	75	75	75
18.	Максимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година	лева	*3 000*	3 000 лв., считано от 1 януари; 3 400 лв., считано от 1 април	3 400	3 400
19.	Минимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година за самоосигуряващите се лица	лева	*650*	650 лв., считано от 1 януари; 710 лв. считано от 1 април	710	710
20.	Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени лица в т.ч.:					
20.1.	Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени лица за фонд „Общо заболяване и майчинство“ и фонд „Безработица“	съотношение	*60:40*	60:40	60:40	60:40
20.2.	Размер на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ за осигурители и осигурени лица	%	*11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.* *8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.*	11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.	11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.	11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г. 8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2021 г.*	2022 г.	2023 г.	2024 г.
20.3.	Разпределение на здравноосигурителната вноска между осигурители и осигурени лица	съотношение	*60:40*	60:40	60:40	60:40
21.	Минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст		*Увеличение от 250 лв. на 300 лв., считано от 1 януари* *Увеличение от 300 лв. на 370 лв., считано от 25 декември*	Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано от 1 юли
22.	Максимален размер на получаваните една или повече пенсии	лева	*1 440 лв. за всички пенсии, считано от 1 януари* *1 500 лв., считано от 25 декември*	1 500 лв. за всички пенсии	1 500 лв. за всички пенсии	1 500 лв. за всички пенсии
23.	Пенсионна политика		*Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли* *Преизчисляване по пенсионната формула с процент 1,35, считано от 25 декември*	Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли
24.	Размер на месечното парично обезщетение за отглеждане на дете до 2-годишна възраст	лева	*380* *650 лв., считано от 1 октомври до 31 декември*	650 лв., считано от 1 януари; 710 лв., считано от 1 април	710	710
25.	Размер на средномесечния доход по чл. 4 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*510*	510 лв., считано от 1 януари; 610 лв., считано от	610	610

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2021 г.*	2022 г.	2023 г.	2024 г.
				1 април		
26.	Размер на средномесечния доход по чл. 4а, ал. 2, т. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*410*	410 лв., считано от 1 януари; 510 лв., считано от 1 април	510	510
27.	Размер на средномесечния доход по чл. 4а, ал. 2, т. 2 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*от 410,01 до 510 лв. включително*	от 410,01 до 510 лв. включително, считано от 1 януари; от 510,01 до 610 лв. включително, считано от 1 април	от 510,01 до 610 лв. включително	от 510,01 до 610 лв. включително
28.	Размер на еднократната помощ при бременност по чл. 5а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*150*	150	150	150
29.	Размер на еднократната помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева				
	в т.ч.:					
29.1.	- за първо дете		*250*	250	250	250
29.2.	- за второ дете		*600*	600	600	600
29.3.	- за трето дете		*300*	300	300	300
29.4.	- за четвърто и всяко следващо дете		*200*	200	200	200
30.	Размер на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания 50 и над 50 на сто до навършване на двегодишна възраст по чл. 6, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*100*	100	100	100
31.	Размер на еднократната помощ при осиновяване на дете по чл. 6б, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*250*	250	250	250
32.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на близнаци по чл. 6а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*1 200*	1 200	1 200	1 200

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2021 г.*	2022 г.	2023 г.	2024 г.
33.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на дете от майка (осиновителка) студентка, учаща в редовна форма на обучение, по чл. 8в, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*2 880*	2 880	2 880	2 880
34.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до навършване на една година по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*200*	200	200	200
35.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца					
	в т.ч.:					
35.1.	- за семейство с едно дете	лева	*40*	40 лв., считано от 1 януари; 50 лв., считано от 1 април	50	50
35.2.	- за семейство с две деца		*90*	90 лв., считано от 1 януари; 110 лв., считано от 1 април	110	110
35.3.	- за семейство с три деца		*135*	135 лв., считано от 1 януари; 165 лв., считано от 1 април	165	165
35.4.	- за семейство с четири деца, като за всяко следващо дете в семейството помощта за семейството расте с 20 лв.		*145*	145 лв., считано от 1 януари; 175 лв., считано от 1 април	175	175
36.	Размер на месечната помощ за отглеждане на близнаци по чл. 7, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*75*	75	75	75
37.	Размер на месечната помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д от Закона за семейни помощи за деца за родители (осиновители), семейства на роднини или близки и доброволни приемни семейства, при					

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2021 г.*	2022 г.	2023 г.	2024 г.
	които са настанени деца с трайни увреждания					
	в т.ч.:					
37.1.	- за дете с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		*930*	930	930	930
37.2.	- за дете с определени от 70 до 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност	лева	*450*	450	450	450
37.3.	- за дете с определени от 50 до 70 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		*350*	350	350	350
38.	Размер на месечната помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д от Закона за семейни помощи за деца за професионални приемни семейства, при които са настанени деца с трайни увреждания					
	в т.ч.:					
38.1.	- за дете с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		*490*	490	490	490
38.2.	- за дете с определени от 70 до 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност	лева	*420*	420	420	420
38.3.	- за дете с определени от 50 до 70 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		*350*	350	350	350
39.	Размер на месечната помощ за дете без право на наследствена пенсия от починал родител	лева	*115*	115 лв., считано от 1 януари; 150 лв., считано от 1 април	150	150

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2021 г.*	2022 г.	2023 г.	2024 г.
40.	Размер на еднократната помощ за ученици, записани в първи клас, по чл. 10а от Закона за семейни помощи за деца	лева	*300 лв. за учебната 2021/2022 година*	300 лв. за учебната 2022/2023 година	300 лв. за учебната 2023/2024 година	300 лв. за учебната 2024/2025 година
41.	Размер на еднократната помощ за ученици, записани в осми клас, по чл. 10б от Закона за семейни помощи за деца	лева	*300 лв. за учебната 2021/2022 година*	300 лв. за учебната 2022/2023 година	300 лв. за учебната 2023/2024 година	300 лв. за учебната 2024/2025 година
42.	Минимален дневен размер на обезщетението за безработица по чл. 54б, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване	лева	*12*	12 лв., считано от 1 януари; 18 лв., считано от 1 април	18	18
43.	Максимален дневен размер на обезщетението за безработица по чл. 54б, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване	лева	*74,29*	74,29 лв., считано от 1 януари; 85,71 лв., считано от 1 април	85,71	85,71

Забележки:

[1] **По т. 3 –** данъкът се отменя от 1 април 2022 г.

[2] **По т. 5 –** ставката на данъка върху разходите в натура по чл. 204, ал. 1, т. 4 на ЗКПО от 01.01.2022 г. е намалена от 10% на 3%.

[3] **По т. 8.14** – акцизната ставка върху природния газ за моторно гориво в размер на 0,85 лв. за гигаджаул е запазена до постановяване на акт за несъответствие от Европейската комисия с правилата в областта на държавните помощи.

[4] **По т. 11.1 и т. 11.2** – посочените размери за осигурителната вноска за фонд „Пенсии" и за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69" за лицата, родени след 31 декември 1959 г. са за лицата, които се осигуряват и за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3:
КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2019-2024 Г.

Показатели млн. лв.	2019 Отчет	2020 Отчет	2021 Актуал. програма	2021 Предв. отчет	2022 Програма	2023 Прогноза	2024 Прогноза
Приходи, помощи и дарения	**44 048,6**	**44 317,7**	**50 568,2**	**52 340,3**	**57 253,5**	**61 389,2**	**64 537,9**
Данъчно-осигурителни приходи	**35 280,6**	**35 848,3**	**39 425,6**	**40 876,4**	**45 015,1**	**47 720,0**	**50 223,2**
Преки данъци	***6 714,9***	***6 913,6***	***7 688,6***	***8 258,8***	***9 191,0***	***9 794,3***	***10 332,8***
Корпоративни данъци	2 695,2	2 714,9	2 975,0	3 406,4	3 929,3	4 183,2	4 404,3
от нефинансови предприятия	2 450,9	2 517,1	2 732,6	3 195,2	3 699,8	3 939,7	4 148,1
от финансови институции	244,3	197,8	242,4	211,1	229,5	243,5	256,2
Данъци върху доходите на физическите лица	4 019,7	4 198,7	4 713,6	4 852,4	5 261,7	5 611,1	5 928,5
Приходи на социалното и здравното осигуряване	***10 546,9***	***11 008,4***	***12 282,7***	***12 229,6***	***13 393,8***	***14 349,4***	***15 297,0***
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	7 622,4	7 956,4	8 957,4	8 840,5	9 634,6	10 309,2	10 984,1
Здравноосигурителни вноски	2 924,5	3 051,9	3 325,3	3 389,1	3 759,2	4 040,1	4 312,9
Косвени данъци	***16 847,7***	***16 722,4***	***18 209,3***	***18 976,3***	***21 050,1***	***22 150,7***	***23 129,2***
ДДС	11 086,1	11 021,0	12 277,5	12 978,5	14 780,0	15 695,0	16 525,0
Акцизи	5 486,0	5 444,5	5 640,5	5 659,8	5 915,0	6 080,9	6 218,0
Данък върху застрахователните премии	44,7	47,0	50,0	48,3	52,0	55,6	59,6
Мита и митнически такси	230,9	209,9	241,3	289,7	303,1	319,2	326,7
Други данъци	***1 171,0***	***1 203,9***	***1 245,0***	***1 411,7***	***1 380,2***	***1 425,6***	***1 464,2***
Имуществени данъци	1 020,1	1 054,9	1 129,1	1 297,1	1 251,9	1 294,0	1 329,6
Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане	151,1	148,1	116,1	114,8	128,2	131,6	134,5
Други данъци	-0,2	0,8	-0,3	-0,2	0,1	0,1	0,1
Неданъчни приходи	**6 303,3**	**5 773,1**	**6 755,8**	**8 000,4**	**7 103,1**	**7 154,4**	**7 199,2**
Други	***6 303,3***	***5 773,1***	***6 755,8***	***8 000,4***	***7 103,1***	***7 154,4***	***7 199,2***
Приходи от такси	2 153,5	2 034,6	2 434,9	2 555,9	2 505,3	2 551,6	2 578,4
Приходи и доходи от собственост	1 102,8	965,2	987,4	1 061,4	975,8	971,4	979,4
Глоби, санкции и наказателни лихви	416,1	397,0	368,9	438,1	374,5	378,9	382,9
Постъпления от продажба на нефинансови активи	1 026,9	1 058,7	959,6	1 868,0	2 162,6	2 166,1	2 168,1
Приходи от концесии	148,9	141,4	797,7	809,6	126,3	131,4	132,0
Други приходи	1 455,0	1 176,3	1 207,3	1 267,5	958,6	955,1	958,4
Помощи и дарения	**2 464,7**	**2 696,4**	**4 386,8**	**3 463,4**	**5 135,3**	**6 514,8**	**7 115,4**
помощи от страната	25,8	33,3	29,3	471,0	19,4	19,4	19,4
помощи от чужбина	2 438,9	2 663,1	4 357,5	2 992,4	5 116,0	6 495,4	7 096,1

Показатели млн. лв.	2019 Отчет	2020 Отчет	2021 Актуал. програма	2021 Предв. отчет	2022 Програма	2023 Прогноза	2024 Прогноза
Общо разходи и Вноска в общия бюджет на ЕС	**45 201,0**	**47 850,4**	**55 172,4**	**56 245,0**	**63 153,8**	**66 471,4**	**69 419,8**
Разходи	**44 007,9**	**46 555,0**	**53 606,4**	**54 564,0**	**61 470,5**	**64 791,2**	**67 652,8**
Нелихвени разходи	***43 359,1***	***45 931,1***	***52 949,2***	***53 935,5***	***60 806,2***	***63 973,9***	***66 618,6***
Текущи разходи	**36 256,7**	**41 232,4**	**45 498,1**	**49 180,5**	**52 957,9**	**53 555,0**	**55 424,4**
Персонал	10 042,1	11 370,9	12 446,7	13 165,1	13 256,9	13 446,2	13 677,0
Заплати	6 662,3	7 561,6	8 527,6	8 683,2	9 011,1	9 330,8	9 532,4
Други възнаграждения и плащания за персонала	1 133,4	1 285,5	1 039,3	1 600,5	1 241,9	1 045,9	1 035,4
Осигурителни вноски	2 246,4	2 523,8	2 879,8	2 881,3	3 003,9	3 069,5	3 109,2
Издръжка - общо	4 536,1	5 074,0	5 523,3	5 073,6	8 645,2	7 848,2	7 330,8
Стипендии	95,9	100,4	131,2	116,3	139,5	139,5	139,5
Субсидии и други текущи трансфери - общо	3 811,7	5 027,8	4 485,6	7 302,3	5 762,9	5 149,5	5 641,1
Субсидии и други текущи трансфери	3 641,7	4 738,4	4 251,7	6 910,6	5 498,3	4 885,0	5 376,5
Субсидии и други текущи трансфери за осъществяване на болнична помощ	170,0	289,4	233,9	391,7	264,5	264,5	264,5
Социални и здравноосигурителни плащания	17 122,0	19 035,4	22 254,1	22 894,8	24 489,2	26 154,3	27 601,8
Пенсии	9 900,8	11 184,0	13 104,7	14 302,0	14 187,9	15 118,0	16 087,1
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	3 139,4	3 511,8	4 031,3	3 624,7	4 623,1	5 046,9	5 140,8
Здравноосигурителни плащания	4 081,8	4 339,7	5 118,1	4 968,1	5 678,3	5 989,3	6 373,9
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	**43,7**	**60,1**	**18,0**	**45,9**	**19,1**	**18,8**	**18,8**
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	**54,2**	**53,8**	**31,3**	**31,2**	**31,3**	**31,3**	**31,3**
Капиталови разходи	**7 491,4**	**5 021,6**	**6 109,6**	**3 736,9**	**8 206,8**	**10 917,4**	**11 897,7**
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	**161,9**	**187,1**	**1 949,4**	**1 569,5**	**255,5**	**268,7**	**280,6**
- за допълващи и компенсиращи мерки във връзка с COVID-19 и други			1 699,4	1 324,1			
- по бюджетите на бюджетните организации	127,7	139,6	154,3	154,3	175,5	188,7	200,6
НЗОК	127,1	139,2	153,2	153,2	174,1	187,3	199,2
Народно събрание		0,0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Съдебна власт	0,6	0,4	0,6	0,6	0,9	0,9	0,9
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	34,2	47,5	95,7	91,1	80,0	80,0	80,0
Лихви	***648,8***	***623,9***	***657,2***	***628,5***	***664,3***	***817,3***	***1 034,3***
Външни лихви	445,0	441,2	490,7	465,9	503,9	621,8	760,4
Вътрешни лихви	203,8	182,6	166,5	162,6	160,5	195,6	273,8
Вноска в бюджета на ЕС	**1 193,1**	**1 295,5**	**1 566,1**	**1 681,0**	**1 683,3**	**1 680,1**	**1 766,9**
Бюджетно салдо (+/-)	**-1 152,4**	**-3 532,7**	**-4 604,2**	**-3 904,7**	**-5 900,3**	**-5 082,2**	**-4 881,9**
Финансиране (+/-)	**1 152,4**	**3 532,7**	**4 604,2**	**3 904,7**	**5 900,3**	**5 082,2**	**4 881,9**

Показатели в % от БВП	2019 Отчет	2020 Отчет	2021 Актуал. програма	2021 Предв. отчет	2022 Програма	2023 Прогноза	2024 Прогноза
Приходи, помощи и дарения	**36,6%**	**36,9%**	**40,0%**	**40,1%**	**40,0%**	**40,3%**	**40,2%**
Данъчно-осигурителни приходи	**29,3%**	**29,9%**	**31,2%**	**31,3%**	**31,5%**	**31,4%**	**31,3%**
Преки данъци	***5,6%***	***5,8%***	***6,1%***	***6,3%***	***6,4%***	***6,4%***	***6,4%***
Корпоративни данъци	2,2%	2,3%	2,4%	2,6%	2,7%	2,7%	2,7%
от нефинансови предприятия	2,0%	2,1%	2,2%	2,4%	2,6%	2,6%	2,6%
от финансови институции	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Данъци върху доходите на физическите лица	3,3%	3,5%	3,7%	3,7%	3,7%	3,7%	3,7%
Приходи на социалното и здравното осигуряване	***8,8%***	***9,2%***	***9,7%***	***9,4%***	***9,4%***	***9,4%***	***9,5%***
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	6,3%	6,6%	7,1%	6,8%	6,7%	6,8%	6,8%
Здравноосигурителни вноски	2,4%	2,5%	2,6%	2,6%	2,6%	2,7%	2,7%
Косвени данъци	***14,0%***	***13,9%***	***14,4%***	***14,5%***	***14,7%***	***14,6%***	***14,4%***
ДДС	9,2%	9,2%	9,7%	9,9%	10,3%	10,3%	10,3%
Акцизи	4,6%	4,5%	4,5%	4,3%	4,1%	4,0%	3,9%
Данък върху застрахователните премии	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Мита и митнически такси	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Други данъци	***1,0%***	***1,0%***	***1,0%***	***1,1%***	***1,0%***	***0,9%***	***0,9%***
Имуществени данъци	0,8%	0,9%	0,9%	1,0%	0,9%	0,9%	0,8%
Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Други данъци	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Неданъчни приходи	**5,2%**	**4,8%**	**5,3%**	**6,1%**	**5,0%**	**4,7%**	**4,5%**
Други	***5,2%***	***4,8%***	***5,3%***	***6,1%***	***5,0%***	***4,7%***	***4,5%***
Приходи от такси	1,8%	1,7%	1,9%	2,0%	1,8%	1,7%	1,6%
Приходи и доходи от собственост	0,9%	0,8%	0,8%	0,8%	0,7%	0,6%	0,6%
Глоби, санкции и наказателни лихви	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,2%	0,2%
Постъпления от продажба на нефинансови активи	0,9%	0,9%	0,8%	1,4%	1,5%	1,4%	1,3%
Приходи от концесии	0,1%	0,1%	0,6%	0,6%	0,1%	0,1%	0,1%
Други приходи	1,2%	1,0%	1,0%	1,0%	0,7%	0,6%	0,6%
Помощи и дарения	**2,0%**	**2,2%**	**3,5%**	**2,7%**	**3,6%**	**4,3%**	**4,4%**
помощи от страната	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%
помощи от чужбина	2,0%	2,2%	3,4%	2,3%	3,6%	4,3%	4,4%

Показатели в % от БВП	2019 Отчет	2020 Отчет	2021 Актуал. програма	2021 Предв. отчет	2022 Програма	2023 Прогноза	2024 Прогноза
Общо разходи и Вноска в общия бюджет на ЕС	**37,5%**	**39,9%**	**43,6%**	**43,1%**	**44,2%**	**43,7%**	**43,2%**
Разходи	**36,6%**	**38,8%**	**42,4%**	**41,8%**	**43,0%**	**42,6%**	**42,1%**
Нелихвени разходи	***36,0%***	***38,3%***	***41,9%***	***41,3%***	***42,5%***	***42,0%***	***41,5%***
Текущи разходи	**30,1%**	**34,4%**	**36,0%**	**37,7%**	**37,0%**	**35,2%**	**34,5%**
Персонал	8,3%	9,5%	9,8%	10,1%	9,3%	8,8%	8,5%
Заплати	5,5%	6,3%	6,7%	6,6%	6,3%	6,1%	5,9%
Други възнаграждения и плащания за персонала	0,9%	1,1%	0,8%	1,2%	0,9%	0,7%	0,6%
Осигурителни вноски	1,9%	2,1%	2,3%	2,2%	2,1%	2,0%	1,9%
Издръжка - общо	3,8%	4,2%	4,4%	3,9%	6,0%	5,2%	4,6%
Стипендии	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Субсидии и други текущи трансфери - общо	3,2%	4,2%	3,5%	5,6%	4,0%	3,4%	3,5%
Субсидии и други текущи трансфери	3,0%	4,0%	3,4%	5,3%	3,8%	3,2%	3,3%
Субсидии и други текущи трансфери за осъществяване на болнична помощ	0,1%	0,2%	0,2%	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%
Социални и здравноосигурителни плащания	14,2%	15,9%	17,6%	17,5%	17,1%	17,2%	17,2%
Пенсии	8,2%	9,3%	10,4%	10,9%	9,9%	9,9%	10,0%
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2,6%	2,9%	3,2%	2,8%	3,2%	3,3%	3,2%
Здравноосигурителни плащания	3,4%	3,6%	4,0%	3,8%	4,0%	3,9%	4,0%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	**0,0%**	**0,1%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**
Капиталови разходи	**6,2%**	**4,2%**	**4,8%**	**2,9%**	**5,7%**	**7,2%**	**7,4%**
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	**0,1%**	**0,2%**	**1,5%**	**1,2%**	**0,2%**	**0,2%**	**0,2%**
- за допълващи и компенсиращи мерки във връзка с COVID-19 и други			1,3%	1,0%			
- по бюджетите на бюджетните организации	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
НЗОК	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Народно събрание		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Съдебна власт	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%
Лихви	***0,5%***	***0,5%***	***0,5%***	***0,5%***	***0,5%***	***0,5%***	***0,6%***
Външни лихви	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,5%
Вътрешни лихви	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%
Вноска в бюджета на ЕС	**1,0%**	**1,1%**	**1,2%**	**1,3%**	**1,2%**	**1,1%**	**1,1%**
Бюджетно салдо (+/-)	**-1,0%**	**-2,9%**	**-3,6%**	**-3,0%**	**-4,1%**	**-3,3%**	**-3,0%**
Финансиране (+/-)	**1,0%**	**2,9%**	**3,6%**	**3,0%**	**4,1%**	**3,3%**	**3,0%**
Б В П	**120 395,2**	**119 951,1**	**126 437,8**	**130 614,2**	**143 024,1**	**152 152,6**	**160 640,4**

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4:
ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТНИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г.

(в хил. лв.)

№	Бюджетни организации	2022 г.	2023 г.	2024 г.
1	Администрация на президента	9 538,6	9 005,8	9 005,8
2	Министерски съвет	383 367,8	348 374,5	348 374,5
3	Конституционен съд	5 503,8	4 908,6	6 708,6
4	Омбудсман	3 678,9	3 684,6	3 684,6
5	Министерство на финансите	624 217,2	593 907,0	573 999,7
6	Министерство на външните работи	156 478,3	157 214,8	158 322,2
7	Министерство на отбраната	1 882 425,8	1 697 569,8	1 697 017,6
8	Министерство на вътрешните работи	2 060 180,0	2 056 061,5	2 056 061,5
9	Министерство на правосъдието	372 434,8	371 458,4	371 470,4
10	Министерство на труда и социалната политика	2 186 996,8	2 305 277,2	2 351 709,2
11	Министерство на здравеопазването	825 600,4	825 881,0	826 275,5
12	Министерство на образованието и науката	861 174,9	898 924,8	928 199,3
13	Министерство на културата	344 491,8	365 047,6	368 707,2
14	Министерство на околната среда и водите	134 871,9	93 538,5	93 538,5
15	Министерство на икономиката и индустрията	112 431,2	84 193,6	84 193,6
16	Министерство на иновациите и растежа	28 023,0	26 597,4	39 887,4
17	Министерство на енергетиката	74 443,0	64 157,3	65 423,5
18	Министерство на туризма	27 163,2	27 179,3	27 179,3
19	Министерство на регионалното развитие и благоустройството	2 539 184,0	2 597 066,7	2 597 066,7
20	Министерство на земеделието	153 382,9	153 526,9	153 526,9
21	Министерство на транспорта и съобщенията	751 117,0	667 277,0	667 277,0
22	Министерство на електронното управление	38 220,0	37 278,4	37 278,4
23	Министерство на младежта и спорта	123 535,9	124 892,8	125 838,7
24	Държавна агенция „Национална сигурност“	138 289,7	138 535,9	138 535,9
25	Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия	4 461,3	4 464,8	4 464,8
26	Комисия за защита от дискриминация	3 288,1	3 291,3	3 291,3
27	Комисия за защита на личните данни	3 732,7	3 514,3	3 514,3
28	Комисия за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество	24 679,9	24 728,9	24 728,9
29	Национална служба за охрана	48 156,3	48 248,5	48 248,5

№	Бюджетни организации	2022 г.	2023 г.	2024 г.
30	Държавна агенция „Разузнаване“	43 627,7	43 908,9	43 908,9
31	Национален статистически институт	28 603,5	28 642,2	28 642,2
32	Комисия за защита на конкуренцията	5 971,6	6 074,0	6 074,0
33	Комисия за регулиране на съобщенията	18 577,9	18 591,3	18 591,3
34	Съвет за електронни медии	2 533,9	2 699,3	2 699,3
35	Комисия за енергийно и водно регулиране	80 007,4	10 941,9	11 864,0
36	Агенция за ядрено регулиране	7 517,2	7 524,2	7 524,2
37	Държавна комисия по сигурността на информацията	13 251,5	13 254,8	13 254,8
38	Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“	67 791,3	67 843,0	67 843,0
39	Комисия за финансов надзор	20 116,7	20 459,4	20 459,4
40	Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори	2 127,6	2 128,8	2 128,8
41	Централна избирателна комисия	8 132,0	5 791,0	5 791,0
42	Държавен фонд „Земеделие“	521 199,0	371 305,5	371 305,5
43	Национално бюро за контрол на специалните разузнавателни средства	1 791,3	1 794,0	1 794,0
44	Държавна агенция „Технически операции“	70 841,0	70 905,1	70 905,1
45	Сметна палата	23 538,8	22 257,3	22 257,3
46	Национален осигурителен институт	16 853 822,1	17 608 077,1	18 627 552,7
	в т.ч. Пенсии	14 119 224,3	15 037 747,9	15 995 008,1
47	Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“	4 756,8	4 759,4	4 759,4
48	Учителски пенсионен фонд	68 660,3	80 311,3	92 140,9
49	Национална здравноосигурителна каса	6 050 749,9	6 375 090,6	6 771 589,5

ПРИЛОЖЕНИЕ № 5:
ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г.

(в хил. лв.)

№	Бюджетни организации	2022 г.	2023 г.	2024 г.
1	Народно събрание	93 024,7	83 502,0	83 894,0
2	Висш съдебен съвет	938 729,0	961 294,8	961 294,8

ПРИЛОЖЕНИЕ № 6:
РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С БЮДЖЕТИТЕ НА БНТ, БНР, БТА, БАН, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА И ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г.

(в хил. лв.)

№	Бюджетни взаимоотношения (трансфери)	2022 г.	2023 г.	2024 г.
1	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската национална телевизия	80 553,5	82 620,8	82 620,8
	в т. ч. по чл. 70, ал. 4, т. 2 от Закона за радиото и телевизията	6 100,0	6 100,0	6 100,0
2	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българското национално радио	55 723,3	54 742,2	54 742,2
	в т. ч. по чл. 70, ал. 4, т. 2 от Закона за радиото и телевизията	3 900,0	3 900,0	3 900,0
3	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската телеграфна агенция	10 133,5	11 224,8	11 224,8
4	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на образованието и науката за бюджетите на Българската академия на науките и държавните висши училища - общо	739 174,2	745 713,3	745 713,3
4.1	- за бюджета на Българската академия на науките	119 860,4	120 528,0	120 528,0
4.2	- за бюджетите на държавните висши училища	619 313,8	625 185,3	625 185,3
5	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на околната среда и водите за бюджета на Българската академия на науките	675,0	675,0	675,0

№	Бюджетни взаимоотношения (трансфери)	2022 г.	2023 г.	2024 г.
6	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на отбраната за бюджетите на държавните висши военни училища	36 277,3	36 510,1	36 510,1

ПРИЛОЖЕНИЕ № 7:
РАЗМЕРИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г.

(в хил. лв.)

№	Сметки за средствата от Европейския съюз	2022 г.			2023 г.			2024 г.		
		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.	
		к.2.1-к.2.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.3.1-к.3.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.4.1-к.4.2	Разходи	Трансфери (нето)
	1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2
1	Сметка за средствата от Европейския съюз на Държавния фонд „Земеделие“	711 444,2	945 841,6	234 397,4	868 544,2	1 143 959,4	275 415,2	955 993,5	1 204 994,8	249 001,3
2	Сметка за средствата от Европейския съюз на Националния фонд	3 726 198,1	4 408 327,4	682 129,3	5 950 847,1	7 392 454,6	1 441 607,5	6 593 918,6	8 203 909,1	1 609 990,5
3	Други сметки за средства от Европейския съюз и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз	292 711,6	525 787,9	233 076,3	270 669,5	411 306,2	140 636,7	267 868,4	411 387,9	143 519,5

3.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 8:
РАЗМЕРИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО ДРУГИ ИКОНОМИЧЕСКИ ОБОСОБЕНИ ЛИЦА И СТРУКТУРНИ ЕДИНИЦИ, ВКЛЮЧЕНИ В КФП ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г.

(в хил. лв.)

№	Други икономически обособени лица, включени в КФП	2022 г.			2023 г.			2024 г.		
		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.	
		к.2.1-к.2.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.3.1-к.3.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.4.1-к.4.2	Разходи	Трансфери (нето)
	1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2
1	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	84 900,0	116 000,0	31 100,0	26 337,1	57 937,1	31 600,0	26 337,1	58 437,1	32 100,0
2	Фонд „Сигурност на електроенергийната система“	2 644 470,0	2 644 470,0	0,0	2 644 470,0	2 644 470,0	0,0	2 644 470,0	2 644 470,0	0,0
3	Държавно предприятие „Научно-производствен център“	2 498,9	2 498,9	0,0	2 512,9	2 512,9	0,0	2 512,9	2 512,9	0,0
4	Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“	0,0	79 508,4	79 508,4	0,0	22 410,9	22 410,9	0,0	22 410,9	22 410,9
5	Държавно предприятие „Държавна петролна компания“	0,0	815,2	815,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6	Селскостопанска академия	16 000,0	48 310,0	32 310,0	16 000,0	48 567,7	32 567,7	16 000,0	48 567,7	32 567,7

ПРИЛОЖЕНИЕ № 9:
РАЗМЕРИ НА ОСНОВНИТЕ БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2022-2024 Г.

(в хил. лв.)

№	Показатели	2022 г.	2023 г.	2024 г.
	Основни бюджетни взаимоотношения - Всичко	**5 612 824,2**	**6 014 551,4**	**6 253 259,6**
	от тях:			
1	Обща субсидия за делегираните от държавата дейности	4 889 285,9	5 291 013,1	5 529 721,3
2	Трансфери за местни дейности, без целева субсидия за капиталови разходи	427 228,1	427 228,1	427 228,1
	от тях:			
2.1	Обща изравнителна субсидия	379 000,0	379 000,0	379 000,0
2.2	За зимно поддържане и снегопочистване на общински пътища	48 228,1	48 228,1	48 228,1
3	Целева субсидия за капиталови разходи	296 310,2	296 310,2	296 310,2
	от тях за:			
3.1	делегирани от държавата дейности	110 972,9	110 972,9	110 972,9
3.2	местни дейности	185 337,3	185 337,3	185 337,3

ПРИЛОЖЕНИЕ № 10:
ДАНЪЧНИ РАЗХОДИ ЗА 2020 И 2022 Г.

Изготвената прогноза за данъчните разходи за 2022 г. представлява предварителна оценка на данъчните разходи по данъчни преференции и облекчения, регламентирани в Закона за данък върху добавената стойност, Закона за акцизите и данъчните складове, Закона за корпоративното подоходно облагане и Закона за данъците върху доходите на физическите лица за съответната година.

За целите на настоящата прогноза е използван методът на преотстъпените приходи. Това е най-често използваният метод за оценка на стойността на данъчните разходи, който се свежда до оценка на суми, които не са платени в бюджета в резултат на съществуването на определен данъчен разход.

При остойностяване на данъчните разходи по различните видове данъци е използвана информацията от макроикономическата прогноза на Министерството на финансите за периода 2021-2024 г., действащата нормативна уредба, приетите промени в данъчните закони за 2022 г., основните допускания в актуализираната средносрочната бюджетна прогноза, разпоредбите на ЗДБРБ за 2022 г., както и отчетна информация, предоставена от Националната агенция за приходите, Агенция „Митници“, Националния статистически институт, Българска народна банка и др.

(в хил. лв.)

Данъчни разходи по видове данъци, в т.ч.	2020 г. Отчет	2022 г. Проект
ДДС	142 774,9	126 216,0
Акцизи	138 544,3	54 032,0
Корпоративни данъци	296 957,7	318 501,0
Данъци върху доходите на физическите лица	128 249,3	341 215,0
Общо данъчни разходи	**706 526,2**	**839 964,0**
БВП	119 951 087	143 024 138
% от БВП	**0,59%**	**0,59%**